

МАМАН

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ, ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

01/01/2018

Абдиева Тлазагуль Утарбаевна

Батыс Қазақстан облысы, Ақтөбе қаласының №47 жалпы білім беретін орта мектеп директоры

Құрылтайшы:
АҚ «QAZSAQ MEDIA GROUP»

Qazsaq Media Group басшысы:
Диана Абдукадирова
Нематжанқызы

Бас редактор:
Медина Рей

Шеф-редактор:
Фурхат Курбанов

Жауапты редактор:
Айдос Зұлқарнаев

Дизайнер:
Ильяс Қожаниязов

Фотограф:
Азамат Жұмаділов

Журналистер:
Үміт Сапарқызы
Нурлан Досымов
Қарлыға Орынтаева
Аяужан Тобыл
Наталья Рудова
Елдос Асқаров
Болат Елжанов

Штаттан тыс тілші:
Раушан Қонарбаева
Сандуғаш Шалқар
Айнұр Буркитбаева
Әмина Тұрманбетова
Нұрбол Нышанбай

Меншік иесі:
«MJ-MEDIA PRODUCTION» ЖШС
Қазақстан Республикасының Баспасөз және
бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, 16648-Ж куәлігі берілген.

Журнал Qazsaq Media компьютерлік орталығында теріліп, Астана қаласы, Жангелдина көшесі, 20/1 “Color pages” ЖШС баспа-дизайнерлік орталығында басылды.

Жарияланған мақалалар, ашық сабақтар, сабақ үлгілері, тәрбие сағаттары, материалдар авторының көзқарасы редакцияның көзқарасы болып есептелмейді. Фотосуреттер мен қолжазбалар қайтарылмайды. Qazsaq Media Group меншігінің басылымдарына жарияланған материалдар немесе сурет көшіріліп басылса, сілтеме жасалуға міндетті.

Редакцияның мекен-жайы:
010000, Астана қаласы,
Мәңгілік ел даңғылы, 4
Тел: +7(775)4900197, +7(775)2139118
Эл.пошта: qazsaqmedia@inbox.ru, makala-2017@mail.ru
Таралымы: 5000-30000 дана
Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы, ТМД елдері
Бағасы: Келісімді

**Батыс Қазақстан облысы, Зеленов ауданы,
Дарьинск жалпы орта білім беретін қазақ
мектебінің экология пәні мұғалімі
Ситказиева Гульфайрус Максұтовна**

МӘНГІЛІК ЕЛ – ҚАЗАҚ ЕЛІНІҢ ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ

барысында оқушыларға экологиялық білім мен тәрбие берудегі
экологиялық жұмыстардың рөлі

«Мәңгілік ел – ата-бабаларымыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы. Ол арман – әлем елдерімен терезесі тең қатынас құратын, әлем картасынан ойып тұрып орын алатын тәуелсіз мемлекет атану еді. Ендігі ұрпақ – мәңгілік қазақтың перзенті...»

Н.Ә.Назарбаев

Біз бүгін ХХІ ғасырдың есігін айқара ашып төріне еніп отырмыз. Бұл ғасырды Қазақстан үшін жасампаз ғасыр, жаңару ғасыры, дәуірлеу ғасыры болатынына сенемін. «Қазақстан - 2050» - Мәңгілік елге бастайтын ең абыройлы ең мәртебелі жол. Қазақ халқының мыңдаған жылғы тарихи тәжірибесінен, Тәуелсіздік жылдары жүріп өткен қазақстандық жолдан туындаған «Мәңгілік ел» ұлттық идеясы жария етілді. Бұл мақсат – бұл «Мәңгілік Елді» нығайту, біздің Отанымыз – Қазақстанның Тәуелсіздігін нығайту! Бір мүдде – бұл біздің ортақ құндылықтарымыз, еркін және өркендеген елде өмір сүруге деген талпынысымыз! Бір болашақ – Бұл Мәңгілік елдің, біздің ортақ үйіміз – Қазақстан Республикасының өркендеуі. Қазақстан халқы Ассамблеясы және біртұтас елдің азаматтары «Мәңгілік ел» патриоттық актісін әзірлеу туралы тапсырманы ерекше шабытпен қабылдады. «Мәңгілік Елдің» жеті қағидасы біздің дауымыздың арқаулық құндылықтарын, Қазақстан халқының ортақ мүддесі мен тарихи тағдырын айшықтайды. Біз бұның Елбасы анықтаған міндеттерді орындаудағы күшті жұмылдырушы бастауға айналатынына сенімдіміз.

Елбасының «Қазақстан-2050» Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Жолдауы жастарға да үлкен аманат жүктеп, ауыр жүк арқалатып отыр. Елбасы өз сөзінде: «Мен сіздерге – жаңа буын қазақстандықтарға сенім артамын. Сіздер жаңа бағыттың қозғаушы күшіне айналуға тиіссіздер», – деген жоқ па?! Мемлекет болса, өз тарапынан жастардың сапалы білім мен саналы тәртіп алуына, қажетті мамандықты игеруіне, өз арман-мақсаттарын жүзеге асырулары үшін бар мүмкіндіктер жасап келеді.

Бүгінгі ұрпақ білімді болса, ел ертеңі жарқын болмақ.

Қоғамның дамуы табиғатпен тығыз байланысты. Ал, сол қоғам дамуына себепші адам. Осы адам мен табиғат арасында жақындық болмай, ешбір даму немесе еш болашақ болмайды. Сондықтан болашақ ел тізгінін ұстар, еліміздің ертеңгі иелеріне бүгінгі күннен бастап табиғат пен оның ерекшелігін, маңызын жадында қалыптастыру, яғни экологиялық тәрбие беру өте маңызды мәселе.

Оқушылардың білімге деген құштарлығымен бірге осы экологиялық оқу тәрбие барысында қоршаған ортаға, табиғатқа деген сүйіспеншіліктері мен білімдерін қатар қалыптастыра алады. Мектеп тәрбиесінің ерекшелігі табиғатты сүйіп қана қоймай, оны қорғауға баулу. Табиғатты қорғау қарапайым істерден басталады. Бөлме өсімдіктерін күту, оны өсіру мектеп ауласына гүл, ағаш отырғызу, оны жұлмау, сындырмау, яғни мектеп тәрбиесінің басты саласы деп есептеуіміз керек. Ата-бабамыздың аялап келген кереметтерге толы туған жердің топырағын тыңайтып, суын тұнықтап, өсімдігін өркендету – әрбір адамның қажетті борышы. Расында да, біз бабамыздан ел, анамыздан ер, бүкіл халқымыздан туған жерді, оның асыл қазынасын қызғыштай қорып, молайта отырып, үнемдеп пайдалануды үйренгенбіз. Табиғат саңдаған ұрпақ игілігі. Табиғаттың бізге берері де өте шексіз. Сондықтан да, оны қорғап, молайта отыра пайдалануға күш жұмсау – әр парасатты адамның парызы. Сондықтан экологиялық мәдениетті қалыптастыруды құштарлығы басым кезде үйрету абзал. Сонда ғана біздің еліміздің болашақ ұрпақтарының кез келгені экологиялық сауатты, адамгершілікті, мейірбан, табиғат пен жан дүниесі үйлескен дүниетанымы кең болып тәрбиеленеді.

Ал бүгінгі мектеп партасында отырған оқушы ертеңгі маман екенін өздеріңіз білесіздер. Қоршаған орта мен оның табиғи ресурстарын тиімді пайдалану барысында табиғатты қорғай алатын, аялай білетін, адамгершілігі мол, ізгілікті, экологиялық білім мен мәдениеті жоғары жаңа ұрпақты тәрбиелеудің маңызы зор. Экологиялық дағдарыстың ұлғаюын мейлінше тежеу, табиғат пен қоршаған ортаны

қорғау жолдарын жастарға ұғындыру экологиялық жаппай және үздіксіз білім беру нәтижесінде ғана іске асады. Бүгінгі таңда жаппай үздіксіз экологиялық білім мен тәрбие беру мәселесі мемлекеттік деңгейде қойылып отыр.

Экологиялық білім мен тәрбие берудің ең өзекті орталығы – сабақ. ҚР мемлекеттік білім стандарты бойынша экологиялық білім беру «Биология», «География» пәндерінің мазмұнындағы сағаттарға негізделген. Жеке пән ретінде сағат бөлінбей отыр. Сондықтан оқушыларға экологиялық білім мен тәрбие беру ошағы үйірме жұмыстары деп білемін. Жылдың басында жылдық күнтізбелік жоспары құрылып, оқушылар экологтар, топырақтанушы, өсімдіктанушы, жануартанушы т.б. болып бөлініп жыл бойы жұмыс жасады. Үйірменің зерттеу тақырыбы «Жергілікті жердегі кіші өзендердің экологиялық жағдайын зерттеу» тақырыбында болып, оқушылар ауыл маңындағы кіші өзендермен танысып, маршрут парағын жасақтап, көл маңының өсімдік, жануарлар әлемімен танысып, гидрометриялық зерттеу жұмыстарын жүргізіп, судың физикалық, химиялық құрамын анықтап, фенологиялық бақылау жасады. Мектеп, ауыл маңындағы саябақтарды жинақтап, сенбіліктерге қатысып тұрды. Дарынск ауылының экологиялық жағдайымен танысты.

Қорыта келгенде, қазіргі күні экологиялық білім

берудің негізі үздіксіз зерттеулер мен жан-жақты ізденісті қажет ететін күрделі де, маңызды мәселе болып отырғаны баршамызға аян. Экологиялық білім мен тәрбие беруді күшейту қазіргі өмір талабынан туындап отырған қоғамымыздың алдында тұрған маңызды мәселе. Сондықтан өзімізді қоршаған табиғат байлығын бір қалыпты жағдайда ұстау - баршамыздың азаматтық борышымыз, яғни, біз бұл міндетті жас ұрпаққа қандай да бір тиімді жолмен жеткізе білуіміз керек.

Ел басшысы өз сөзін «Біз бәріміз бір атаның – қазақ халқының ұлымыз. Бәріміздің де туған жеріміз біреу – қасиетті қазақ даласы. Бұл дүниеде біздің бір ғана Отанымыз бар, ол – тәуелсіз Қазақстан. Біз болашаққа көз тігіп, тәуелсіз елімізді «Мәңгілік Ел» етуді мұрат қылдық. «Қазақстан-2050» Стратегиясы осынау мәңгілік жолдағы буындар бірлігінің, ұрпақтар сабақтастығының көрінісі. Бабалардың ерлігі, бүгінгі буынның ерен істері және жас ұрпақтың жасампаздығы арасында сабақтастық болса ғана, біз «Мәңгілік Ел» боламыз» деп қорытындылады. Мен мәңгі өлмейтін халықтың ұрпағымын. ХХІ ғасыр басындағы жаңа әлемдегі жаңа Қазақстанды ертеңгі нұрлы болашаққа, кемел келешекке апаратын біз – жастар. Ендеше, қияметтің қыл көпірінен сүрінбей өткен, тәуелсіз Қазақстанның табанының тұғырдан таймауын тілеп, асыл мұраты алға жетелесін демекпін.

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы
№18 мектеп-балабақша кешені
Молдабаева Қаракөзайым Сыйлыбайқызы

Бастауыш білім беру жүйесінде тіл дамыту жұмыстарын жүргізудің оқу-әдістемелік ерекшеліктері

Қазақстан Республикасының дүниежүзілік білім кеңістігіне енуі, қоғам дамуындағы жаңа бағыттар мен нарықтық қарым-қатынастар еліміздің болашағы, бүгінгі мектеп оқушыларын оқытуға жаңаша міндеттер қойып отыр. Мұның өзі әрбір мұғалімнен оқу үрдісін қайта қарауды бұрыннан қалыптасқан әдістер мен технологияларды жаңа өмір талабына сай өзгертілген түрлерімен ұтымды ұштастыруды қажет етеді. Бастауыш мектепте оқытудың мазмұнын жетілдірудің басты шарты оқушылардың ауызша және жазбаша тілін дамыту болып табылады.

Бастауыш сыныптағы тіл дамыту жұмыстарының негізгі бір тармағына грамматикалық ойындар мен қызықты тапсырмаларды дұрыс меңгертуге, сауатты оқу-жазу

дағдысын қалыптастыруға, тілге деген қызығушылығын арттыруға арналған. Онда грамматикалық ойындар, ұлттық мазмұндағы ойындар, сөзжұмбақтар, ребустар, шарадалар, анаграммалар, грамматикалық лото мен доминолар; оқушы қызығушылығын арттыратын, дүниетанымын кеңейтетін сұраулар мен тапсырмалар жүйелікті сақтап, өріле беруімен ерекшеленеді.

Бастауыш сыныптағы тіл дамыту жұмыстары мазмұнының келесі бір түрі - диктанттар жинағы болып табылады. Диктанттар жинағы - оқушының білім, білік дағдыларын тексеріп, бақылау, бағалау ісінде пайдаланылатын жұмыс түрі. Мұнда оқулықтағы әрбір тақырыпқа сәйкес тапсырмалар жүйесі, сөздік, бақылау, көру, есте сақтау, терме диктанттары сияқты жұмыс

түрлері қамтылу арқылы тіл дамыту жұмыстарының алғышарты есебінде алынған.

Бастауыш сыныптарда тіл дамыту жұмыстарын жүргізудің оқу-әдістемелік ерекшеліктерін ашу арқылы ана тілін оқытудың басым бағытын айқындаймыз әрі көркем де әдеби сөйлеу мәдениетін қалыптастырарымыз сөзсіз.

Оқулықтың оқу материалының мазмұны, маусымдық-тақырыптық ұстаным негізінде құрыла отырып, тіл дамыту жұмыстарының көрнекі бағыты мен алғышарттарын айқындайды. Материалдарын грамматика мен емлені яғни сауатты жазу дағдысын меңгертуді басты мақсат етіп көздейді әрі оның өз дәрежесінде оқу үрдісіне енуде атқарылар тіл дамыту жұмыстарының жүйелілігіне сүйенеді. Ал, оқу материалдары оқудың түрлері мен сапаларын игертіп, оқушылардың тіл байлығын кеңейтіп, шығармашылық іс-дағдыларын ұштай түседі. Тіл және оқу материалдары бір сабақ шеңберінде қатар беріліп отырса да, білім берудің жүйелілігін сақтауда нұқсан келтірмейді.

Тапсырмалармен жұмыс істеу барысында оқушы алған білімін шыңдап, толықтыра отырып ізденеді. Жұмыс нәтижесінен өзінің жетістігі мен кемшілігін көріп, өзін-

өзі бағалау қасиетін қалыптастырады. Тапсырмалардың мазмұны оқулықтағы материалдардың негізінде құрылып, оларды толықтырумен ерекшеленеді.

Бастауыш сынып оқушыларының тілін дамытудағы жүргізілетін тиімді де міндетті емес жұмыс түрі сюжетті суреттер бойынша әңгіме құрастыру болып табылады. Оқу материалдарының мазмұнын ашып, толықтыратын, оқушының ішкі сезім толқынын сырт дүниеге жарықтайтын ойын, тілін дамытатын, эстетикалық талғамын арттыратын, шығармашылық қабілетін шыңдай түсетін сюжетті суреттер жиынтығы оқулықтағы тақырыптар бойынша жүйеленіп берілген. Онда әрбір сабақта оқу материалдарын меңгертудің нақты жолдары көрсетілген.

Логикалық ой-жүйесін арттыратын тіл дамыту жұмыстарын қазақ тілі сабақтарында кеңінен қолдансақ, оқушының өзіндік ойлауы, сөздік қоры, тіл байлығы молайып, ой ұшқырлығы артады. Сабақ кезінде тіл дамыту жұмыстарын өткізбесек, тіл дамыту жұмыстары жүйелі жүргізілмесе, ойы қысқа, сөзге шорқақ шәкірттерімізді көбейтіп алуымыз мүмкін.

Тиімді ұйымдастырылған тіл дамыту жұмыстарының негізгі мақсаты - қазақ тілінің заңдылықтарын оқушы ереже түрінде ғана біліп қоймай, дұрыс, сауатты жазу, жеткілікті сөздік қорын молайту, оқушының ауызша және жазбаша ойын анық жеткізе білу, дұрыс сөйлем құрап, жүйелі сөйлеуге үйрету.

Қорыта айтсақ, бастауыш сыныптағы тіл дамыту жұмыстарын жүргізу адамның дүниетанымының негізі, рухани әлемнің бастауы саналатын ана тілімізді жаңа уақыт сұранысымен үндестіре оқыту оқушының дара тұлғалық қабілеттерін жан-жақты дамытатын шығармашылық әрекет болып табылады.

**№40 жалпы орта білім беретін
мектепкоммуналдық мемлекеттік мекемесінің
бастауыш сынып мұғалімі Г.К.Суханова**

«Заманауи педагогикалық технологиялар» бойынша баяндама

**«Инемен құдық қазғандай, қиын да күрделі, орасан қажыр-қайрат пен ерік-жігерді талап ететін білімсіз – өмір тұл»
Н.Ә.Назарбаев**

Қазақстан Республикасы әлемдегі бәсекеге қабілетті 30 елдің қатарына ену жолында. XXI ғасыр – білім мен ғылымның ғасыры. Біздің қоғамымыз белгілі ғылым және білім саласында талантты мамандарға және еліміздің жаңа белестерге көтерілуіне білімді азаматтар қажет екенін жақсы түсінеміз. Сол білімді азаматтарды тәрбиелеу – педагогтардың бірден-бір міндеті. Олармен жұмыста белгілі нәтижеге қол жеткізу-бүгінгі күннің алдындағы маңызды да өзекті мәселе болып қала бермек.

Ғылым мен білімнің, инновациялық технологиялардың жетік дамыған заманында әрбір көзі ашық адам білімді болу, терең білім алу адамның жан-жақты дамуы үшін, бақытты өмір сүруі үшін керек екенін жақсы білеміз. Ал, сол білімді беретін мұғалімдер заман талабына сай, құзиреттілігі мен

көшбасшылық қабілеті жоғары, өз ісінің шебері болуы керектігі бәрімізге мәлім. Мұғалім - мектеп жұмысы мен оқушы жетістіктерін өрістетудегі негізгі тұлға. Сондықтан әр мұғалім педагогикалық шеберлігін жетілдіріп, түрлі курстарда оқып үйреніп, біліктілігін арттырады.

Бүгінгі таңда жалпы орта білім беретін мектептегі білім жүйесіне өзгеріс енгізудің басты мақсаты - білімді игеруде күтілетін нәтижеге қол жеткізу. Мұнда басты назар мұғалімнен жеке тұлғаға ауысады. Жеке тұлға бұрын дайын білімді қабылдаушы, жинақтаушы, өзіне сіңіруші рөлдерін атқарса, ал жаңа талап бойынша ол өздігімен білім алушы, үйрене білуші ретінде танылады. Сондықтан жеке тұлғаны осы рөлдерді атқаруға құзиретті болуы үшін оның жаңа бейнесін қазіргі заман талабына сай дайындау қажет. Бұл - жалпы мұғалімдер қауымының алдында тұрған негізгі мақсат болып табылады. Жүйелі дамыған оқушы ретінде қалыптасуын қамтиды.

Қазіргі білім беру мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас пайда болып, оқытудың жаңа технологиясы өмірге келді. Яғни педагогикалық технология ұғымы іс-әрекетімізге кеңінен еніп, қолданылуда. Білім саласындағы міндеттерді жүзеге асыру үшін, мектеп ұжымында әр мұғалім күнделікті ізденіс арқылы барлық жаңалықтар мен өзгерістерді сабақтарында енгізіп отырады. Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше жан-жақты сауатты маман болу мүмкін емес. Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік және көптеген адами қабілеттің қалыптасуына игі әсерін тигізеді. Өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Нәтижесінде тұтас педагогикалық үрдістер өзгертіліп, білім берудің тиімді деп танылған жаңа технологиялары дүниеге келді. Кез-келген оқыту технологиясы мұғалімнен терең теориялық, психологиялық, педагогикалық, әдістемелік білімді, үлкен педагогикалық шеберлікті, шәкірттердің жан дүниесіне терең үңіліп, оны ұғына білуді талап етеді.

Заманауи педагогика бізден не талап етеді?

- Заманауи педагогика жай сөз түрінде ғана емес, практикалық оқу жұмысын жоспарлау мен ұйымдастыруда негізгі әрекеттегі элементі оқушы болғанын талап етеді.

- Заманауи мектептегі сабақтың мақсаты нақтылықпен, оған жету құралдарын көрсетумен және оны нақты дағдыларға ауыстырумен ерекшеленеді.

Мақсаты нақты көрсетіледі және жасалатын іс - әрекеттер арқылы білімін жинақтайды, өзін бақылау, бағалау дағдылары қалыптасады.

- Заманауи сабақ құзыреттеліктердің қалыптасуына бағытталған. Сабақтың соңында сыныптағы оқушылардың көпшілігі мақсатқа жетеді және өз жұмысын өзі бағалайды.

Сын тұрғысынан ойлау – Қазақстандағы білім беруді дамыту үшін маңызды болып табылатын қазіргі ең басты педагогикалық түсінік.

Сыни ойлау деген – әр жеке тұлғаның кез-келген жағдайдағы мәселені ойлап, зерттеп, қорытып, өз ойын еркін ортаға жеткізе алуы. Сыни ойлауды дамыту үшін оқушыларға ойланып-толғануға, ойын ашық айтуға рұқсат беру, олардың әр түрлі идеялары мен пікірлерін қабылдау, белсенділіктерін мадақтау, еркін атмосферада жұмыс істеуге мүмкіндік жасау, оларға сенім арту керек деп ойлаймын.

Диалог негізінде білім беру мен білім алу оқушылардың өзара сұхбаттасуы және мұғалім мен оқушы арасындағы диалогтың шәкірттердің өзіндік ой-пікірін жүйелеуі дамытуына көмектесетін амал екенін меңзейді.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың (АКТ) дамуы білімді бағалау және пайдалану жүйесін де уақтылы өзгертіп отыруды талап етеді. Осыған байланысты білім беруде қолданылатын әдіс-тәсілдер, әдістемелер, технологиялар жаңартылып отырады

Әр сабақта АКТ-ны қолдану өте тиімді. АКТ-ны қолданудың тиімділігі оқу материалдарының сапасы артады, оқушылар өз бетінше ізденуге, топтасып жұмыстануға, шығармашылық тапсырмаларды шапшаң, нақты орындай алады. Қазіргі заман технологияның даму заманы болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жан-жақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді. АКТ- ны білу әр адамның өзіне байланысты. Өз тәжірибемде интерактивті тақтаны өз бетімен жазып, көрсетуді үйренудемін.

Сабақтарымда әр түрлі Блум өлшемдеріне негізделген сұрақтар, оқушылардың біріге отырып білім алуларына ықпал ететін әр түрлі тапсырмалар арқылы диалогтік оқыту әдістерін енгізіп келем.

Блум таксономиясы бойынша ұйымдастыру оқушылардың дайын ақпаратты қабылдауынан гөрі, ондағы қойылған мәселені зерттеуіне, талдауына және салыстыруына, ой толғауына және бағалауына қолдау ететінін айта кеткен жөн. Блум таксономиясы адамның ақыл-ой қабілеттерінің құрылымы танымдық үдерісінің ең қарапайымнан бастап күрделіге біртіндеп өту барысында белсенді әрекетке жетелейтін 6 деңгейге сәйкес тапсырмаларды құруды қажет етеді. Тапсырмалар құруда оқытудың белсенді әдістердің мәні- оқушыларды кәсіби іс-әрекетті меңгеруге бағытталады. Соның бірі, әрі сабақта оқушылардың оқу жетістіктерін бағалауда тиімді Блум таксономиясы.

Оқу мақсаттарының негізгі категориялары:

1) Білім; 2) Түсіну; 3) Қолдану; 4) Талдау; 5) Синтез (жүйелеу, жинақтау);

6) Бағалау.

Мысалы , қазақ тілі сабағында «Зат есім » өткенде, Блум таксономиясы бойынша әдістерді қолдануға болады.

Бірінші кезең «Білім». Тапсырма – сұрақтарға жауап беру.

Зат есім дегеніміз не? Зат есім қандай сұрақтарға жауап береді?

Екінші кезең «Түсіну». Зат есім мен сын есімдерді сәйкестендір.

Суық	аяз
Қатты	жел
Күшті	кісі

Үшінші кезең «Қолдану». Зат есімдерді қатыстырып сөйлем құрау:

Терең, таяз, әдемі, семіз, ауыр, жеңіл, қара, ұзын, тәуір, қышқыл, тәтті, аласа, биік.

Төртінші кезең «Талдау». Зат есімдерді тауып, сөйлемнің қай мүшесінің қызметін атқарып тұрғанын табу.

Бесінші кезең « Синтез». «Зат есім» тақырыбына байланысты синквейн құрастырыңдар.

Алтыншы кезең «Бағалау». Тапсырма.Өз досыңның мінезіне сипаттама бер. Досыңды сипаттайтын сөздерді пайдаланып , дос туралы әңгіме құрастыр.

Жаңа технология әрбір мұғалімнен жаңа ізденісті, шығармашылықпен ойлауды талап етеді.

Не түйдім, нені жетілдірем дегенге келетін болсақ, ең алдымен оқушыны сөйлетуге қол жеткізу, өз ойын еркін айта білуге жағдай жасау, оқушыны сын тұрғысынан ойлата білу үшін әдіс - тәсілдерді дұрыс таңдап алу, жоғары деңгейлі сұрақтарды қоя білу, сұрақтарға жауап беруде, өз ойларын айтуда оқушының тіл тосқауылын жеңу мақсатында жұмыстану.

Қорыта айтқанда, сын тұрғысынан ойлайтын оқушылар белсенді болады, олар сұрақ қойып, дәлелдеген ойларын талдайды, оқушылардың өздеріне деген жауапкершіліктері артады. Сын тұрғысынан ойлаудың нәтижесінде оқушының дүниеге деген өзіндік көзқарасы қалыптасады, мұндай оқушылар жаңа идеяларды ұстанады, болашаққа ашық, сенімді болады.

Алдағы уақытта сабағымның барлығын осы сындарлы оқытудың бағдарламасына сәйкес жеті модульді ықпалдастыра отырып өткіземін, сабаққа қолданатын әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалануға тырысамын.

«Формирование функциональной грамотности в начальной школе через обучение критическому мышлению»

*Научить наблюдать, думать, читать, писать,
передавать мысль словом – главная задача начальной школы.*
В.А.Сухомлинский

В настоящее время в Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированного на вхождение в мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике учебно-воспитательного процесса. В образовательной системе происходят большие изменения - предлагается иное содержание, иные подходы к обучению, иной педагогический менталитет.

В последнее время наряду с традиционными методиками обучения применяются и инновационные методы, так как современное образование ориентируется на личностный характер обучения. Цель этих технологий – формирование активной творческой личности, способной адаптироваться в любых жизненных условиях, способной к реализации на любых этапах жизни, а также стремящейся к образованию и самообразованию. Будущий специалист должен быть способным самостоятельно строить и корректировать свою учебно-познавательную деятельность.

Современные подходы к обучению и воспитанию многого требуют и от учителя. Просто грамотным и компетентным быть мало. Необходима глубокая научная подготовка, высокое мастерство, умение ориентироваться в современных инновационных технологиях, умение сделать образовательный процесс увлекательным и интересным для каждого ребенка, учитывая его возрастные, психологические и индивидуальные особенности.

Развитие Казахстана не стоит на месте. В связи с этим выдвигаются новые требования подготовки специалистов разного уровня. Важная роль школы в этом – подготовка функционально-грамотных людей. Используя традиционные методики обучения, учитель не всегда придает значение развитию функциональной грамотности учащихся, что служит инструментом совершенствования качества и повышения конкурентоспособности человеческого капитала.

В своём Послании народу Казахстана Глава государства «Стратегия «Казахстан – 2050» Н. А. Назарбаев подчеркнул: «Чтобы стать развитым конкурентоспособным государством, мы должны стать высокообразованной нацией. В современном мире простой поголовной грамотности уже явно недостаточно. Наши граждане должны быть готовы к тому, чтобы постоянно овладевать навыками работы на самом передовом оборудовании и самом современном производстве. Необходимо также уделять большое внимание функциональной грамотности наших детей, в целом всего подрастающего поколения». В этих целях и был разработан Национальный план действия по развитию функциональной грамотности школьников на 2012 - 2016 г. г. ,

Национальный план призван обеспечить целенаправленность, целостность и системность действий по развитию функциональной грамотности школьников для совершенствования качества образования Республики Казахстан.

Что же такое «функциональная грамотность»?

Функциональная грамотность – это уровень образованности, дающий возможность, на основе практико-ориентированных знаний решать стандартные жизненные задачи в различных сферах деятельности. Именно в начальной школе начинаются закладываться основы функциональной грамотности.

В настоящее время в школах процесс обучения сводится к формированию у учащихся конкретных знаний, умений, навыков. Однако современный социум требует от образования не знающего человека, а личность, которая будет креативно мыслить и ориентироваться в современном мире, т.е. обладать определенной функциональной грамотностью.

К компонентам функциональной грамотности относят: инициативность, способность творчески мыслить, находить нестандартные решения, умение выбирать профессиональный путь, работа с информацией, умение адаптироваться к различным условиям, решать конфликтные ситуации, готовность обучаться в течение всей жизни.

Основы функциональной грамотности закладываются в начальной школе, где идет обучение различным видам речевой деятельности – письму и чтению, говорению и слушанию; формирование приемов математической деятельности, формированию речевых навыков устной и письменной связной речи, математической речи.

На этом этапе обучения важно развивать мыслительную деятельность, умение мыслить логически: анализировать и синтезировать, сравнивать и обобщать, систематизировать и делать выводы, выражать свою точку зрения. Необходимы такие задания, которые будут соответствовать уровню логических приемов.

Логические приемы можно представить в виде уровней: знание, понимание, использование, анализ, синтез, оценка. При подготовке к уроку учитель должен четко представлять, какие стоят перед ним задачи, чего он хочет добиться от учеников, как он это будет делать, что при этом использовать, каких результатов должен добиться, как он это проверит.

Базовым навыком функциональной грамотности является читательская грамотность. В нашем современном обществе умение работать с информацией одно из обязательных условий успешности. Человек, который грамотно читает, умеет грамотно размышлять о прочитанном, свободно излагает свои мысли, свободно общается, с ним интересно. Поток информации из класса в класс увеличивается, поэтому современному школьнику необходимо не только много читать, но и много запоминать, а затем интерпретировать.

Сегодня жизнь ежедневно требует новых идей, новых подходов в обучении. Перед школой и учителями встает новая задача: создать условия для успешного саморазвития ученика. На данное время учитель и ученик должны стать сотрудниками, равноправными партнерами. Приходится менять свои взгляды на обучение, отказываться от традиционных методов, пересматривать свои убеждения.

Одним из средств достижения этой цели является использование на уроках приемов обучения критическому

мышлению. Ведь именно обучение критическому мышлению развивает навыки работы с информацией (текстом), умение анализировать и применять данную информацию. Велика и коммуникативная роль обучения критическому мышлению, которая заключается в умении вести диалог, дискутировать на уроке, работать в группе, в паре.

Почему именно обучение критическому мышлению? Мне уже приходилось знакомиться со стратегиями критического мышления раньше и применять их на практике, имела общее представление. Тогда это была технология. Намного глубже и шире узнала об обучении критическому мышлению на курсах по программе третьего (базового) уровня. Обучение по данной программе перевернуло все мое представление об учебном процессе. Узнала, что из числа современных подходов, используемых разными системами среднего образования, наиболее популярными и получившими высокое мировое признание, являются подходы, основанные на конструктивистских теориях преподавания и обучения. Данная теория основывается на утверждении, что развитие мышления учащихся происходит в условиях взаимодействия имеющихся знаний с новым, либо со знаниями, полученными в классе из различных источников: от учителя, от сверстников, из учебников. Цель конструктивистского преподавания состоит в том, чтобы развить глубокое понимание предмета учеником, обеспечив использование и применение знаний вне класса.

Ребенок развивается постепенно, по определенным этапам, которые должны предполагать разные формы обучения и виды мышления. Критическое мышление является одним из продуктивных видов мышления, которое необходимо развивать с первых лет обучения в школе.

Как же внедрить это на практике? Как построить урок, чтобы научить ученика размышлять над прочитанным, задавать вопросы и находить ответы, совершать открытия и радоваться процессу поиска? Здесь на помощь мне приходят приемы развития критического мышления (своего рода дидактические упражнения).

Для начала желательно определить уровень сформированности критического мышления у каждого школьника. Потом будет легче скорректировать дальнейшую работу. Для этого необходимо провести диагностику. Упражнения могут быть самые разные. Вот некоторые из них. Я применила их на практике во время курсов в 3 классе.

Одно из заданий «Найди лишнее». С этим заданием большинство учащихся справились (35% – высокий уровень, выполнили полностью, 35% – средний, 29% – низкий). В 4 классе я снова решила проверить уровни мыслительной деятельности. Оказалось: высокий уровень мышления у 47% учащихся, средний – 41% и низкий – 12%.

Задание на выявление логических связей («Простые аналогии») несколько сложнее. Ребятам предъявлялся бланк, на котором в первой строке представлена исходная пара слов, находящихся в определенном отношении и затем во второй строке слово и 5 других слов, из которых только одно находится в том же отношении, как и в паре исходных слов. Его и следует подчеркнуть. На начало 3 класса со этим заданием полностью не справился никто. Двое набрали по 15 и 14 баллов, еще двое 9 и 8. И это лучшие результаты. Задание выполнили лишь 29% учащихся. Преобладало не логическое мышление, а конкретное. В 4 классе этот показатель вырос до 47%. Это уже маленькая победа.

Сделала выводы, что развивать критическое мышление необходимо. Учащимся со слабо развитым критическим мышлением сложнее осмыслить информацию. Лучше всего развитие критического мышления формируется при работе с текстом на уроках литературного чтения, познания мира, русского языка, но пробую и на уроках изобразительного искусства, трудового обучения, математике.

Развитие критического мышления формируются на разных этапах урока. Начиная с внедрения самых простых приемов,

затем постепенно усложняла, внедряя и апробируя новые.

На стадии вызова: ассоциации, кластер, «Дерево предсказаний» (предположений), верные – неверные утверждения, мозговая атака.

На стадии осмысления (при работе с новой информацией): кластер, «Диаграмма Венна», «Вопросы высокого и низкого порядка», «Карусель», чтение с остановками, «Свободный микрофон», «Горячий стул», «Чтение с пометками INSERT».

На стадии рефлексии: «Авторский стул», «Гора успеха», «Лестница успеха», синквейн, постер.

Работая на уроке, в который включены те или иные приемы и методы обучения критическому мышлению, учащиеся используют и совершенствуют навыки самостоятельной работы, работы с текстом, речевой деятельности, умения работать в паре и группе. Безусловно, такие навыки более сформированы у учащихся средней школы. Однако, как показывает практика, эффективно используются они и в начальной школе. Данные приемы помогают освоить учебный материал учащимися в условиях совместного поиска, сотрудничества, здорового соревнования.

Таким образом, применение приемов и методик обучения критическому мышлению будет способствовать:

- формированию собственного мнения;
  - умению делать обдуманный выбор между различными мнениями;
  - решению проблем;
  - умению аргументировано спорить;
  - ценить совместную работу, в которой возникает общее решение
- умению оценить чужую точку зрения;
- формированию атмосферы сотрудничества и совместного поиска.

Подготовить урок с использованием той или иной технологии не всегда просто для учителя. Зачастую это требует много времени, подготовки большого количества материала. Не всегда такой урок проходит гладко, особенно в процессе апробирования, когда ищешь оптимальные варианты использования их в учебном процессе, подбираешь их в соответствии с возрастными особенностями учащихся, темой урока, имеющимся материалом. Но, как правило, такие уроки оправдывают себя, так как позволяет максимально включить учащихся в процесс обучения, мотивируя их на самостоятельную и коллективную деятельность, на сотрудничество, что очень важно.

Таким образом, использование на всех этапах урока, приёмов критического мышления предполагает сотрудничество учителя и учащихся, деятельностное участие самого ученика, создание комфортных условий, снимающих психологическое напряжение. Учащийся реализует свои потребности и возможности, учиться решать свои проблемы самостоятельно, а так же обучается способам своей собственной деятельности, т.е. предполагает развитие функциональной грамотности учащегося являющееся требованием времени.

Список использованной литературы.

1. Об утверждении Национального плана действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы. Астана. 2012.
2. «Руководство для учителя», третий (базовый) уровень, - АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012
3. Заир-Бек С., Муштавинская И. Развитие критического мышления на уроке. Пособие для учителя. – М., 2004.
4. Международный образовательный портал «Мир учителя»
5. Коллеги — педагогический журнал Казахстана. Сущность технологии критического мышления.
6. Развивающие задания: тексты, игры, упражнения, 4 класс /сост. Е.В. Языканова. – М. : Издательство «Экзамен», 2014. (Серия «Учебно-методический комплект»)

**БҚО, Орал қаласы №30 «Гүлдер»
бөбекжайының тәрбиешісі
Елеубаева Фариза Түгелбайқызы**

«Мерейін шашқан – мерейлі отбасы!»

Жыл сайынғы «Мерейлі отбасы» Ұлттық байқауы адамгершілік құндылықтарды және неке мен отбасының жағымды образын қалыптастыру, отбасы мәртебесін көтеру мақсатында Мемлекет басшысының Өкімімен бекітілген болатын. Осы орайда №30 «Гүлдер» бөбекжайында II кіші топтар арасында «Мерейлі отбасы» сайысы оздырылған еді. Ұйымдастырылған шара IV кезеңнен тұрды. I кезең: «Жеті атасын білген ер, жеті жұрттың қамын жер» (таныстыру); II кезең: «Ата көрген оқ

жонар, Ана көрген тон пішер» (қол өнер кезеңі); III кезең: «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің» (отбасылық қойылым); IV кезең: Мақал сөздің мәйегі (мақалды жалғастыр...). Аталған кезеңдер бойынша Бақытжановтар, Джасулановтар және Кубаевтар отбасы өз өнерлерін ортаға салған болатын. Бір отбасы қазақтың киелі қара домбырасымен өз отбасын ерекшелеп таныстырып жатса, екінші отбасы «үкілі ару» күйімен, мың бұралған биімен, жезтаңдай даусымен өз отбасыларын таныстырып өтті. Әр отбасының ұйытқысы болып отырған отан анасы мен отан әкесі үйдегі тәлім-тәрбиені, ұйымшылдықты, татулықты, бірлікті, ауызбіршілікті отбасылық көрініс арқылы көрсете білді. Сонымен қатар, қолөнер кезеңінде де, отбасылар бір-бірінен асып түсті. Барлық кезеңдерден сүрінбей өтіп, отбасындағы тәрбиені көрсете білген Кубаевтар отбасы «Мерейлі отбасы» атағына ие болды. Джасулановтар отбасы «Үглілі отбасы» атағына ие болса, Бақытжановтар отбасы «Өнегелі отбасы» атағына иемденді. Бала тәрбиесіне немқұрайлы қарамай, балабақшамен бірге үнемі атсалысып жүрген ата-аналарға ерекше алғысымызды білдіргіміз келеді.

**Павлодар облысы, Павлодар қаласы
Сөйлеу қабілеттері бұзылған балаларға
арналған №26 арнайы балабақшасының
логопеді Утетилеуова
Қарлығаш Искакқызы**

Жалпы тіл кемістігі бар балаларға арналған тыныс алу жаттығулары

Қазіргі уақытта тілі дамымаған балалар саны арта түсуде, сондықтан тыныс алу қабілетін дұрыс жолға қою үшін ерекше жаттығуларды қолға алған жөн. Балалардың тыныс алу жүйесінің ерекшелігін ескере отырып, ауа алмасуын жиі және терең демалу арқылы өткізу керек. Балалардың тыныс алу аппаратын дамыту үшін жүйелі жұмыс арқылы жолға қою қажет. Бала өскен сайын оттегі мөлшері арта түседі. Тыныс алуды дұрыс жолға қою - бала денсаулығын жақсартудың маңызды мәселесі. Тыныс алу жаттығуларын әдіске ертерек кіргізу үлкен мүмкіншілік туғызады. Ол үшін жаттығуларды дұрыс жолға қою керек. Бала сырқатының, баланың жасын, оның мүмкіншілігін

ескерген жөн. Тілінде мүкісі бар балалардың дұрыс тыныстауы үшін келесі мәселелерді шешу керек: 1). Мұрынмен демалуды қалыпқа келтіру. 2). Неғұрлым терең тыныс алып және сыртқа созыңқырап шығаруды әдетке айналдыру. 3). Сыртқа шығатын ауаны дыбыстап шығаруды дамыту. 4). Сөйлеп тұрып дем алуды дамыту. 5). Сөйлеп демалуды жаттықтыру. 6). Диафрагманы қалыпқа келтіру. 7). Ішкі органдардың жұмысын жақсарту. Дұрыс демалуды игерген баланы үнемі қадағалап, оның тыныс алуын бақылау керек. Дұрыс тыныс алу физиологиясын нығайту үшін сөйлеп тұрып тыныстауды қалыпқа келтіруге жаттығуларды үнемі қайталау керек.

«Жүз жылдық тарихы бар киелі оқу ордасындағы тарихи күндерден...»

Ж.Досмұхамедов атындағы педагогикалық колледж оқытушылары мен студенттер қауымының ұсынысы негізінде әдістемелік Кеңестің шешімімен педагогика ғылымдарының докторы, профессор, «Білім» бейіні бойынша оқу-әдістемелік бірлестік төрағасы, колледж директоры Ш.Х.Құрманалинаның дәрісханасы ашылды. Дәрісхана ашудағы мақсат - Шалқыма Хайроллақызының Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіне қосқан үлесі мен ұрпақ тәрбиесіндегі тәжірибесін жинақтап, жүйелеу.

Салтанатты жиынға «Кәсіпқор» холдингі» КЕАҚ Басқарма Төрағасы Н.Р.Аршабеков, ақын А.Бақтыгереева, облыстық техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының директорлары мен республикалық семинарға қатысушылар, оқытушылар мен студенттер қатысты. Дәрісхана лентасын қию рәсімі философия ғылымдарының докторы, профессор Н.Р.Аршабеков, ақын А.Бақтыгереева, Қазақстан халқы БҚО Ассамблеясы төрағасының орынбасары Ғ.Х.Қапақовқа ұсынылды.

Колледж түлегі, педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі Г.С.Нұрашева дәрісхана мазмұнымен таныстырып, қабырғалық материалдардың ғалымның ұзақ жылғы педагогика саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстары, тәрбие бағыттары, қоғамдық, басшылық қызметіне, колледж түлектері жетістіктеріне негізделгенін баяндады.

Шалқыма Хайроллақызының республиканың білім беру жүйесіне қосқан үлесі мен ұрпақ тәрбиесіндегі тәжірибесі жайында ақын А.Бақтыгереева, ҚазИИТУ ғылыми білім кешенінің президенті А.С.Айтимов, Қазақстан халқы БҚО Ассамблеясы төрағасының орынбасары Ғ.Х.Қапақов, «Нұр Отан» Халық демократиялық партиясы Батыс Қазақстан облыстық филиалы төрағасының орынбасары Г.М.Құлжанова, Батыс Қазақстан облыстық техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары директорлары кеңесінің төрағасы М.С.Мұқамбетқалиев, С.Сейфуллин атындағы дарынды балаларға арналған мектеп-интернат кешенінің бастауыш сынып мұғалімі, колледж түлегі Г.Р.Суханова ой-пікір, лебіздерін білдірді. Осындай салтанатты жиын «Кәсіпқор» холдингінің ұйымдастыруымен 2-3 қараша күндеріне жоспарланған республикалық деңгейдегі

«Білім беру мазмұнының жаңару аясында педагогикалық мамандарды даярлау мәселелері» тақырыбындағы семинармен жалғасын тапты. Семинардың негізгі мақсаты - «Білім беру мазмұнының жаңару аясында педагогикалық мамандарды даярлау мәселелері» тақырыбында тәжірибе алмасу, жаңаша білімге деген әріптестердің көзқарастарын, пікірлерін білу, осы тақырып аясында туындаған сауалдарға біріге отырып жауап беру, ортақ тұжырымға келу болып табылады. Семинарға «Кәсіпқор» холдингі» КЕАҚ Басқарма Төрағасы Аршабеков Нұрғали Рахимғалиұлы, республикамыздың педагогикалық және гуманитарлық колледждердің оқу-әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасарлары, оқу-әдістемелік бірлестіктің өкілдері, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Батыс Қазақстан облысы педагогикалық

қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты мамандары, Орал қаласы «Педагогикалық шеберлік орталығы» филиалы тренерлері, Орал қаласындағы физика-математика бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі қызметкерлері, республикалық педагогикалық, гуманитарлық колледж мамандары, Орал қаласы мектептерінің мамандары қатысты. Бағдарлама бойынша семинарда «Кәсіпқор» холдингі» КЕАҚ Басқарма Төрағасы, ф.ғ.д.профессор Аршабеков Нұрғали Рахимғалиұлының «Білім» бейіні бойынша ОӘБ жұмысының ерекшеліктері» тақырыбындағы баяндамасы тыңдалды. Баяндамада оқу әдістемелік бірлестік жұмысының ерекшеліктері туралы айтылды. «Білім» бейіні бойынша ОӘБ жұмысын ұйымдастыру («Білім» бейіні бойынша ОӘБ-тің педагогикалық мамандықтардың оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендермен қамту бойынша жұмысын талдау, 2018 жылға жұмыс жоспары)» «Білім» бейіні бойынша ОӘБ төрағасы, п.ғ.д., профессор Құрманалина Шалқыма Хайроллақызы сөз алды. Оқу-әдістемелік кешендермен қамту жұмысына толықтай талдау жасап, 2018 жылдағы жұмыс жоспарларының жүйесімен таныстырды. Әр баяндамашыдан кейін сұрақтар қойылып, пікірлер айтылды. Семинар 3 қараша күні жалғасын тапты. Семинар жоғары деңгейде ұйымдастырылды. Семинар қатысушылары әріптестермен жақсы деңгейде тәжірибе алмасып, сұрақтарға жауап тапқандықтарын атап өтті.

Қазір гаджетті ұстайтындардың жасарып бара жатқаны жасырын емес. Өйткені тілі шықпаған, аяғын баспаған балалар смартфон, планшетті, компьютерді меңгеріп алған. Психолог, социолог, психиатр, медицина саласының мамандарының бұл құбылыс жөнінде ортақ тоқтамы жоқ. Өйткені оның жеткіншектерге психологиялық, физикалық оң және кері әсері туралы дау әлі толастамай тұр. Инновациялық технологиялар өндірісін жетік меңгере білу – қазіргі заманның талабы, сұранысы.

Осы гаджеттерді пайдаланудың тиімді тұстары бар екенін білесіз бе?

Гаджеттерді пайдаланудың тиімділігі

Қазір көп жағдайда балалардың мобильді телефон, планшет сияқты технологияларды еркін меңгеріп кететініне таңғалып жатамыз. Оны көп пайдаланудың зиян екені де миымызға сарт еткенде, қолдарынан жұтылып аламыз, ойнауына дереу тығым саламыз. Ал мұнымыз дұрыс па? Жалпы, қай жасынан бастап қолданғаны жөн? Тиімділігі қандай? Аз-кем ойланып көрейікші.

Жаңа медиа институтының (MOMRI) зерттеуінше, қалыптасып қалған стереотиптерге қарамастан, кәсіби психологтардың көбі мобильді ойындар мен ой - қабілетті дамытатын қосымшалар (приложение) балаларға пайдалы, кей жағдайда ата-аналарға тиімді деген пікірде. Бастысы, белгілі ережелерді сақтау керек.

Қайта балаға гаджеттерді таныс-тырған дұрыс екен. 1,5-2 жасар сәбиге мобильді телефон мен планшеттің не екенін, үйдің басқа да заттары, ыдыс-аяқтары сияқты түсіндіріп, оған «тығым салынған» дүние ретінде ой қалыптастырмаған жөн. Балаға гаджетті 3-5 жастан бастап беруге болатын көрінеді. Жалпы балаларға 3 жасқа дейін гаджеттерді көрсетпеген абзал. Өйткені 1 мен 3 жас аралығында баланың бойында затты тану процесі жүреді, сол уақытта қайта ата-ана оның затты көріп, қолымен ұстап, иіскеп, тістеп көре алатындай жағдай туғызғаны дұрыс. Ол ішкі түйсік пен ақыл-ойдың дамуына алып келетін маңызды қадам. Баланың тілі де үлкендермен сөйлесу қажеттілігі туындағанда және әр нәрсені атаумен айту қажет болғанда тезірек шығады.

Қазір барлық гаджеттер сенсорлы экранды. Сондықтан экранды саусақтың ұшымен объектілерді жылжытуда баланың моторикасы дамиды. Моториканың қимылды, координацияны жақсартуымен қатар баланың миындағы сөйлеу қабілетіне жауапты бөлігінің жұмысын жақсартып, дамытады. Тілінің шығуы кешіккен балалар үшін логопед, дефектолог мамандар саусақ ұштарымен түрлі жаттығу жасап моторикасын дамытуға кеңес береді. Ал, сенсорлы экран арқылы ойын ойнаған бала осы шарттарды әлдеқашан орындап шығады.

Гаджеттерді пайдалана отырып, бала қимылдайды да, бір жағынан демалады, коммуникацияға түседі, бұл мидың жұмыс істеуіне алып келеді. 3 жастан бастап сәби «әлеумет-тену» сатысынан өте бастайды. Дәл сол кезде балаға гаджетті дұрыс пайдалануды үйретуді

қолға алуға болады. Мысалы, ата-ана баланы планшет, мобильді телефоннан мүлдем шектеп тастаса, күндердің бір күні бұлармен жұмыс істеу керек болғанда, ол оның қыр-сырын түсінбей, абдырап, үйренуіне қиын болуы мүмкін.

Баланы тынышсыз, тентек ата-аналарды, қуантатын жаңалық та бар екен. Электронды ойын ойнаған балалар өзін-өзі ұстай алатын болып шығады, әрі гипербелсенділігі төмен болады. Сондықтан болар қазір көп жерде ата-аналар балалар мазасын алмау үшін смартфонның ұстата салатыны... Ауруханада, ұзақ жол сапарларында, кептелісте тұрғанда балаңыз үшін бар ойыншықты тасып әуре болмай, гаджеттердің көмегімен қызықты мультфильм немесе ойын қойып қоюыңызға болады.

Айтпақшы, ойынқұмарлардың ұйқысы тыныш, сонымен қатар түсті де жақсы көреді екен. Өйткені, ойын сюжеті бойынша түрлі виртуалды орталар олардың фантазиясын жақсы дамытатын болып шықты.

Оқушылар үшін компьютер, планшет, телефон сияқты құралдар бірлесіп ойнауына септесетін жақсы «алаң» іспетті.

Сонымен қатар, тағы бір жақсы тұсы кітапхана қалтаңызда. Балаңыздың интернеттің тек көңіл көтеру құралы ғана емес, қажетті ақпараттардың көзі екеніне көзін жеткізу керек. Оқу үрдісі кезінде де көмекші екенін ескеру керек. Пайдалы дегенде ойынды мөлшерлі түрде, ағзаға зиян келтірмейтін танымдық деңгейде пайдалану ғана пайдалы болмақ.

Компьютер дәуіріндегі балалардың ақпаратты қабылдауын зерттеп шыққан ресейлік зерттеуші Евгения Петрованың «Дети и компьютер» атты еңбегіне қаралық. Зерттеуде педагогтың бірінің компьютердің 7-8 жастағы балалардың белгілі бір дағдыларын қалыптастыруға оң ықпал ететіні туралы пікірі келтірілген. «Бұл - логикалық және абстрактылық ойлау қабілетін дамыту жайында. Ойындар балаларға өзіндік шешім қабылдауға, әрі бір әрекеттен екіншісіне жедел ауысуға көмектеседі. Электрондық құрылғы балалардың шығармашылық қабілетіне жақсы әсер етеді. Бұл балалардың жеке ерекшеліктеріне байланысты: бір балалар шет тілін жылдам меңгеретін болса, біреулері сурет жақсы салады» делінген зерттеуде.

Интернетті пайдаланып алған бала ақпаратты жедел іздеп табуға бейім. Зерттеуде психотерапевт Н.Н.

Нарицынның пікірі келтірілген. Ол: «бала компьютерді ерте үйренгені жөн, алдымен компьютер ойындарынан бастап үйренген соң танымдық - үйретуші бағдарламаға көшкен дұрыс» деп санайды.

Электрондық дәуірде балалардың ақпаратты қабылдауы өзгеріп кеткен. «Олар бәрінің қанық түсті, әсерлі, әрі тартымды болуы керектігіне бойлары үйреніп кеткен», - дейді «Новое поколение» жобасының директоры Лариса Паутова.

«Шутер» ойынын ойнайтындар төтенше жағдайда басқаларға қарағанда 25 пайызға жедел шешім қабылдайды. Мұны Рочестер университеттерінің зерттеушілері анықтаған.

Видео ойындар ойнап отырған ойыншының миында жаңа мыңдаған нейрондар құрылады.

Мобильді ойынды дұрыс таңдаудың өзі, жақсы мультфильм мен кітап таңдап бергенмен тең. Сондықтан баланың экран алдында қанша уақыт өткізгенін ғана емес, оның дұрыс қосымшаны (приложение) пайдалануын қадағалаған маңызды. Одан да,

мобильді ойындарды баламен бірге таңдап, жасап шығарушылардың сипаттамасымен танысып, оны талқылау керек. Әрі мамандар бала онымен қалай ойнап жатыр, меңгеріп алуына қаншалықты қиындық соғып жатқанын сырттай бақылаңдар деп кеңес береді. Бұл кезде ойынның графикасы, ырғағы мен дыбысы да рөл атқарады. Тіпті баладан бұрын ойынды мүмкіндігіңізше өзіңіздің ойнап көргеніңіз де дұрыс екен. Сондай-ақ, 7 жасқа дейін балада өзін-өзі басқару функциясы қалыптаспайтындықтан, ол ойынның шырмауына байланып, уақытында шыға алмайды. Сол себепті, мұндай жағдайда ата-ананың белгілі ережесі, талабы болуы керек.

Расымен, жапондықтар сияқты заманауи техника, мобильдік құрылғылар жасау әлі біздің меңгеріп болмаған дүниеміз. Қазіргі буынның одан хабары болғанымен, әзірше тың дүние. Ендеше, келер ұрпақтың инновациялық технологиялар өндірісін шемішкеше шаға білуі үшін қазірден оны пайдалануды үйрете бергеніміз абзал шығар?!

Баданова Хадиша Жалгасовна
Батыс Қазақстан
инженерлік-технологиялық колледжі

Жаңашыл ұстаз

Адамзатты ежелден ойландырып, толғандырып келе жатқан, қоғамдық құрылыс өзгеріп жатса да, қажеттігін жоймайтын маңызды мәселе - жас ұрпақты өмір сүруге дайындау. Бұл қиынның-қиыны. Себебі, әр адам - қайталанбас жеке тұлға.

Сынаптай тез жылжыған уақыт пен тез өзгеретін заманда қоғамына сай тұлға тәрбиелеу мұғалім еншісінде. Қазіргі таңда ұстаздар қауымына қойылған талап күшті. Мұғалім заман талабына сай теориялық білімін тәжірибе жүзінде іске асыра алатын, жауапкершілігі жоғары, ізденімпаз жеке тұлға болуы тиіс.

Батыс Қазақстан инженерлік-технологиялық колледжінің оқытушылары да қазіргі ұстаз алдындағы зор міндетті түсіне отырып, абыроймен кәсіби міндеттерін атқаруда. Колледжіміздің өз пәнін жетік білетін, шығармашылықты мақсат тұтқан заманына сай оқытушыларының бірі — Кудабаяева Гүлдана Қадырбекқызы. Ол заман талабына сай сандық технологияны меңгерген, өз практикасында инновациялық әдістерді қолдана білетін, үнемі ізденушілікте болатын ұстаз.

Білім мен тәрбиені жеке тұлғаға қарай бағыттап білетін Гүлдана Қадырбекқызы — колледжіміздің техникалық бөліміне қарасты «Есептеуіш техникасы және бағдарламамен қамтамасыздандыру» мамандығының арнайы пәндер оқытушысы.

Өз оқушыларын шығармашылыққа жетелей білген ұстаз шәкірттері облыстық сайыстардың жеңімпаздары. Атап айтсақ, 07.04.2017 күні колледж оқушыларына арналған «Зат есім» электронды оқулығын жасау бойынша облыстық байқауына қатысқан ПОВТ-941 тобының оқушысы А.Е.Болатовтың Adobe Flash бағдарламасында жасалған жобасы үздік танылып, қорғаған жұмысы бойынша I орын иеленді.

Сондай-ақ, кәсіби шеберлікті үнемі ұштап отыратын ұстаз 25.10.2016 күні өткізілген облыстық «Үздік электрондық оқу-әдістемелік кешен» байқауына қатысып, I орынды иеленді.

Гүлдана Қадырбекқызының жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие берудегі ұстаздық қызметінің жоғары жетістіктерін біз әрқашан мақтан тұтып, алдағы жұмысына шығармашылық табыс тілейміз.

Болашаққа бірге қадам жасаймыз!

Елбасымыз «Болашаққа бағдар – рухани жаңғыру» мақаласында айтып өткен рухани жаңғыру, бәсекелестік қабілет, ұлттық бірегейлікті сақтау сияқты өзекті мәселелер білім ошақтарында және жастар арасында белсенді жүзеге асуда. Соның дәлелі ретінде Тұңғыш Президент күніне орай және Елбасымыздың «Рухани жаңғыру» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында Ақсу қаласында 17 қараша күні алғаш рет білім және ғылым қызметкерлері кәсіподағының облыстық жастар форумы өтті. Аталмыш форум Ақсу қаласы білім қызметкерлері кәсіподақ ұйымының төрағасы Рүстем Жауаш Күткенқызының және Ақсу қаласының жастар кеңесі бастамасымен ұйымдастырылды. Форум линиялық сессия форматында және үш блокта жүргізілді. Мемлекеттік басқарудағы жас менеджерлер, форумға жиналған жастар мен кәсіподақ көшбасшылары өзара сұхбатқа түсіп, жастардың қоғамдағы орны мен қызметі талқыланды. Ақсу қаласы әкімінің орынбасары – Тамара Витальевна Ильина белсенді жастарды айтулы іс-шарамен құттықтап, форум шымалдығын ашып берді.

«Қазақстандық салалық білім және ғылым қызметкерлері кәсіптік одағының Павлодар облыстық ұйымы» ҚБ-нің төрайымы – Наурызбаева Гулбарам Ауезханқызы, жарқын болашақта пайдалы болатын 10 қажетті дағдыларды айтты. Атап өтетін болсақ: мән беру, әлеуметтік интеллект, шығармашылық ой, мәдениетаралық құзыреттілік, компьютерлік ойлау, жаңа медиа саласындағы сауаттылық, трансдисциплинарлық, жобалық ойлау, когнитивтік басқару және виртуалды ынтымақтастық қазіргі жастардың бойында болу керектігін баса айтты.

Коммуникативтік қасиеттерді дамыту, жастардың қызығушылығын арттыру, жастар ішінен көшбасшы қалай шығару керектігін – республикалық тренерлер пулының спикері Еркебұлан Күнтуған түсіндіріп өтті.

Сонымен қатар, Павлодар мемлекеттік педагогикалық институтының тәрбие және жастар саясаты басқармасының маманы Алмас Кенжеғалин, өзімен бірге «Серпін» және «Foundation» бағдарламасымен оқып жүрген студенттермен келіп, өз ойларымен бөлісті.

Облысымызда екі жыл қатарынан жас педагогтар үшін лагерьлер өткізілді. Жастар үшін бұл – үлкен мәртебе. Бүгінде екі тізгінді қатар ұстап келе жатқан,

яғни Республикалық жастар кеңесі төрағасының орынбасары, әрі Облыстық жастар кеңесінің төрағасы Ернар Иманбаев «Тәрбие және білім» тақырыбында сөз қозғап, облыс және республика деңгейінде кәсіподақ тарапынан болашаққа қойылған бағыт-бағдармен таныстырды. Бұл форумның табысты да нәтижелі өтуіне Ернар ағамыз зор үлес қосты.

Барлық форум қатысушылары қойылған талаптар мен міндеттерді орындаудағы жастардың, нақтырақ айтқанда жас педагогтардың алар орны мен рөлі туралы өз пікірлерін білдірді.

Ақсу қаласы білім беру бөлімінің басшысы Қайрат Теміржанұлы Смағұлов шараға деген көзқарасын білдіріп, оң бағасын берді. Белсенді әрі ниеттес жастардың игі бастамаларын қолдайтынын айтып, жүйелі қорытынды жасады.

Тарихты біліп қана қоймай, оны терең түсініп, ата-бабаларымыздың рухына тағзым ету қазіргі таңда жастарға керек дүние. Елбасымыздың «Рухани жаңғыру» мақсаты анық бағдарламасы, еліміздегі көптеген осындай игі шаралардың бастамасы, үлкен жетістіктерге жеткізері анық. Жастардың рухани бай болуына, отаншылдыққа, еңбекқорлыққа, бауырмалдыққа тәрбиелейді. Болашаққа сенімді қадам басуға серпін берген форум кәсіподақ жастары әнұранымен аяқталды.

Пікірлер:

Рысғұл: Қойылған сұрақтардың барлығына жауап алдық. Бір түсінгенім, қандай жағдай болмасын, жастардың ойлаған мақсатқа жетуіне, армандарының орындалуына үлкен мүмкіндіктер бар екендігіне көзім жетті.

Мақпал: Форум өте жоғары деңгейде өтті. Маған өте қатты ұнады. Осы форумнан ерекше әсер алдым. Өте ауқымды және қызықты тақырыпта өтті. Менің ұсынысым: келесі форумда жас мамандардың қатысуымен өз пікірлерін алып, тәжірибе алмасса жақсы болар еді.

Салтанат: Қазіргі таңда талқылауға ие болып жатқан түсініктердің бірі «Рухани жаңғыру» ұғымы. Форумның алға қойған бағыты – жас мамандардың әрі қарай білім сатысында биікке өрлеп, жоғары шыңына шығуы. Сонымен қатар елін қастерлеп, дінін, салт-дәстүрін сақтап соны өмір жолында қолдануы. Тәрбие көзі - тарихымызда демекші, осы тарихи сананы және дүниетанымды қалыптастыру саясаты аясында болған бұл форумның жастарға берері мол.

**ЗКО, с.Переметное
Каменная СОШ
Кужумова Алия Ауесхановна**

«ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ САМОПОЗНАНИЯ»

Вопросы нравственного развития, воспитания, совершенствования человека волновали общество всегда и во все времена. Сегодня весь мир находится в поиске новых образовательных программ по развитию общечеловеческих ценностей. Практическим решением этой задачи стала реализация проекта нравственно-духовного образования «Самопознание», автором которого является Первая леди Республики Казахстан Сара Алпыскызы. Да и сам Лидер Нации Назабаев Н.А. в своих Посланиях к народу всегда подчеркивает необходимость воспитывать молодое поколение в духе нового казахстанского патриотизма. Таким образом, основная цель учителей самопознания привить и развить духовно-нравственные ценности учащимся.

Я, как учитель самопознания в 5-11 классах, стараюсь применять разные формы и методы на уроках и во внеурочных мероприятиях, чтобы достичь этой цели. По новой системе преподавания урока «Самопознания» духовно-нравственному воспитанию уделяется еще больше внимания на уроке. Благодаря позитивному настрою дети постепенно раскрываются, притчи, которые мы называем ласково «подарком от учителя», помогают в ходе их анализа познать, что есть добро, и что такое зло. Творческая работа в группах сближает учеников, помогает проявить себя всем ученикам, укрепляет взаимоотношения в классе. Ведь самое главное на уроках самопознания умение сохранять атмосферу тепла, дружбы, единства. Для учащихся 7-8 классов стараюсь заострить момент на исследовании своего внутреннего «Я», мировоззрения, этики и привить чувство внутренней красоты. Учащиеся выполняют письменные и устные задания, упражнения, а также творческие задания (коллажи, рисунки, выставки). Учащиеся старших классов (9-11) уже ознакомлены с основными духовно-нравственными ценностями, поэтому на уроках мы больше

уделяем акцент исследованию себя и своих интересов, которые могут помочь в дальнейшем при выборе профессии. Применяем диспуты, дебаты, где ребята могут свободно отстаивать и защищать свою точку зрения.

Ежегодно в феврале месяце проводится декада, посвященная духовно-нравственному развитию детей. В этот период в школах всего Казахстана проходят мероприятия, призванные выявить и привить самые лучшие качества человека. И наша школа не стала исключением. Во время декады проходят конкурсы сочинений о нравственных ценностях, всевозможные акции, которые призваны побудить учащихся к активным действиям, направленным на помощь, добро, отзывчивость. Также конкурсы чтецов, выставки книг и творческих работ учащихся, диспуты или дебаты.

Таким образом, уроки самопознания позволяют детям раскрепоститься, поверить в себя, понять себя и постараться стать лучше.

Игры на развитие слуха, звукоподражания, формирование речи

Дети с удовольствием показывают, как неуклюже ходит медведь, мягко крадется лиса, как музыканты играют на музыкальных инструментах и т. д. Свои показ дети сопровождают выразительными пантомимическими движениями, яркой мимикой и жестами, а также проговариванием и обыгрыванием потешек.

«Зверята»

Цель: формировать у детей навыки звукоподражания.

Воспитатель раздает детям шапочки зверей и говорит: «Я буду читать стихотворение о разных животных, а те дети, на ком надета такая шапочка, будут изображать, как эти животные разговаривают».

Все пушистые цыплятки,
Любопытные ребятки.
Мама спросит: «Где же вы?»
Цыплята скажут: «Пи-пи-пи!»
Куручка-хохлатушка по двору гуляла,
Деток созывала: «Ко-ко-ко, ко-ко-ко,
Не ходите далеко!»
Ходит по двору петух,
Аж захватывает дух.
Как увидит он зерно,
Закричит: «Ку-ка-ре-ку!»
Вышел котик погулять,
Решил цыпленка напугать.
Стал подкрадываться сразу
И мяукнул громко: «Мяу!»
Ловко прыгает лягушка,
У ней толстенькое брюшко,
Выпученные глаза,
Говорит она: «Ква-ква!»

«Возьмем Мишку на прогулку»

Цель: развивать предметно-игровые действия; формировать сопровождающую речь.

Оборудование: медвежонок, санки, кровать, стульчик, комплект одежды для медвежонка (брюки, валенки, пальто, шапка).

Педагог сидит за столом перед детьми. Здесь же, на кукольном стульчике, лежит одежда мишки. Педагог, читая стихотворение, не спеша, одевает мишку. Последнее слово в каждой строчке досказывают дети.

Я надену Мишке теплые ...штанишки.
Теплые... штанишки я надену Мишке.
Валенки-малышки я надену... Мишке.
Так, так и вот так — валенки-малышки.
Я надену... Мишке валенки-малышки,

Я надену... Мишке красное... пальтишко,
Красное ... пальтишко я надену... Мишке.
А когда иду гулять, надо шапку надевать.
Мишку мы возьмем...гулять,
Будем в саночках ... катать!

Педагог усаживает одетого мишку в игрушечные санки. Когда дети пойдут на прогулку, они возьмут его с собой.

«Пришел Мишка с прогулки»

Цель: развивать предметно-игровые действия; формировать сопровождающую речь.

Оборудование: медвежонок, санки, кровать, стульчик, комплект одежды для медвежонка (брюки, валенки, пальто, шапка).

Дети сидят на стульчиках. Перед ними за столом педагог. На столе стоят санки с одетым медвежонком. Педагог, обращаясь к детям, говорит:

Мишенька ходил гулять,
Он устал и хочет спать.
Дети с Мишенькой гуляли,
Мишку в саночках катали.
Педагог раздевает медвежонка и аккуратно складывает его одежду на игрушечный стульчик.

Мишка наш ходил ... гулять,
Шапку с Мишки надо ... снять.
А теперь пальтишко
Я снимаю с ... Мишки.
Так, так и вот так —
Я снимаю с ... Мишки.
Мишка наш ходил ... гулять,
Валеночки надо... снять.
Теплые ... штанишки
Я снимаю с ... Мишки.
Так, так и вот так —
я снимаю с ... Мишки.

Мишка наш ходил ... гулять,
Он устал и хочет ... спать.
Вот его кровать,
Будет спать он ... сладко.
Баю-бай! Баю-бай!
Спи, Мишутка,... баю-бай!

Педагог укладывает мишку в кровать. Стульчик с его одеждой ставит рядом с кроватью. Санки убирает. Индивидуально каждый ребенок играет с мишкой, а слова подсказывает педагог.

«Прятки»

Цель: развивать навык звукоподражания.

Оборудование: плоскостной настольный домик с большим окном, медвежонок или другие сюжетные игрушки.

Перед сидящими детьми за столом педагог. На столе стоит домик, из окна которого выглядывает медвежонок.

Педагог. Ой, чья это мордочка показалась в окошке?

Дети отвечают, что это мишка. Педагог выводит его из-за домика и обращает внимание детей на то, как урчит мишка, здороваясь с ними. Затем он просит детей так же поурчать. Вдруг мишка прячется за домик.

Педагог: Мишка, Мишка-шалунишка!

Где ты? Где ты? Отзовись!

Мишка, Мишка-шалунишка!

Где ты? Где ты? Покажись!

В окне снова показывается голова мишки. Он качает головой и урчит. Дети подражают ему. Игра-показ повторяется по желанию детей. Прятаться могут разные, знакомые детям персонажи. И каждый раз педагог побуждает детей подражать «голосам» этих персонажей.

**«Где мы были, мы не скажем,
а что делали — покажем»**

Цель: поощрять попытки детей участвовать в коллективном разговоре, принимать совместные решения; развивать творческое воображение; побуждать детей к импровизации.

С помощью считалки выбирается водящий. Он выходит из комнаты. Дети договариваются, что и как будут изображать. Водящий возвращается и спрашивает:

«Где вы были, мальчики и девочки?

Что вы делали?»

Дети отвечают: «Где мы были, мы не скажем, а что делали — покажем».

Дети показывают действия, которые придумали.

В процессе игры воспитатель вначале советует, что и как можно изобразить. Когда дети освоятся, он только подсказывает, что изобразить, а как это сделать, они решают сами.

**г. Петропавловск
Дразина Любовь Фёдоровна
Воспитатель ГККП «ясли-сад «Ақ бота»**

«Взаимодействие ДОО с родителями в вопросах патриотического воспитания дошкольников»

Нравственно-патриотическое воспитание детей – одна из основных задач дошкольного образовательного учреждения, важным условием которой является тесная взаимосвязь с родителями, семьей, как ячейкой общества и хранительницей национальных традиций.

Развитие казахстанского государства и общества ставит новые задачи в области воспитания молодого поколения. Тем самым повышается значимость патриотического воспитания детей в дошкольных образовательных учреждениях. Данное направление воспитания должно внести весомый вклад в дело формирования достойных граждан.

Патриотическое, нравственное воспитание детей дошкольного возраста является одной из важнейших задач. Ведь детство и юность самая благодатная пора для привития священного чувства любви к Родине. Под патриотическим воспитанием понимается постепенное формирование у детей любви к родному краю, стране, её природе и национальной культуре.

В дошкольных учреждениях работа по патриотическому воспитанию не менее важна и актуальна. Она направлена на знакомство с истоками национальной культуры, формирование чувства любви и гордости за свою страну, за свой народ, уважения к его свершениям, героическому прошлому, формирование чувства любви к родному краю, к природе.

Патриотическое воспитание должно осуществляться на основе качественно нового представления о статусе воспитания с учётом отечественных традиций, национально-региональных особенностей, достижений современного педагогического опыта.

Начинать решение задач патриотического воспитания необходимо еще в младшем дошкольном возрасте при тесном взаимодействии всех участников педагогического процесса: педагогов, родителей и самих детей. Единство воспитательных воздействий на ребенка способствует его социализации.

Учитываются такие психологические особенности младших дошкольников, как эмоциональность, впечатлительность, подражательность, отсутствие жизненного опыта.

Чувство Родины начинается у ребенка с отношения к семье, самым близким людям – к маме, папе, другим родственникам.

Из вышесказанного можно определить цель и задачи патриотического воспитания в ДОУ.

Цель: воспитание у ребенка дошкольника патриотических чувств через систему знаний о Казахстане, родном городе.

Задачи: создание развивающей патриотической среды ориентированной на:

- формирование у ребенка дошкольника устойчивых гражданских позиций через воспитание любви к большой и малой Родине;
- развитие патриотических чувств через познание обычаев, традиций и обрядов казахского народа и других этносов населяющих Республику Казахстан;
- позитивного отношения к себе и окружающему социуму;
- формирование знаний о символике, устройстве государства.

Полноценное воспитание дошкольника происходит в условиях тесного сотрудничества семьи и дошкольного учреждения. Именно семья является первым и важнейшим институтом социализации ребенка. Но так как дети проводят очень много времени в детском саду, их воспитанием занимаются педагоги, действующие по специально разработанным программам.

Но влияние семейного воспитания на формирование личности ребенка играет значительную роль. Если требования, предъявляемые к ребенку в детском саду и семье, не согласованы, то патриотическое воспитание будет очень затруднено. Так как общеизвестно, что закрепление какого-либо умения происходит при многократном повторении. Дошкольные учреждения должны превратиться в открытый социально-педагогический комплекс с широким участием родителей в его работе. Это взаимодействие в интересах детей.

В исследованиях Куликсовой Т. А. Отмечено, что «... Семья является источником и опосредующим звеном передачи ребенку социально-исторического опыта...» Семья была, есть и будет важнейшим институтом воспитания и социализации ребенка.

Укрепление и развитие тесной связи и взаимодействия детского сада с семьей обеспечивают благоприятные условия жизни и воспитания ребенка, формирование основ полноценной личности.

На современном этапе в основу совместной деятельности семьи и педагогов, как считает исследователь О. В. Солодянкина, заложены следующие принципы:

- Родители и педагоги являются партнерами в воспитании детей;
- Это единое понимание педагогами и родителями целей и задач воспитания;
- Помощь, уважение и доверие к ребенку, как со стороны педагогов, так и со стороны родителей;
- Знание педагогами и родителями воспитательных возможностей коллектива и семьи, максимальное использование воспитательного потенциала семьи в совместной работе с детьми.

Совместно с родителями в нашем детском саду организуются встречи за «Круглым столом», где создается позитивный микро-социум, в котором каждый является активным участником совместной деятельности.

На таких встречах родители делятся положительным семейным опытом патриотического воспитания ребенка.

Такие встречи содействуют единению родительского и педагогического коллективов с целью создания единого образовательного пространства ДОУ и семьи. Оказывают всестороннюю помощь и поддержку родителей в вопросах нравственно-патриотического воспитания дошкольников с целью воспитания у ребенка потребности быть патриотом своей Родины.

Родители воспитанников принимают активное участие в:

- подготовке и проведении совместной творческой деятельности с детьми и педагогами.
- подготовке и проведении совместных мероприятий, направленных на развитие у дошкольников патриотических качеств.
- пропаганде положительного семейного опыта.
- повышению педагогической культуры родителей.
- организации работы с детьми при активном участии родителей.

Сотрудничество дошкольного учреждения с семьями строится на принципах:

1. Равноправия, определяющего условия для доверительных равно партнерских отношений между всеми участниками взаимодействия.
2. Индивидуально- дифференцированного подхода с учетом социального статуса семьи, возможностей и желания родителей и воспитанников, гарантирующий право выбора.
3. Систематичности и последовательности работы с каждой семьей, определяющей содержание и направления совместной деятельности.
4. Принцип уважения норм и ценностей семьи, обеспечивающий положительное отношение педагогов ДОУ к сохранению истории и традиций семьи
5. Принцип ориентации на развитие позитивного потенциала семьи, укрепления взаимосвязи поколений, обеспечивающий вовлечение в работу представителей старшего поколения и передачу опыта патриотического воспитания в семье.

Совместная форма работы с семьей позволяет педагогам увидеть и оценить родителей как сотрудников, соучастников взаимодействия, носителей ценного семейного опыта, вовлечь их в процесс полноценной педагогической деятельности.

Опыт работы показывает, что процесс патриотического воспитания будет успешным при следующих педагогических условиях:

- взаимодействия дошкольного учреждения с семьей, которое строится с учетом принципов приоритетности культурного наследия и традиций семьи;
- повышения педагогической культуры родителей в вопросах патриотического воспитания;
- выделения нравственного компонента в содержании воспитания.

«Влияние туристско-краеведческой деятельности на патриотическое воспитание в рамках реализации программы Мәңгілік ел» (выступление на педсовете, панорманный урок)

-Давайте поиграем в игру “Доброе утро”.
Мне очень хочется пожелать доброго утра всем-всем, каждому из вас.

Доброе утро, уважаемые коллеги!
Доброе утро всем, кто присутствует на нашем уроке!
Я скажу слова “Доброе утро...” и назову кого-то из нашего класса.

Те, кого я назову, помашут мне рукой – значит, вы услышали меня и отвечаете на приветствие.

Попробуем?
Доброе утро всем девочкам!
Доброе утро всем мальчикам!
Доброе утро всем, кому нравится такая погода, как сейчас за окном!

Доброе утро всем, кто любит конфеты!
Доброе утро всем, кто сегодня будет хорошо работать на уроке!

Учитель.
Придумано кем-то просто и мудро
При встрече здороваться: “Доброе утро!”
Доброе утро солнцу и птицам!
Доброе утро улыбочивым лицам!
И каждый становится добрым, доверчивым,
И доброе утро длится до вечера.
Я желаю, чтобы доброе и солнечное настроение сопровождало вас в течение всего урока.

А сейчас мы передадим это сердечко друг другу с пожеланиями благополучия имира нашешей Родине.
(Гости проходят за столы ,делясь на группы)

Работа с презентацией.(слайды 1-7)
«Жизнь народа прирастает с каждым следующим его поколением.
Поэтому нет мечты выше, чем мечта о Вечности Народа.
Мәңгілік Ел – это идея, которая открывает завтрашний день, выражает веру в будущее, это символ необратимой и прочной стабильности...»

Из выступления Н.А.Назарбаева на торжественном собрании, посвященном Дню Независимости Республики Казахстан.

15 декабря 2014 года
Патриотический Акт –Мәңгілік Ел. Нашему поколению выпала высокая честь и ответственность под лидерством Елбасы, Первого Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева созидать историю нового Казахстана.

Сплотившись вокруг Елбасы, мы прошли великий путь свершений и сегодня с гордостью называем себя гражданами Независимого Казахстана – сильного и успешного государства.

Следуя историческому «Слову о Независимости» Нурсултана Назарбаева, мы, граждане Казахстана – едины в своем стремлении созидать Nation Единую Будущего - Мәңгілік Ел.

В основе Мәңгілік Ел – простые, понятные и самые ценные для каждого из нас истины – благополучие наших семей, гостеприимство и трудолюбие, стабильность, безопасность и единство, уверенность в завтрашнем дне.

7 принципов «Мәңгілік Ел» отражают базовые ценности развития, общность интересов и исторической судьбы народа Казахстана Единство гражданских и духовных ценностей позволило нам найти свой собственный путь и гордо заявить о себе всему миру.

Мы и дальше будем всемерно развивать глобальный диалог религий и цивилизаций, определяющих уникальный духовный облик нашей страны.

Все достижения и успехи страны – результат каждодневного, кропотливого труда всех казахстанцев.

Мы будем укреплять наши ценности трудолюбия и ответственности, уважения к Человеку Трудя, создавая условия для реализации созидательного потенциала каждого гражданина страны.

Мы будем бережно относиться к нашему общему историческому наследию.

Мы будем преумножать культурное многообразие народа Казахстана.

Мы будем следовать принципу развития государственного языка как основы консолидации общества, трехязычия как главного условия конкурентоспособности Nation.

Мы - Большая Страна – Большая Семья.

Исходя из принципов программы Мәңгілік Ел ,задача учителя-воспитание достойного гражданина и патриота своей страны.

Такие понятия, как «Родина», «патриот»

Мы начинаем объяснять учащимся с малых лет.Хочу познакомить вас с фрагментом урока «Я патриот своей страны».

Во вступительной беседе я выясняю у детей , как они понимают слово «родина»,знакомлю с историческим значением слова.Дети работают с

толковым словарём, объясняют значение этого слова .
(Слово «родина» произошло от древнего слова «род», которое обозначает группу людей, объединенных кровным родством. Каждый из нас - потомок какого-либо старинного древнего рода. Однокоренные слова «родить» - значит. произвести на свет потомство; «родители» - отец и мать, у которых рождаются дети; «родословная» - перечень поколений одного рода, люди гордятся своей родословной, изучают ее; «народ» - нация, народность, жители страны.)

Человек гордится Родиной - значит, готов помогать ей, защищать ее.

-Какие ассоциации у вас возникают, когда вы слышите слово патриот? (на доске карточка) (при этом выясняется знания детей понятия)

Крошка сын к отцу пришел,

И спросила кроха:

-Папа! Патриотом быть

Хорошо или плохо?

И задумался отец

Над вопросом сына.

Как сказать, чтобы сложилась

Честная картина?

-Если Родину ты любишь,

Как родную маму,-

Это очень хорошо, -

Я скажу вам прямо.

Если ты не уважаешь

Дедов – участников войны,

Это плохо!- скажут люди.

-Нам такие не нужны!

Если ты читаешь книги

О войне, как встал народ,

То учитель в школе скажет:

«Настоящий патриот!»

Мальчик радостный пошел,

И решила кроха:

-Быть патриотом – хорошо,

Не быть им – очень плохо!

3.Работа в группах с карточками

Дается пояснение: Вам надо на полосках бумаги, которые подготовлены на столах, завершить незаконченное предложение

Патриот – человек, который

любит _____

хранит _____

уважает _____

переживает _____

гордится _____

помогает _____

- Расскажите, что у вас получилось....

- Что вы подобрали к слову любит....., хранит....., уважает....., переживает....., гордится.....,помогает....

- Действительно, вы правы, потому что гражданин, патриот своей Родины не может быть равнодушным, только активные действия патриота сделают Родину процветающей.

Разминка.

-Если вы по утрам с радостью идете в школу, помашите правой рукой.

-Если вы цените в людях честность и порядочность, сделайте шаг вперед.

- Если уверены в своих силах, топните ногой.

-Если вы считаете, что мы должны уважать права людей, независимо от их национальной и социальной принадлежности, сделайте шаг назад.

-Если вас волнует судьба нашей страны, хлопните в ладоши.

-Если вы считаете себя патриотами, поднимите обе руки вверх.

-Если вы верите в то, что наша страна займет достойное место в мире, протяните обе руки вперед. Если вы верите, что будущее страны зависит от вас, возьмитесь за руки.

4.Знайки истории

-У нас в Казахстане живут люди многих национальностей. Все говорят на разных языках. Но государственным языком является казахский. Давайте мы сейчас узнаем, на сколько хорошо вы знаете казахский язык Ваша задача представленные слова перевести на казахский язык.

Родина-отан,

язык-тіл,

народ-халық, ел,

государство- мемлекет,

семья – отбасы,

дружба – татулық,

родная земля – туган жер.

Вы прекрасно справились с этим заданием. А какое же задание будет следующее. Разгадай анаграммы.

ГФАЛ-флаг,

БЕРГ-герб,

НИМГ-гимн,

ЛОСЦИТА-столица.

Герб и флаг наш гордый

Народу, государству дан.

Пусть же всегда хранит свободу

Наш суверенный Казахстан!

«**Да ли Нет**»

1 Птица, которая изображена на флаге –это орёл

2 Верхняя сводчатая часть юрты называется уйыки

3 Живописное, графическое украшения из

геометрических, растительных или животных элементов, применяемых в украшении одежды, жилищ –это орнамент

4 Машина- это важнейшее средство передвижения на дальние расстояния в эпоху племенных союзов

«**Викторина**»

1.Какой праздник в Казахстане отмечают 22 сентября? (День языков)

2. Какой язык в Казахстане является государственным (Казахский)

3. Какой язык в Казахстане называют языком межнационального общения (Русский)

4. Как называют знатока многих языков (Полиглот).

5. Наш президент Н.А. Назарбаев поставил перед нами задачу говорить на 3-х языках, На каких? (Казахский, русский, английский.)

6. Официальный язык международной компьютерной сети? (Английский)

7. Священная книга у мусульман (Коран)

8. Поэт - импровизатор у казахов?(Акын).

Воспитание любви к Родине нельзя осуществить без соприкосновения с ней,если не дать детям возможность познавать её.Это я стараюсь осуществить через туризм и краеведение.

В 2015-2016 году наш класс на базе турбазы «Атамекен» принимал участие в заседаниях кружка по туризму, руководитель Неталиева Камшат Идрисовна. Были организованы поездки детей на турбазу, обучение детей туристскому мастерству.

Кроме этого, проводится работа по сбору информации о героях войны. Была проведена экскурсия в музей М.Маметовой. Ко Дню Победы дети собирают информацию о своих родственниках-участниках ВОВ. В рамках изучения природы родного края проводятся экскурсии в природу, в музей экологии, краеведческий музей.

Патриот – человек, который

любит _____
хранит _____
уважает _____
переживает _____

гордится _____
помогает _____

Патриот – человек, который

любит _____
хранит _____
уважает _____
переживает _____
гордится _____
помогает _____

Патриот – человек, который

любит _____
хранит _____
уважает _____
переживает _____
гордится _____
помогает _____

**СКО г Петропавловск,
КГУ «СШ№42
Дёмина Татьяна Александровна**

Психолого-педагогическое сопровождение образовательного процесса в условиях обновлённого содержания образования

Введение нового стандарта общего образования существенно изменяет всю образовательную ситуацию в школе, определяя точное место формам и видам приобщения психологических знаний в содержании и организации образовательной среды школы, что делает обязательной, конкретной и измеримой деятельность школьного психолога как полноценного участника образовательного процесса

Обновленная программа -это

- навыки самостоятельности
- возможность раскрыть творческий потенциал учащихся (практика + теория)
- оценивание для обучения
- тесная связь с жизнью
- Поэтапное достижение конкретных цели (чему и как учиться)

Цель психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса в условиях реализации обновлённой программы - адаптированность обучающихся школы в условиях обучения, формирование личностных характеристик, отвечающих требованиям новых стандартов, на основе выстраивания индивидуальной образовательной траектории развития ребенка и формирования устойчивости мотивации познания

Роль психолога в условиях введения новых образовательных стандартов заключается в:

- ▶ сохранении и укреплении психологического здоровья обучающихся;
- ▶ создание мониторинга возможностей и способностей обучающихся, выявление и поддержка

одаренных детей, детей с ограниченными возможностями здоровья;

- ▶ формирование и развитие психолого-педагогической компетентности обучающихся, педагогических и административных работников, родительской общественности;

В ходе психологического сопровождения решаются следующие задачи:

- систематически отслеживать психолого-педагогический статус младшего школьника и динамику его психологического развития в процессе обучения;
- способствовать обеспечению психологически комфортного климата в школьном коллективе (ученик-учитель-родители) в условиях перехода на новые образовательные стандарты;
- помогать участникам образовательного процесса в решении проблем, возникающих в период реализации обновлённой программы;

Уровни психолого-педагогического сопровождения
Формы психолого-педагогического сопровождения
I этап (0 класс).

В рамках этого этапа осуществляется: Проведение психолого-педагогической диагностики, направленной на определение школьной готовности ребенка (общая экспресс-диагностика, индивидуальная работа с обучающимися).

1. Проведение групповых и индивидуальных консультаций родителей будущих первоклассников по темам:

2. По окончании работы школы будущего первоклассника составлен мониторинг развития познавательного – психических процессов за время пребывания в школе,

II этап – первичная адаптация первоклассников к школе.

В рамках данных этапов осуществляются следующие виды работ:

Работа по данному плану проводится с обучающимися 1 классов с последующим анализом и рекомендациями.

На основе проделанной работы второго этапа выделяется «группа риска», и организация индивидуальной или групповой коррекционно-развивающей работы.

► Проводятся консультации и просветительская работа с родителями первоклассников, направленной на ознакомление взрослых с основными задачами и трудностями периода первичной адаптации, тактикой общения и помощи детям.

► Проводятся групповые и индивидуальные консультации педагогов по выработке единого подхода к отдельным детям и единой системе требований к классу со стороны различных педагогов, работающих с классом, мониторинги профессиональной компетентности учителя.

► Организация методической работы педагогов, направленной на построение учебного процесса в соответствии с индивидуальными особенностями и возможностями школьников, выявленными в ходе диагностики и наблюдения за детьми, просвещение по вопросам индивидуальных и возрастных обучающихся

(выступление на заседании ШМО учителей начальных классов).

III этап – продолжение психолого-педагогической работы со школьниками.

1. Проведение психолого-педагогической диагностики, направленной на выявление школьников, испытывающих трудности в формировании универсальных учебных действий

2. Индивидуальное и групповое консультирование и просвещение родителей по результатам диагностики.

3. Организация групповой психо-коррекционной работы со школьниками, испытывающими трудности в обучении и поведении по ранее обозначенным программам. Выявление детей с ООП (ограниченными образовательными потребностями) в ОУ, осуществление психолого-медико-социального сопровождения.

Результат работы педагогического коллектива:

1. Педагогическая эффективность

Отсутствие неуспевающих обучающихся
Бесконфликтное взаимодействие с одноклассниками
Профессиональное самоопределение
Отсутствие конфликтов с педагогами
Отсутствие признаков девиантного поведения
Активное участие школьника в жизни школы, инициативность.

2. Психологическая эффективность

Субъективное ощущение у школьника комфорта и уверенности в школе

Адекватная самооценка

Профессиональное самоопределение

3. Медицинская эффективность Сохранение психического и физического здоровья детей

Западно-Казахстанская область

г. Уральск.

Бурпиева Э.Ж. учитель СОШ № 21

Активизация познавательной деятельности и исследовательской культуры на уроках математики

Начальная школа играет исключительно важную роль в общей системе образования. Это - то звено, которое должно обеспечить целостное развитие личности ребенка, его социализацию, становление элементарной культуры деятельности и поведения, формирование интеллекта и общей культуры.

Отличительными чертами педагога, который стремится достичь мастерства, являются постоянное самосовершенствование, самокритичность, эрудиция и высокая культура труда. Поэтому профессиональный рост учителя невозможен без самообразовательной потребности. Я считаю, что главное - это профессиональная готовность к реализации начального общего образования.

Проблемы активизации познавательной деятельности школьников на сегодняшний день приобретают всё большую актуальность. И это закономерно, т.к. учение - ведущий вид

деятельности школьников, в процессе которого решаются главные задачи, поставленные перед школой: подготовить подрастающее поколение к жизни, к активному участию в научно-техническом и социальном процессе.

Проблемы активизации познавательной деятельности обучающихся побудили и меня искать более эффективные и рациональные пути добывания знаний учащимися.

В результате собственных исследований, наблюдений и исканий, можно утверждать, что внедрение инновационных педагогических технологий, системный подход к организации работы с информацией позволяет решить множество проблем, а творческий подход определяется научным выбором лучшего из возможного.

Активизировать мышление обучающихся можно на протяжении всего хода урока самыми различными приемами и средствами, но главным считаю создание

ситуации успеха и повышение интереса к обучению, что, на мой взгляд, является мощным стимулом для обучающихся.

Опыт работы в начальных классах показал, что повышению активизации познавательной деятельности обучающихся на уроках значительно способствуют элементы проблемного обучения, новые подходы к использованию различных средств наглядности, исследовательская деятельность.

Преимущество современного урока в условиях информатизации заключается в свободе выбора учителем методик и технологий, учебников и программ. Но результативность педагогической деятельности всегда зависела, и будет зависеть от того, насколько умело педагог умеет организовать работу с учебной информацией, а главным критерием эффективности учительского выбора по-прежнему остается качество образовательного процесса и знаний учащихся.

Достигая решения этих задач, в том числе и через использование компьютерных технологий, так как сегодня разнообразные интересы школьников уже не могут быть удовлетворены лишь материалами традиционного учебника и словом учителя.

Компьютер естественно вписывается в жизнь школы и является еще одним эффективным техническим средством, при помощи которого можно значительно разнообразить процесс обучения. Каждый урок с применением компьютера вызывает у детей эмоциональный подъем.

Мультипликационный или видеосюжет электронной энциклопедии не только расширяет спектр предъявляемой информации, но и активизирует внимание школьников за счёт активной работы зрительного и слухового анализаторов. Кроме дисков я активно использую интернет и создаю свои презентации к урокам.

Надо отметить, что использование образовательной информации, размещенной на дисках и в презентациях, не является заменой учебникам или его новым вариантом. Оно создает основу для организации самостоятельной деятельности школьников по анализу и обобщению материала при широком использовании индивидуальных и групповых форм организации учебного процесса. Использование образовательной медиатеки позволяет мне представить обширный и самый разнообразный материал, выбрать последовательность знакомства с предлагаемой информацией и степень глубины этого знакомства, «извлечь» любой материал по предметам и использовать его в самостоятельных работах учеников, озвучить любой текст.

21 век – век высоких компьютерных технологий. Современный ребёнок живёт в мире электронной культуры. Меняется и роль учителя в информационной культуре – он должен стать координатором информационного потока. Следовательно, учителю необходимо владеть современными методами и новыми образовательными технологиями, чтобы общаться на одном языке с ребёнком.

Бурное развитие информационных технологий и внедрение их в нашей стране наложили отпечаток на развитие личности современного ребёнка. Сегодня в традиционную схему «учитель – ученик – учебник» вводится новое звено – компьютер, а в школьное сознание – компьютерное обучение. Одной из основных частей информатизации образования является использование информационных технологий в образовательных дисциплинах.

Уроки с использованием компьютерных технологий позволяют сделать их более интересными, продуманными, мобильными. Используется практически любой материал, нет необходимости готовить к уроку массу энциклопедий, репродукций, аудио-сопровождения – всё это уже заранее готово и содержится на маленьком компакт-диске или в ноутбуке, который находится в нашем классе.

Уроки с использованием ИКТ особенно актуальны в начальной школе. Наши ученики имеют наглядно-образное мышление, поэтому очень важно строить их обучение, применяя как можно больше качественного иллюстративного материала, вовлекая в процесс восприятия нового не только зрение, но и слух, эмоции, воображение. Здесь, как нельзя кстати, приходится яркость и занимательность компьютерных слайдов, анимации.

Очевидно, что ИКТ – мощный педагогический инструмент в руках учителя, им надо владеть и грамотно использовать на уроках. Необходимо отметить, что охрану здоровья детей можно назвать приоритетным направлением деятельности всего общества, поскольку лишь здоровые дети в состоянии должным образом усваивать полученные знания.

Учитывая психологические особенности младшего школьника, работу с использованием ИКТ организую чётко продумано, дозировано, опираясь на Санитарно-гигиенические нормы.

Таким образом, применение ИКТ на моих уроках носит щадящий характер, разумное и адекватное сочетание компьютерной и здоровьесберегающей технологий, которые, в сочетании, несомненно, ведут к успешности в обучении.

Анализируя опыт использования ИКТ на различных уроках в начальной школе, могу с уверенностью сказать, что грамотное использование информационно-коммуникативных технологий в начальной школе позволяет:

- обеспечить положительную мотивацию обучения;
- проводить уроки на высоком эстетическом и эмоциональном уровне (музыка, анимация);
- обеспечить высокую степень дифференциации обучения (почти индивидуализацию);
- повысить объём выполняемой работы в 1,5 – 2 раза;
- усовершенствовать контроль знаний;
- формировать навыки подлинно исследовательской деятельности;

используя данную современную технологию, я учу своих детей пользоваться различными электронными библиотеками и другими информационными ресурсами. Дети видят, что можно не только играть в компьютерные игры.

Итак, применение компьютерной техники в начальной школе развивает познавательные способности обучающихся: внимание, воображение, память, логическое мышление; улучшает восприятие мира, т.е. в полной мере активизирует познавательную деятельность младших школьников и адаптация школы к компьютерному веку необходима, поэтому мы стараемся идти в ногу со временем и включить в образовательный процесс информационные и коммуникационные технологии в качестве средства обучения, воспитания и развития. Таким образом, введение компьютера в ткань традиционного педагогического процесса начальной школы позволяет переложить на него часть дидактической нагрузки, делая при этом процесс обучения более интересным, разнообразным и интенсивным.

ВИДЫ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ В ДОУ

Охрана жизни и укрепление физического и психического здоровья детей – одна из основных задач дошкольного образования в соответствии с Типовым положением о дошкольном образовании. Дошкольный возраст является важнейшим этапом в формировании здоровья ребенка. Традиции системы дошкольного образования и их развитие обеспечивают положительные тенденции охраны и укрепления здоровья воспитанников. Однако, по данным системы здравоохранения, в настоящее время состояние здоровья детей дошкольного возраста снижается. И поэтому актуально значимым и востребованным сегодня становится поиск средств и методов повышения эффективности оздоровительной работы в дошкольных образовательных учреждениях. Технологии, как эффективная система мер профилактической работы с детьми, направленная на сохранение и укрепление здоровья воспитанников, получили название «здоровьесберегающие технологии».

Здоровьесберегающие педагогические технологии.

Здоровьесберегающая технология – это система мер, включающая взаимосвязь и взаимодействие всех факторов образовательной среды, направленных на сохранение здоровья ребенка на всех этапах его обучения и развития.

Понятие «здоровьесберегающие педагогические технологии» дискуссионно и у разных авторов встречаются разные трактовки. Н.К.Смирнов, как родоначальник понятия «здоровьесберегающие образовательные технологии» утверждал, что их можно рассматривать как технологическую основу здоровьесберегающей педагогики, как совокупность форм и методов организации обучения детей без ущерба для их здоровья, как качественную характеристику любой педагогической технологии по критерию ее воздействия на здоровье ребенка и педагога. Он считает, что как прилагательное понятие «здоровьесберегающая» относится к качественной характеристике любой педагогической технологии, показывающей, насколько при реализации данной технологии решается задача сохранения здоровья основных субъектов образовательного процесса – детей и их родителей, педагогов. Здоровьесберегающие технологии можно рассматривать как сертификат безопасности для здоровья и как совокупность тех принципов, приемов, методов педагогической работы, которые дополняют традиционные педагогические технологии задачами здоровьесбережения.

Считает, что как прилагательное понятие «здоровьесберегающая» относится к качественной характеристике любой педагогической технологии, показывающей, насколько при реализации данной

технологии решается задача сохранения здоровья основных субъектов образовательного процесса – детей и их родителей, педагогов. Здоровьесберегающие технологии можно рассматривать как сертификат безопасности для здоровья и как совокупность тех принципов, приемов, методов педагогической работы, которые дополняют традиционные педагогические технологии задачами здоровьесбережения.

Вот некоторые из трактовок педагогической технологии:

Педагогическая технология – совокупность психолого-педагогических установок, форм, методов, способов, приемов обучения, воспитательных средств; она есть инструментарий педагогического процесса (Б.Т.Лихачев)

Педагогическая технология – система способов, приемов, шагов, последовательность которых обеспечивает решение задач воспитания, обучения и развития личности воспитанника, а сама деятельность представлена процедурно, т.е. как определенная система действий; разработка и процедурное воплощение компонентов педагогического процесса в виде системы действий, обеспечивающей гарантированный результат (Г.М.Коджаспирова)

Педагогическая технология – системная совокупность и порядок функционирования всех личностных, инструментальных и методологических средств, используемых для достижения педагогических целей (М.В.Кларин)

Технология обучения – это точное знание того, как надо обучать, и такой способ обучения, который ориентирован на результат и гарантирует его достижение (Е.В.Бондаревская)

Важнейшей характеристикой педагогической технологии является ее воспроизводимость.

Анализ различных определений и описаний сущности педагогической технологии позволяет за основное принять следующее определение:

Педагогическая технология – это целостный научно обоснованный проект определенной педагогической системы от ее теоретического замысла до реализации в образовательной практике, отражающий их цели, содержание, формы, методы, средства, результаты и условия организации.

Из определения следует, что компонентами педагогической технологии выступают:

- концептуальная основа (то есть научная база технологии, те психолого-педагогические идеи, которые заложены в ее фундамент);
- содержательная часть (то есть цели и содержание обучения и воспитания);
- процессуальная часть (то есть формы, методы,

средства, условия организации учебно-воспитательного процесса, результат)

Виды здоровьесберегающих технологий в ДОУ

Виды здоровьесберегающих технологий в дошкольном образовании – классификация здоровьесберегающих технологий по доминированию целей и решаемых задач, а также ведущих средств здоровьесбережения и здоровьесобогащения субъектов педагогического процесса в детском саду. В связи с этим можно выделить следующие виды здоровьесберегающих технологий в дошкольном образовании: медико-профилактические;

физкультурно-оздоровительные; технологии обеспечения социально-психологического благополучия ребенка; здоровьесбережения и здоровьесобогащения педагогов дошкольного образования; здоровьесберегающие образовательные технологии в детском саду; технологии валеологического просвещения родителей.

Технологии социально-психологического благополучия ребёнка – технологии, обеспечивающие психическое и социальное здоровье ребёнка-дошкольника. Основная задача этих технологий обеспечение эмоциональной комфортности и позитивного психологического самочувствия ребёнка в процессе общения со сверстниками и взрослыми в детском саду и семье, обеспечение социально-эмоционального благополучия дошкольника. Реализацией данных технологий занимается психолог посредством специально организованных встреч с детьми, а также воспитатель и специалисты дошкольного образования в текущем педагогическом процессе ДОУ. К этому виду технологий можно отнести технологии психологического и психолого-педагогического сопровождения развития ребёнка в педагогическом процессе ДОУ.

Технологии здоровьесбережения и здоровьесобогащения педагогов дошкольного образования – технологии, направленные на развитие культуры здоровья педагогов детского сада, в том числе культуры профессионального здоровья, развитие потребности к здоровому образу жизни.

Усилия работников ДОУ сегодня как никогда направлены на оздоровление ребенка-дошкольника, культивирование здорового образа жизни. Не случайно именно эти задачи являются приоритетными в программе модернизации российского образования.

Выбор здоровьесберегающих педагогических технологий в конкретном ДОУ зависит от:

- типа дошкольного учреждения
- конкретных условий дошкольного образовательного учреждения
- организации здоровьесберегающей среды
- от программы, по которой работают педагоги
- продолжительности пребывания детей в ДОУ
- от показателей здоровья детей
- профессиональной компетентности педагогов.

Рекомендации по использованию здоровьесберегающих педагогических технологий в ДОУ

Технологии сохранения и стимулирования здоровья
Стретчинг – не раньше чем через 30 мин. после приема пищи, 2 раза в неделю по 30 мин. со среднего возраста в физкультурном или музыкальном залах, либо в групповой комнате, в хорошо проветренном помещении

специальные упражнения под музыку. Рекомендуется детям с вялой осанкой и плоскостопием. Ответственный исполнитель: руководитель физического воспитания, воспитатели.

Динамические паузы – во время занятий, 2-5 мин., по мере утомляемости детей. Рекомендуется для всех детей в качестве профилактики утомления. Могут включать в себя элементы гимнастики для глаз, дыхательной гимнастики и других в зависимости от вида занятия. Ответственный исполнитель: воспитатели.

Подвижные и спортивные игры – как часть физкультурного занятия, на прогулке, в групповой комнате - малой, средней и высокой степени подвижности. Ежедневно для всех возрастных групп. Игры подбираются в соответствии с возрастом ребенка, местом и временем ее проведения.

В детском саду мы используем лишь элементы спортивных игр.

Ответственный исполнитель: руководитель физического воспитания, воспитатели.

Релаксация – в любом подходящем помещении, в зависимости от состояния детей и целей, педагог определяет интенсивность технологии. Для всех возрастных групп. Можно использовать спокойную классическую музыку (Чайковский, Рахманинов), звуки природы. Ответственный исполнитель: руководитель физического воспитания, воспитатели, психолог.

Самомассаж. В зависимости от поставленных педагогом целей, сеансами либо в различных формах физкультурно-оздоровительной работы

Необходимо объяснить ребенку серьезность процедуры и дать детям элементарные знания о том, как не нанести вред своему организму

Ответственный исполнитель: воспитатели, ст. медсестра, руководитель физического воспитания

Точечный массаж. Проводится в преддверии эпидемий, в осенний и весенний периоды в любое удобное для педагога время со старшего возраста. Проводится строго по специальной методике. Рекомендуется детям с частыми простудными заболеваниями и болезнями органов дыхания. Используется наглядный материал (специальные модули). Ответственный исполнитель: воспитатели, ст. медсестра, руководитель физического воспитания.

Коррекционные технологии

Технологии музыкального воздействия – в различных формах физкультурно-оздоровительной работы; либо отдельные занятия 2-4 раза в месяц в зависимости от поставленных целей. Используются в качестве вспомогательного средства как часть других технологий; для снятия напряжения, повышения эмоционального настроения и пр. Ответственный исполнитель: все педагоги

Арт-терапия. Сеансами 10-12 занятий по 30-35 мин начиная со средней группы. Программа имеет диагностический инструментарий и предполагает ведение протоколов занятий. Ответственный исполнитель: воспитатели, психолог.

Сказкотерапия – 2-4 занятия в месяц по 30 мин. со старшего возраста. Занятия используют для психологической терапевтической и развивающей работы. Сказку может рассказывать взрослый, либо это может быть групповое рассказывание, где рассказчиком

является не один человек, группа детей, а остальные дети повторяют за рассказчиками необходимые движения. Ответственный исполнитель: воспитатели, психолог.

Технологии воздействия цветом – как специальное занятие 2-4 раза в месяц в зависимости от поставленных задач. Правильно подобранные цвета интерьера в группе снимают напряжение и повышают эмоциональный настрой ребенка. Ответственный исполнитель: воспитатели, психолог.

Психогимнастика – 1-2 раза в неделю со старшего возраста по 25-30 мин. Направлена на развитие и коррекцию различных сторон психики ребенка.

Ответственный исполнитель: воспитатели, психолог.

Фонетическая ритмика – 2 раза в неделю с младшего возраста в физкультурном или музыкальном залах. Занятия рекомендованы детям с проблемами слуха либо в профилактических целях. Ответственный исполнитель: воспитатели, логопед, руководитель

физического воспитания.

Используемые в комплексе здоровьесберегающие технологии в итоге формируют у ребенка стойкую мотивацию на здоровый образ жизни.

Применение в работе ДОУ здоровьесберегающих педагогических технологий повысит результативность воспитательно-образовательного процесса, сформирует у педагогов и родителей ценностные ориентации, направленные на сохранение и укрепление здоровья воспитанников, если будут созданы условия для возможности корректировки технологий, в зависимости от конкретных условий и специализации ДОУ; если, опираясь на статистический мониторинг здоровья детей, будут внесены необходимые поправки в интенсивность технологических воздействий, обеспечен индивидуальный подход к каждому ребенку; будут сформированы положительные мотивации у педагогов ДОУ и родителей детей.

Павлодарская область
Город Аксу село Евгеньевка
Средняя школа имени Ю.Гагарина
Каримова Бибигуль Кайртасовна –
учитель музыки

Исследование музыкальных произведений графическим методом

Анализ произведений мелкой формы

Структурный анализ музыкальных произведений небольшого масштаба не составляет трудностей, как для музыканта – профессионала, так и для любителей музыки. Действительно, простота песни или романа с куплетным строением очевидна, так как расчлененность музыкального материала здесь обусловлена компоновкой поэтического текста. Имеет ли тогда смысл усложнять простоту, производя анализ малых форм графическим методом?

Если нас будет интересовать только лишь установление конкретной принадлежности данного произведения к той или иной схеме формы, то на поставленный вопрос следует ответить отрицательно. Но если мы хотим глубже проникнуть в замысел композитора и его осуществление в данном произведении, то при такой постановке вопроса не следует торопиться с отрицательными выводами. Напомню, что в нотной записи музыкального произведения заключена программа действий для музыканта – исполнителя: указана высота, длительность каждой ноты и другие, исторически сложившиеся обозначения характера его исполнения.

В зависимости от масштабов музыкального произведения нотная запись на бумаге в произведениях мелкой формы может занимать место (объем) от одной страницы и меньше до нескольких страниц, а в крупных произведениях (симфониях,

операх и т.п.) – до нескольких сотен страниц.

Количество нотных линеек в одном такте по вертикали определяется числом исполнителей. Нотные линейки приходится многократно обрывать, когда текст доходит до края страницы, чтобы перенести его на новую строку. В результате такого расположения текста несколько теряется его единство, наглядность и удобство чтения, а перенос на новую страницу еще больше способствует этой «клочковатости».

Графический метод анализа позволяет облегчить понимание структуры музыкального сочинения путем дополнительного построения к нотному тексту его графика, упрощенно – схематически отражающего некоторые стороны нотного текста и переносащего все произведения в поле зрения единого охвата. Если бы нотный текст произведения можно было разместить на одной строке и охватить единым взглядом, то не понадобилось бы построение графика, так как само изображение сочинения на бумаге включает в себя все необходимое для подробного анализа – это тоже «график».

Изгибы мелодической линии конкретно и наглядно характеризуют очертания каждой темы произведения. Каждое новое появление знакомой темы будет узнаваться по идентичному ее «рисунку». Трудность такого непосредственного анализа заключается лишь в том, что приходится оперировать сравнениями на большом временном расстоянии.

Л.В.Жагловская
Учитель физической культуры Малиновской
средней общеобразовательной школы
Павлодарская область, с.Малиновка

ВОСПИТАНИЕ ПАТРИОТИЗМА У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ ЧЕРЕЗ КАЗАХСКИЕ ПОДВИЖНЫЕ ИГРЫ

Мы все прекрасно знаем, что физическое воспитание одно из необходимых условий правильного развития детей. Приобщение детей к физическим упражнениям и спорту с раннего детства дает в будущем им закалку, вырабатывает иммунитет организма к различного рода заболеваниям, воспитывает ловкость, честность, быстроту реакции, повышает активность и развивает чувство дружбы в коллективе. С введением новых образовательных стандартов перед образованием стоит цель - воспитания творческой, активной и успешной личности, способной выразить себя и воплотить в жизнь свои стремления.

Сегодня ожидания учащихся от школы не сводятся только к получению знаний, дети ждут внимания к их личностному и социальному росту, надеются на взаимопонимание со стороны учителей и признания их успехов и достижений. Без ощущения успеха у ребенка пропадает интерес к школе и учебным занятиям. Но достижение успеха в его учебной деятельности затруднено существующими на практике подходами к преподаванию физической культуры. А ведь чем крепче здоровье человека, тем ему легче претворять в реальность все свои жизненные планы.

Ещё древние утверждали: «В здоровом теле – здоровый дух». Этим и объясняется, почему физическое развитие, физическое воспитание являются неотъемлемой частью всестороннего развития личности.

Физическая культура в качестве общечеловеческой ценности утверждает здоровый образ жизни, отвлекает молодых людей от пагубных привычек.

Моя педагогическая концепция основана на повышении роли физической культуры в жизни ребёнка, посредством даваемых мною уроков.

Задачи, которые я ставлю перед детьми не заоблачные! – Самое главное развить интерес к уроку, дать понять ребёнку, что он сделал правильный выбор, отдав предпочтение своему физическому развитию, конечно не в ущерб всему образовательному процессу.

Личный пример, который практически мне приходится показывать на каждом уроке - это лучший аргумент в образовательном процессе. Любой ребёнок увидев, что преподаватель не только теоретически, но и практически может воспроизвести на уроке, развивает неподкупный интерес у каждого ребёнка: «А я так смогу?». Этот шаг является первоначальным для мотивации значимости физических упражнений в

жизни каждого ученика.

Важными факторами, негативно влияющими на формирование здоровья детей является рост заболеваемости, низкая двигательная активность. В связи с этим в настоящее время одной из основных задач государственной политики нашей страны становится сохранение и укрепление здоровья школьников, формирование здорового образа жизни. Для этого существует целостная система здоровьесбережения в школах.

Мы все ощутили гордость за тех, кто принес славу нашей стране и кого сегодня с полной уверенностью можно назвать спортивной гордостью Казахстана. Наши олимпийцы достойны признания и самых высоких почестей. Вот пример трудолюбия, патриотизма.

В нашем селе нет отдельных детско-юношеских спортивных школ по видам спорта, но также есть одаренные в спорте дети. Ученик нашей школы Рехт Федор Федорович выполнил нормативы кандидата в мастера спорта по легкой атлетике. Ежегодно я делаю мониторинг физического развития учащихся нашей школы, где мы видим, как развиваются физические качества у детей. Наши учащиеся принимают участие в районных, областных зимних и летних спартакиадах.

В своей работе очень большое внимание я уделяю развитию двигательных качеств через национальные игры. В процессе игр у детей развиваются двигательные способности, изменяется характер и нравственные качества, игра способствует лучшему владению собой, учит навыкам руководства сверстниками, способствует развитию навыка командных действий.

У каждого народа дети получали физическое развитие с раннего детства, в процессе игр они готовили свой организм к определенным особенностям жизни народа, согласно среде его обитания. Казахстан принадлежит к странам древнейшей культуры. Древнейшую историю имеет и физическая культура. У казахского народа много неповторимых и разнообразных национальных игр. С древних времен в наших казахских национальных играх применялись приспособления, сделанные из камней, костей животных, дерева. Игры были связаны с элементами бега, метания, поднятие тяжестей. Все это развивало ловкость, быстроту, силу. Физическое воспитание нашего народа было направлено на подготовку сильных духом и телом батыров. Во всех

обрядов и играх народ хотел видеть своих джигитов сильными и смелыми. Очень важны для детей национальные игры, потому что они пришли к нам из глубины веков. Тогда мог выжить только физически крепкий человек.

Казахстан принадлежит к странам с древнейшей культурой. Археологические раскопки подтверждают то, что человек здесь появился еще в период палеолита. Древние люди занимались охотой. С ней были связаны основные стороны жизни человеческого общества. Как показывают исследования, охота создала особые свойства в человеческой природе, влияя на его физическое строение.

Народные традиции, игры, посвящения носили воспитательный характер, они были направлены на то, чтобы подготовить детей и подростков к полноценной самостоятельной жизни. Приручение верховых лошадей приводит к образованию конных игр, которые впоследствии перерождаются в конные виды спорта.

Археология находили и предметы, которые применялись для игр. Так на вершине горы Акшункур, что расположена недалеко от города Каратау, был найден гладкий камень, на котором была выдолблена форма для игры в тогуз-кумалак. Казахские национальные игры направлены на развитие у молодёжи физических и духовных качеств: « казахша – курес»-развитие силы, «аламан байга»- выносливость, « айдархан» -ловкость, состязание лучников меткость, « тогуз- кумалак » - развитие способности разума.

Введение национальных игр в структуру урока физической культуры дает возможность приобщить детей к национальной культуре своего народа, урок, в котором имеют место игры, отличается высокой

плотностью, интенсивностью, такие уроки интересны, их очень любят дети.

В нашей школе я применяю национальные игры на уроках, в тренировочном процессе, во внеклассных мероприятиях. Зрелищно, эмоционально проходят состязание в нашей школе по казахским национальным играм в программе « Дня здоровья», «Веселых стартов».

Такие игры как «Казан», «Кара кулак» (ягненок с черным ухом), «Тенге алу» (собрать деньги), Жигит куу» (Гонка джигитов), «Пеший кокпар» (Жаяу кокпар), «Борик теппек» (Толкай шапку), «Казахша курес» воспитывают у детей такие физические качества, как ловкость, быстрота, сила. Дети с удовольствием в них играют.

А такие игры как «Канатоходцы» (Арканда ойнаушылар), «Соқыр теке» (жмурки), «Тартыс» (осилить), «Тумак уру» (Сбей шапку), «Бес тас» (пять камней), «Аударыспак» (перевёртыши) воспитывают у детей координацию движений, силу.

А национальные игры с речитативом помогают детям делать игру ярче и эмоциональнее, вот например игра «Айголек» (кандалы)

**Айголек, Айголек
Луна белая, как снег
Выше гор, быстрее рек
Начинаем свой забег.
Выше гор, быстрее рек,
Кто тут нужный человек?**

Поскольку игры у нашего народа были не только забавой, но и средством развития жизненно важных навыков, поэтому я стараюсь с помощью игр воспитывать школьников не только физически здоровыми, но в обязательном уважении к старикам и обязанностям перед обществом, родными и близкими.

Четверикова В.В.
учитель начальных классов Малиновской СОШ
Павлодарской области, Щербактинского района,
с. Малиновка

РАЗВИТИЕ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Развитие логических суждений у младших школьников в процессе освоения учебного материала в наше время приобретает большое значение. Поскольку самостоятельность мысли сопутствует осознанности обучения и влияет на индивидуальное самоопределение ребенка. Иными стали условия обучения, его характер и объем. Необходимо учитывать и то, что сейчас в школу приходят дети, уже обогащенные большим количеством знаний и навыков, неплохо представляющие себе такие явления жизни, о которых и понятия не имели дети лет пятнадцать назад. Современные дети младшего возраста сегодня встречаются на каждом шагу с информационными технологиями, с дистанционным

управлением целыми автоматическими системами, с постоянно увеличивающимися темпами внедрения в жизнь все новых и новых устройств, заменяющих людей, а людям, заменяющим многие «простые радости жизни» виртуальными переживаниями. Поколение, которое впервые садится сегодня за парты школы, требует несколько модифицированного педагогического подхода. Наши дети овладевают правилами логических игр и, применяя их, зачастую систематически обыгрывают взрослых.

Начальное образование должно заложить базовые основы общего умственного развития детей, которые создали бы условия для воспитания самостоятельно

мыслящего, критично оценивающего свои действия человека, который бы мог сопоставлять, сравнивать, выдвигать несколько способов решения проблемы, выделять главное и делать обобщенные выводы; применять знания в нестандартных условиях. Необходимым условием интеллектуальной грамотности такого человека является овладение логическими приемами и операциями. Освоение и оперирование ими является одним из важнейших условий, обеспечивающих качественный процесс обучения в начальной школе. Логические приемы и операции являются основными компонентами логического мышления, которое начинает интенсивно развиваться именно в младшем школьном возрасте.

В современном быстроменяющемся мире новых знаний, умений, навыков, профессий в первую очередь надо научить школьника учиться, то есть самостоятельно производить отбор информации и критически ее осмысливать. Только тогда, когда человек умеет выявлять в предметах и явлениях их общие признаки, определять их логические структуры, находить правильную и рациональную последовательность операций, самостоятельно строить процесс рассуждений, логически строго обосновывать и доказывать свои утверждения и т.д. мы можем утверждать, что он владеет определенными методами мышления. Выполняя творческие задания, учащиеся анализируют условия, выделяют существенное в предложенной ситуации, соотносят данные и искомое, выделяют связи между ними.

Решение нестандартных задач повышает мотивацию учения. С этой целью применяю задания развивающего характера. Это кроссворды, ребусы, головоломки, лабиринты, задачи на смекалку, задачи – шутки, и т. д. В процессе использования этих упражнений на уроках и во внеклассных занятиях выявилась положительная динамика влияния этих упражнений на уровень развития логического мышления и повышения качества знаний.

Цель. Одним из важных направлений в решении этой задачи выступает создание в начальных классах условий, обеспечивающих полноценное умственное развитие детей, связанное с формированием устойчивых познавательных интересов, умений и навыков мыслительной деятельности, творческой инициативы и самостоятельности в поисках способов решения задач. Однако такие условия обеспечиваются в начальном обучении пока не в полной мере, поскольку все еще распространенным приемом в практике преподавания является организация учителем действий учащихся по образцу: излишне часто учителя предлагают детям упражнения тренировочного типа, основанные на подражании и не требующие проявления выдумки и инициативы.

Задачи. Необходимо адаптировать элементы технологий разноуровневого, развивающего и личностно-ориентированного обучения в целях разработки технологической модели по развитию мыслительной деятельности младших школьников в процессе усвоения содержания школьной программы. Модель должна предусматривать обучение учащихся способам мыслительной деятельности, формирование самостоятельности в мышлении, активности в поиске

путей достижения поставленной цели, системность решения детьми нетиповых, нестандартных задач, имеющих иногда несколько способов решения.

Основные логические умения младших школьников.

- анализ и синтез
- сравнение и обобщение
- классификация
- выявление закономерностей
- определение понятий
- доказательство и опровержение

Поэтому технологическая модель по развитию мыслительной деятельности младших школьников должна реализоваться через блоки:

- Аналитико-синтетический
- Сравнение и обобщение
- Установление закономерностей
- Классификационный

1. На уроках русского языка

Аналитико-синтетический блок

предполагает развитие умений мысленно расчленять предметы или явления на образующие его части, соединять отдельные элементы, части и признаки в единое целое. Анализ и синтез неразрывно связаны между собой в процессе познания.

Пример. С каждым из этих слов придумайте пару предложений так, чтобы слово в нем использовалось сначала в качестве одушевленного существительного, а затем неодушевленного

полька, гусеница, ласка, старина

Блок сравнения и обобщения

строится на заданиях по выделению признаков предметов и оперирование ими, выяснения их различий и сходств, рассмотрению явлений и действий с разных сторон для выделения их признаков, узнаванию объектов по их признакам и составлению их описания.

Пример. Выпишите из каждой группы «лишнее» слово:

Лес, леска, лесник, лесной;

Зеленый, позеленеть, зелье, зеленка, зелень.

Блок установление закономерностей

заключается в раскрытии и уточнении смысла логических слов «все», «некоторые», «если...», «то...» с помощью соответствующих предметных действий, подборе синонимов к логическим словам и тренировке в их правильном употреблении, в совершенствовании способности школьников приводить доказательства, формулировать суждения и проводить умозаключения.

Пример. Выяви закономерность:

лес – 0, леса – 1, лесной – 2.

Классификационный блок

включает в себя работу по подбору названия группы предметов, явлений, объединенных общим свойством, группировке их по данному признаку, нахождению признаков, по которым произведена группировка, самостоятельно выбранному признаку для группировки, распознаванию правильной группировки.

Пример. Распредели слова на группы:

белки, дупло, дерево, шишка, грибы, заяц.

Объясни принцип выбранной классификации.

2. Уроки математики

предоставляют уникальную возможность для развития мыслительной деятельности учащихся в процессе

освоения учащимися нестандартных задач с основными понятиями математики. Нестандартные задачи, оставаясь одним из важных направлений по развитию мыслительной деятельности, вносят свою лепту в развитие интеллекта ребенка:

- повышают развитие логического мышления учащихся;
- вооружают их навыками решения нестандартных задач;
- значительно расширяют и углубляют знания о нестандартных задачах;
- формируют эмоциональную восприимчивость;
- формируют практические умения по решению жизненных задач.

3. На уроках литературного чтения

обучение способам грамотного описания и сравнения объектов (живых или рукотворных) позволяет развивать мыслительную деятельность учащихся.

Сравнение – мыслительная операция, направленная на установление черт сходства и черт различия

между объектами наблюдения, составленная из последовательных операционных элементов (шагов), которым, как и прочим учебным навыкам, надо учить. Это обучение возможно на основе некоторой алгоритмизации не только мыслительных, но и практических действий. В процессе обучения приему сравнения, который слабо представлен в школе с технологической точки зрения, на мой взгляд, не уделяется достаточно внимания обучению первоначальным знаниям и практическим умениям. Так, бедность характеристик при сравнении двух объектов происходит от неумения грамотно описывать один объект.

4. Развитию мыслительной деятельности младших школьников способствует их участие во внеклассных мероприятиях познавательно-творческого характера, олимпиадах, конкурсах «Кенгуру», «Медвежонок» и др.

Сильным учащимся после уроков можно предлагать логические упражнения типа «Информационный поиск».

г. Павлодар
ГККП ДПК «Жигер»,
подразделение «Жеңіс»
Нуртазинова Гүльсара Темирхановна

«Дорожу своим клубом»

В нашем городе Павлодар есть детский подростковый клуб «Жигер», в котором шестнадцать подразделений. Они расположены в микрорайонах, что очень удобно для жителей нашего города. Вот об одном из этих подразделений я сегодня хочу вам рассказать.

Детский подростковый клуб «Жеңіс» - это наш второй дом, который открыл свои двери в сентябре 2007 года, как клуб для досуговой занятости детей и подростков данного микрорайона. Художественно-эстетическое, спортивное, гуманитарное - по таким направлениям осуществляется деятельность клуба, а главное в нашей работе охватить детей кружковой деятельностью и делам по интересам во внеурочное время.

Здесь работают педагоги, которые не только занимаются обучением своих воспитанников, но и отдают всю свою любовь детям. Педагоги, которые играют в разные игры, поют вместе с воспитанниками песни, учат стихи, занимаются спортом, рисуют и делают различные поделки, а также участвуют

в конкурсах, соревнованиях различного уровня и достигают вершины побед вместе со своими воспитанниками. О таких педагогах хочу поделиться с вами я, заведующая клуба «Жеңіс» Нуртазинова Гүльсара Темирхановна. В этом году ушла на заслуженный отдых педагог Раиса Дмитриевна Ратке, проработавшая в нашем клубе около 14 лет. Она руководила клубом «Жеңіс» многие годы и вырастила не одну плеяду воспитанников.

Говоря о спортивном направлении клуба, хочу рассказать о педагоге, который отдал своим воспитанникам все свои знания и опыт, которые неоднократно выигрывали не только в городских, областных соревнованиях, но и на республиканском, и международном уровнях. Нуртазинов Талгат Мухамеджанович - мастер спорта международного класса, судья республиканской категории, старший тренер области по қазақша күрес имеет почти тридцатилетний стаж работы со спортсменами. В нашем клубе работает также его воспитанник

Токкожин Азамат Оразгельдинович, который ведет кружок борьбы. Занятия спортом дают детям не только упорство, силу воли и ловкость, но и приучают к здоровому образу жизни. Художественно – эстетическое направление в клубе преподает детям Смакова Эльмира Багдатовна. Занятия по рисованию и прикладному творчеству проходят очень интересно и насыщенно. Педагог считает, что дети должны жить в мире красоты, игры, сказки, рисунка, фантазии и творчества. Так ее воспитанники становились неоднократными победителями областных, республиканских и международных конкурсов. Наши педагоги стараются воспитать в детях патриотизм, любовь к Родине, нравственно, духовно и эстетически развитого гражданина Казахстана.

Каждый день педагоги клуба оставляют частичку своего тепла воспитанникам, обучая их. Кружковые занятия, создают волшебную атмосферу детства.

Каждый воспитанник окружен теплом и заботой. Детский клуб для девочек и мальчишек это второй дом. Всем прекрасно удалось организовать уютный уголок, где лицо каждого ребенка отражает радость и восторг. Дети приходят домой наполненные большой гаммой положительных эмоций. С удовольствием делятся впечатлениями о каждом прошедшем дне и тем, что они познали впервые в нашем клубе.

Воспитать одного ребенка это большой труд, а педагоги клуба воспитывают сотни детей каждый год. Они настоящие профессионалы своего дела. Многие воспитанники клуба обрели хобби, нашли для себя интересные занятия. Педагоги открыли в них скрытые таланты, которые так и могли остаться зарыты где-то внутри них. Детский, подростковый клуб – это пристань для каждого ребенка. Это островок надежды, где они учатся жить в этом мире, учатся общаться, находить новых друзей.

Западно-Казахстанская область
Город Уральск, СОШ №19
Наукеева Алия Дисенбаевна

ВОСПИТАНИЕ ПАТРИОТИЗМА И РАЗВИТИЕ ГРАМОТНОСТИ ЧТЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ ЧЕРЕЗ КРАЕВЕДЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ О ПРИУРАЛЬЕ

Лид:

Становление истинного патриота, воспитание любви к Родине начинается с малого: умения по достоинству оценить, дорожить и гордиться своим родным краем. Важная роль в решении этой задачи отводится школьным учителям. Местный материал очень удобен для анализа, полезен при записи различного рода примеров, в то же время помогает учащимся осознать свой гражданский долг и полюбить родной край. Краеведческий материал позволяет сделать уроки более доступными, живыми, пробуждает в учениках живой интерес к жизни родного края. Глубокое знакомство с историей и литературой родного края способствует воспитанию истинного гражданина.

Статья:

В условиях современного социума все большее значение

приобретает высокая интеллектуальная подготовка подрастающего поколения. Немаловажное значение на современном этапе для развития интеллектуальных возможностей обучающихся, систематической и целенаправленной ориентировки их на активное мотивированное овладение системой знаний и способов деятельности приобретает краеведение – всестороннее изучение родного края. [1; 15]

Богатство и разнообразие литературного языка требует тщательного и серьезного изучения. Начинается оно на уроках русского языка и литературы. Чтобы вызвать интерес учащихся к предмету, мы ищем новые пути и используем в своей работе материалы краеведения. Самостоятельность изучения, умение сопоставлять, делать выводы – это те необходимые навыки, которые получают учащиеся, знакомясь с историей родного края. [1; 15]

«Любить свою семью, свои впечатления детства, свой дом, свою школу, своё село, свой город, свою страну, свою культуру и язык, весь земной шар необходимо, совершенно необходимо для нравственной оседлости человека. Человек – это не степное растение перекаати-поле, которое осенний ветер гонит по степи», – пишет в книге «Письма о добром и прекрасном» Д.С. Лихачев. [1; 20]

Человеку очень важно ощущать себя звеном в цепи поколений, в цепи жизни. Надо только воспитать в подрастающем гражданине эту потребность видеть себя как продолжателя дела своего поколения, своей семьи, своего отца. Необходимо объяснить, растущему человеку, что его жизнь маленькая частица жизни фамилии, рода, страны, мира. А потому жить необходимо так, чтобы «не

было больно за бесцельно прожитые годы». Использование краеведческого материала на уроках русского языка и литературы заставляет учащихся задуматься над многими вопросами жизни, помогает осознать свой гражданский долг и полюбить свой родной край. [1; 26]

На уроках русского языка и литературы мы, учителя, всегда касаемся вопросов патриотического воспитания. Воспитание патриотизма – одна из главных задач нашего дня. Для каждого ученика важно знать свой родной край, его историю, культуру, природу. Использование краеведческих материалов в учебном процессе способствует развитию интереса к предмету, расширяет кругозор, формирует навыки речевой культуры, активизирует познавательную активность обучающихся, развивает грамотность чтения. [6; 17] В этом отношении большим подспорьем являются выпущенные книги об истории Приуралья, Западно-Казахстанской области, родного города Уральск. Это кладовая дидактических материалов. На страницах этих книг имеется немало компактной полезной информации об истории, культуре, памятниках природы, известных людях нашего края, что дает возможность использовать материалы как на уроках, так и во внеурочной деятельности. Это дает учащимся повод не только почувствовать гордость за «малую Родину», но и повысить интерес к получению новых знаний о своем крае, обратившись затем и к другим, более обширным источникам.

На уроках и во внеурочной деятельности я знакомяю учащихся с «малой Родиной», использую материал о природе родного края, его историческом и культурном наследии, о хозяйственной деятельности местного населения. Использую такие формы организаций занятий по краеведению, как экскурсии (областной историко-краеведческий музей, музей художника С.Гумарова, дома-музеи Е.И. Пугачева, М.Маметовой, музеи природы и экологии, «Старый Уральск», Г.Тукая, А.С.Пушкина, областная научная универсальная библиотека имени Ж.Молдагалиева); посещение памятных мест, связанных с литературой, архитектурой, искусством.

Во внеклассной работе широко применяю следующие виды работы, как встречи и беседы с интересными людьми края, героями войны и труда, привлечение материалов местного радио и телевидения, отрывков из книг, газет и журналов, проведение экскурсий. [6; 17] Возможны следующие направления взаимодействия с социальной средой: сотрудничество с учреждениями дополнительного образования; участие в республиканских, областных, городских акциях, движениях, экспедициях; использование культурного потенциала края (музеи, экскурсионные фирмы, театры, библиотеки); вовлечение средств массовой информации, вовлечение родителей в процесс краеведческого образования детей.

Приемы и формы краеведческой работы на уроке возможны самые разнообразные. Я использую следующие: составление и разбор предложений, анализ текстов, чтение и анализ стихов, сообщения учащихся, изучение своей семьи, своего рода, профессии родителей. При отборе краеведческих сведений для урока придерживаюсь правил:

- события местной истории и культуры должны быть важными для данного края, понятными и доступными возрасту учащихся;
- факты должны быть достаточно яркими, эмоционально насыщенными;
- предоставлять учащимся возможность совершать маленькие «открытия», привлекая их к участию в работе

по какой-нибудь теме или знакомому объекту, например улице, где находится их дом или школа;

- вызывать интерес к родным местам (улице, дому, школе), содействовать формированию патриотических чувств.

В основе содержания и структуры изучения литературного краеведения лежит концепция изучения краеведческого материала на основе литературного наследия писателей (например, А.С.Пушкина, В.Бянки, Л.Н.Толстого, В.Г.Короленко, В.В.Даля, Ж.Мулдагалиева, Н.Ф.Савичева, М.А.Шолохова, В.П.Правдухина, Э.Габбасова, Н.Корсунова, А.Яфимова, Г.Тукая, К.Мырзалиева, А.Бахтыгереевой, А.Таубаевой, Д.Муштановой, М.Балмолда, Г.Самойловой, Д.Терещенко и других) в процессе их творческой деятельности. Литературные произведения, например, повесть «Капитанская дочка» А.С.Пушкина, изучается как результат конкретного периода творческой деятельности. Стихотворения А.Бахтыгереевой, А.Таубаевой, Д.Муштановой изучаются как культурно-языковое явление, как эстетическое преобразование личности.

При изучении А.С. Пушкина большую помощь оказывают материалы Н.М. Щербанова о приезде А.С.Пушкина в Уральск. [9; 11] Например, во время изучения повести «Капитанская дочка» А.С.Пушкина, ученикам предлагается найти сходства и различия пейзажа описанного в произведении и картин реального пейзажа Западно-Казахстанской области в следующем фрагменте из повести.

1. А.Яфимов – уральский писатель и фольклорист. «Предания. Рассказы. Байки из жизни яицких – уральских казаков». [4; 98]

2. Поэзия К. Мырзалиева. К.Мырзалиев – народный писатель Казахстана, поэт, соавтор первого казахстанского гимна. Вклад в развитие казахской детской литературы.

3. Ж.Мулдагалиев. «Душа исполнена надежды»... Темы родного края, природы, в стихотворениях.

4. Н.Ф.Савичев - уральский бытописец. «Яицкие казаки и киргизы прошлого века». [4; 88]

5. Э.Габбасов «Жалпактаьские были».

6. Женский голос в поэзии Приуралья. Жизнь и творчество А.Бахтыгереевой. Мотивы лирики в творчестве. Темы одиночества, предчувствия, трагизма в стихах поэтессы. Философская лирика.

7. Поэтическое творчество А.Таубаевой, Д.Муштановой.

Изучение природы своей местности также открывает учащимся возможность включиться в посильный общественно-полезный труд и тем самым принять участие в дальнейшем благоустройстве и обогащении своей «малой Родины». [6; 18]

Как учитель-практик я вижу, что целенаправленное, систематическое использование краеведческих текстов на уроках русского языка и литературы позволяет повысить уровень коммуникативной культуры учащихся. Я стараюсь не только читать интересный материал об истории родного края, но и побуждать детей к созданию своих оригинальных историй. Обращение к фактам истории и культуры родного края на уроках русского языка и литературы вызывает у школьника поначалу удивление, в процессе дальнейшей работы – радость открытия, а в конечном итоге – любовь к малой родине и гордость за свою страну. Таким образом, текст, являясь формальной единицей обучения языку, литературе, становится важнейшим средством воспитания. Подготовка учащимися сообщений, докладов, сочинений, видеофильмов, проектов, организация выставок

краеведческой литературы свидетельствует об интересе ребят к истории родного края, его культуре и литературе, дает возможность совершенствования собственной речи.

Краеведческая работа дает возможность школьникам шире познакомиться с родным краем, глубже понять особенности его природы, истории и культуры, приобрести к исследовательской деятельности, имеющей общественное значение и практическую ценность, принять участие в созидательной деятельности, развивать свои творческие способности. Она способствует осуществлению одной из важнейших задач образования: введению растущего человека в поле родной культуры, в духовную атмосферу того места, с которого начинается его судьба, воспитанию у школьников патриотизма, бережному отношению к природному и духовному наследию родного края.

Литература

1. Борисов Н.С., Дранишников В.В., Иванов П.В., Кацюба Д.В. Методика краеведческой работы в школе: Пособие для учителей /Под редакцией Н.С. Борисова. - Москва, 2002.

2. Лихачев Д.С. «Письма о добром и прекрасном» - Москва: «Азбука-Аттикус», 2013.

3. Корсунов Н. «Встречи с Шолоховым».- Москва, 1984.

4. Оренбургский край в русской литературе: хрестоматия по литературному краеведению для 9-11 классов /Авт.-составитель Прокофьева А.Г.- Оренбург: Оренбургское литературное агентство, 2003.

Аннотация

В статье ставится задача показать важность изучения краеведения в целях вхождения учащихся в культурную среду региона путём изучения произведений писателей, чьё творчество связано с Приуральем и отражает его жизнь. Показано, что краеведческий материал позволяет сделать уроки русского языка и литературы более доступными, живыми, пробуждает в учениках живой интерес к жизни родного края. Автор приводит практические примеры заданий по краеведческому материалу, используемые на уроках русского языка и литературы и во внеклассной работе. Краеведение создает условия для работ по краеведческому исследованию, что очень помогает развитию творческой инициативы обучающихся.

Главное достоинство изучения краеведения – воспитание у школьников патриотизма, бережного отношения к природному и духовному наследию родного края.

Аннотация

Мақаланың басты мақсаты Орал өңірінің ақын-жазушыларының шығармаларын оқу арқылы оқушыларды өлкені тануға үйрету. Өлкетану мәліметтері орыс тілі мен әдебиеті сабақтарын қызықты, түсінікті қылуға және оқушылардың туған өлкесі туралы кеңірек білуге үйретеді. Мақала авторы орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында және сыныптан тыс шараларда қолдануға болатын өлкетану мәліметтерін, тапсырмаларын дайындаған. Өлкетану оқушылардың өлкесін танып білуге, шығармашылық қабілеттерін дамытуға үлкен септігін тигізеді. Өлкетанудың ең басты ерекшелігі - ұлтжандылыққа тәрбиелеу, өз өлкесінің табиғатын аялап, туған жерінің рухани құндылықтарын қастерлеуге үйрету.

Annotation

The article aims to show the importance of studying local history, to enter the students in the cultural environment of the region, to study the works of writers whose works are connected with the Uralsk. It is shown that the local history material makes it possible to make Russian and literature lessons more accessible, alive, awakens a keen interesting in the pupils' lives in the life of their native land. The author give practical examples of assignments on local history material used in Russian language and literature classes and in extracurricular work. Local studies create conditions for work on local history research, which greatly helps the development of the creative initiative of students. The main advantage of studying local history is the education of patriotism among schoolchildren, careful treatment of the natural and spiritual heritage of the native land.

Ключевые слова.

Краеведение, воспитание патриотизма, уроки русского языка и литературы, грамотность чтения, история, культура.

Жергілікті зерттеу, Отансүйгіштікке тәрбиелеу, орыс тілі мен әдебиеті, сауатты оқу, тарих, мәдениет.

Local studies, education of patriotism, Russian language and literature lessons, literacy reading, history, culture.

Погодаева Галина Владимировна
Заместитель директора по ВР,
Учитель самопознания
ЗКО, г.Уральск, КГУ «СОШ №13»

«Развитие у молодежи гражданственности, патриотизма как важнейших духовно – нравственных и социальных ценностей, формирование профессионально значимых качеств в различных сферах жизни общества»

Давным-давно, когда на Земле появился Человек, он сразу же задумался «Кто Я?», «В чем смысл моей жизни?». Но сколько бы он не задумывался, ответа найти не мог. И тогда ему на помощь пришли те, кто вечен и не зависит от национальности, религии, географического положения, материального

благополучия – Общечеловеческие ценности. И выросло на Земле Дерево Ценностей, чтобы люди не забывали смысл жизни – это практика общечеловеческих ценностей.

В рамках реализации Плана Нации – «100 конкретных шагов», инициированного Президентом Республики

Казахстан Н.А. Назарбаевым, запланированы 5 шагов в сфере образования, направленных на повышение качества человеческого капитала на основе стандартов стран ОЭСР. 3 из них относятся к общему среднему образованию.

Шаг 76: Поэтапное внедрение 12-летнего образования, обновление стандартов школьного обучения для развития функциональной грамотности. Внедрение подушевого финансирования в старшей школе, создание системы стимулирования успешных школ.

Шаг 79: Поэтапный переход на английский язык обучения в системе образования – в старшей школе и вузах.

Шаг 89: Разработка и реализация национального проекта «Нұрлы Болашақ». Внедрение ценностей «Мәңгілік ел» в действующие учебные программы школьного образования.

Социально-правовая активность выражается в понимании человеком его личной ответственности за состояние законности и правопорядка в стране. Она состоит в том, что человек постоянно осознаёт себя гражданином Республики. Ему чужд индивидуалистический принцип «меня это не касается».

Воспитать человека с социально-активным поведением — значит подготовить активного проводника в жизнь правовой политики, организатора и участника решения, текущих и перспективных задач укрепления правовой основы государства, защитника личности, ее прав и свобод, собственности, природной среды, общественного и государственного строя, конституционного порядка, мира и безопасности человечества.

В настоящее время Казахстан переживает один из непростых исторических периодов. Поспешное копирование западных форм жизни, а также агрессивное вторжение ценностей рыночной экономики привели к утере ряда важных морально-нравственных норм и ценностных установок, традиционных для человечества.

В современном мире развитие науки, техники и информационных технологий достигло очень высокого уровня, но, к сожалению, нравственные качества людей снижаются, поэтому ситуация становится все более опасной: все мы наблюдаем такие явления, как террористические акты, войны, рост суицидов, загрязнение окружающей среды, болезни, брошенные дети, обездоленные старики и т.д. Действительно, наука без духовности, образование без совершенствования характера, знания без нравственности, бизнес без морали наносят большой вред обществу. Деградикация человека, разрушение его сознания, упадок морали - все это нравственный кризис, который приведет к уничтожению мира.

Мы подошли к рубежу, когда от своих собственных успехов мы можем погибнуть, как цивилизация. Прогресс ведет к гибели человечества. Современная цивилизация создала такое мировоззрение, которое несовместимо с существованием самой цивилизации.

Так какой же выход из создавшейся ситуации? Естественно смена мировоззрения. Вот почему, кстати, так необходимо, чтобы утверждаемые сегодня

в нашей стране принципы нового политического, экономического, экологического, социального, нравственного мышления коснулись не единиц, а вошли в сознание тысяч, миллионов людей, стали импульсом их жизни, действия. Но это, в общем. А в частности?

Новый образ жизни, новый способ производства. Замена технологии на более прогрессивную, экологически чистую, безвредную для окружающей среды, поднятие морального облика населения, путем познания духовных ценностей и проникновения их в массы, поднятия жизненного уровня, обращение к разуму человека, к научному осмыслению происходящего.

Поэтому трудно переоценить важность развития высоких нравственных качеств учащихся в процессе нравственно-духовного образования. Эта задача равноценна задаче сохранения жизни на Земле.

От того, как мы научим подрастающее поколение, какие нравственные и моральные категории заложим в их сознание, во многом зависит патриотизм, гражданственность, толерантное сознание, то есть прогресс нашего общества.

Если мы хотим, чтобы подрастающее поколение вело себя в соответствии с законом, являлось патриотом, гражданином и толерантной личностью, необходимо, чтобы в их сознании правовые нормы стали неотъемлемой частью их личных убеждений и ценностей, и занимали одну из доминирующих ролей в системе ценностей. Иными словами, это есть повышение уровня правосознания, и, как следствие, правовой культуры.

Поэтому, необходимо:

- формирование функционирующей модели нравственно-духовного и гражданско – патриотического воспитания детей;

- организация развивающей и комфортной среды нравственно-духовного воспитания детей на основе нравственно-духовного развития;

- формирование устойчивого интереса заинтересованных ведомств и общественности к вопросу нравственно-духовного и гражданско – патриотического развития детей;

- создание нормативных требований к построению системы духовно - нравственного воспитания на мониторинговой основе.

Что же необходимо учителю для воспитания гражданина, патриота, толерантной, глубоко духовно – нравственной личности? Любовь к своим ученикам, к своей работе, открытое сердце, стремление к самосовершенствованию, желание узнавать новое и делиться своими знаниями с учениками, даря их с любовью.

Список использованной литературы

1. Инструктивно-методическое письмо «Об особенностях организации образовательного процесса в общеобразовательных школах Республики Казахстан в 2017 – 18 учебном году»

2. Назарбаев Н. А. Статья «Болашаққа бағдар, рухани жаңғыру» взгляд в будущее: модернизация общественного сознания концептуальные подходы к реализации Программы Туғанжер Астана, 2017

г. Павлодар
ГККП ДПК «Жигер», подразделение «Сауран»
Сыздыкова Асем Кабдуллаевна

Интеллектуальный конкурс «История и судьбы»

Первый конкурс «Приветствие»

Команды должны представиться и назвать свое кредо.

Конкурс оценивается по 5-ти бальной системе

Второй конкурс «Интеллектуальная разминка»

Зачитываются вопросы, и команда поднявшая руку первой получает право ответа.

За правильный ответ присуждается 1 балл (Вопросы дублируются на экране)

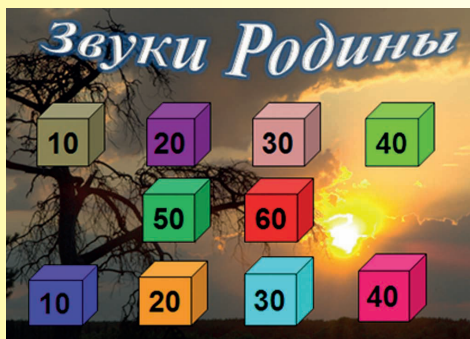
1. Какими словами начинается гимн РК (Алтын күн аспаны)
2. Первый казахстанский космонавт (Тохтар Аубакиров)
3. Где найден золотой человек (в районе поселка Иссык)
4. выдающийся просветитель, педагог, создатель первой школы. Автор книг на родном языке для казахских детей (Ы.Алтынсарин)
5. какие моря омывают Казахстан (Каспийское, Аральское)
6. какое племя – родоначальник казахского народа (саки)
7. что такое курултай (съезд)
8. когда была принята конституция РК (30 августа 1995 года)
9. имя поэта общественного деятеля - лидера движения «Невада - Семипалатинск» (О.Сулейменов)
10. кто является автором флага (Шакен Ниязбеков)
11. как называлась партия в которую входил А.Букейханов и его сподвижники (Алаш)
12. в районе, какого города был расположен ядерный полигон (Семипалатинск)
13. животное из класса кошачьих, эмблема Казахстана, занесено в Красную книгу (Барс)
14. как называется казахский певец-импровизатор (Айттыс)

Жюри озвучивает итоги первого и второго конкурса

Третий конкурс «Звуки Родины»

Начинает команда, набравшая наименьшее количество баллов

На экране появляется табло.

Самый сложный вопрос оценивается в наибольшее количество баллов, а самый легкий в наименьшее. Команда выбираете вопрос, если же игроки не отвечает на вопрос, то ответить могут соперники. Звучит музыка, читаются подсказки, участники игры должны узнать автора произведения.

10 верхний квадрат (1 балл)

Творчество этой певицы занимает почетное место в музыкальной культуре Казахстана. О ней написано и сказано немало нашими земляками краеведами Д. Приймаком, академиком А. Жубановым, известным этнографом А. Затаевичем.

В городе Павлодаре по улице Ленина расположен ее дом, который стал музеем песенного творчества.

Ответ: Майра Шамсутдинова

10 нижний квадрат (1 балл)

Это великий поэт казахского народа, философ – гуманист, композитор, ювелирный мастер художественного слова. Он родился 10 августа 1845 года в Семипалатинской области на склонах гор Шынгыстау, недалеко от источника Каскабулак. Изначально поэту дали имя Ибрагим. Говорят, что наречению поэта таким именем предшествовал вещий сон его отца.

Его воспитывали бабушка Зере и мама Улжан. Поэт происходит из знатного и богатого рода биев и аристократов.

Прадед Ырғызбай был батыром и бием рода тобыкты.

Поэт сочинил много песен. Большинство из них не были записаны и потерялись навсегда. Некоторые его песни в наши дни воспринимаются как народные творения.

Ответ: Абай Кунанбаев

20 верхний квадрат (2 балла)

Вершиной творчества является кюй «Сары-Арка» наполненный светлой тональностью, рисующий картину бескрайних просторов казахской степи. Его учениками и последователями были Махамбет Утемисов, Дина Нурпеисова, Ергали Есжанов и другие.

Умер в 1889 году, похоронен он в селе Алтынжар нынешнего Володарского района Астраханской области России. К настоящему времени сохранилось 60 его кюев.

Казахстанский композитор и собиратель фольклорной музыки Евгений Брусиловский был первым, кто взялся за реабилитацию имени гениального композитора слывшего в казахской степи «неуправляемым разбойником».

Ответ: Курмангазы Сағырбаев

20 нижний квадрат (2 балла)

Этот певец, акын, композитор родился близ озера Жасыбай Баянауылского района Павлодарской области. (1835-1929)

Рано оставшись сиротой, воспитывался у дяди. В детские годы познакомился с разновидностями народной музыки, с искусством певцов и кюйши. Пел, играл на домбре, кобызе, сырнае, скрипке. Он дружил с первым казахским ученым Шоканом Уалихановым, создал музыку на стихи Ыбрая Алтынсарина «Давайте, дети, учиться», вел дневниковые записи в стихотворной форме, посвятил песни Абаю Кунанбаеву.

Его носят культурно-просветительное училище в городе Аксу Павлодарской области, одна из улиц города Павлодар.

Ответ: Жаяу Муса

30 верхний квадрат (3 балла)

(9 февраля 1931 — 27 марта 1976) — казахский советский поэт и писатель, переводчик.

Работал секретарём аулсовета, заведующим красной юртой, работником комсомольских органов, литературным сотрудником районной газеты.

«Когда спят лебеди», «Здравствуйте, друзья!», «Милая моя ласточка», «Поющая душа», «Река жизни», «Шолпан», «С грузом в сердце», двухтомное издание стихотворений и поэм «Биение сердца» - все эти книги были изданы на родном поэту казахском языке. Слава к нему пришла после смерти. Поэтические сборники вошли в золотой фонд казахской поэзии. А нежные поэтические строки положены на музыку и звучат песнями.

Ответ: М.Макаатаев

30 нижний квадрат (3 балла)

Это один из руководителей восстания казахской бедноты в Западном Казахстане в 1836—1837 годах. Поэт (акын), до восстания был придворным поэтом при ставке хана Джангира.

Это первый певец, вышедший из среды аристократии, открыто вставший на сторону народных масс. Его поэзия, полная благородной мести, была «острым мечом», не знающим отдыха и пощады.

Ответ: Махамбет Утемисов

40 верхний квадрат (4 балла)

Казахский советский акын, певец, композитор, один

из первых членов Союза композиторов Казахстана (1939), заслуженный деятель искусств Казахской ССР (1939).

Широкую известность ему принесла песня «Хорлан». Мелодия этой песни была использована в операх «Биржан и Сара» М. Тулебаева, «Ер Таргын» Е. Г. Брусиловского, в концертах для кобызы с оркестром С. И. Шабельского и Л. М. Шаргородского. По мотивам этой песни поэтом К. Р. Аманжоловым в 1939 году была написана драматическая поэма «Хорлыгайын».

Автору этой песни посвящена поэма М. Алимбаева «Естай — Хорлан» (1968).

В городе Павлодаре его имя носит Городской Дворец культуры.

Ответ: Естай Беркымбаев

40 нижний квадрат (4 балла)

Родился 15 октября 1894, в Акмолинской области (ныне Карагандинская область) — основоположник современной казахской литературы, поэт и писатель, государственный деятель. Основатель Союза Писателей Казахстана.

В 1938 году арестован как «буржуазный националист» и расстрелян 28 февраля в застенках Алма-Атинского НКВД. Посмертно реабилитирован.

Ответ: Сакен Сейфуллин

50 (5 баллов)

(1843—1913) — выдающийся казахский композитор, народный поэт - импровизатор, композитор.

Его выдающиеся произведения — песни «Кулагер», «Манмангер», «Макпал», «Балкадиша», «Кокжендет», «Сырымбет» и др. — заняли достойное место среди музыкальных сокровищ песенного творчества.

«Кулагер» — печальный рассказ о гибели его любимого коня Кулагера, которого завистники зарубили во время скачек. Он был убит по велению злого завистника, понимавшего, что его рысак по кличке Серый Ястреб никогда не обойдет известного во всей степи огненного скакуна Кулагера. Конь босяка-акына во время байги шел первым, а скакуны баев, не выдержав заданного высокого темпа, остались далеко позади. Степной поэт оплакал гибель своего любимца в песне, которую до сих пор поют в степях. Недавно в Казахстане поставлен памятник Кулагеру

Ответ: Акан Серы Корамсаулы

60 (баллов)

(1900—1946) — казахский народный акын, композитор, певец. Награждён орденом Трудового Красного Знамени.

В соответствии с требованиями нового времени обновил содержание 40 народных песен, среди которых — «Заулатшы-ай» (1926), «Калка», «Смет», «Назконыр» (1927) и другие.

Песни акына создавались как в устной, так и в письменной форме. В печати песни Байзакова были впервые опубликованы в 1924 году. Являлся автором ряда эпических произведений, созданных на основе казахского фольклора — «Красавица Куралай» (каз. «Құралай-сулу»), «Сказка пастуха» (каз. «Қойшының ертегісі»), «В предгорьях Алтая» (каз. «Алтай аясында»), «Кырмызы Жанай», «Кавказ», «Акбопе».

Ответ: Иса Байзаков

И последний конкурс «Творческий проект будущего». Команды должны изобразить Казахстан в будущем. Конкурс оценивается по 10-ти бальной системе.

Павлодар қаласы
№33 жалпы орта білім беру мектебінің
бастауыш сынып мұғалімі
Олжаева Мырзагүл Олжақызы

Мұғалім – өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім

Оқушының бойындағы үйрену құмарлығын оятқан адам – ең жақсы адам

А.Фердинанд.

Мектеп - білім ошағы, тәрбие ортасы, тағылым табалдырығы. Осы ұлағатты ұяда жоғары ізгілік мұраттарының ең құндысы оқу мен тәрбие берудің ошағы Ал өзіңді алға қарай жетілдіру және бойыңда жақсы білім қалыптастыруда ең алдымен өз-өзіңнен басталады. Өйткені, өзіңнің кім екеніңді, қандай екеніңді білмесең, жетілдіру білімнің қай бағытта жүретінін және қандай білімін дамыту қажеттігін білу қиын.

Мұғалім - өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, - деп К.Д.Ушинский айтқандай, біліктілігімізді арттыруға курсқа бардым. «Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту бағдарламасы» бойынша курсқа барып, көптеген мәліметтер алдым, соның ішінде «Төрт дағды», «Спиральды оқыту», «Блум таксономиясы», «Сындарлы оқыту», «Белсенді оқыту», «Тиімді оқыту» және модерация, ұзақ, орта қысқа мерзімді жоспарлардағы кодты қалай айту керектігі туралы және қалай қолдану керектігі туралы, «Критериалды бағалауды», «дескриптор» әдіс-тәсілдерді қалай қолдану керек соның бәрін біздің тренеріміз Қайыржан Сағынтайұлы түсіндіріп ғана қойған жоқ, сонымен қатар тәжірибе жүзінде көрсетті. Осы курстан жақсы әсермен мектепке оралып, білгенімді балаларға үйреттім. Қайыржан Сағынтайұлы білім нәрін бар құштарлығымен біздің санамызға ұялатты. Сондықтан әрбір тақырыпты ерекшелетіп беріп отырды. Әр күн сайын қызықты және түсінікті болды, түсінбегенімізді сұрап отырдық, сол сол сұрақтың өзіне жауап тауып түсіндіріп жататын.

Курста бізге дәрістер мен тәжірибелік сабақтар көбінде шынайы өмірден дәлелді мысалдармен түсіндіріп отырғаны ұнады. Курстан өзіме он бес күн бойы білім мен қызықты қажетті ақпараттар алдым.

Курс заман талабына сай әртүрлі тақырыптарда қызықты және жоғары дәрежеде жүргізілді. Осы курстың жүргізілуі менің жұмыс істеу қабілетіме көп әсер етіп, шабытымды оятты. Себебі курс барысында адамгершілік құндылық қасиеттерге байланысты топтық, жұмыстар жасауда, сыныптан тыс өткізілетін іс-шараларды топпен орындау арқылы өзімді толғандырып жүрген мәселенің шешімін таптым. Сондай-ақ, мағыналы дәріс тыңдап, топпен жұмыс жасау арқылы білімімді толықтырдым.

Адам үнемі жаман ойдан арылып, жарқын ойға шомылу қажет. Себебі нұрлы оймен адам өзіне сенім ұялатады.

Ішкі уәж бен сыртқы уәж арқылы әрбір оқушы бойында мейірім мен адамгершілік, әділдік, адалдық, сүйіспеншілік, құштарлық, шабыт, сенім сияқты қасиеттер мен құндылықтарды дамытуға болады. Әр баланы керемет ішкі күш иесі деп қарап, оның шексіз шексіздікті үйренсем деген ұмтылысына уақытыңда көңіл бөліп, демеу жасасақ, қуаттандырсақ, жүрегі нұрға толы, жан-жағына шуағын шашып тұрған мейірімді, адамгершілігі мол, үнемі талпынып тұратын, өз елін, туған жерін, отбасын сүйетін, еңбекқор, адал адам тәрбиелей алатынымызға курс барысында көзім жеткендей болды.

Ұстаздың ең негізгі ұстанымы – баланың ішкі дүниесін түсіне отырып, оның өзіне деген сенімін жоғарылатып, әрқашан жақсы нәрсеге ұмтылдыру. Осы курс барысындағы дәрістер әсерлі және маған үлкен ойлар туғызды. Ішкі уәждің тереңдігін түсініп, оның жалпыадамзаттық құндылығын аша білу және әдістемелік тәсілдерді ұтымды қолдануды үйрендім.

Курста үйренген әдіс-тәсілдерді алда тиімді қолдана алатыным сенімім мол. Ол менің қолымнан келеді.

Сондықтан маңызды да, қажетті дәріс оқыған Қайыржан Сағынтайұлына алғысым шексіз!

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Павлодар облысы,
Ақсу қаласының
№1 қазақ орта мектебінің
бастауыш сыныптардың

II-категориялы денешынықтыру пәнінің мұғалімі
Мусафирова Лаура Айтмукашовна

Тақырыбы: АКРОБАТИКАЛЫҚ ЖАТТЫҒУЛАР КЕШЕНІ

СЫНЫП: 4 сынып		
Бұл сабақ қатыстыратын танымдық мақсат(тар)	7.3.2.2 Дене жаттығуларының алдында жалпы қыздыру жаттығуларын жасау және ағзаны қалпына келтіру жаттығуларының құрамын көрсету 7.1.2.2 Қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жетілдіру мен қорытындылау	
	Барлық оқушылар келесіге қабілетті болады: гимнастика сабағының қауіпсіздік ережесін ұғындыру.	
	Көптеген оқушылар келесіге қабілетті болады: Басқа оқушыларды байқау және оларға сындарлы пікір айту.	
	Кейбір оқушылар келесіге қабілетті болады: Динамика мен кеңістіктегі айқын өзгерістерді көрсететін жаңартпашыл және бір қалыпты реттіктерді ойлап шығару. Топтық жұмысты сенімді жүргізіп, өз серіктестерімен бірлесіп жұмыс жасау	
Жетістік критерийлері	Акробатикалық жаттығуларды орындайды	
	өздерінің когнитивтік және физикалық білімдерін, гимнастика контекстінде түсініктері мен дағдыларын көрсете және талқылай алады. <u>Негізгі сөздер мен тіркестер:</u> бұрылулар, аударылып түсулер, тік тұрулар дене бөліктері	
	<u>Диалог/жазу үшін сынып ішіндегі пайдалы тіл:</u> Сендер денелеріңді ширыққан күйде ұстаған кезде, мысалы, снарядтарда жаттығулар орындаған сәтте, бұлшық еттеріңді қалай сезінесіңдер?	
Алдыңғы білімдер	Жалпы дене тәрбиесі сабағына шолу жасау.	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар	Құралдар
басы	Оқушыларды сапқа тұрғызу, сәлемдесу, рапорт беру. Сабақтың мақсатын түсіндіру. Бір орында: Оңға, солға, кері бұрылу. 2. Жүру: Қолды жоғары көтеріп, аяқтың ұшымен жүру. Қолды жанға созып өкшемен жүру. Жартылай отырып, толық отырып жүру. 3. Жүгіру: Еркін жүгіру, түзу аяқты көтеріп жүгіру, аяқты артқа түзу жүгіру, екі жаққа аяқты көтеріп жүгіру.. Жүріске ауысып, тыныс алу жаттығуларын орындау. Бір орында жалпы дене шынықтыру жаттығуларын орындау.	Жер үстіне жайылған маттар бар үлкен, таза алаң. Бастау-тоқтау дабылы ретінде барабан.
Ортасы	(С) Берілген элементтер саны тапсырылады (мысалы, 4, 6, 8). Олардан жаттығу ойластыру қажет. 2 немесе одан артық оқушылар топтары қатыса алады. Тапсырманы топ таңдаған оқушы орындай алады. Мысалы, акробатика элементтері берілген: алға аударылып түсу, артқа аударылып түсу, жауырынға тұру, көпір, бұрыш жасап отыру, жартылай шпагат, аяқта тепе-теңдік ұстау, 180 градусқа	Мұғалімге ысқырық.

	С, Ф) Командалардан 10 м арақашықтықта екі оқушы тұрады және тік қалыпта еденде құрсау шеңбер ұстап тұрады. Мұғалімнің белгісі бойынша командалардағы ойыншылар жүгіреді, алға қарай аударылып түсіп құрсауға секіреді, одан әрі бағандарды айналып жүгіріп, кері қарай құрсаудан өтеді де (жүгіріп өтеді), эстафетаны келесі ойыншыға береді. (С, К, Т) Комбинацияларды орындау сәтінде дененің тепе-теңдігін сақтау маңыздылығын зерттеңіз. Барлығы бірнеше секунд бойы ұстап тұруға болатын жаттығулар комбинациясын орындап, бір аяқпен тепе-теңдікті сақтауға тырысады.	Конустар. Бағалау критерийлері үшін Негізгі қимыл қабілеттері ресурсын қараңыз (2-кітап, қашықтыққа секіру, 21-24 бб):
Соңы	Жабдықты топпен ақырын орнына қою және басқа топтар бұны аяқтамағанша, орын тауып, жату және тізенің жерде жатуы үшін бұрылу. Оқушыларды қолы жерге созуды, тізелерді ақырын бір жақтан екінші жаққа бұруды және салмақты ақырын жерге түсіруді сұраңыз. Кең созылған қол берік ұстайтынын түсіндіру. Оқушыларды екінші жаққа ақырын бұрылып, тізіге отыруды сұраңыз. Қолды дененің бір жағынан екінші жағына қарай бұрап, омыртқаны ақрын созу. Иықты үш рет алға және үш рет артқа айналдыру жәе бұл кезде жақсылап тыныс алу. Көзді жұму және бүгін жақсы жасаған нәрсе туралы ойлану. Қимылдар алаңынан кеткенде бұл жағымды сезімді сақтауды сұраңыз.	Спорт алаңы.
Қосымша ақпарат		
Түрленім – көбірек көмек беруді қалай жоспарлайсыз? Көбірек қабілетті оқушылар үшін жаттықтыруды қалай жоспарлайсыз?	Бағалау – оқушылардың білімін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	Пәнаралық байланыстар Денсаулық пен қауіпсіздікті тексеру АКТ байланыстары Мәндік байланыстары
Композициялық тапсырмалар кезінде нәтижесі, тапсырмасы мен жабдығы бойынша айырмашылық. Өз қимылдар сөз қорын тереңдету үшін реттіліктерін құрғанда қабілетті оқушыларға қиындау сұрақтар қойыңыз. Сәл әлсіз оқушыларға көмектесу үшін композициялық тапсырмаларды және де топ мүшелері санын азайту немесе жеңілдету. Ең жақсы өрнектерді таңдап, сөз қорын тереңдету үшін барлық оқушылармен бөлісу.	Байқау, тыңдау, сұрақ қою. Оқушылар қозғалғанда қажет болғанда тоқтап, қауіпсіздік туралы біліп, тапсырмаға қатыса ма? Оқушылар иірілу мен бұрылу арасындағы айырмашылықты біле ме? Оқушылар алаң мен динамикадағы өзгерістер қалай көрінеді және қалай сезілетінін біле ме? Топтық композиция мен талқылау сапасы.	Ғылыммен байланыс – денсаулық пен дене, қауіпсіздік, салмақ/ағын динамикасы Математикамен байланыс: айналу осьтері, кеңістік, бағыт және бұрыштар. Басқалармен жұмыс істеу, пікірлерді құрметтеу. Бірігіп оқу, зерттеу және коммуникация НЗМ құндылықтарын көрсетеді
Сын-пікір Сабақ мақсаттары/танымдық мақсаттар жүзеге асатындай болды ма? Оқушылар бүгін не үйренді? Оқу ортасы қандай болды? Жоспарланған түрленім пайдалы болды ма? Уақыт жоспарын орындадым ба? Жоспарға қандай өзгерістер және неге енгіздім?		
Қорытынды бағалау Қандай екі нәрсе өте жақсы болды (оқыту мен үйренуді де қарастырыңыз)? Қандай екі нәрсені келесі сабақта жақсарту керек (оқыту мен үйренуді де қарастырыңыз)? Сынып пен жеке тұлғалар туралы келесі сабақ туралы хабар беретін не білдім?		

Тақырыбы: ӨТКЕНДІ ПЫСЫҚТАУ

Жалпы мақсаты:	Оқушылардың функционалды сауаттылықтарын қадағалай, бағандап қосу мен азайту жағдайлары туралы білімдерін бекіту. Ауызша есептеу, логикалық ойлау қабілеттері және есепті шығара алу дағдыларын дамыту.	
Күтілетін нәтижелер	Оқушылар функционалды сауаттылықтары артып, түрлі тапсырмаларды қызыға өмірмен ұштастыра орындау дағдылары дамиды. Өз ойын дәлелдейді, математикалық тілде сөйлейді.	
Сабақ түрі	Аралас	
Тапсырмалар	Билингвалды әдіс, блиц-сұрақтар, постер құру, ауызша есептеу, қатесін тап, өзіндік жұмыс, интербелсенді тақтадан тапсырмалар	
Керекті жабдықтар	оқулық, интербелсенді тақта, флипчарт, маркерлер, өрнектер, геометриялық фигуралар	
Сабақ барысы:		
Сабақ кезеңдері	Мұғалім әрекеті	Оқушы әрекеті
Кіріспе 1 минут	Амандасу 1.Ұйымдастыру: Өз көңіл- күйлерін қимыл арқылы көрсету, смайликтерді сомдау арқылы.	Амандасады құралдарын түгендейді.
Тұсаукесер 5 минут	1.Топқа бөлу: топқа бөлуде қолданылған фигураларда жазылған топ ережесін оқып орындарына орналасу. Ынтымақтастық Белсенді болу Бірін-бірі тыңдау, сыйлау Уақытпен жұмыстану Білімге талпыну 2. Блиц-сұрақтар (логикалық тапсырмалар) Бір аптада неше күн бар? Төрт қолда неше саусақ ? Итте неше аяқ бар? Үш қоянда неше құйрық бар? Екі әгеште неше көз бар? Бүгін жұма, ал бүрсігүні қандай күн	Ережені еске түсіреді. Тез жауап береді
Негізгі бөлім 25 минут	3. Өздік жұмысы: оқулықтан №2 тапсырманы орындап, көршісімен ауыстырып тексереді. 4. Топтық жұмыс: I – топ: ауызша тапсырмалар орындау Топтың әр мүшесіне ауызша орындайтын түрлі тапсырмалар беріледі, тапсырманың шешімін ауызша түсіндіреді. Орындай алмаған оқушыға топ көмекке келіп орындауға көмектеседі. II-топ: оқулықтан, № 4 есептің «а» сін шығару. Топқа есепке қажетті сөздер ұсынылады. Флипчартқа есепті құрап жапсырады. Топ көшбасшысы ортаға шығып есепті түсіндіреді. III-топ: оқулықтан № 6 баған түрінде берілген тапсырмалардың қатесін тауып дәлелдеу. Топқа берілген тапсырманың ішінен қате кеткен өрнектерді тауып, түзеп жазып дәлелдейді. VI-топ: оқулықтан, №4 есептің «ә» сін шығарту. Топтың әр мүшесі есепті дәптерлеріне шығарады. Топта талқыланып , дұрыс деп табылған есеп тақтаға жазылады. Топ көшбасшысы ортаға шығып есепті түсіндіреді. 4. Сергіту: Белингвалды әдісті қолдана денені, ойды сергіту. (үш тілді) интербелсенді тақтада тапсырма беріледі «жұлдызды сәт» шоуының желісімен 5. Интербелсенді тақтамен жұмыс: оқулықтан, № 1 тапсырма. Әр топтан оқушы дүкеннен зат салып алу барысында, екі таңбалы сандарды ауызша есептеп шығарады. 100 теңгеден қанша ақша қайыратынын айтады. 6. Бағалау: Белгіленген табыс өлшемдерін қолдана математикалық фигуралармен өздерін бағалау. Үйге тапсырма:137, 138 бет, № 1, 5 7. Кері байланыс: енді сабақ соңындағы, өз көңіл-күйлерін қимыл арқылы көрсету, смайликтерді сомдау арқылы. Сабақ басындағы көңіл-күйде өзгеріс болды ма, неліктен түсіндіру.	Өткен сабақты бекіту мақсатында орындайды. Оқулықпен жұмыс: Таңдаған үш тапсырманы өз бетімен орындап көршісімен алмасып, тексереді, қате тапса түсіндіре түзетеді. Ауызша тез ойлауға үйренеді, логикалары дамиды. Есепті талдап шығаруды, түсіндіруді үйренеді. Қимылмен жасап фигураларды қайталайды. Онға дейін санайды секіріп. Ой сергіту мақсатында үш тілде өрнек оқылады. Екі таңбалы сандарды ауызша есептеп, функционалды сауаттылыққа төселеді. Топта өзара бағалауға, өзін-өзі бағалауға шыңдалады.
Рефлексия		

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы
№18 мектеп-балабақша кешені
Тасқалиева Р.Ғ.

Тақырыбы: СЫРЫМ ДАТҰЛЫ - ӘДІЛ БИ, БАТЫР, ШЕШЕН

Сыныптан тыс шара: Сырым Датұлы - әділ би, батыр, шешен.

Мақсаты: Кіші жүз қазақтарының ұлт азаттық көтерілісінің көрнекті өкілі, шешен, би Сырым Датұлының тарихтағы орны туралы түсіндіру, отанды сүйге тәрбиелеу.

Көрнекілік: Бүктеме, альбом, портрет, слайд.

Мұғалімнің кіріспе сөзі: Бүгінгі сабағымыз жерлес батыр бабамыз Сырым Датұлына арналады. «Елдік даму, ұлттық бірегейлігіміз тұрғысындағы “Туған жер” бағдарламасында әрбір қазақстандықтың өз еліне, жеріне деген патриоттық сезімін арттырып, туған ауылының дамуына өз үлесін қосуға міндетті!».

Н.Ә. Назарбаев

Жүргізуші: Армысыздар құрметті қонақтар, ұстаздар, оқушылар!

Кешегі өткен заманда,

Кіші жүздің елінде

Өзі батыр, өзі би,

«Сырым» деген ер болған.

Ғұмар Қараш

Елім деп еңіреп туған қазақтың біртуар азаматы С.Датұлының 275 жылдығына орай «Сырым Датұлы - әділ би, батыр, шешен» деп аталатын сыныптан тыс шарамызды бастауға рұқсат етіңіздер!

«Сырым батыр» бейнефильміне назар аударайық.

Сырым Датұлының өмірі. Тоғжан.

Жүргізуші: Әр заман, әр дәуір өз талабы мен мақсатына сай келетін қайраткерлерді тудыратыны белгілі. Қазақ жұрты да кезінде Бөгенбай, Қабанбай, Наурызбай секілді батырлар мен Төле би, Әйтеке би, Қазбек билерді дүниеге келтірген. Олар халық арманын, ел тілегін орындау жолында өз өмірін сарп еткен. Сырым Датұлы - сондай тарихи тұлғалардың бірі. Ол хан, сұлтандардың тепкісі мен патша өкіметінің озбырлығына қарсы бас көтерді. Тәуелсіздікті аңсап, бастарын бәйгеге тікті.

Қ. Мырзаәлі : «Сырым Датұлы» Айшатұл.

Жүргізуші: Кіші жүзді отарлаудың ұлғаюы, хан билігінің сақталуы, этно-саяси бірлікке көшпелі

халықтың қатысуы әртүрлі әлеуметтік топтардың өзара қайшылықты қатынастарына алып келді. Қарақат.

Қама Хабиева: «Орал қаласында Сырым Датұлына ескерткіш ашылу сәтіне»

Жүргізуші: 1783-1797 жылдардағы Сырым Датұлы бастаған кіші жүз қазақтарының көтерілісі еді.

Көтерілістің басты қозғаушы күші қазақ шаруалары, старшындар, билер, ру басшылары болды. Ақтолқын.

Қама Хабиева : «Сырым ата, ұйқыңнан оян бүгін»

Жүргізуші: Шешендік сөздері - нағыз қазына, ел құндылығы. Шешендік сөздер - халық өміріндегі, ел ішіндегі алуан түрлі оқиғалардың нәтижесінде туған киелі ойдың тұнбасы, тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні мен түйір дәні. С.Датұлы атақты батырлығының үстіне айтулы шешен болған.

Көрініс: «Сырым мен Малайсары»

Жүргізуші: Ол өзінің білімін, үйренгенін халық қажетіне жаратып орынды пайдалана білген. Оның өскен ортасынан озып, халық қамын ойлайтын әлеуметтік қайраткер дәрежесіне көтерілуіне, «қарадан шығып хан болуына» өзге қасиеттерімен қатар осы ойшылдық, шешендік қабілеті үлкен себеп болған. Ел аузынан жиналған Сырымның шешендік сөздерін тыңдайық.

1. Ақторғын 2. Аэлита

Жүргізуші: Ел аузындағы аңыздар шындыққа сай келсе, батырдың ажалы «үзеңгісіне у жағылғаннан болған» деген сөз бар. Енді Сырым шешеннің нақыл сөздерін тыңдасақ. Нұртілек жатқа оқиды.

Жүргізуші: «Өлді деуге бола ма айтыңдаршы, өлмейтұғын артында сөз қалдырған», - деп ұлы Абай атамыз айтқандай, қол бастаған батыр, сөз бастаған шешен, әділ би, қазақтың біртуар асыл ұлдарының бірі Сырым Датұлына арналған сыныптан тыс шараны аяқтаймыз. Көгілдір туымыздың көсіле желбірейтін күнін аңсап өтті.

Екінші Өнұранымызға айналған жерлес ақын ағаларымыз Қадыр Мырзаәлі сөзін жазса, әнін Ескендір Хасанғалиев жазды. Өн: «Атамекен»

Зейін қойып тыңдағандарыңызға рахмет!

Тақырыбы: БІЗДІҢ ТАБИҒАТТАҒЫ ДОСТАРЫМЫЗ ЖӘНЕ АЛИСАНЫҢ ҒАЖАЙЫП ӘЛЕМІНЕ САЯХАТ

Білім беру саласы: Таным, Коммуникация, Әлеумет.

Мақсаты:

Білімділік: Жыл бойы өтілген тақырыптар бойынша білім деңгейін байқау, нәтижесін көрсету, қарапайым математикалық түсініктерден алған білімін тиянақтау, геометриялық пішіндерді танып, ажырата білуін жетілдіру, логикалық есептер шығаруға, кеңістікті бағдарлай білуге, апта күндерін дұрыс атауға, қарапайым сан мен санау түсініктерін қалыптастыру, сөздерге дыбыстық талдау жасай білуге, табиғат - біздің тіршілік көзіміз, баға жетпес байлығымыз екенін ұғындырып, оны қорғау, аялау міндетіміз екенін түсіндіру, табиғатқа деген сүйіспеншіліктерін арттыру, қоршаған ортаны танып білу. Аңдар, құстар, түрлерін ажыратып, әңгімелей білуге үйрету.

Дамытушылық: Баланың тілін, өздігінен жұмыс істеуге машықтандыру, сөздік қорын, ойлау қабілетін, сөйлеу мәнерін қалыптастыруда сұраққа

толық жауап беруге қызығушылықтарын арттыру, балалардың қоршаған ортаға деген түсініктерін кеңейту, байланыстырып сөйлеулерін дамыту, логикалық ойлау қабілетін, қиялын, ой-өрісін, зейінін, есте сақтау қабілетін дамыту.

Тәрбиелік: Балаларға қоршаған ортаны, елін-жерін, табиғатқа сүйіспеншілікпен қарауға, мейірімділікке, табиғатқа, жануарларға қамқор болуға, қорғауға тәрбиелеу. Экологиялық тәрбие беру. Шыдамды болуға, ұжыммен жұмыс істеуге, ойынның шартын сақтап ойнауға, ұйымшыл, татулыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Залдың іші орман көрінісі бейнеленген, тура, кері санауға арналған сандар, слайд.

Әдіс-тәсілдері: Сұрақ-жауап, ойын түсіндіру, берілген тапсырманы шешу, жұмбақ жасыру, сергіту сәті, көрсету, мақтау, мадақтау, қорытындылау.

Билингвалдық компонент: Лес-орман, табиғат-природа.

Оқу қызмет бөлімдері
Мотивациялық қозғаушы

Тәрбиешінің қызметі

Тәрбиеші:
Жарық берген, жыл берген,
Рахмет саған күн көзі.
Таза ауа сыйлаған,
Рахмет саған көк аспан.
Рахмет саған самал жел,
Салқындығын сақтаған.
Рахмет саған ағашым,
Маған әр кез панасың.
Құтты қонақ келіпті,
Төрімізге еніпті.
Амандасу үлкенге,
Тәрбиенің басы ғой.
Сәлеметсіздер ме, апайлар!

Сұрақ-жауап:

-Балалар бір жылда неше жыл мезгілі бар?
Төрт жыл мезгілінде неше ай бар?
-Қазір жылдың қай мезгілі?
-Көктем айларын ата?
--Көктемде табиғатта қандай өзгерістер, ерекшеліктер болады?
-Көктемдегі қандай еңбектерді білесіңдер?
-Бір аптада неше күн бар? Аптаның демалыс күндерін атаңдар? Аптаның жұмыс күндерін атаңдар? Бүгін аптаның қай күні? Ертең қай күн? Бір күнде неше тәулік бөлігі бар? Апта күндері туралы санамақ айту.
«Көктем» туралы суретпен әңгіме құрастыру.

Балалардың қызметі

Балалар ортаға шаптық шеңберіне келіп тұрып қимыл жасап сөздерді қайталайды.

Балалар қойылған сұрақтарға толық жауап береді
Балалар: күн жылынады, қар ериді, ағаштар бүршік атады, жерде гүлдер, шөптер өседі, құстар ұшып келеді.
Балалар: ағаш отырғызамыз, ауланы қоқыстардан тазалаймыз, құстарға ұя жасаймыз.
Жеті күн бар.
Апта күндерін атайды, санамақ айтады. Бір күнде төрт тәулік бөлігі бар: таңертең, түс, кеш, түн.
Балалар сурет бойынша әңгіме құрап айтады.

Балалар естеріңде ме біз сендермен орманға саяхатқа барамыз дегенбіз ендеше бүгін саяхатқа барамыз ба? Орманға барар алдында орман ережесін еске түсірейік.
-Орманда қалай сөйлеуге болмайды?
-Орманда не істеуге болмайды?
-Орманға нелерді тастамау керек?

Жарайсыңдар, балалар сендер орманда жүру ережесін біледі екенсіңдер.
Жарайсыңдар, балалар!

Олай болса орманға саяхатқа аттанайық:
Саяхатқа барамыз,
Орманға бет аламыз.
Қараңдаршы айнала,
Қаңдай ғажап тамаша.
Міне орманға да келдік (Осы кезде орманның, құстардың сайраған дыбысы естілу керек үнтаспадан)
Балалар орман ауасы қандай тамаша, терең дем алайық.
Балалар ненің дыбысын естідіңдер?

-Балалар бізді қоршаған орта не?
Табиғат деген не? Табиғат нешеге бөлінеді?
Дұрыс айтасыңдар табиғат бізді қоршаған орта.
Табиғатсыз еш тіршілік жоқ.
Жанды табиғат: қоректенеді, тыныс алады, өсіп өнеді, қозғалады, жүреді, сөйлейді.
Жансыз табиғат: тыныс алмайды, қозғалмайды, жүрмейді, өсіп-өнбейді

Тәрбиеші: Балалар табиғат туралы қандай тақпақ білесіңдер айтып беріңдерші?

Балалар орманда нелер өмір сүреді?
Дұрыс айтасыңдар балалар орманда әр түрлі жабайы аңдар мен құстар тіршілік етеді екен.
Атап беріңдерші? Балалар қараңдаршы үй жануарлары мен жабайы аңдар араласып кетіпті оларды өз мекеніне орналастырыңдаршы.
«Өз мекенін тап» дидактикалық ойын.
Ойын шарты: үй жануары мен жабайы аңдар араласып кетіпті, үй жануарларды үй макетінің жанына, жабайы аңдарды орман макетінің жанына қоюды.
Ғажайып сәт: орманға бара жатқанда алдымыздан Қоян шығады. (қоянның қолында тапсырмалар жазылған парақ болады)
Қоян: Сәлеметсіңдер ме балалар?
Тәрбиеші: Сәлеметсің бе қоян саған не болды?
Қоян: Маған көмек керек (көңілсіз көңіл-күйде айтады)
Ертегідегі Алисаны ұйқыдан ояту керек
Алғырлар мен білімділер
Тек солар ғана көмек береді.
Тәрбиеші: Балалар онда қоянға көмек береміз бе?
Қоян: Тездетіңдер, тездетіңдер Алисаға көмектесу керек уақыт кетіп барады, (қолындағы сағатына жалтақтап қарай береді)
Тәрбиеші: Қоян саған бізден қандай көмек керек?
Қоян: Балалар көптеген кезеңдерден өту керек. Ол үшін мына тапсырмаларды орындау керек
Тәрбиеші: Балалар тапсырмаларды орындауға дайынбыз ба?
Қоян бірінші тапсырманы оқиды парақтан.

Орманда қатты айқайлап сөйлеуге болмайды, шуламау керек, от жақпайды, ағаштарды, бұталарды сындырмайды, құстардың ұясын бұзбайды, орманда қоқыстарда тастамау керек, ормандағы кейбір улы өсімдіктер және улы саңырауқұлақтар бар абай болу керек, ормандағы жабайы аңдардың балаларына тиіспеу керек,
Ормандағы кейбір жәндіктер бар олар шағып алы мүмкін.
Балалар өлең жолдарын айтады.
Балалар терең дем алып тыныс алу жаттығуларын жасайды.
Балалардың жауабы тыңдалады.
Бізді қоршаған орта табиғат.
Табиғат екіге бөлінеді. Жанды табиғат және жансыз табиғат.
Жанды табиғатқа: адамдар, жануарлар, өсімдіктер, жәндіктер, шөптер, құстар, ағаштар, балықтар жатады.
Жансыз табиғатқа: су, тас, тау, күн, ай, жұлдыз, бұлт, өзен-көл, құм, жатады.

Асанали:

Табиғатым тамаша,
Көз тоймайды қараса.
Табиғатты аялап,
Жүрейікші жараса.

Ясмин:

Табиғат деген Жер ана,
Балалар оны бағала.
Табиғат деген Туған жер,

Қорғайды оны барлық ел.
Жабайы аңдар, құстар өмір сүреді.

Балалар жабайы аңдар мен құстарды атайды немен қоректенетінін айтып беріп ойынды ойнайды.

Балалар қоянмен амандасады.

Әрине көмектесеміз.

Иә дайынбыз.
Балалар бірінші тапсырманы орындайды.

Дыбысты естиміз, көрмейміз,
айтамыз.
Дауысты және дауыссыз болып екіге бөлінеді. Дауысты дыбыс еш кедергісіз созылып, әндетіліп айтылады.
Дауыссыз дыбыстар кедергі арқылы айтылады.

Сиқырлы қақпаны ашу керек ол үшін мына тапсырманы орындау керек.
«Сөздерге дыбыстық талдау жасау.
Балалар дыбыс дегеніміз не?
Дыбыстар нешеге бөлінеді? Оларды қандай түстермен белгілейміз?
Дауысты дыбыс қалай айтылады? Дауыссыз дыбыс қалай айтылады?
«Орман», «Табиғат» сөздерін буынға бөлуді дауысты дауыссыз дыбыстарды табады.
Жарайсыңдар тапсырманы жақсы орындадыңдар.
Енді балалар шаршаған боларсыңдар табиғат аясында бойымызды жазып серігіп алайық.

Серігіу сәті: «Не болар еді?»

Балалар шеңберге тұрып, қимыл-қозғалыс жасайды

-Күн жоқ болса, не болар еді.....

-Ауа жоқ болса не болар еді.....

-Су жоқ болса не болар еді.....

Күн, Су, Ауа –біздің достарымыз. Балалар мен күн болсам сендер менің нұрымсыңдар.

Осы кезде қақпа ашылады.

Балалар Алисаға не болған? Алисаға көмектесу керек.
Қоян: Балалар ештеңені ұстамаңдар, бұл сиқырлы жер, Алисаны өз қалпына келтіру үшін келесі тапсырманы орындаңдар.

Суға тәжірибе жасау:

«Су - мөлдір»

Ортаға екі бала шығып су мен сүтке тәжірибе жасайды.

Су қандай?

Су - өзен, көл мөлдір сұйық зат. Сусыз тағам да піспейді, тазалық та болмайды, сумен өрт сөндіреміз.

Тіршілік атауы болмайды. Су өмір бойы айналымда болады.

«Судың иісі жоқ»

Балалардың алдына екі стакан қойылады. Оның біреуінде су, екіншісінде ванилин қосылған су құйылған. Яғни «Судың иісі жоқ»

«Су - түссіз»

Стакандағы суға әртүрлі субояу қосып, одан түс пайда болғанын бақылау.

Осы тәжірибеден кейін балаларға үш судың қосындысынан сиқырлы су пайда болғанын түсіндіру, осы судың түстері ненің түстеріне ұқсайтынын балалардан сұрау.

(Сол кезде сиқырлы музыканың дыбысы естіліп үлкейген Алиса оянады)

Балалар:

Алиса: Ұйқысынан оянып (таң қалып)

Сәлем балалар! Мен қайдамын? Мен өзімнің ғажайып әлеміме барғым келеді. (жылайды)

Тәрбиеші: Жылама Алиса әлемдегі ең әсем ғажайып қалалардың бірі Астана қаласының маңыңдасың, жүріңдер балалар балабақшамызға апарайық жол жөнекей Алисаға Астананың көрікті жерлерін көрсетіп көңілін көтерейік.

Алиса: Жарайды, рахмет!

Қоян: Астанаға тез оралу үшін келесі тапсырма тіл ұстарту жаттығуларын орындап беріңдер.

Тіл ұстарту жаттығуы.

ла -ла -ла қандай әсем қала.

ер -ер -ер қасиетті жер.

уа- уа- уа қандай таза ауа

на-на- на әдемі қала Астана

ша-ша- ша табиғаты тамаша

Тәрбиеші: міне, балалар әсем қаламыз Астанаға балабақшамызға да келдік, Алисаға уәде еткендей Астананың көрікті жерлерімен таныстырайық. Астана туралы тақпақтар айтқызу.

(Слайд, суреттер арқылы суреттердің артында сандар жазылған сандарды

Өздерге дыбыстық талдау жасайды.

Балалар қимыл жасап серігіп алады: күн жоқ болса қараңғы, суық болар еді. Ауа жоқ болса демала алмай тұншығатын едік.
Су жоқ болса шөлдер едік.

Балалар таң қалады

Балалар суға тәжірибе жасайды. Су сұйық, мөлдір.

Стаканға таза су және сүт құйып салыстырады. Екі ыдысқа қасық салып, қайсысы көрінетінін, қайсысы көрінбейтінін бақылайды.

Екі стаканға су құйып біреуіне ванилин қосып судың иісі жоқ екеніне көз жеткізу.

Стакандағы суға әртүрлі субояу қосып, одан түс пайда болғанын бақылау
Балалар Алисамен амандасады.

Балалар тіл ұстарту жаттығуларын қатты және баяу дауыспен айтады
Амина:

Ел ордам менің Астанам,
Астанам менің бас қалам.

Зәулім-зәулім үйлер көп,
Өркендеген Астанам.

Жаналия:

Ел орда Астанам,
Саған айтам асқақ ән.

Өрқашанда қазақ болып,
Туғаным мақтанам.

Сандармен жұмыс жасайды.

Балалар келесі тапсырманы орындайды, қағаз бетінде пішіндер арқылы кеңістікті бағдарлайды.

Балалар клетка арқылы графикалық диктантты орындайды.

Рефлексивті түзету

ретімен қою санау көршісін табу)
1ден- 10ға дейінгі сандарды үш тілде тура кері санау, ретімен қою, көрші сандарын айту.

Қоян: Енді балалар келесі тапсырма қағаз бетінде геометриялық пішіндерді қоя отырып кеңістікті бағдарлаңдар.

Қоян: Келесі тапсырманы орындау арқылы Алиса өзінің ғажайып әлеміне оралады.

Тәрбиеші: Балалар қоян дұрыс айтады, келесі тапсырма мына игровизор бетінде клетка арқылы графикалық диктанты орындау. Осы тапсырманы орындау арқылы Алисаның өзінің ғажайып әлеміне немен қайтатынын білетін боламыз.

Міне, балалар Алиса өзінің ғажайып әлеміне машинамен қайтады екен.

Алиса өзінің ғажайып әлеміне оралатынына қуанып балаларға рахмет айтып сыйлық береді.

Балалар бүгінгі оқу қызметі сендерге несімен ұнады? Қайда саяхатқа бардық? Қандай тапсырмалар орындаған ұнады? Қай баланың жауабы, не істегені ұнады?

Балалар сендердің барлықтарың бүгін оқу қызметіне өте жақсы қатыса білдіңдер, сендерге ризамын рахмет!

Балалар өздерінің алған әсерлерімен бөлісіп, өздерін бағалайды. Қойылған сұрақтарға жауап беріп, оқу қызметін қорытындылайды.

Күтілетін нәтижелер:

Нені білу керек: 1-10 ға дейінгі сандарды үш тілде тура және кері санай біледі, көршілес сандарды атайды, кеңістікті бағдарлайды.

Қандай түсініктерді игерді: шатасқан сандарды ретімен қояды, суға тәжірибе жасауды, орман

ережелерін, өткен тақырыптарды игере білді.

Меңгерген іскерліктері мен дағдылары: Суретпен әңгіме құрай алу дағдыларын, қойылған сұрақтарға толық жауап беріп, өз ойларын толық жеткізе білді, берілген тапсырманы орындай алу дағдыларын меңгерді.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Батыс Қазақстан облысы, Ақжайық ауданы,
Мерген орта жалпы білім беретін мектебінің
бейнелеу өнері және сызу пәні мұғалімі
Кажғалиев Нуртай Сахтайұлы**

Тақырыбы: ІС-ТӘЖІРБИЕ. ӨЗІНДІ ТЕКСЕР

Оқушылардың бейнелеу өнері түрлері мен жанрларын меңгеру мақсатында өткізілген диктант.

Мақсаты: Оқушыларға бейнелеу өнері түрлері мен жанрларын меңгерту.

Өту барысы:

Мәтін оқылады және мәтінде кездескен бейнелеу өнері түрлері мен жанрлары берілген суреттер ретімен қойылуы қажет.

Мұражайда

Күн сенбі. Мектептен шығып, мұражайға

бармақшымыз. Жүз рет естігенше, бір рет көрген артық. Әбілхан Қастеев атындағы мұражайға да келіп жеттік.

Мұражайдан бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрларын кездестіруге болады. Алғашқы көргеніміз қазақтың тұңғыш суретшісі бейнеленген портрет, жетістікке жеткен жұмысшылар портреті ілінген. Әдемі бейнеленген пейзаж, Айша Ғалымбаева апамыздың ұлттық натюрморты, оның жанында қарапайым тәсілде өлі табиғатты бейнелейтін

шығарма орын алған. Орыстың әйгілі маринист суретшісі Айвазовскийдің салған шығармасы, жанында әртүрлі мүсіншілер орындаған туындылар, сәулет өнері шығармалары қойылған. Келесі тамашалағанымыз әдемі зергерлік бұйымдар, графика өнері түрінде орындалған суреттер және аппликация, икебанна, коллаж композициялары, анималистік және батылдық жанрларында шебер орындалған суреттерді көрдік.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы,
№40 жалпы орта білім беретін мектептің
бастауыш сынып мұғалімі
Сериккалиева Актоты Тлеповна

Тақырыбы: «ӨНЕР, БІЛІМ БӘРІ ДЕ, ОҚУМЕНЕН ТАБЫЛҒАН...»

Мақсаты:

1. Оқушылармен сыныпта және сыныптан тыс жұмыстар жүргізе отырып, білім, білік дағдыларының қалыптасуын дамыту, жетілдіру.

2. Оқушылар шығармашылықтарын шыңдау, логикалық ойлау қабілеттерін дамыту, өз беттерімен жұмыс жасауға баулу, үйрету.

3. Апталыққа деген қызығушылықтарын оятып, жауапкершілікпен қарауға, қатысуға баулу.

Бұл апталықтың ерекшелігі, біздер апта күндерін кемпірқосақ түстерімен және сол күндерді әрбір пәнге арнаған болатынбыз.

Ікүн: Ашылу салтанаты

1-«Білім теңізіне -саяхат» құттықтау сөз және апталық жоспары.

Өн: «Көңілді күн» - орындайтын 3 «ә» сынып оқушысы Қуанышәлі Бейтіт

2-«Пәндер сөйлейді»

Әрбір тілде сөйле Әлемді таң қылып,
Ана тілін білмеу қандай заңдылық.
Өсер бабаң, байтақ далаң тұрғанда,
Қазақ тілі жасау керек мәңгілік.

Біздің апталығымызға «Білім патшалығынан» қонақтар келді, сол қонақтарға сөз береміз.

Олай болса ортаға әдебиеттік оқу пәнін шақырайық. Нурикамал

Әдебиеттік оқу: Балалар, сендер мені оқып, көптеген ақын аталарымыз бен ағаларымызбен таныстыңдар. Олардың өлеңдерін, әңгімелерін, шығармаларын оқыдыңдар. Мені оқып көп нәрсені білдіңдер. Олай болса мен сендерге

бірнеше сұрақтар алып келдім? Соған жауап бересіңдер ме?

* Бізге білім беретін орын қалай аталады?..... (мектеп)

-дұрыс.

* ал, кім бізге білім беріп, оқуды үйреткен?.....(мұғалім)

- дұрыс.

* Олай, болса кім маған Ыбырай атамның «Кел, балалар оқылық!» өлеңін оқып береді.

-Рахмет!

Балалар, мен өзіммен бірге бір құшақ гүл алып келдім, ол гүлімді келесі қонаққа сыйлаймын.

Келесі сөз кезегі бар ғылымның патшасы Математикаға беріледі.

Математика: Рахат

Мені танымау мүмкін бе?

Қажеттімін әр жерде,

Суретте де қажетпін,
Еңбекте де қажетпін.
Тіпті барсаң дүкенге,
Санау үшін ақшаны,
Ол жерде де қажетпін.
Сөйтіп, міне балалар,

Мен апталықтың үшінші күнін ашамын - ашылу салтанатына әкелген сыйлығым

4-сынып қыздарының биін тамашалаңыздар.

Би: «Қазақ биі»

Мен де өз гүлдерімді келесі қонаққа сыйлағым келеді.

Ендеше, балалар, әрі ұлы, әрі мықты Қазақ тілі мемлекетінен келген грамматика ханшайымды ортаға шақырайық. Айсезім

Қазақ тілі: Балалар, тілді меңгеру қиын жұмыс.

Бірақ мен сендердің қорықпайтындарыңа қатты сенемін.

Ендеше, Қазақ тілі бай әрі ерекше тіл екеніне, әрі мықты екеніне апталық барысында көз жеткіземіз.

Сендердің қаншалықты мақал-мәтелдер білетіндіктеріңді тексерейік. Өнер, туған жер, Отан, достық туралы мақал-мәтелдер айтайық.

-балалар сендерге көп-көп рахмет!

Балалар, мен келесі келетін қонақты күткім келеді.

Құшақ гүлімді сол қонағымға сыйлаймын.

бүгінгі қонақта - Дүниетану ханшасы, құрлық пен судың патшасын ортаға шақырамыз.

Қайнар

Жер бетінде үлкен үй бар,

Көк аспан оның шатыры.

Тұрады бұл үйде құстар, гүлдер,

Көңілді бұлақ сылдыры.

Тек сонда орман шулар,

Аңдар ақырып, арқар тулар.

Ғаламда жоқ бұндай ғаламшар,

Қорға, бақыла оны, балалар.

Балалар, мен сіздерге бірнеше жұмбақтар алып келдім.

Шешуін табамыз ба? .....Ия

Ия.....

Жұмбақтар:

1. Жыл-жылт етеді, жылғадан өтеді. (СУ)

2. Бірде ақ көресін жамылса, Бірде қара көрпе жамылған (ҚЫС пен ЖАЗ)

3. Қысы жазы жасыл түсті (ШЫРША)

4. Аяғы жоқ, қолы жоқ, әйнекке өрнек салады. (АЯЗ)

5. Аспанда ақ жаулықты әже отыр, ақ ұнын елеп отыр (ҚЫС)

3-«Оқушылар өнері»

Сол күні барлық сыныптар бойынша қабырға газеті шығарылды.

2 күн: «Қызыл түсті» - қызықты күн және бұл күнді біз «Ана тілің арың бұл» -деп алдық. (бұл күнді тапсырмалар, жүргізілген жұмыстар әдебиеттік оқу пәніне арналды)

1. Әдебиеттік оқу пәнінен 3 “а” және 2 “а” ашық сабақтар өткізді.

2. «Өнерлі бүлдіршін» (1-2 сыныпта үшін) өнер сайысы ұйымдастырылды.

3. «Абай бол!» тақырыбында 3-4 сыныптар эссе жазады, 1-2 аппликация бұл үй тапсырмасы.

4. “Өз қиялыма саяхат” сыныптан тыс шараны С.С.Давлеткалиева ұйымдастырды.

3 күн: «Көк түсті»-бірлік, шығармашылық күні және бұл күнді біздер «Математика –бар ғылымның патшасы» -деп математика күніне арнаған болатынбыз.

1. Бұл күні 4а-3 ә сыныптарда математика пәнінен ашық сабақтар өткізілді.

2.«Қызықты математикалық ребустар» сайыс 1-2 сыныптар бойынша,

3.«Мен жас математикпін» логикалық есептер сайысы 3-4 сыныптар үшін. Бұл жұмыстар үйден орындалатын жұмыстар.

4. “Озық ойлы оқушы” атты сыныптан тыс шара 2 сынып жетекшілері ұйымдастырды.

4 күн: «Сары түсті»-шуақты өмірлі күн және бұл күнді сонымен қатар «Тіл-жүйріктен де озады»-деп қазақ тілі пәніне арнап отырмыз.

1. Бұл күні қазақ тілінен 3 “б”, 2 “ә” ашық сабақтар беріледі.

2. «Әдемі жаза білу де өнер» көркем жазу байқауы бұл 2-4 сыныптар үшін, үй тапсырмасы. Дайын материал беріледі, әдемі көшіріп жазады.

3. «Сауатты жаза аламыз ба?» сөздік сайыс диктанты бұл 1 сыныптар үшін.

4. «Адамгершілік тәрбиесі-басты мақсат» атты сыныптан тыс шараны 4 сынып жетекшілері өткізді.

5 күн: «Жасыл түсті»- жайқалған жасыл күн сонымен қатар бұл күнді «Табиғат -тіршілік нәрі» -деп дүниетану күніне арнап отырмыз.

1. Бұл күні де 2 сыныптарда ашық сабақтар өткізіледі.

2. «Құстарға қамқорлық» 3-4 сыныптар үшін құстарға арнап үйшік жасау.

3. Ал, 1-2 сыныптар үшін «Табиғатты аялайық» суреттер байқауы. Бұл жұмыстарды үйден орындап келеміз.

4. «Сенің жұлдызды сәтің» атты сыныптан тыс шараны Суханова Г.К ұйымдастырды.

Соңғы күн: «Ақ түсті» -ақ қардай ақ тілектер жауған күн деп алдық. Апталықтың жабылуы. Ол күні барлық жұмыс бағаланып, марапаттаулар болады.

3-сынып оқушысы Қуанышәлі Бейбіттің орындауында «Қазақ елі» әнін тамашалайық.

Ал қанекей жас достар,

Қиын болат талаптар,

Көңілдендік біраздан,

Мұқият бол тараптан.

Жаңалықтан хабардар,

Мереке енді басталар,

Болып қалдық қонақтан.

Бәрі күліп шаттанар.- д.е

Тақырыбы: ҮЙШІК

Білім беру саласы:
«Таным»

Бөлімі: Сенсорика
Тобы: I кішілер
«Еркетай» тобы
Мақсаты:

Қиылған әртүрлі геометриялық пішіндерден үлгіге қарай отырып, үйшікті жасай білуге үйрету. Шығармашылық ойлау қабілетін дамыту, ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Алдын-ала жүргізілетін жұмыс: геометриялық пішіндермен таныстыру.

Әдіс-тәсілдері: көрсету, түсіндіру, сұрақ - жауап, ертегі оқу.

Көрнекіліктер: қиылған пішіндер, атрибуттар, «Үйшік» ертегісінің суреті

Мотивациялық - қозғаушылық

Шаттық шеңбері:

Достарымды көргенде

Қуанамын әрдайым

Қолымыздан ұстасып

Жылулықты алайық!

Тәрбиеші:

- Балалар, қазір қандай мезгіл?

- Күз мезгілі?

- Дұрыс айтасыңдар, енді бізге қонаққа бірнеше күннен кейін қыс мезгілі келеді. Балалар қазір күн салқын, сендер тоңсаңдар жылыну үшін қайда паналайсыңдар, қайда барамыз?

- Үйге кіреміз

- Бөбекжайға кіреміз

- Дүкенге барамыз

- Ал, даладағы аңдар тоңса өз үйшіктерін паналайды екен. Мысалы: қоян, түлкі, қасқыр, аю апанға, інге кіріп жылынады.

Ізденуші - ұйымдастырушылық:

Балалар, мен сендерге қазір «Үйшік» ертегісін оқып берейін. Үйшік ертегісін оқу.

- Тақтаға қараңдаршы, нелерді көріп тұрсыңдар, кәне, Мерей, сен айта қойшы?

- Аю, қоян, түлкі, қасқыр, бақа, тышқан

- Дұрыс, осы суреттегі аңдар қай ертегінің кейіпкерлері деп ойлайсыңдар?

- Үйшік ертегісінің кейіпкерлері

Тосын сәт:

Ұялы телефоннан сазды қоңырау түседі. Балалар тыңдайды.

- Алло, сәлеметсіздер ме, тыңдап тұрған «Балдырған» бөбекжайының балалары ма екен, мен ормандағы аюмын, бізге жедел көмек керек, біздің үйшігіміз құлап қалды, бізге үйшік тұрғызуға көмектесесіңдер ме?

- Балалар, аңдарға үйшік тұрғызуға көмектесеміз бе?

- Иә, көмектесеміз

Үлестірмелі материалдармен жұмыс.

- Ендеше, алдарыңдағы қиылған пішіндерден үйшік тұрғызайық

- Кәне, балалар, мына үлгіге қарайық, алдымен ақпарақтың төменгі жағына үйшіктің қабырғасын орналастырамыз. Мынау қандай пішін, Назым, сен айта қойшы

- Тіктөртбұрыш

- Сенің орналастырып жатқан тіктөртбұрыштың түсі қандай?

- Сары түсті тіктөртбұрыш

- Дұрыс, жарайсың!

- Келесі үшбұрышты пішінді алып үйшіктің шатырын орналастырайық, терезесін шаршыдан қоямыз, есігін тіктөртбұрышты пішіннен тұрғызамыз.

- Балалар, кәне, кішкене сергіп алайық

Сергіту сәті: (атрибуттар арқылы қимылмен орындалады)

Аю қалай жүреді?

Аю былай жүреді.

Қоян қалай жүреді?

Қоян былай жүреді

Қасқыр қалай жүреді?

Қасқыр былай жүреді

Түлкі қалай жүреді?

Түлкі былай жүреді.

- Енді отырып, жұмысымызды жалғастырайық.

Балалар үлгіге қарап үйшікті қиылған пішіндерден құрап шығарады. Пішіндерін, түстерін атап айтады.

Рефлексивті - түзетушілік

- Балалар, біз бүгін кімге көмектестік?

- Аюға, аңдарға көмектестік

- Не үшін көмектестіңдер?

- Оларға үйшік тұрғызып бердік

- Үйшікті немен тұрғыздыңдар?

- Қиылған пішіндермен тұрғыздық

- Саян, сен үйшіктің шатырына қандай пішін орналастырдың?

- Мен үйшіктің шатырына үшбұрышты пішін орналастырдым

- Жарайсыңдар, балалар, мен сендерге ризамын.

Әрқашан достарыңа көмектесіп жүріңдер. Сендердің тұрғызған үйшіктеріңе аңдар қуанып қалатын болды. Сау болыңдар!

Тақырыбы: «БЕРЕКЕЛІ КҮЗ»

Мақсаты: Балалардың күз туралы түсініктерін молайту, жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін байқату, табиғатты аялауға, әсемдікті көре білуге, сезіне білуге тәрбиелеу.

Экологиялық түсініктерін қалыптастыру. Музыка ырғағына сай қимыл қозғалыстарды бірге жасауға үйрету.

1. Көңілді әуенмен балалар қолшатыр ұстап би қимылдарын жасайды.

2. Вальс ырғағымен келесі балалар жапырақтармен би қимылдарын жасайды.

3. Жай музыкамен маталармен келесі балалар шығып би қимылдарын жасап, барлығы бірге шеңбер айнала қимылдар жасайды. Орындарына барады.

Жүргізуші: Сәлеметсіздер ме, қонақтар!
Молшылыққа толы, берекелі алтын күз мерекесі баршаңызға құтты болсын! Біздің мынадай әсем патшалығымызға Күз ханшайымын шақырайық.

Барлығы бірге:

Алтын күз! Алтын күз!
Біз сені күтеміз.

(Қолында күзгі өнімге толы себеті бар ырғала билей Күз ханшайымы келеді.)

Жүргізуші: Балалар, Күз ханшайымына арнап ән орындап берейік.

Ән: «Күз»

Жүргізуші:

Секіріп жүріп орманда
Сауық-сайран құрады.
Тамаша ән, бименен,
Тиін келді ортаға.

Тиін кіреді:

Күнде думан, күнде той
Уайым-қайғы жұмыс жоқ
Біздің жағдайымыз жақсы, бізге рақат, бізге рақат!

Тәрбиеші: Тиін, біздің күз патшалығымызға қош

келдің! Жұмыс жоқтарың қалай, күз мезгілі болды ғой. Қысқа дайындалмайсыңдар ма?

Тиін: Уақыт жетеді, қысқа сосын дайындаламыз.

Тәрбиеші: Бізге көрсететін қандай өнерлерің бар?

Тиін: Біз, тиіндер биін билеп берсек. Жүріңдер, достарым. Өнерімізді ортаға салайық.

Би: «Тиіндер»

Күз: Рахмет сендерге. Енді қысқа дайындала беруге болады.

Ойын: «Күздің сыйы»

Музыка ойналып құстар ұшып келеді.

Тырна: Құс біткен сайрап, бәріміз масайрап, шатшадыман өмір сүреміз. Биыл жеміс - жидектер ерте гүлдеп, пісіп баршаны қарық қылды ғой. Тамақ тоқ, жұмыс жоқ. Ха – ха - ха деп -күледі.

Тәрбиеші: Тиіндер, құстар сендер еріншек болып кетіпсіңдер, жаз мезгілі дегендерің не, жаз өтіп күз болды. Құстар жылы жаққа ұшып барады, ал сендер мұнда қайдан жүрсіңдер? Бізде күз мерекесі, балалардың тақпағын тамашала.

Тырна: Жарайды, айтыңдар тақпақтарыңды тыңдайын.

1 бала:

Құстар қайтты ән салып
Бұлт торлады аспанды
Қыс келеді жар салып
Күзгі суық басталды

2 бала:

Құстар қайтты күз болып
Сұр бұлт жапты аспанды
Жапырақ түсіп гүл солып
Қыс ызғары басталды

Тырна: Ой балалар шынымен де күз келген екен ғой, тырна достарымның дауыстары шығып жатыр, көктемде кездескенше сау болыңдар. (Тырна ұшып кетеді)

Ойын: «Тамшы» (Ата-аналармен)

Тәрбиеші: Мерекемізді әрі қарай орысша әнмен жалғастырайық.

Ән: «Осень»

Жаңбырдың дыбысы естіледі.

Тәрбиеші: Ой балалар! естіп тұрсыңдар ма, жаңбыр жауайын деп тұр.

Бұлт кіреді: Сәлеметсіңдер ме, балалар, қонақтар!

Күзгі көк бұлт мен болам
Көтеріліп теңізден
Аспанға биік барамын
Қаласам қазір сендерге

Жаңбыр болып жауамын! –деп су шашады. Балалар, сендер жаңбырдан қорықпайсыңдар ма?

Қыздар шығып:

Жаңбыр, жаңбыр жауа бер
 Қорықпаймыз біз сенен
 Тақпақ айтып, ән айтып
 Мерекеде сенімен! – деп өлең шумақтарын оқиды.

Тақпақтар:

Жетті желмен алтын күз
 Жемісін жинау салтымыз
 Жиып-теріп болған соң
 Той жасайды салтымыз
 Көк майсалы көрікті
 Алқаптағы көп егін
 Бұл күндері киіпті
 Сары жібек көйлегін.
 Күзім, күзім, күзім
 Пісті алма, жүзім
 Тұрғанда бәрін күз беріп
 Кел алайық біз теріп.
 Соққанда кейде дауылы
 Береке күздің жауыны

Сол жауыннан өсіпті
 Бақшаның қарбыз-қауыны.

Би «Күзгі вальс»

Тәрбиеші: Бұл сенімен өте көңілді. Балалар сенімен ойнады, күлді, енді ағылшын тілінде ән шырқап берсін.

Ән: «Rain»

Тәрбиеші: Неге, сізді жомарт күз деп айтады?

Күз: Иә, мен жомартпын. Мереке басы ән болар, береке басы дән болар деп халқымыз бекер айтпаған. Биыл күзгі өнім мол болды: Енді сендер маған көкөністерді ажыратуға көмектесіңдер. (Экран арқылы логикалық ойын)

Балалар, менің патшалығым сендерге ұнады ма?

Балалар: Ұнады.

Тәрбиеші: Олай болса барлығымыз бірігіп көңілді би билейік.

Би «Көңілді күз»

Күз ханшайымы:

Берекемі – бақ дәулет,
 Арта түссін тойланып.
 Сау болайық бәріміз,
 Келгенше күз айналып.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Г.К. Ергалиева,
Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы,
№20 «Балбөбек» бөбекжайының
тәрбиешісі

Тақырыбы: «БӨЛМЕ ӨСІМДІКТЕРІ»

Бөлімі: Жаратылыстану

Мақсаты: Бөлме өсімдіктері туралы түсінік беру.

Гүлдің атауларын, сырт келбетін, жеке бөлшек атауларын дұрыс айтуын, оларды баптап күту ережелерімен таныстыру. Өсінді отырғызу жолын көрсетіп, табиғатты аялауға, сүйеге тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: Бөлме гүлдері, тамырланған гүл, ыдыс, су құйғыш.

Әдіс-тәсілдер: түсіндіру, көрсету, әңгімелеу, сұрақ – жауап, ойын, еңбектендіру.

Үштілділік компонент: өсімдік - растения - plants, гүл – цветок - flower, бөлме гүлі - комнатные цветы – indoorflowers.

Оқу қызметінің кезеңдері	Тәрбиешінің қызметі	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	Балалар жарты шеңбер болып тұрып, келген қонақтармен амандасады. Шаттық шеңбері: Жарқырап күн де ашылды, Айналаға гүлде шашылды..... Балалар бүгін бізге қонақтар келіп қалыпты, алдымен сол қонақтарымызбен амандасып алайықшы.	Шеңбер бойына тұрып, қимылдар жасап келген қонақтармен амандасады. - Сәлеметсіздер ме?! - Здравствуйте - Good morning
Ұйымдастырушылық - ізденістік	Кіріспе әңгіме - Балалар қазір жылдың қай мезгілі? Көктем мезгілінің неше айы бар? Қандай айлар? - Көктем мезгілінде ауа-райында қандай өзгерістер болады? Балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын ал сендер оның жауабын шешуге тырысыңдар? Жұмбақ: Адамдардың бәрі қызығады, Су құймасаң сәні бұзылады. Бұл не? Ғажайып сәт: Сәлеметсіздер ме балалар!	Көктем мезгілі Үш айы бар Наурыз, сәуір, мамыр. Күн жылынады, құстар ұшып келеді, ағаштар бүршік жарады, жаңбыр жауады, жер көгереді, бәйшешек, қызғалдақ гүлдері шығады т.б. - гүл

	Мені таныдыңдар ма? Мен көктемнің алғашқы гүлі қызғалдақпын. Мен бүгінгі күнімді сіздермен өткізім келеді. – Ендеше, біз бөлме өсімдіктерімен танысамыз. Балалар сендер бөлме гүлдерін білесіңдер ме? Гүлдер қайда өседі? Бөлме гүлдері не үшін керек? Гүлдер әдемі болып өсу үшін не қажет? Гүлдің құрылысын кім айтып береді? Өсімдіктер екі түрге бөлінеді. Дала және бөлме өсімдігі болып. Біздің бүгінгі ашық ұйымдастырылған оқу қызметіміз бөлме өсімдіктері жайлы болмақ. Олар біздің бөлмемізді тек әдемі етіп көрік бере қоймай, бөлменің, үйдің ауасын тазартады. Бізге қуаныш сыйлайды, көңіліміз көтеріңкі болады екен. Олардың көптеген түрлері болады. Енді балалар тақтаға назар аударайық, міне, мынау Раушан гүлі. Гүлінің түсі қызыл, хош иісті болып келеді. Раушан гүлі өте әдемі, бөлмемізді әдемі етіп тұрады. Ал мынау, Алоэ өсімдігі. Жапырақтары тікенді болып келген, бірақ тікені қолымызға кірмейді. Алоэның емдік қасиеті бар, дәрі-дәрмек жасайды. Мынау Фикус өсімдігі - шаңсорғыш сияқты жұмыс жасайды. Жапырақтары арқылы бөлме ішін шаң – тозаңнан сақтайды. Мынау Қазтамақ гүлі - сабағы тік, сыртын түк жапқан. Қазтамақтың емдік қасиеті болғандықтан, оны дәрі ретінде қолдануға да болады. Ғажайып сәт: Осы мезетте Карлсон ұшып келеді. Ұнтаспаға жазылған ұшақ дыбысы жіберіледі. Карлсон: Сәлеметсіздер ме балалар. Үйіме, үйдің шатырына ұшып бара жатып (қолмен жоғары жаққа көрсетеді) сендердің терезелеріңнен өте әдемі бөлме өсімдіктерін көріп, жақынырақ көруге келдім. Мен де үйіме гүл өсіргім келеді, бірақ мен өсіру, күту, баптау ережелерін білмеймін. Тәрбиеші: - Карлсон, сен мұңайма. Балалармен бірге отырып көріп, үйренуіңе болады. Балалар Карлсонға гүл туралы тақпақтарымызды айтып берейікші. Карлсон: Жарайсыңдар, балалар. Тәрбиеші: Енді Карлсонға өсінді отырғызу жолын көрсетейік. Практикалық әрекет. Ал енді балалар біздің бөлмемізде Алоэ, Қазтамақ, Рео гүлдері жоқ екен. Қазір біз сол тамырланған гүлді ыдысқа отырғызайық. Сендер бүгін табиғат бұрышында жұмыс жасайсыңдар. Ол үшін керекті заттармен алжапқышымызды киіп қауіпсіздік ережелерін ұмытпай гүлді қалбырғаға отырғызайық. Гүл отырғызу үшін ең әуелі бізге ыдыс қажет. Ыдысты алып түбіне бірнеше тастарды саламыз. Ыдыстың түбі тесік болады. Содан кейін топырақ саламыз. Жәй даладығы топырақ емес құнарлы арнайы гүл отырғызуға арналған топырақты саламыз. Содан соң топырақ ортасынан құдықша жасап, гүл өсіндісін отырғызамыз. Балаларға сұрақ. Балалар, гүл отырғызып, тек осылай қоямыз ба? Тәрбиеші: - Дұрыс айтасың, балалар егерде біз тамақ ішпесек не болады екен бізге? Тәрбиеші: Әлсізденеміз, ауырып қаламыз екен. Ал, егерде тамақ ішсек, күшіміз көп болады, бойымыз өседі. Сол сияқты өсімдіктер адам сияқты тамақ ішпесе, ауырып қалады. Су құйып, күтіп, баптап тұру қажет. Сергіту сәті (интерактивтік тақтамен) Қимылдық ойын: «Жер, су, ауа»	Қазтамақ, алоэ, раушан гүлі, филодендрон, фиалка, бегония, т.б. Далада, бөлмеде, орманда. Гүлдер әдемілік үшін, ауаны тазарту үшін керек. Топырақ, күннің көзі, су қажет. Тамыры, сабағы, жапырағы, гүлі. Саламатсыз ба! 1 – бала Үйде тұрып өсетін, Әкеп гүлдің көшетін. Топыраққа салдымда, Отырғыздым қалбырға. 3 – бала Өз қолыммен ыдысқа, Отырғыздым үй гүлін. Сабақтары қып – қысқа, Терезеден сүйді күн. 4 – бала Топырағын қопсытып, Мезгілімен суардым. Жапырақ жайып өсті тік, Қызыға қарап жүр әркім. 5 – бала Гүл өсірсен терлеп, Мұның аты еңбек. Кесте тіксең тіксең – зерлеп, Мұның аты еңбек. - Жоқ, гүлге су құю керек.
Рефлексиялық түзетушілік	– Біз қандай бөлме өсімдіктерімен таныстық? – Бөлме өсімдігінің қандай пайдасы бар? – Балалар, жаңағы отырғызған гүлімізді Карлсонға сыйлайық. Келісесіздер ме? Карлсон: - Рахмет, балалар, сендер әдепті, білімді екенсіңдер. (Ұшып кетеді).	Фикус, алоэ, қазтамақ т.б. Тамыры, сабағы, жапырағы, гүлі. Бізге қуаныш сыйлайды. Сау болыңыз!

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**БҚО, Орал қаласы,
Круглоозерный ЖОББМ
Жумабекова Кулимхан Аккалиевна
шағын орталық тобының тәрбиешісі**

Тақырыбы: «КҮНДІЗ. ДӨНГЕЛЕК. БІР – КӨП»

Ашық ұйымдастырылған оқу қызметі.

Білім беру саласы: «Таным», «Коммуникация», «Шығармашылық».

Бөлімі: Қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыру.

Мақсаты: Күндіз – тәулік бөлігімен таныстыру. Дөңгелек туралы түсініктерін және есте сақтау, ойлау қабілеттерін қалыптастыру, заттарды салыстыра білуге үйрету.

Дамытушылық: Таңертең – күндіз тәулік бөлігін ажырата білулерін қалыптастыру; геометриялық фигура – дөңгелекпен таныстыру; дөңгелекті нүкте бойымен ауада салу; дөңгелектің көлемі жағынан

әртүрлі (үлкен – кіші) болатынын түсіндіру; заттың санымен (бір – көп) таныстыруды жалғастыру; сенсорика әдісін қолдану арқылы саусақ ұсақ қол маторикасын дамыту. Жаңа әдіс- тәсілдерді қолдану.

Тәрбиелігі: Балаларды мейірімділікке, қызығушылыққа тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілдері: Көрсету, түсіндіру, сұрақ-жауап, сергіту сәті, ән орындау.

Қажетті құрал-жабдықтар мен көрнекіліктер: қол маторикасын дамытатын ойыншықтар, үлкен және кішкентай дөңгелектер, күн салынған сурет.

Үштілділік компонент/билингвальный/: Күндіз – днем – in the afternoon, дөңгелек – круг – circle.

Оқу қызметі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Себепті қызығушылығын ояту кезеңі	-Сәлеметсіздер ме балалар? -Здравствуйте дети -Good morning children	-Сәлеметсіз бе! -Здравствуйте -Good morning teacher
Ұйымдастырушылық ізденіс кезеңі	Шаттық шеңбер Қуан, шаттан, алақай, Қуанатын күн келді! Қайырлы таң, Қайырлы күн! Күліп шықты бүгін күн! (топқа күн келеді) Бүгін біз «Күндіз». «Дөңгелек». «Бір – көп» жаңа қызықты тақырыппен танысамыз. І – тапсырма: Күндізгі уақыт туралы, суретті көрсетіп, қысқаша әңгімелеп беремін. Мақсаты: Таңертең - Күндіз тәулігін ажырата білуге үйрету. -Балалар, мен қай уақыт туралы әңгімеледім? -Күндіз біз не істейміз? Дұрыс!!! -Енді қараңыздар, суретте не бейнеленген? -Ал, балалар не істеп жатыр? -Жарайсыңдар! Сергіту сәті: Аяқпенен топ – топ - топ Ауаменен хоп- хоп – хоп Бір оңға, бір солға Айналайық кел мында.	Бірге қайталайды. -Ия Тыңдайды. Күндіз -Ойнаймыз, серуендейміз, тамақтанамыз. -Балалар аланы, ағаштар, гүлдер, ойыншықтар бейнеленген. -Балалар ойнап жатыр. Балалар қосылып бірге орындайды.

	Қолымызды бір сілтеп Басымызды шайқайық Бір оңға, бір солға Ойнайықшы кел, мында. Секіреміз жоғары Қиын емес секіру Бір оңға, бір солға Секірейік, кел мында. II – тапсырма: Геометриялық пішін. Дөңгелек. Мақсаты: сенсорикалық ұсақ қол саусақтарын дамыту. Тәрбиеші: Үш тілділік : Дөңгелек – круг – circle Қызыл – красный – red. Сары – желтый – yellow . Жасыл – зеленый – green. Ауаға нүкте қойып, қолымызбен дөңгелекті саламыз, елестетеміз. Түрлі түсті дөңгелектермен танысамыз, олардың түстерін, үлкен-кіші пішіндерін ажыратамыз. Балалар, мына дөңгелек алмаларды белгіленген нүктелер арқылы бауларды төменнен жоғары өткіземіз. Соңында жапырақ пайда болу керек. Шығармашылық саласы: Тапсырма: «Көңілді дүрбелең» Мақсаты: Түстерді ажырату. Балалар дүрбелеңдерді бір – біріне жапсырып жалғайды. Дидактикалық ойын. «Дұрыс ата» Мақсаты: Балалардың танымдық қабілетін жетілдіру. Балалар суретті мұқият қарап, бір-бірден тұрған заттарды атап, оларды қоршап сызу керек.	Балалар мол қызығушылықпен жасайды. Түстерді атайды. Балалар атайды: мұрын біреу, ауыз біреу, Күн, Ай, Жер, біреу. Оларды қоршап сызады.
Іс-әрекеттің бағалау кезеңі	-Балалар сіздерге бүгінгі жасаған тапсырмамыз, ұнады ма? -Есімізге түсірейік, бүгін тәуліктің қай мезгілін әңгімеледік? -Қандай геометриялық фигурамен таныстық? Жарайсыңдар, балалар! Өте ризамын, сендерге осы жасаған алманы сыйлаймын. Балалар: Қол ұстасып тұрайық Шеңберді біз құрайық. Көріскенше күн жақсы, Сау саламат болайық!, - деп Әли мен Аиядағы «Біз бақытты баламыз» әнін бірге шырқайық.	Балалар өз ойларын айтады. Күндіз Дөңгелек Бірге қосылып айтады. Әли мен Аияға қосылып «Біз бақытты баламыз» әнін шырқау.

Күтілетін нәтиже:

Білуі тиіс: Геометриялық фигура – дөңгелекті, тәулік мезгілін білді.

Нені біледі: Бір – көп ұғымдары туралы түсініктері кеңейді.

Қандай түсініктерді игерді: түстерін ажырата білді.

Тақырыбы: КҮРДЕЛІ ЕСЕПТЕР ШЫҒАРУҒА СЕМНАР ПРАКТИКУМ

Егеменді еліміздің болашақ азаматтарына терең білім беру, оны өмірде қолдана білу дағдыларын қалыптастыру - бүгінгі ұстаздар қауымына үлкен жауапкершілікті жүктеп отырғандығы белгілі.

Заман талабына сай қойылып отырған міндеттерді шешу мектептегі оқу жұмысының жаңа формалары мен оқытудың жаңа әдістерін іздестіріп, орнымен шебер қолдануды қажет етеді.

Тиімді ұйымдастырылған оқу сабақтарының әртүрлі формаларын үйлестіру оқушылардың жеке басын жан-жақты дамытуға, ғылыми-теориялық білімін, танымдық ынтасын, шығармашылық қабілеттерін қалыптастырып дамытуға негіз болады. Өнегелі тәрбие алуға, білім сапасын көтеруге байланысты білім саласында жоспарлы түрде белгілі бір іс-шаралар, әртүрлі жарыстар өтіп тұратындығы белгілі, соның бірі – жыл сайын өтіп тұратын кезеңдік олимпиадалар. Математикадан есеп шығаруға ерекше мән беретіндігін білеміз, сондықтан олимпиада барысында оқушылардың орындаған жұмысы көбінесе олардың есептерді шығаруда қаншалықты төселгендігі арқылы бағаланады. Ал есеп болса сан қилы, оның белгілі бір жолы, қалыптасқан формуласы әр уақытта бола бермейді, еңдеше, оқушының мақсаты есеп қиын не оңай болсын оны шығарудың дұрыс жолын жаңылмай таңдай білуінде. Дұрыс, әдемі әрі тиімді де қысқа жолды таңдай білу - ол баланың тапқырлығын, зеректігін, ойлауға икемділігін, дербестігін білдіреді. Мұндай ерекше оқушылардың әрі қарай тапқырлығын дамыту үшін оларды тек оқулықпен шектемей, қосымша әдебиет пен кезекті басылым беттерінде кездесетін қызықты, конкурстық, стандарт емес олимпиадалық есептерді талдап шығаруға әрқашан бағыт-бағдар беріп отыру керек деп ойлаймын. Сондай сабақтарымның бірін сіздермен бөлісемін.

Сабақтың білімділік мақсаты: Оқушылардың алған білімдерін күрделі есептер шығаруда қолдана білуге үйрету

Дамытушылық мақсаты: Оқушылардың ой-өрісін зеректігі мен тапқырлық қасиеттерін дамыту.

Тәрбиелілік мақсаты: Оқушыларды ұйымшылдыққа, белсенділікке, сауаттылыққа, білімділікке тәрбиелеу.

Жаттықтыру мақсаты: Оқушыларды еркін ойлауға, сөйлеуге, ойын еркін айтуға, тақтада жұмыс жасауға үйрету.

Сабақтың түрі: Практикалық сабақ.

Өту әдісі: Баяндау, есептер шығару

Конфуцийдің нақылы:

“Айтқанды – ұмытамын,
Көрсеткенді – есімде сақтаймын
Талап қойып орындатқанды – терең түсінемін.”
Сабақтың барысы.1.Тақырыпты түсіндіру.

$$\overline{abc} = a \cdot 100 + b \cdot 10 + c$$

$$345 = 100 \cdot 3 + 4 \cdot 10 + 5$$

1-мысал:

$abc - cba$ abc $a > c$ саны 99-ға бөлінетінін көрсетіндер. - үш таңбалы сан

$$\overline{abc - cba} = 100a + 10b + c - (100c + 10b + a) =$$

$$= 100a + 10b + c - 100c - 10b - a =$$

$$99a - 99c = 99(a - c)$$

1-мысалдың шешуі:

Сондықтан, $99(a - c)99$.

2-мысал: 2 негізінің тізбектес үш дәрежесінің қосындысы 14-ке бөлінетінін көрсетіндер.

$$(2^n + 2^{n+1} + 2^{n+2}):14$$

$$2^n(1 + 2 + 2^2):14$$

$$2^n \cdot 7:14$$

$$2^{n-1} \cdot 2 \cdot 7:14$$

$$2^{n-1} \cdot 14:14$$

2-мысалдың шешуі:

$$(4n+5)^2 - 9$$

3-мысал. n -нің кез келген мәнінде өрнегінің мәні 8-ге бөлінетінін дәлелдендер.

$$(4n+5)^2 - 9 = (4n+5)^2 - 3^2 = (4n+5-3)(4n+5+3) =$$

$$(4n+2)(4n+8) = 2 \cdot 4(2n+1)(n+2) = 8(2n+1)(n+2)$$

3-мысалдың шешуі:

$$8:8, 8(2n+1)(n+2):8 \quad \text{сондықтан}$$

2. Тақырып бойынша есептер шығару.

$ab+ba$ **1-тапсырма:** саны 11-ге бөлінетінін дәлелдендер.

$81^7 - 27^9 - 9^{13}$ **2-тапсырма:** 5 негізінің тізбектес екі дәрежесінің қосындысы 30-ға бөлінетіндігін көрсетіндер.

$1^3+2^3+...+9^3$ **3-тапсырма:** санының 45-ке бөлінетіндігін көрсетіндер.

$1^3+2^3+...+9^3$ **4-тапсырма:** қосындысының 5-ке бөлінетіндігін дәлелдендер.

5-тапсырма: Тізбектес үш натурал санның кубтарының қосындысы 3-ке бөлінетінін көрсетіндер

$$(4^3+15n-1)$$

>1 **6-тапсырма:** өрнегі n болғанда 9-ға бөлінетіндігін дәлелдендер.

$9n + 3$ **7-тапсырма:** өрнегі 4-ке еселік болатындығын дәлелдендер.

8-тапсырма: 4-тің тізбектес үш натурал көрсеткішті дәрежелерінің қосындысы 84-ке бөлінетінін дәлелдендер.

9-тапсырма: Егер m, n, k натурал сандары үшін $m+n+k$ қосындысы 6-ға бөлінсе, онда қосындысы да 6-ға бөлінетіндігін дәлелдендер

$n^3+m^3+k^3$ 10-тапсырма: n кез келген натурал сан болғанда өрнегі 6-ға еселік болатынын дәлелдеңдер.

Үй тапсырмасы.

$$(5n+3)^3 + (2n-1)^3 - 7n^3$$

$$(2n+3)^3 - (2n-1)^3 + 4$$

№1 n -нің натурал мәнінде
а) өрнегі 16-ға,

ә) өрнегі 21-ге бөлінетінін көрсетіңдер
 13^n+5 №2 өрнегі 6-ға еселік болатындығын дәлелдеңдер.

15^n+6 саны n -нің кез келген натурал мәнінде 7-ге бөлінетінін дәлелдеңдер.

$(5n+1)^2-(2n-1)^2$ №3 Натурал n -нің әрбір мәнінде:
а) мәні 8-ге,

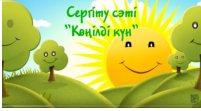
$(2n+3)^2-(2n-1)^2$ ә) мәні 7-ге бөлінетінін дәлелдеңдер.
Сабақты бағалау.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы
М.Б.Ықсанов атындағы №36 жалпы
орта білім беретін мектеп
Макаримова Гаухар Аблаевна

Тақырыбы: САЛФЕТКАҒА ҚАҒАЗДАН САҚИНА ЖАСАЙМЫЗ

Пәні: Көркем еңбек Сабақтың тақырыбы: Салфеткаға қағаздан сақина жасаймыз		Мектеп: М.Б.Ықсанов атындағы №36 жалпы орта білім беретін мектеп Мұғалімнің аты-жөні: Г.А.Макаримова Күні: 06.11.2017ж	
СЫНЫП: 2Б	Қатысқан оқушылар саны: 25	Қатыспаған оқушылар саны: 0	
Сабақ негізделген оқу мақсаттары	2.2.2.1.Әртүрлі әдістер мен тәсілдерді пайдаланып, материалдарды (көркемдік, табиғи және жасанды) құралдарды қолдану, эксперимент жүргізу 2.2.4.1.Қауіпсіздік техникасын сақтап, материалдар мен құралдарды қолдану		
Сабақтың мақсаты:	Үй тұрмысына қажетті заттарға эстетикалық жағынан қарауға тәрбиелеу. Дастарқан жаюды үйрету.		
Сабақ нәтижесі:	Оқушылардың барлығы мынаны орындай алады: Оқулықта берілген және қосымша тапсырмаларды орындайды. Практикалық жұмыс жасайды. Сұраққа жауап береді. Оқушылардың көбісі мынаны орындай алады: Өз бетінше жұмыс жасайды. Сұраққа жауап береді. Материалдар мен құралдарды қолдану ережелерін дұрыс сақтайды. Оқушылардың кейбіреуі мынаны орындай алады: Оқулықтан тыс берілген қосымша тапсырмаларды орындайды, тақырып бойынша қосымша мәліметтер мен дәлелдер келтіре алады.		
Бағалау критерийі	Білім алушы • Қауіпсіздік ережесін айтады • Құралдарды қауіпсіздік техникасы ережесіне сай қолданады		
Ресурстар	Оқулық, түрлі түсті жұқа қатырма қағаздар, қайшы, сызғыш, желім, түрлі фломастер		
Пәнаралық байланыс	Музыка, қазақ тілі.		
Сабақтың жоспары			
Жоспарланған уақыт	Сабақ барысы :		ресурстар
Басталуы 5 минут	Ширату. Сыныппен жұмыс «Сиқырлы салфетка» мақсаты: оқушылардың алғашқы білімдерін қорыту Оқушылардың қолына бір салфетка беріледі. Оқушылар осы салфетка туралы білімдерін ортаға салады. Сұрақ: бұл салфетканы көбіне қайдан кездестіресіңдер? КБ: қол шапалақтау		
Жаңа білім 10 минут	Оқушылар оқулықтағы негізгі тақырыппен танысады. Үйге қонақ келгенде ең бірінші не жаяды? Неліктен? Оларға дастархан жаюдың қажеттілігі жоқ. Қонақ күту ең маңызды сәт екенін білсе жеткілікті. Бүгін сабақта не жасауымыз мүмкін? Неден жасаймыз деп ойлайсыз? Ол неге керек?		Оқулық, мәтіндер.

Ортасы 10 минут	Ведиео: салфетканы қалай бүктеу керек? snova-prazdnik Тақтамен жұмыс. Сақина түрлері: металл, пластика, фарфор Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары: Бағалау критерийі Білім алушы • Қауіпсіздік ережесін айтады • Құралдарды қауіпсіздік техникасы ережесіне сай қолданады Қауіпсіздік техникасын сақтап, материалдар мен құралдарды қолдануға көңіл бөлу. Ойлау дағдыларының деңгейі Қолдану Тапсырма Суреттерге қатысты сұрақтарға жауап бер Еңбек сабағында алжапқыш не үшін қажет болады? Қайшыны не үшін қолданады? Желімді қалай қолдану керек? Оқулықпен жұмыс 32 бет. Жұмыстың реті: 1.Түрлі-түсті қатырма қағаздан өлшемі 5x15 см болатын қағазды қиып ал. 2.Қағаз жиектеріне желім жағып, бір-біріне жапсыр. 3.Суреттің өлшемі 5см болатындай етіп тегіс қиып, сақинаға жапсыр. Содан кейін салфетканы әшекейлейді. Салфетканы қатпарлап бүктеуі керек. Дайын сақинаны салфеткаға тағу, сосын тарелкенің ішіне желпіуіш сияқты етіп қою. Үлгідегідей: Жұмыстың критерийлері: <table border="1" data-bbox="347 1081 1131 1225"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>критерий</th> <th>балл</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Қатырма қағаздың өлшемі 5x15 см болуы керек</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Желім сыртына шықпауы тиіс</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Салфетка қатпарлап бүктелуі керек</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Салфеткадағы сақина әдемі тағылуы керек барлығы</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>	№	критерий	балл	1	Қатырма қағаздың өлшемі 5x15 см болуы керек	1	2	Желім сыртына шықпауы тиіс	1	3	Салфетка қатпарлап бүктелуі керек	1	4	Салфеткадағы сақина әдемі тағылуы керек барлығы	4	Үй шаруасына байланысты альбом СД диск snova-prazdnik
№	критерий	балл															
1	Қатырма қағаздың өлшемі 5x15 см болуы керек	1															
2	Желім сыртына шықпауы тиіс	1															
3	Салфетка қатпарлап бүктелуі керек	1															
4	Салфеткадағы сақина әдемі тағылуы керек барлығы	4															
	Қолдану Практикалық жұмыс. Оқушылар жұмысқа кіріседі	Оқулық, ватмандар, түрлі-түсті маркерлер															
Сергіту сәті 2 минут	Сергіту сәті «Көңілді күн»	видеожазба															
Аяқталуы Сабақты бекіту 5 минут	Синтез «Ойлан – жұптас – бөліс» әдісі Балалар барлық жасалған біткен жұмыстарды үстел үстіндегі тарелкелерге достарымен кеңесе отырып, әдемілеп үйлестіреді.	«Ойлан – жұптас – бөліс» әдісі															
Бағалау 10 минут Кері байланыс 3 минут	Бағалау парақшасы. Дұрыс жауапқа 4 балл. Өз бағасын нақты, қорытындылайды. Жұмыстың критерийлері: <table border="1" data-bbox="347 1613 1131 1757"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>критерий</th> <th>балл</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Қатырма қағаздың өлшемі 5x15 см болуы керек</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Желім сыртына шықпауы тиіс</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Салфетка қатпарлап бүктелуі керек</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Салфеткадағы сақина әдемі тағылуы керек барлығы</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> «Рефлексиялық шеңбер» Оқушылар шеңберге тұрып, төмендегі сұрақтарға жауап береді. Сабақ барысында көңіл-күйіңіз қандай болды? Неліктен? Бүгін не білдіңіз? Сіз үшін не жаңалық болды? Сабаққа қатысуыңызды қалай бағалайсыз? Сабақта қандай қиындықтар туындады? Сабақ аяқталғанда көңіл-күйіңіз қандай? Неліктен?	№	критерий	балл	1	Қатырма қағаздың өлшемі 5x15 см болуы керек	1	2	Желім сыртына шықпауы тиіс	1	3	Салфетка қатпарлап бүктелуі керек	1	4	Салфеткадағы сақина әдемі тағылуы керек барлығы	4	Бағалау парақшасы Рефлексиялық шеңбер
№	критерий	балл															
1	Қатырма қағаздың өлшемі 5x15 см болуы керек	1															
2	Желім сыртына шықпауы тиіс	1															
3	Салфетка қатпарлап бүктелуі керек	1															
4	Салфеткадағы сақина әдемі тағылуы керек барлығы	4															
Үйге тапсырма: Оқулықтағы тапсырмаларды орындау. Салфетканы әдемілеп бүктеу туралы мәліметтерді интернеттен тауып оқып, өз бетімен салфетка бүктеп келу.																	

Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	Бағалау - Оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	Қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері
Ханшайымға оқушыға қосымша тапсырма беремін. Арманға ЖАДО бойынша көмектесемін.	<i>Білім алушы</i> – берілген құралдардың қолданылуына қатысты қауіпсіздік ережелерін айтады; – желімдеуді таза орындайды; – қайшымен жұмыс істеу барысында қауіпсіздік техникасын сақтайды.	Желім мен қайшы қолдану кезінде ережелер сақтау
Рефлексия Сабақ / оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?	Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.	
Қорытынды бағамдау Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да, оқуды да ескеріңіз)? 1: 2: Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да, оқуды да ескеріңіз)? 1: 2: Сабақ барысында мен сынып немесе жекедеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетін не білдім?		

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Орал облысы, Казталов ауданы,
Гали Бегалиев атындағы орта жалпы
білім беретін мектебі
Джаманбаева Рысты Амеровна

Тақырыбы: «БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ МАДАҚТАУ МЕН ЖАЗАЛАУ»

Мақсаты: Балаларды жазалау мен мадақтау қалай жүзеге асу керектігін талқылау, пікір алмасу.

Міндеті: Барлық білім мекемелері дерлік бала тәрбиесі үрдісін жетілдіруге, отбасымен, басқа да әлеуметтік институттармен байланысты қажетті деңгейге көтеру, баланы тәрбиелеу үрдісіне көңіл бөлу.

I. Топқа бөлу

II. Топпен жұмыс

III. Педагогикалық ойын

IV. Тест

V. Қорытынды

I Топпен жұмыс: Мадақтау мен жазалау туралы айтылған ұлы тұлғалардың сөздерімен танысып, мағынасын

ашып, талқылау.

Даналық ойлар:

1. Кім мені мақтаса, сол менің жауым (Корей мақалы)
2. Сені мақтаған адамға сенбе (Парсы мақалы)
3. Баланы кім жақсы көрсе, бала соны жақсы көреді (Ф.Э.Дзержинский)
4. Адамды емес, оның әдетін кінәлә (Жапон мақалы)
5. Жазалау – өте қиын нәрсе, ол тәрбиешіден үнемі үлкен әдеп пен сақтықты талап етеді (А.С.Макаренко)
6. Сені жазалауым жек көргендіктен емес, жақсы көргендіктен (А.П.Чехов)
7. Бала өтірік айтқанда – бір ғана қадала қараған

көзқарастың өзі де мақсатты жазалауға жеткілікті (И.Кант)

8. Кінәліге ең алғашқы жаза – ол өз арының алдында ақтала алмауы (Ювеналь)

II. Педагогикалық ойын:

Сіздер қазір қағазды екіге бөліп, бір жағына балаларыңызды мақтайтын, екінші жағына ұрысқанда айтатын сөздеріңізді (даттайтын) жазыңыздар. Бұл жұмысқа 2 мин. уақыт беріледі. Енді қай жағындағы сөздердің көптігіне қарап, өзіңізге қорытынды шығарыңыз.

III. Егер, сіздер, өздеріңіздің қасиетті міндеттеріңізді қалай атқарғандарыңызды білгілеріңіз келсе, мына сұрақтарға жауап беріңіздер:

1. Журнал, теледидар, радиодан тәрбие тақырыбындағы бағдарламалар мен мақалаларды бақылап, назарыңызда ұстайсыз ба?

2. Бала қателік жасады. Балаңыздың тәртібі – сіздің тәрбиеніздің нәтижесі екенін ойланып көрдіңіз бе?

3. Сіз тәрбие сұрақтары туралы жолдасыңызбен бірдей пікірлесіңіз бе?

4. Бала сізге көмегін ұсынды. Сіздің жұмысыңыз кешігуі немесе тоқтап қалуы мүмкін болса да, баланың көмегін қабылдайсыз ба?

5. Тыйым салу немесе бұйыру әдісін тек онсыз мүмкін болмаған жағдайда ғана қолданасыз ба?

6. Сіз тәрбиеде жүйеліліктің ең басты екенімен келісесіз бе?

7. Балаға қоршаған ортасы өте үлкен әсер етеді дегенмен келісесіз бе?

8. Баланың жан-жақты жетілуінде спорттың маңызды екенін мойындайсыз ба?

9. Сіз балаға бұйырмай сұраулы түрде айта аласыз ба?

10. Баладан «Уақытым жоқ» деп құтылу сізге жағымсыз ба?

Әр дұрыс жауапқа, яғни «иә», - 2 ұпай, «әрқалай» - деген жауапқа – 1 ұпай, теріс жауапқа - яғни «жоқ» - 0 ұпай. Нәтижесін есептеңіз.

6 ұпайдан кем: сізде нағыз тәрбие туралы анық елестету жоқ. Сізге әлі де басынан бастаудың еш уақытта кеш болмайтынын айтқымыз келеді.

7-14 ұпай: Сіз тәрбие саласында үлкен қателіктер жібермейсіз, дегенмен де, сізге ойланған жөн.

15 – ұпайдан жоғары: Сіз өзіңіздің міндетіңізді толық атқара аласыз. Дегенмен, сіз әлі де болса жақсартуды байқап көрмейсіз бе?

Қорытынды:

Тәрбиеші-педагог пен ата-аналардың жұмысының табысты, не табыссыз болуы оның таңдаған ұстанымына, қарым- қатынас стиліне, педагогикалық білімі мен кәсіби шеберлігіне байланысты екеніне назар аудару еді.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы
А.Тайманов атындағы №34
мектеп-гимназиясының мұғалімі
Алшекенова Гулнур Мералиевна

Тақырыбы: МЕНІҢ ОТАНЫМ – ҚАЗАҚСТАН

Білім беру саласы: «Таным»

Оқу іс- әрекеті: Қоршаған ортамен таныстыру.

Пәнаралық байланыс: тіл дамыту, математика, ән-күй, дене тәрбиесі, жапсырма.

Мақсаты:

1. Балалардың тілін дамыту, сөздік қорын байыту, Отан туралы білімін, түсінігін бекіту.

2. Сөйлеу, түсіну, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту, сұраққа дұрыс жауап беруге үйрету.

3. Балаларды Отан сүйгіштікке баулу, өз еліне, жеріне деген патриоттық сезімін ояту. Отанға деген сүйіспеншілігін арттыру және тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілі: Әңгімелеу, сұрақ-жауап, ойын-саяхат, суретпен жұмыс, тақпақ, мақал-мәтел, өлең, санамақ.

Көрнекілігі: ҚР-ың мемлекеттік рәміздері, картасы, киіз

үйдің макеті, Елбасының портреті, Астана қаласының түрлі-түсті суреттері, ойынға керекті заттар, шаңырақ.

Сөйлесу: Алтын сәуле таратып,
Арайлап атты күн!
Қайырлы күн балалар!
Тілейміз біз сіздерге
Бұл өмірдің шаттығын,
Қайырлы күн қонақтар!

Тәрбиеші: - Айтыңдаршы, біз қайда тұрамыз?

Балалар:- Қазақстанда.

Тәрбиеші:- Жарайсыңдар, балалар, біз Қазақстанда тұрамыз, біздің туған еліміз, жеріміз, ата- бабаларымыздың мекені, яғни Отанымыз – Қазақстан.

- Ал, сендер Қазақстан Республикасының Әнұранын білесіңдер ме?

Балалар:- Ия, білеміз.

Тәрбиеші:- Олай болса, кәнеки, бәріміз оң қолымызды жүректерімізге қойып, Әнұранымызды айтайық. (балалар Қазақстан Республикасының Әнұранын орындайды)

Тәрбиеші:- Балалар Қазақстан Республикасының рәміздері – Ту, Елтаңба, Әнұран.

Тәрбиеші: Айтыңдаршы, балалар, Қазақстанға саяхат жасағыларың келе ме?

Балалар:- Ия, саяхат жасағымыз келеді.

Тәрбиеші:- Онда дайындалыңдар біз бүгін көлікпен саяхатқа шығамыз. Ал, балалар, көліктің моторын (қозғалғышын) оталдырайық, ал кеттік.

Балалар, біз еліміздің Елордасы әсем қаламыз Астанаға жеттік. Қараңдаршы, біздің Астанамыз қандай әдемі! (әсем ғимараттарды атап өтеді). Біздің Қазақстанда әсем де сұлу қалалар өте көп. Қазір сендермен шар тастау арқылы ойын ойнаймыз.

Ойын шарты: мен сендерге допты лақтырамын, сендер допты қағып аласыңдар, бір қаланың атын айтып, допты қайтадан маған лақтырасыңдар (4,5 қаласын атайды) санаңдаршы, неше қаланы атадыңдар?

- Жарайсыңдар, балалар, тапсырманы дұрыс орындадыңдар

Тәрбиеші:- Қараңдаршы, балалар мына үстелдің үстіндегі киіз үй қандай тамаша-а-а! Балалар, біздің ата-бабаларымыз бұрынғы заманда осындай киіз үйде тұрған, қараңдаршы қандай әдемі! Қызық, ішінде не бар екен (шаңырағын ашамын). Ішінде әртүрлі суреттерді жайып қоямын, ал сендер осы суреттердің ішінен Қазақстанның туы мен елтаңбасын тауып алыңдар.

Ойын. «Қазақстан Республикасының рәміздерін тап». Бәрекедді, жарайсыңдар! Тапсырманы дұрыс орындадыңдар.

Ойын. «Мақалды жалғастыр және жатта!»

1. Отан.... оттан да ыстық.
2. Отан үшін .... отқа түс күймейсің.
3. Отансыз адам.... ормансыз бұл-бұл.

Сендер шаршаған боларсыңдар, балалар. Кәнеки, баріміз мұрнымызбен терең дем аламыз, аузымызбен дем шығарамыз. Сездіңдер ме, Отанымыздың ауасы қандай тамаша! Жарайсыңдар, балалар!

Балалар Қазақстанда тұратын адамдардың достығының

белгісі, бірлігінің белгісі. Келіңдер бәрің бір-біреуден лентадан ұстап, шеңбер болып тұрыңдар.

- Балалар, Отанымыз Қазақстанға қандай жақсы тілектер айтасыңдар?

Ойын. «Шаңыраққа тілек».

- Аспанымыз ашық болсын!
- Отанымыз бай болсын!
- Көркейе бер Қазақстан!
- Жаса, Қазақстан!

Тәрбиеші:- Әрқашан туымыз биік болсын!

- Жарайсыңдар балалар! Рахмет! Сендердің шаңыраққа жақсы тілек тілегендеріңмен қатар Отанымыз Қазақстанды гүлдендіргендеріңді қалар едім.

Бәрі бірге: (жаттайды)

- Отан деген – атамекен.
- Отан деген – туған жер.
- Тан – ана, Отан үлкен.
- Қазақстан – туған ел.

Тәрбиеші:- Айтыңдаршы бәріміз бірге елімізге жасаған саяхат сендерге ұнады ма?

Балалар:- Иә, иә ұнады!

Тәрбиеші:- Олай болса, балалар, бұл біздің соңғы саяхатымыз емес, әлі Отанымыз жайында көп-көп білетін боламыз.

Қорытынды:

Біздің Отанымыз өте үлкен, өте бай, өте әдемі. Біздің Қазақстанда өте ақылды, бауырмал жақсы адамдар тұрады. Біз Отанымызды мақтан етеміз. Ал біздің еліміздің болашағы – сендерсіңдер. Сол үшін сендер жақсы оқып, ақылды азамат болуларың керек.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы
№35 «Шұғыла» бөбекжайы МКҚК
Төлепова Айша**

Тақырыбы: «НАН ДАСТАРХАНҒА ҚАЛАЙ КЕЛДІ?»

Тобы: ортаңғы

Білім беру саласы: Әлеумет

Бөлімі: Қоршаған ортамен танысу

Мақсаты: Балаларды айналадағы дүниемен таныстыру.

Балалар нанның адам еңбегімен келетінін, оған көп

күш жұмсалатынын түсінеді. Балалар нанды қастерлеу

керектігін түсінеді. Адам еңбегін құрметтеуге үйренеді.

Әдіс-тәсілдері: түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап, сурет арқылы баяндау.

Көрнекілік: Ұннан жасалатын тағамдардың суреті,

Сөздік жұмыс: диірменші, қырманшы, элеватор, наубайхана, наубайханашы, диқаншы.

Іс-әрекет кезеңдері	Мұғалімнің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушы	Шаттық шеңбері: Психожаттығу: «Күлімдейік» Кел балалар күлейік, Күлкіменен түлейік Қабақ шытқан не керек, Күліп өмір сүрейік. Егер үнемі достарымызға, апайларға, аналарымызға күлімдеп жүрсек біз мейірімді, ақылды болғанымыз.	Шаттық шеңберіне тұрады: Кел балалар күлейік, Күлкіменен түлейік Қабақ шытқан не керек, Күліп өмір сүрейік.

Іздену ұйымдастырушы	Олай болса балалар сендерге жұмбақ жасырамын, кім тапқыр екенін көрейін. Ұзын мұртты сарылар Қойнында дәні бар Дұрыс айтасыңдар балалар. (суретпен жұмыс) Мынау бидайдың масағы, мынау бидайдың ұзын сабағы, ал мынау мұртшалары. Егер мына бидайдың сыртындағы қауызын аршитын болсақ ішінен мынадай дән шығады. Ол дәнді ұнтақтаса ұн пайда болады екен балалар. Олай болса балалар мына сөзжұмбақты шешіп көрейік: <table border="1" data-bbox="336 363 694 442"> <tr> <td>А</td> <td>Н</td> <td>А</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>А</td> <td>Р</td> <td></td> <td>А</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Н</td> <td>А</td> <td>У</td> <td>Р</td> <td>Ы</td> <td>З</td> </tr> </table> Балаларға ең жақын адам кім? Ағаш кесетін құрал не? Көктемнің ең бірінші айын ата? Сөзжұмбақтың ортасында қандай сөз шықты? Олай болса бүгінгі біздің жаңа сабағымыздың тақырыбы: «Нан дастарханға қалай келді?» Балалар нан дастарханға қалай келді екен, біздер сол туралы видео көрейік. Әліппе-дәптермен жұмыс. Сурет бойынша ретімен орналастыру. Тақпақ «Миёмотаблица әдісімен жаттап алайық» Анасы, баласы, Дүкеннен нан алып, Көңілді келеді, Үйіне оралып. Дән бірақ өспейді Дүкеннің төрінде. Тек еңбек-ісі игі Жеткізер өнімге. Жарайсыңдар, балалар ал енді осы нан туралы қандай ырымдар білесіңдер? Жарайсыңдар ал енді осы нан туралы мақал-мәтел білесіңдер ме? Жарайсыңдар балалар сендер нан туралы көптеген ырымдар, мақал-мәтелдер біледі екенсіңдер. Шаршасак балалар алдымен боймызды сергітіп алайық. Сергіту сәті: Бойымызды сергітіп алсақ сабағымызды жалғастырайық. Балалар сендер ұннан жасалатын тағамдардың түрлерін білесіңдер ме? Еңбектің арқасында нанның әр түрлерін дайындауға болатынын білдік. Олай болса біздер наннан үлкен емеспіз сондықтан да наннан дәм татайық. Ал жақсы балалар дастарқан басында тамақ ішіп болғанда ата болмаса әжелеріміз бата айтады ия. Олай болса бата кім айтып береді бізге.	А	Н	А					А	Р		А		Н	А	У	Р	Ы	З	Бидай Ана Ара Наурыз НАН Видеоны көреді Сурет бойынша сандарды ретімен орналастырады. Тақпақ жатайды. Анасы, баласы, Дүкеннен нан алып, Көңілді келеді, Үйіне оралып. Дән бірақ өспейді Дүкеннің төрінде. Тек еңбек-ісі игі Жеткізер өнімге. Нанды бір қолмен үзуге болмайды Нанды төңкеріп қоюға болмайды Нанды дастарханды басуға болмайды Нанды шашуға, жерге тастауға, басуға болмайды. Нан-дәм басы онсыз өмір жоқ. Алдымен дастарқанға нан қойылады. Жерде жатқан нан болса алып, адам баспайтын жерге қою керек. Нанды төңкеріп қоюға болмайды. Нан-қасиетті дәм, онымен ойнауға болмайды. Кемтар адам ғана нанды бір қолмен сындырады. Нан-тамақтың атасы Ынтымақ-көптің батасы Ас-атасы нан Қырман басы береке Көп жүрген жер мереке Сергіту сәтін тәрбиешімен бірге қайталайды. ия білеміз Нанның түрлерін айтады Көңілдерің тоқ болсын Адал еңбек арқасында Табыстарың көп болсын Кеменгерлермен тең болсын Әумин
А	Н	А																		
	А	Р		А																
Н	А	У	Р	Ы	З															
Рефлексивті қорытындылау	Оқу іс-әрекетіміз ұнады ма? Бүгінгі оқу іс-әрекетімізде не туралы айттық? Нан оңайлықпен келмейді екен, қаншама адамдар жұмыс істеп тер төкті қане есімізге түсіріп көрейікші? Осы оқу іс-әрекетімізді «нан» туралы тақпақ айту арқылы қорытындылайық Нан қиқымын шашпаңдар Жерде жаста баспаңдар Теріп алып қастерлеп Торғайларға тастаңдар Сондықтан да қаншама адамдар күні-түні еңбек етіп, тер төккен қасиетті нанды біз қадірлеуіміз, қастерлеуіміз керек. Балаларды мадақтау оларға тәтті тоқаштан үйлестіріп беру.	Ия ұнады Нанның қалай дастарқанға келгені туралы айттық. Диірменшілер, наубайханшылар, комбайншылар т.б Нан қиқымын шашпаңдар Жерде жаста баспаңдар Теріп алып қастерлеп Торғайларға тастаңдар																		

Күтілетін нәтиже:

Баланың білуі: Нанның адам еңбегімен келетінін, оған көп күш жұмсалатынын білді.

Баланың түсінуі: Нанды қастерлеу керектігін түсінді.

Баланың жасай алуы: Көрнекі құралдарды пайдалана отырып, тақырыпты меңгерді.

Тақырыбы: ОТБАСЫ САЙЫСЫ

Мақсаты: Отбасы мен тәрбиешіні сайысқа қатыстыра отырып, олардың арасында ынтымақ пен бірлікті нығайту. Ата-ананың балабақшаға деген сенімін арттыру. Балаларды өнерге баулу.

Әдісі: Ата-аналар мен балалар, тәрбиешілер сайыс түрлерінен өтеді.

Жүргізуші: Атамыз қазақ «Бала – адамның бауыр еті», «Балалы үй – базар» дейді. Өйткені бала өмірдің жалғасы, отбасының жеміс берер гүлі. Отбасы – бұл қоғамның негізі. Баланың болашақта жақсы азамат болып өсуі, жан-жақты тәрбиелі болуы отбасында берілетін тәрбиеге тікелей байланысты. Олай болса бүгінгі ортаңғы топ арасында өткізілгелі отырған «Бірлігіміз бекем» сайысына хош келдіңіздер.

Бүгінгі сайыскерлерімізді қошеметпен ортаға шақырамыз.

1. Қалқамановтар жанұясы.
2. Қуаныш жанұясы.
3. Дюсеналиевтер жанұясы.
4. Кабдушевтер жанұясы.

Әділқазы алқаларын таныстырып өтсек. Сайыс мынадай бөлімдерден тұрады

1. Таныстыру
2. Өнерлі өрге жүзер
3. Ертегіден қойылым
4. Қолөнер
5. «Ым-ишара» ойыны

Жүргізуші:

Асқар тауы – сүйеніші әкесі
Мөддір бұлақ тіреуіші анасы
Жасыл құрақ- келешегі баласы

Білім берер бөбекжайда тәрбиеші- деп сайысымыздың бірінші кезеңін бастайық.

I – бөлім. Отбасы өз-өзін таныстыру

Жүргізуші:

Жарайсыңдар, барлығың да өренім,
Асып бір төселсінші кемелің.
Риза болып, біздер қане көрелік,
Тамашалап отбасының өнерін.

II – бөлім. Әр отбасы өз өнерлерін көрсету

III бөлім. Ертегіден қойылым

Ертегілер, ертегілер,
Неге мені ертпедіңдер.

Әлемдеріңнің ғажап күйін,

Шертпедіңдер сендер-деп кезекті ертегіден қойылымға берейік.

Ән «Балдырғандар әні»

IV – бөлім. Қолөнер

Ән: «Балапан» Асқар Айкөркем

V-бөлім. «Ым-ишара» ойыны.

Жүргізуші:

Ал келіңдер, келіңдер,
Мұндағы қызықты көріңдер.

Бір - біріне дес бермес,

Тапқырларды көріңдер.

Мұнда бір парақ қағазда неше түрлі сөздер берілген.

Осы сөздерді ым - ишарамен түсіндіру. (уақытқа)

А) Айна, кітап, есік, домбыра, жұлдыз, қармақ,
орындық, көйлек, барабан, құс, пианино, сөмке, Мен
сенімен доспын.

Ә) Сабын, желім, шаңсорғыш, скрипка, баспалдақ,
сарымсақ, алжапқыш, аяқ-киім, ине, камаз, сағат,
теледидар, Сен мені күтесің бе?

Б) Тарақ, қалам, терезе, гитара, бұлт, қарбыз, қайшы,
бас киім, кілт, тікұшақ, көз әйнек, компьютер, Мен
сенімен дос емеспін.

В) Су, қарындаш, велосипед, саксафон, күн, торт, қасық,
қолғап, ат, трактор, түйе, сақина, Екеуіміз бірге қайтайық.

Сайысты қорытындылау, марапаттау.

Би: «От пашу»

Жүргізуші:

Отбасының ордасын,

Періштелер қорғасын.

Тіккен әр бір отауға,

Тәңірің жақсылық жолдасын.

Тақырыбы: ТУҒАН ӨЛКЕ МАТЕРИАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, ОҚУШЫЛАРДЫҢ ІЗДЕНУ ЖӘНЕ ЗЕРТТЕУ DAҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Ежелгі ерте заманнан бері қарай жер тарихы, ел тарихы деген ұғым домбыраның қос ішегі сияқты бірінен-бірі алыстамайтын ұғым. Отанды сүю өлкені құрметтеуден басталатынын ескерсек, өлкетану ісі оқушылардың көбірек қатысып, өз бетінше зерттеу жүргізуге дағдылануы қажет. Әрбір жас ұрпақ Қазақстанның қалың тарихын оқып үйренуді алдымен өз өлкесінің тарихын білуден бастағаны абзал.

Ендеше, менің алдыма қойған проблемалық тақырыбымның бірі:

«Өлке материалдарын пайдалана отырып, оқушылардың іздену және зерттеу дағдыларын қалыптастыру».

Проблеманы шешу жолдары

✓ Тарихи құжат, естеліктермен, баспасөз материалдарымен, көркем әдебиеттермен жұмыс жасай білуге дағдыландыру;

✓ Өзіндік дамуына ықпал ету, зерттеу.

✓ Ерекше қабілетті оқушылардың белсенділігіне қолдау көрсету.

Оқыту үрдісіндегі өлкетану жұмыстарын жүргізу үшін, алдымен өлкетану материалының мәні мен мазмұнын оқу бағдарламасына сәйкестендіру қажет.

1. Тарих, география пәндерінің бірлескен отырысында арнайы нені зерттеу керектігі туралы бекітілген бағдарламамен тақырыптық тапсырмалар орындау.

2. Туристік жорықтар ұйымдастыру. (карталар сызу, ауыл ішіндегі заттарды жинау, шежірелер, әңгімелер, құжаттар т.б.).

3. «Шмидт оқулары» атты өлкетану білгірлерінің оқуын өткізу (оқу бағдарламасына сай өлке тарихын білу). «Шмидт оқулары атты ғылыми шығармашылық өлкетану оқулары өткізіліп, өлке тарихын, табиғатын, этнографиясын зерттеу бағытындағы ізденіс жұмыстарын қорғайды. Бірнеше турға бөлініп танымдық, практикалық тапсырмалар беріледі.

4. Мұражай экспонаттарына материалдарды іздестіріп, жинақтауда оқушылардың еңбегі зор.

Оқушыларға ізденіс жұмысын жазу барысында төмендегідей талаптар қойылады:

► Зерттеу жұмысының тақырыбы бойынша жоба құра білу;

► Зерттеу жұмысының мақсаты мен өзектілігін айқындау;

► Зерттеу күнделігін жүргізу, талдау;

- Негізгі қажетті әдебиеттерді таңдау;
- Интернетпен жұмыс, қажетті ақпарат көздерін анықтау;
- Қоғамдық ұйымдармен байланыс орнату;
- Кітапханамен байланыс, мұрағат деректерімен танысу;
- Өлкетану жұмыстарын жүргізу;
- Терминдермен, негізгі ұғымдармен жұмыс;
- Жұмыстың нәтижесін көрсету, тұсаукесерге әзірлік;
- Шешендік өнер;
- Әртүрлі деңгейдегі ғылыми-тәжірибелік конференцияларға қатынасу.

Проблемалық тақырыпты ашу жолында нені жүзеге асырамын?

► Сабақ барысында өлкетану жұмыстарына байланысты мұғалім-оқушы тарапынан жинақталған материал мазмұнын теориялық тұрғыда жан-жақты ашып түсіндіру.

Теорияны практикамен қалай ұштастырамын?

► Сабақтың білім мазмұнына қосымша берілген өлкетану материалын мұражай, мұрағат, жорықтар, кездесулер, ғылыми жұмыстар мен оқуларда өз бетінше пайдалана білу.

Іздену және зерттеу дағдыларын қалай қалыптастырамын?

► Оқушылардың алған білімдерін пайдалана отырып, өз бетінше қосымша дерек көздерін пайдалану арқылы түрлі шығармашылық жұмыстарға баулу.

Нәтижесінде неге қол жеткіземін?

► Өз Отанын сүйетін, оның тарихын, тілін, әдет-ғұрпын құрметтейтін тұлға тәрбиеленеді;

► Оқушылар зерттеу жұмыстарына қатысады;

► Тарихи дағдылары мен тарихи біліктілігі артады;

► Өзінің пікірін еркін баяндай алуға, дәйекті, жүйелі сөйлеуге көмектеседі;

► Мұғалім мен оқушы арасында білік одағы қалыптасады;

► Отанымыздың тарихына жаңа беттер қосылады.

Біздің өміріміздегі ең іргелі мәселенің бірі – өлке тарихы. Өйткені әрбір адам өз өскен, қоршаған ортаны, ол жерде еңбек етіп, елін, жерін қорғаған ата-бабасын танымайынша, отаншыл, елшіл азамат болып қалыптасуы екіталай. Сондықтан мектеп жасынан оқушыларға өлке тарихын зерттеу дағдысын қалыптастыру тарихшылардың міндеті деп санаймын.

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы №35 «Шұғыла» МКҚК бөбекжайы
Жаденова Жансая Жумажановна
II санатты тәрбиеші

Тақырыбы: «ЗӘУЛІМ ҒИМАРАТТАР»

«Болашақ» ортаңғы тобының ұйымдастырылған оқу қызметінің технологиялық картасы

Білім саласы: «Таным»

Түрі: «Құрастыру»

Мақсаты:

Білімділік: Зәулім ғимараттар туралы түсініктер беру, әртүрлі пішіндерді қолдана отырып ғимарат құрастыра білуді үйрету, тас, саз, құм, су, құрылыс сөздерін меңгерту.

Дамытушылық: құрылыс материалдармен таныстыру барысында танымдық, бақылаушылық, қызығушылықтарымен бірге ойлау қабілетін, сөздік қорын дамыту.

Тәрбиелік: Балаларды еңбексүйгіштікке, шапшаңдыққа, тазалыққа тәрбиелеу, табиғатты қорғауға, әсемдікті сезінуге тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: зәулім ғимараттар, көпқабатты үйлер бейнеленген суреттер.

Құрал-жабдықтар: желім, түсті қағаз, картон, қайшы, санау таяқшалары, шырпы.

Алдын-ала жұмыс: суреттерді қарау, әңгімелеу, айту.

Әдіс-тәсілдер: сұрақ-жауап, түсіндіру, көрсету, әңгімелесу.

Билингвалды компонент: құрылыс - строительство - constuction, ғимарат - здания – building, құрылысшы – строитель –builder.

Әрекет кезеңдері	Тәрбиеші іс-әрекеті	Баланың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	Балалар шеңберге тұрып, «Қайырлы таң» айтайық: Аспан түрді түндігін Жерге сәуле жайылды Неткен ашық күн бүгін Қайырлы таң, қайырлы!	Балалар шеңберге тұрып, -Аспанымыз ашық болсын! -Еліміз тыныш болсын! -Көк туымыз биік болсын! Доброе утро всем нам! Доброе утро всем друзьям! Good morning good morning Good morning to you Good morning good morning I glade to see you
Ұйымдастырылған - ізденістік	Балалар, сендер ғимарат деген сөзді естідіңдер ме? Ғимарат деп нелерді айтамыз? Өте жақсы, ал осы ғимараттарды салатын адамдарды кім деп айтады? Балалар, бәріміз тақтадағы суретке назар аударайық. Нені көріп тұрсыңдар? Бұл, балалар, біздің әсем Орал қаламызда орналасқан ғимараттар. Слайдпен көрсету. Балалар слайдтағы суреттерді бірге қайталайық. Билингвалды компонент: құрылыс - строительство - constuction, ғимарат - здания – building, құрылысшы – строитель –builder.	-Иә Ғимарат деп үйлерді, мектептерді, мұражайларды айтамыз. Әдемі үйлерді, мұражайды, мектептерді, түрлі ғимараттарды көріп тұрмыз. Балалар қуана қарайды. Балалар бірге қайталайды: құрылыс - строительство - constuction, ғимарат - здания – building, құрылысшы – строитель –builder.

	Балаларға құрылысшының суретін көрсетіп, зәулім ғимараттар, үйлер, мектеп салатын құрылысшы екенін айтып түсіндіру. Сендерге ол ғимараттар қалай салынатыны туралы көрсеткім келеді. Балалар, ол үшін біздерге қандай құралдар керек? Дұрыс айтасыңдар, ендеше осы түрлі құралдарды пайдаланып, зәулім үйлер құрастырайық, маған көмектесіңдер ме? Үлгіні көрсетеді. -Олай болса құрастыруды бастайық. Неден бастаймыз? Балалар әртүрлі құралдардан: санамақ таяқшаларынан, шырпыдан, мозайкадан, түрлі тастардан әдемі көп қабатты үйлер құрастырды. Балалар, үйлерді құрастырып болдыңдар ма? Қандай құралдардан құрастырдыңдар? Өте жақсы, енді жапсыру орталығындағы түрлі түсті қағаздардағы салынған пішіндерді қиып, үй құрастырып, жапсырайық. Жарайма балалар? Ендеше, қайшыларыңды алып, ұнаған түстеріңді таңдап қиып, ақ қағазға жапсырыңдар. Жасаған үйлерің әдемі екен, енді түстері қандай атаңдаршы? Көне үш тілде айтайық. Өте жақсы жарайсыңдар, балалар, түстерді үш тілде жақсы айта алады екенсіңдер. Ал мынау қандай пішіндер үш тілде айтыңдаршы? Жарайсыңдар, балалар, өте жақсы. Балалар сендер ақылды екенсіңдер, ғимаратты да әдемі құрастырдыңдар, пішіндерді де түстерді де үш тілде атай алады екенсіңдер!	-балалар таңдайды. Пішіндер, кубиктер, түрлі тастар қажет. Иә көмектесеміз, үйлер құрастырамыз. Шығармашылық орталығына барып, біреулері мозайкалардан үй құрастырды, енді біреулері түрлі тастардан көп қабатты үйлер құрастырды. Иә құрастырып болдық. Таяқшалардан, түрлі тастардан, шырпылардан, мозайкалардан үйлер құрастырдық. Иә жапсырамыз. Балалар өздеріне ұнаған түстерді алып, әдемі үйлер жапсырды. Қызыл – красный –red сары- желтый – yellow жасыл – зеленый – green көк – синий – blue Пішіндер-фигуры-figure, дөңгелек-круг-circle, төртбұрыш- квадрат - square, үшбұрыш- треугольник- triangle
Рефлексиялық - түзетушілік	Сендерге бүгінгі оқу қызметі ұнады ма? Біздер бүгін не құрастырдық? Біз кіммен таныстық? Бүгінгі күнге ризасыңдар ма? Жақсы жұмыстанғаны үшін мадақтау (жұлдызшалар беру).	Ұнады. зәулім ғимарат құрылысшымен Бүгінгі күнге ризамыз. Қол шапалақтау.

Күтілетін нәтиже:

Нені білу керек: Жалпы ғимарат туралы түсінігі бар.

Нені игеру керек: Зәулім ғимараттардың қалай салынатынын игерді.

Нені жасай алады: Әртүрлі пішіндерді, кубиктерді, тастарды қолдана отырып, ғимаратты құрастыра білді.

Тақырыбы: ҚУАНЫШ – ЖАН ШУАҒЫ

«Өзін-өзі тану» сабағының жоспары

Құндылық: Сүйіспеншілік

Қасиеттер: Мейірімділік шынайылық, адалдық, қамқорлық, достық, кешірімділік

Мақсаты: Оқушыларға «бақыт», «қуаныш», «сыйластық», «мейірімділік» қасиеттері жөнінде түсініктерін кеңейту арқылы сүйіспеншілік құндылығының мәнін ашу. Міндеттері: - Оқушыларға «қуаныш» және «бақыт» ұғымдарын түсіндіру арқылы шынайылық, мейірімділік қасиеттері жөнінде білімдерін кеңейту. - оқушылардың өзара жағымды іскерліктерін, қамқорлық, кешірімділік қарым-қатынастарын дамыту. - оқушыларды мейірімділікке, шынайылыққа, адалдыққа, қамқорлыққа, достыққа, кешірімділікке тәрбиелеу;	Ресурстар: (материалдар, дерексөздер) Музыка, «Ақ көгершін» әнінің сөзі, дәйек сөз, оқулық, шығармашылық тапсырма.
Сабақ барысы: Ұйымдастыру кезеңі. Оқушылармен амаңдасу, сабаққа түгел қатысуын қадағалау, Өзін-өзі тану сабағының «5-Т» ережесін ұстануларын еске түсіру. Оқушылардың оқу құралын «5 затты» тексеру. Тыныштық сәті «Су асты патшалығына ойша саяхат». (Оқушылардан шеңбер құрып отыруды, қолдарын тізесіне немесе үстел үстіне қояды, аяқтарын айқастырмауды өтініз. Арқаларын тік ұстауын қадағалаңыз. Жайлы, баяу музыка қойыңыз). Мұғалім: Көзіңізді жұмыңыз және бірнеше рет терең тыныстаңыз; денеңізді босатыңыз. Бірнеше секундтан соң теңіз түбіне саяхат жасаймыз. Теңіз жағасымен келе жатқаныңызды елестетіңіз. Толқындардың жеңіл шалпылына, шағалалардың шуылына құлақ түріңіз. Жалаң аяқтарыңызбен құмды сезініңіз. Шалғайдан қара нүкте көріп тұрсыз: ол жақындаған кезде дельфин екенін түсіндіңіз. Ол сізді теңіз түбіне алып кету үшін келді. Ол өте әдепті жәндік, сізді шыдамдылықпен күтіп тұр. Жайлап оның арқасына отырыңыз, мықтап ұстап, жолға шығыңыз. Дельфиннің арқасында жайланып отырып, өзіңді қауіпсіз сезіну, су астында жүзу қандай керемет. Жан-жағыңызға қараңыз: мұнда кемпірқосақ тәрізді арлы-берлі жарқырай қалқыған әсем балықтар қаншама. Теңіз түбіне бойлаған сайын айнала қалайша өзгереді, суда тербелген қаншама ғажайып балдырлар. Қараңызшы, қандай орасан зор балықтар, ал енді анау жаққа көз тастаңыз... бұл орасан зор сегізаяқ. Су асты неткен қызықты әрі ғажап әлем. Сіз бір нәрсені байқадыңыз ба? Мұнда неткен тұңғық, толық тыныштық. Осы тыныштық күйде болыңыз. (Мұғалім бірнеше секунд үнсіз қалады). Ал қазір жоғарыға, өз әлемімізге кері қайтуға дайындалыңыз. Айналаға жігі қараңыз. Ғажап түстерге тағы бір рет қараңыз және тыныштыққа құлақ түріңіз. Осындай тыныштық сізге самалдай әсер береді. Енді дельфин кері қарай жолға шықты. Сіз су бетіне шықтыңыз, жағаға жақындадыңыз. Дельфиннің арқасынан түсіңіз, оны сипалаңыз және осындай ғажап саяхатқа апарғаны үшін ризашылық білдіріңіз. Сыныпқа оралыңыз және өз орныңызға келіңіз. Бірнеше секундтан соң көзіңізді ашыңыз, осы түсінген тыныштықты өз бойыңызда сақтауға тырысыңыз. Сұрақтар: Қандай күйде болдыңыздар? Жаттығу қалай әсер етті? Ішкі тыныштыққа келе алдыңыздар ма? Қорытынды: Олай болса, балалар, бір-бірімізге жақсы тілектер тілейік. Осы тыныштық күйімізді сақтап қалайық.	

Үй тапсырмасын тексеру Оқулықтың 60 беттегі Е.Аштықбаевтың «Қуаныш» өлеңін жаттау. Бір-ақ сәтте қас-қағым Бүгін балабақшадан Көршімізді кеше әлгі Ертіп келген баласын Қуантып - ақ тастадым «Болып өс,-деп,-жақсы адам», Деп; «Балаңыз бес алды». Шын қуанды нағашым. Сұрақ-жауап 1. Бұл өлеңде қуанышты сезімге бөленуінің себебі неде? 2. Нағашысы қандай жақсы тілек айтты? 3. Өлеңнен қандай құндылықты байқадыңыздар? 4. Қуанышта болған кезде сабырлыққа түсу үшін қандай әрекет жасайсыңдар?	
Дәйексөз «Қуанышсыз тән саулығы мен жан саулығының үйлесімді болуы мүмкін емес» В.А.Сухомлинский Сұрақтар: Дәйексөздің мағынасын қалай түсінесіңдер? Оқушылар жаттап алу үшін, бірнеше рет қайталау.	Оқушылар хормен дәйексөзді 3-4 рет қайталату және дәптерге жазу, жаттау.
Оқиғаларды әңгімелеу (мұғалімнің сыйы) Тақырыбы: «Отбасы ошағы» атты аңыз айту. Ертеде бір ауылда үш жас отбасы өмір сүріпті. Бір кездері ол ауылға бақыт келіп қоныстанды. Ол өзінің, қай отбасында жарық пен жылу толы болса, сонда қонатынын хабарлады. Бірінші отбасы өз үйлерін күміске толтырды. Үй жарық болды, бірақ күмістің жарығы үйді жылыта алмады. Екінші отбасы өз үйлеріне алтынды толтырды. Ол үй жарық бола түсті, бірақ жылулық бәрібір болмады. Тек, үшінші тақыр отбасы өз үйлерінің ошағына от жақты. Оның әсерінен үй жарық болып, жылуға толды. Әрине, бақыт сол үйге мәңгілік қоныстауды ұйғарды. Ол үй иесімен бірге баланың дүниеге келуін, әр отбасы мүшелерінің туған күндерін, отбасы құрған күндерін және алтын той күндеріне дейін болуға қалды. Талдау сұрақтары «Отбасы ошағы» дегенді қалай түсінесіңдер? Отбасы ошағының жылулығын қалай сақтауға болады? Бұл үш отбасының қайсысынан сүйіспеншілік, мейірімділікті көріп тұрмыз? Өз отбасыңызды жылулыққа қалай бөлейсіз? Үшінші отбасынан қандай құндылықты байқауға болады? Өз отбасындағы сүйіспеншілікке қатысты жағдайлардан мысал келтір? Қорытындылау: Қазақ ұғымында отбасы – өмірдің тұтқасы, оттың маңайына таратқан жан балқытар жылуы. Қазақтың ошағы дөңгелек үйдің ішінде болады да, бүкіл жайдарлық жағылған отқа үйіріледі. Отбасының амандығы, ошақтағы оттың маздап тұруы – үмітінің өшпес алауы.	
Шығармашылық жұмыс (жағымды, жай музыка ойнап тұрады) 1-топ «Қуанышқа бөленген бақытты отбасы үйі» тақырыбына сурет салады. 2-топ «Отбасы алтын ұя» эссе жазу 3-топ «Заманауи отбасының үлгісін құрастыру». Орындағаннан кейін әр топ өз жұмыстарын қорғайды. Бұл отбасының негізін не құрайды? (Сүйіспеншілік) Күлімдеу, адамдарға қуаныш сыйлай білу - өзіңнің де, өзгенің де, олардың да өмір жасын ұзартып, денсаулықты жақсартады. Барлық адамдармен күліп амандасу, үнемі ақжарқын жүру, айналаңа қуаныш сыйлау – асыл қасиет. Біз де көңілді, қуанышты, үнемі күлімдеп жүру үшін өзгелерге, айналамызға риясыз сүйіспеншілікпен қуаныш сыйлай білуге тиіспіз.	
Топпен ән айту Ақ көгершін әні Сөзі: А. Жұбановтікі Әні: Н. Баймұханбетовтікі Ақ көгершін, көгершін, Қолғанат құс сен едің. Бар, кезіп қайт ел үшін, Кең дүниенің көлемін. Әділеттің құсы деп, Көз алмастан жолыңнан.	

Бақыт болып қоншы деп, Ұшырамын қолымнан. Қайырмасы: Ел тілегін алып ұш Адамзаттың бағына. Қара бұлтты жарып ұш Мұхиттың арғы жағына. Сенен көзін алмайды Ақ ниетті бар адам. Ақ қанатың талмайды Әділеттен жаралған. Тыныш-бейбіт өмірдің Белгісі боп қанат қақ. Әлемге ортақ көңілдің Қайт шыңына қонақтап. Қайырмасы: Ел тілегін алып ұш Адамзаттың бағына. Қара бұлтты жарып ұш Мұхиттың арғы жағына.	Қанатыңда жазылған Жалғыз ауыз ұран бар. Не күдірет құралдан Ең күштісі сол құрал. «Бейбітшілік» делінген. Белгіні оқыр әр адам. Бақыт құсы келді дер Қанатыңа қараған. Қайырмасы: Ел тілегін алып ұш Адамзаттың бағына. Қара бұлтты жарып ұш Мұхиттың арғы жағына. Қызылмен белгіленген өлең жолдарының мағынасын қалай түсінесіңдер?	
Үй тапсырмасы: Мақтаншақ жолбарыс ертегі 63-65 бет оқу, мазмұндау.		
Сабақтың соңғы тыныштық сәті Баяу музыка қосылады. - Балалар, бүгінгі сабақтан алған қасиеттерімізді сүйіспеншілікпен жүрегімізге жеткізіп сақтайық. Сабақ аяқталды. Сау болыңыздар		

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы
**ЖММ «Философиялық бағыттағы
жалпы білім беретін жеке мектеп»**
Сүлейманова Аккенже Какимжановна

Тақырыбы: «ЖАЗУЛАР ӘЛЕМІ» ТАҚЫРЫБЫ БОЙЫНША СЫНЫПТАН ТЫС ШАРА ЖОСПАРЫ

САБАҚ:	Мектеп:	
Күні:	Мұғалімнің аты-жөні:	
Сынып:	Қатысқан оқушылар саны:	Қатыспағандар:
Бөлім атауы	Қазақ жазуының тарихы	
Сабақтың тақырыбы	Жазулар әлемі	
Сабақтың мақсаты	Оқушылардың заттық жазу, руна жазуы, пиктография, көне түркілер туралы алған білімдерін қорытындылау. 7.ӘТНЗ.Көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу.	
Тілдік дағдылар	Диалог үшін қажетті сөздер мен сөз тіркестер: Тарауды таңдаймыз, ұпай саны, біздің жауап, топ пікірінше.	
Құндылықтарды дарыту	Құрметтеу: топтық жұмыс жасауда бір-бірінің пікірін тыңдауға үйрету, ортақ шешім мен келісімге келуге баулу. Тәрбие: пайымдылыққа, даналыққа ұмтылу, бір-біріне көмектесуге тәрбиелеу.	

Пәнаралық байланыс	Философия, тарих, география пәндері	
АКТ қолдану дағдылары	Осы сабақ барысында оқушылар интербелсенді тақтамен жұмыстанады	
Бастапқы білім Жоспар	Көне түркілер тарихы мен қазақ жазуының даму тарихы	
Жоспарланатын уақыт	Жоспар бойынша орындалуы тиіс іс-әрекеттер (төменде келтірілген жазбаларды жоспарланған әрекеттермен алмастырыңыз)	Дереккөздер
Сабақтың басы 3 минут	Оқушылармен сәлемдесу. Кезекшімен сұхбат. «Мозаика» тренингі арқылы топқа бөлінеді (Оқушылардың мұндағы мақсаты пиктографиялық суреттердің қиындысын дұрыс тауып, өз жұптарын тауып 2 топ құрады).	Пиктографиялық жазуы бар сурет, интерактивті тақта
Сабақтың ортасы 34 мин	Сабақ «Жазулар әлемі» атты ойын негізінде құрылады. Оқушыларға ойын шарты түсіндіріледі Ойын шарты: Екі топ ойнайды. Топ кезекпен тарау мен белгілі бір ұпай саны бар сұрақты таңдайды. Дұрыс жауап берген топқа ұпай саны қосылады, дұрыс емес жауап үшін ұпай қосылмайды. «Қаптағы мысық». Топ жауап беру кезегін басқа топқа береді. «Өз ойын». Топтың өз қалауы бойынша сұрақ бағасын көтеруге құқығы бар. «Дос көмегі». Топтың мұғалімдермен кеңесу мүмкіндігі бар (1 минут) Төрт тарау бойынша 20, 40, 60, 80, 100 ұпайлы тапсырмалар құрылады: Заттық жазу, Пиктография, Руна жазуы, Көне түркілер I. «Заттық жазу» тарауы бойынша ұпай сандары мен тапсырмалар: 20 ұпай: «Заттық жазу» деген не? <i>Заттық жазу – әртүрлі заттар арқылы ақпарат алмасу тәсілі.</i> 40 ұпай: «Қаптағы мысық» «КИПУ» деген не? <i>Кипу (түйіншек жазу) – әртүрлі ұзындығы бар түрлі-түсті баулар байланған қалың жіп немесе таяқша.</i> 60 ұпай: Ертеде малды санау үшін нені пайдаланған? <i>Адамдар жануарлардың мүсіндері немесе әртүрлі заттарды (таяқша, тастар) малды санау үшін пайдаланды.</i> 80 ұпай: Бұл сурет сіздерге не туралы айтып отыр? Көмекші сөздер: I Дарий, скифтер <i>I Дарий қалың әскер жинап, Азия мен Еуропаны бағындыру үшін сақтарға қарсы жорық бастады. Дарий патшаға сақтар елі арқылы құс, тышқан, бақа және жебе жібереді. Бұл сыйлық нені білдіретінін шешу үшін парсылар жиналып, кеңес құрады. I Дарий сақтар қарсыласудан бас тартып, билікті маған бермек екен деп түсінеді. Бірақ оның көріпкел ақылшысы Гобрий: «Егер сендер, парсылар, құстай аспанға ұшып, тышқандай жерге кіріп немесе бақадай балшыққа батып кетпесеңдер, онда мына жебе сендерді кері қайтармайды дегені», – деп шешімін табады.</i> 100 ұпай: Үндіс Джо Сіздерге не айтқысы келгенін анықтап көріңіз? Оқушыларға вмпум беріледі (ақ түс бейбітшілікті, денсаулықты, қара моншақ көсемнің қазасын, қызыл моншақ соғысты білдірген). II. «Пиктография» тарауы бойынша ұпай сандары мен тапсырмалар: 20 ұпай: «Пиктография» сөзі нені білдіреді? Пиктография(лат. бояумен жазу) 40 ұпай: Суретте қандай мақал жасырылған? А) Әке жүрегі таудан үлкен, Ана жүрегі теңізден терең. Ә) Бастаушы болса, қойтаушы табылады. Б) Туған жердің тасы да таныс. 60 ұпай: Бұл белгі нені білдіреді? «Абай болыңыз, балалар!» 80 ұпай: Ребусты шешіңіз	Презентация, ұпай қоржыны

Аңтектердің көрнекті кітабы қалай аталған?

<https://www.youtube.com/watch?v=X4IVaa1dEGY>

Тлакуила

100 ұпай: Тірі сұрақ

Америкалық жазушы Генри Уолдсуорт Лонгфеллоның «Гайавата туралы» шығармасы бар. Бұл шығармада пиктография жазуының қалыптасу тарихы туралы баяндалады. Гайавата осы суреттерде нені бейнелеген деп ойлайсыздар?

Күн, түн, жер мен күннің үш нүктеде белгіленуі таң, күн, кеш мезгілдерін білдіреді.

Сергіту сәті (2 мин)

«Just Dance Kids»

III. «**Руна жазуы**» тарауы бойынша ұпай сандары мен тапсырмалар:

20 ұпай: «РУНА» жазуы нені білдіреді?

«құпия», немесе «сыбырлау»

40 ұпай: Көне түркілерде 35 руналық таңба болды. - 36 таңба. Ол нені білдірді?

Бұл таңба сөздерді бөлді.

Қырғыз: йеріне

Қырғыз жеріне

Киргизкой земле

ᠰᠢᠶᠢᠨᠢᠨ: ᠶᠢᠵᠢᠨᠢ

60 ұпай: Көне түркілердің санау жүйесі бойынша оннан жоғары сандар бүгінгі “ондық - бірлік” санау жүйесі бойынша емес, керісінше “бірлік – одан кейінгі ондық” ретінде саналды. Мысалы, 16 – он алты (қазақ тілінде), алты йегірмі (көне түркі тілінде), себебі 16 оннан жоғары, келесі ондық - жиырма.

Сұрақ: Көне түркі тілінде 25 қалай айтылады?

Беш отуз

80 ұпай: Көне түркі тілінде санап шық:

1 – бір

2 – екі

3 – үч

4 – төрт

5 – беш

6 – алты

7 – йеті

8 – секіз

9 – тоқуз

10 – он

100 ұпай: Кесіңі пайдаланып жазуды оқыңыз

көз

IV. «**Көне түркілер**» тарауы бойынша ұпай сандары мен тапсырмалар:

20 ұпай: Түркілер – бұл ...

Монголиядан Каспий теңізіне дейінгі аумақта мекендеген, 5-8 ғасырларда өз қазанатын құрған халық.

40 ұпай: Білге кім болды? *Билеуші, қаған*

60 ұпай: Күлтегін ескерткіші екі тілде жазылған. Бір жағы түркі тілінде, екінші жағы ... *қытай*

80 ұпай: Қасиетті мекен Өтүкен туралы аңыздар мен хикаялар сақталған. Өтүкен – көне түркілер үшін қасиетті таудағы үңгір.

Сұрақ: Аңыз бойынша бұл үңгірде түркілердің жаңа ұрпағы дүниеге келді.

Түркілердің жаңа ұрпағын кім өсірді?

Ұрғашы қасқыр-ана

100 ұпай: Сізде дос көмегі бар!

Ты устрашаешь глупца и невежду, о ...

Ты нерадивых и праздных караешь, о ...

Ты отрешившимся радость даруешь, о ...

Ты умудренным покой посылаешь, о ...

Бұл жолдар көне руна жазуымен жазылған. Бұл шумақтың әрбір жолы бір сөзге аяқталады. Қазақ тілінде бұл “даналық” сөзі, ал ағылшын тілінде “wisdom”. Бұл қандай сөз?

Мудрость

Сабақтың соңы 3 минут	6. Бағалау (3 мин) Ұпай қоржынындағы топтардың ойын барысында жинақтаған ұпайларының қорытынды есебін жасау. Жеңімпаздарды марапаттау. Кері байланыс «Бағалау ағашы» (оқушылар ағашқа алма, гүл, жапырақ формасындағы қағаздар арқылы өз ойларын жинақтап, қорытындылайды, мұнда: алма – бүгін мен сабақта көп нәрсені білдім, маңызды болды. Гүл – бүгін көп нәрсені түсіндім, мен үшін пайдалы болды. Жапырақ – бүгін сабақта түсініксіз сұрақтар болды, оқу керек.)	ОЖ

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Ақтөбе облысы,
Ақтөбе қаласы,
№33 қазақ орта жалпы білім беру мектебі
бастауыш сынып мұғалімі
Айтжанова Тұрсынай Жалғасбаевна**

Тақырыбы: М.ТӨРЕЖАНОВ. ЕРКІННІҢ ЕҢБЕГІ

Әдебиеттік оқу

Мақсаты:

Өткен сабақты бекіте отырып, жаңа тақырыпты ашу, мәтінді меңгерте отырып, балалардың жаздағы еңбек туралы білімдерін кеңейту;

Оқушылардың мәнерлеп оқу, өз ойын анық жеткізе білу қабілеттерін, сөздік қорын, шығармашылық дағдыларын, ойындар арқылы танымдық қызығушылығын, ой-өрістерін жетілдіру;

Оқушыларды еңбексүйгіштікке, ізденпаздыққа, адамгершілікке тәрбиелеу.

Әдісі: түсіндіру, ойын, көркем сөз, көрнекілік, әңгімелесу.

Түрі: дәстүрлі емес сабақ.

Көрнекілігі: қызғалдақтар, автор суреті, слайд.

Ұйымдастыру кезеңі.

- Сәлеметсіздер ме, балалар!

Отырыңыздар.

- Көңіл-күйлерін қалай?

- Қанекей, барлығымыз ортаға шығып, бір-бірімізге бүгінгі күнге сәттілік тілейік.

Қызғалдақ гүлдердің түсіне қарай топтарға бөлу.

Қызғалдақ туралы сұрау, мағлұмат беру.

Бағалау парағымен бағаланатынын айтып, түсіндіру.

(Оқушылар шеңберде жиналып, мұғаліммен бірге бүгінгі сабаққа сәттілік тілейді).

Қызығушылықты ояту.

Қызғалдақ және оның түрлері туралы әңгімелеу.

Үй тапсырмасын сұрау.

- Әр топтан 1-2 баладан сұраймын.

- Өлеңдегі қимыл-қозғалысты еске түсіріп жіберейік.

Күркіреді күн, күн...

Терезелер шын, шын.

Жауды жаңбыр топ-топ,

Шелек-шелек көп-көп!

Жон арқаңды тос-тос,

Күнбағыс, тез өс-өс!

Мағынаны тану.

Ал енді тақтаға қарап, мына мақал - мәтелдерді оқиық.

Еңбек қылсаң ерінбей,

Тояды қарның тіленбей.

Еңбек деген байлық бар,

Ерінбеген жететін.

Еңбек түбі - қуаныш.

Осы мақал - мәтелдерді қалай түсінесіңдер?

Еңбек еткен адамның қарны тоқ болады. Себебі ол өз нанын өзі тауып жейді. Еңбек еткен адам түбі қуанышқа, бақытқа жетеді. Еңбек еткенде ғана нағыз бай боласың. Себебі өз еңбегіңмен тапқан байлығың – өз байлығың, тек адал еңбек еткен адамның досы да, заты да көп болады.

Тағы да еңбек туралы қандай мақал - мәтелдер білесіңдер?

Әр топ еңбек туралы мақал айтады.

Жыл мезгілдерін атау. Әр жыл мезгіліне байланысты еңбек түрлерін сұрау.

«Мәтінді түсініп оқу. Түсінік айтуға дайындалу.

Бүгінгі сабақта Мәдіхат Төрежановтың «Еркіннің еңбегі» әңгімесімен танысамыз. Автордың суретін көрсетіп, өмірбаянын әңгімелеу. «Еркіннің еңбегі» әңгімесін баяндап беру.

Оқулықпен жұмыс:

- Әңгімені әр топ белгіленген жерге дейін оқып, сол бойынша мазмұнын айтуға дайындалады.

Дәптермен жұмыс:

Сөздік жұмысы:

Шалғы дегеніміз – шөп шабуға арналған құрал. Оны орақ деп те атайды. Ауылды жерлерде болып көрдіңдер ме? Ерте заманнан трактор, комбайн сияқты шөп шабатын машиналар болмағанда адамдар шалғымен даладан шөп шауып өздеріне жинап алған.

Әр топ бір-біріне сұрақ қояды.

Гүл өсірсең терлеп,

Мұның аты – еңбек.

Кесте тіксең зерлеп,

Мұның аты- еңбек.

Сабағыңды жөндеп,

Әзірленсең еңбек.

Қиындықтың бәрін,
Еңбек қана жеңбек.
Олай болса бізде еңбек етейік. (Постер қорғау)

- I –топ. Өлеңнің ұйқасын тап.
- II – топ. Шөп шабу құралдарының суретін салу.
- III – топ. Мақалдың жалғасын табу.
- IV – топ. Қызғалдақ қиып жапсыру.

Сергіту сәті.

Жарық болсын күніміз,
Жарқын шығар үніміз.
Елін сүйіп ер жетер,
Біз болашақ гүліміз.

Ой толғаныс.

Ребус шешу.
Еңбектің наны тәтті .

Осы нақыл сөздің мәтіндегі оқиғаға қатысы бар екенін дәлелдеп көр.

Үйге тапсырма.

Мәтінді түсініп оқу. «Менің еңбегім» деген тақырыпта шағын шығарма жазып келу.

Бағалау.

Бағалау парағымен бағаланады.

Кері байланыс.

«Жағалау»

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы, №34 «Балбұлақ» бөбекжайы
Ташаева Наталья Қазғұлқызы
I санатты тәрбиеші**

Тақырыбы: «ЕРКЕ МЫСЫҚ»

2016-2017 оқу жылынан бастап мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуда Коммуникация білім беру саласына Драма бөлімі енді. Бөбекжайдың ортаңғы тобы балаларымен ұйымдастырылған драма оқу қызметі «Ерке мысық» ертегі желісімен құрылған. Балалар басты кейіпкерлерді өздері ойнай отырып, әртістік, шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Білім беру саласы: «Коммуникация»

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Драма

Мақсат-міндеттері:

- Балаларды ертегімен таныстыру. Ертегі кейіпкерлерін сахналауға, ертегі кейіпкерлерін үш тілде айтуға дағдыландыру.
- Балаларды тапсырмалар орындау арқылы мозайка құрастыруға, дайын суретті бояуға, тақпақты мәнеріне келтіріп айтуға, жұмбақтарды шешуге үйрету.
- Бір-біріне көмектесу арқылы адамгершілікке, татулыққа, достыққа тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілдер: Түсіндіру, сұрақ-жауап, сахналау, ойын.

Көрнекіліктер: Ертегінің суретін көрсету, үлестірмелі материалдар.

Алдын-ала жүргізілетін жұмыс: Үй жануарларының тіршілігі туралы бейнеролик көрсету.

Билингвальді компонент:

Марғау-котёнок марғау- kitten,
Бұзау-теленок бұзау-calf

Балапан-цеплёнок балапан-chicken,
Лақ-козлёта лақ-doat,
Құлыншақ-жеребенок құлыншақ-foal
Қошақан-баранина қошақан-lamb
Мотивациялық –қозғаушы:
Шаттық шеңбері (Видео арқылы)
Біз достармыз бәріміз,
Бірге ойнап күлеміз.

Достық деген тамаша,
Міне, тұрмыз жараса.

Міне, қандай әдемі болып тұрсыңдар, бір топта болғасын осындай бір-біріңмен дос болуларың керек, қиын сәттерде көмектесіп, сонда ғана жақсы, әдепті бала боласыңдар.

Іздену-ұйымдастырушы:

Интерактивті тақтадан ғаламтор желісі арқылы Skype бейне қоңырау дыбысы шығады.

-Балалар бізге Skype байланыс жүйесі арқылы біреу хабарласып жатыр екен. Мүмкін достарымыздың біреуі шығар?

Экраннан мысықтың баласы көрінеді

Марғау: Сәлем достар!

Балалар, мен сендерден көмек сұрағым келіп тұр, сендер маған көмектесесіңдер ме?
-Балалар ендеше марғаудың өзін бізге қонаққа шақырайық.

-Марғау сен өзің бізге келіп болған жағдайды айтып бер, біз көмектесеміз.

Марғау келіп жағдайдың бәрін айтып береді.

-Марғау жан сен мұңайма біз саған көмектесеміз.

Мына сиқырлы жіпті алып жерге домалатып жібер,
қай досыңа бірінші түседі сол досыңнан бастап көмек
сұрай ғой.

Марғау: ия жақсы дейді.

-Марғау жіп жіберген кезде жіп домалап
құлыншақтарға түседі.

-Сәлем құлыншақтар

Привет жеребенюк

Hifoal

Құлыншақтар:

-Сәлем марғау

Привет котенок

Hi kitten

Жеребенки: Мы поможем вам, но я делаю это с
одним условием. Расскажите нам о стихотворении.

Құлыншақтар:

-вы «Е-го-го» дыбыстайсың

Котенок: помогите мне? У меня голодный. Я не знаю
как, ... я незнаю. Мне инструктировать !?

Котенок: Выгнул шейку жеребенюк-

Сильной лошади ребенок

Только на копытца встал

Вслед за мамой побежал

-Марғау: Жоқ, олай дыбыстамаймын.

Құлыншақтың жауабына риза болмаған марғау ары
қарай жүре береді.

Құлыншақтар марғаумен бірге жолға шығады.

Қолындағы жіпті ары қарай жіберіп қояды. Ол жіп
серуендеп жүрген қошақандарға барады.

Марғау: Сәлем қошақандар

Қошақандар: Сәлем марғаужан. Сен неге жылап
тұрсың?

Марғау: Мен қалай дыбыстайтынымды ұмытып
қалдым, көмектесіңдерші достарым?

Қошақандар: Бірінші мына тапсырманы екеуміз
бірге орындап тастайық сосын мен саған сенің қалай
дыбыстайтыныңды айтамын.

Қошақандар:

«Мә-мә-мә» десең болғаны саған үй иесі тамақ береді.

Тапсырама: «Бейнеле»

Шарты: әр бала қошақанның суреті таратылады.

Трафаретті қолданып, қошақан бейнесін әдемілеп
бойды.

Бұл жауапты естіп, мысық тағы ашуданып қолын бір
сілтеп кетіп қалады.

Мысық жолда мұңайып келе жатады. Келе жатса
алдынан бұзаулар шығады.

Мысық барлығын айтып береді

Бұзаулар: Екеуміз бірге мына көңілді қимылды
жасасақ сенің қалай дыбыстайтының есіңе түсер.

Бұзаулар айтады:

«Мө-мө-мө» дейсің

Сергіту сәті: «Көңілді қимылдар»

(видео арқылы қимылдарды қайталап, көңіл көтереді)

Мысық: Жооқ олай емес сен де маған көмектесе
алмайсың.

Мысық ренжіп, көл жағасында серуендеп жүрген
балапандарға кездесіп, марғау барлық жағдайды айтып
береді.

Балапандар: Марғау әуелі мына тапсырманы
екеуміз бірге орындап тастайық, сосын мен саған қалай
дыбыстайтыныңды айтамын.

Балапандар: марғаужан былай дыбыстайсың дейді
«қыт-қыт»

Тапсырма: «Балапан құрастыру»

Шарты: әр балаға үлестірмелі материалдар
таратылады. Балалар балапан дене бөліктерін лепучка
арқылы құрастырады.

Марғау барлығынан көңілі қалып шаршап шалдығып
келе жатады, алдынан бір топ лақтар жүр екен.

Лақтар: біз бірге көңілді ойын ойнайық, мүмкін
сонда есіңе түсер.

Марғау: лақтар маған көмектесіндерші дейді?

Қимылды ойын: «Гүлдер»

Шарты. Жерде шеңбер айнала гүлдер шашылып
жатады. Әр гүлде жануарлардың бейнесі жасырынған.
Әуен тоқтатылып, гүлдегі жануарлардың бейнесін
қимылмен көрсетеді. Қалғандары соны қайталайды.

Бір лақ артына бұрылып қалып байқаусыздан ала
марғаудың құйрығын басып кетеді

Марғау: мяу-мяу деп айқай салып жүгіреді.

О-О менің есіме енді түсті мен мяу-мяу деп тамақ
сұрайды екенмін ғой деп, асүйге қарай жүгіріп кетеді.
Үй иесінің қасына келіп мяу-мяу дейді иесі түсініп оның
басынан сипап тамақ береді.

Балалар біз бүгін қандай ертегіні сахналадық.

Дұрыс балалар енді балалар осы
ертегідегі кейіпкерлерді үш тілде айтып берейік.

Билингвалдық компонент:

Марғау-котёнок марғау- kitten

Бұзау-теленюк бұзау-calf

Балапан- цеplёнок балапан-chicken

Лақ-козлёта лақ-doat

Құлыншақ-жеребенюк құлыншақ-foal

Қошақан-баранина қошақан-lamb

Сауболыңдар !

До свидания

Goodbye!

Күтілетін нәтиже:

Нені біледі: Ертегінің мазмұнын толық біледі.

Қандай түсініктерді игереді: Ертегін сахналауды және
кейіпкерлерінің аттарын айтуды игерді.

Меңгерген дағдылары мен іскерліктері: Рольдерге
бөлініп ойнауды, ертегінің мазмұнын түсінуді
меңгерді.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Батыс Қазақстан облысы,
Казталов ауданы,
Қайыңды ауылы,
«Балдырған» бөбекжайының тәрбиешісі
Зайнеденова Жанаргүл

Тақырыбы: «ТӘУЕЛСІЗ ЕЛІМНІҢ ЕРТЕҢІ»

Бүгін бөбекжайымыздың «Еркетай» тобында 16 желтоқсан Тәуелсіздік күніне арналған «Тәуелсіз елімнің ертеңі» атты ертеңгілік ұйымдастырылды. Мақсаты: тәрбиеленушілерге тәуелсіздік ұғымын түсіндіру. Сөйлеу тілдерін дамыту. Патриоттық сезімдерін ояту. Шара барысында тәрбиеші балалардың жас шамасына сәйкестендірілген көрнекіліктерді, инновациялық әдістер мен технологияларды қолданды.

«Сиқырлы қалам» оқыту кешенін пайдаланып, балалардың қызығушылықтарын арттырды. «Алтын адам» персонажының тосын сый жасауымен көрініс көрсетіліп, дидактикалық ойындар ойнатылды. Балалар «Тәуелсіздік», «Елбасы», «Отан» т.б. ұғымдарын түсініп, сұрақтарға жауап беріп, белсенділік танытты. Ертеңгілік өз мақсатына жетті. Ертеңгілікті өткізген «Балдырған» бөбекжайының тәрбиешісі Зайнеденова Жанаргүл.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Шайхуалиева Раушан Сериковна
Бисенгалиева Ардак Ескареевна
Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы №19 ЖОББМ
бастауыш сынып мұғалімдері

Тақырыбы: ӘРІП ЭЛЕМЕНТТЕРІН АЛМАСТЫРУ. КӨРУ ДИКТАНТЫ. КОСМОСҚА САЯХАТ. РАКЕТАНЫ ҚҰРУ, ШТРИХТАУ. (ГРАФОМОТОРИКА)

Мақсаты: Нүктелерді қосуға үйрету, штрихтау элементінің жазылуын бекіту, түстерінің сәйкестігін табу, балалардың қиялы мен сөйлеуін дамыту, олардың сөздік қорын байыту; штрихтап жазу түріне қызығушылықтарын арттыру.

Құрал-жабдықтар: Трафареттер, трафареттік сызғыштар, түрлі-түсті қаламдар, альбомдар, көрнекі суреттер.

Жаңа тақырып

Балалар, біздің тұратын жеріміз - Жер планетасы деп аталады екен. Төбемізде аспан әлемі бар. Бұл аспан әлемі - ғарыш. Біз өзіміз Жер планетасында өте тату-тәтті өмір сүреміз.

«Ұшақ» ойыны.

«балалар ұшаққа отырып ұшып көрейік. (Бөлмеде баяу әуен ойналады) Алдымен жылдамдыққа алу үшін моторды қосайық. (балалар жұдырықтарын жұмып, екі қолын айналдырады) «Ұштық!» – деген екі қолдарын артқа-төмен жіберіп жүгіреді. Әуен тоқтағанда балалар орындарына келіп жайғасады. -Біз немен аспанға ұштық?

-Ұшақтар қай жерде ұшады?

-Ал, тағы да өте биікке, аспанға дейін ұшатын қандай ауа көлігін білесіңдер?

-Иә, ол зымыран, ғарыш кемесі.

Жұмбақ:

Аспанда бір алып құс, ызғып ұшып барады.

Қарап тұрсаң ғажайып, соңынан із қалады.

(зымыран)

Графикалық бақылау: бастама нүктеден 1 торкөз солға, 1 – жоғары, 1 – солға, 1 – төменге, 1 – солға, 4 – жоғары бір бұрыш оңға, 1 – жоғары, 1 – жоғары бір бұрыш оңға, 1 – жоғары бір бұрыш оңға, 1 – төмен бір бұрыш оңға, 1- төмен бір бұрыш оңға, 1 – төменге, 4 – төмен бір бұрыш оңға, 1 – солға, 1 – жоғары, 1 – солға, 1 – төменге, 1 – солға.

Тіл ұстарту жаттығу.

ың – ың – ың – қандай биік шың

өс – өс – өс – құстар бізге дос

қа – қа – қа – ұшады зымыран алысқа

Сабақ қорытындысы.

Тақырыбы: «ТОЛАҒАЙ» ОТБАСЫЛЫҚ СПОРТТЫҚ САЙЫСЫ

Сабақтың мақсаты: оқушыларды дене тәрбиесі және спортпен шұғылдануға тарту, белсенділік пен қайсарлыққа, батырлыққа тәрбиелеу, денсаулықты нығайту.

Сабақтың міндеті:

а) теориялық

Ойын түрлерін, мазмұнын, ережелерін, ерекшелігін меңгерту.

ә) жетілдіру

өз алдына шұғылдануға қажеттілігі мен қабілеттілігін арттыру

б) тәрбиелік

отбасындағы қарым-қатынасты күшейту, ұжымдыққа, адамгершілікке баулу.

Түрі: жарыс түрінде

Қажетті құралдар: ту, қапшық, доп, шар, қармақ, балықтар, саңдар, т.б.

Сабақтың барысы:

1. Ұйымдастыру бөлімі

2. Негізгі бөлім

Шынықсаң шымыр боларсың,

Сауығып айдай толасың.

Спортты серік ете біл,

Чемпион болу оңай ма?

Арман болу талағай,

Болмасаң да ұқсап бақ,

Жарысқа түсіп талайға.

Құрметті ұстаздар, оқушылар! Бүгінгі «Толағай» отбасылық спорттық сайысқа қош келдіңіздер! Елбасы Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан- 2030» жолдауында «Қазақстан азаматтары мен балаларымыз құқығын қорғайтын, борышын ұстайтын азамат етіп тәрбиелеу қажет. Біздің оқушыларымыздың дені сау, саналы, білімді, өрісі биік, денсаулығы мықты болып өсуі керек» деп айтқан болатын. Әрбір Қазақстан азаматының алдына қойған мақсаты өз елінің, жерінің, халқының денсаулығын жақсартуды қамтамасыз ету болып табылады. Адам баласының спортпен шұғылдану басты міндеттерінің бірі болуы керек. Олай болса, бүгінгі өтетін «Толағай» отбасылық спорттық сайысымызды көріп тамашалаңыздар!

Жарысқа қатысушыларды шақырайық,

Әр таңды бақытпен атырайық.

Сайысқа қатысуға енді ортаға,

Спортсмен отбасыларды қарсы алайық.

Сонымен ортаға жарысқа қатысқалы тұрған отбасыларымызды шақырамыз (музыка шырқайды)! Қошеметтеп қарсы алайық!

1-топ класс _____ командасы

2-топ класс _____ командасы

3-топ класс _____ командасы

4-топ класс _____ командасы

5-топ класс _____ командасы

Ал құрметті халайық!

Жарысты енді көріндер,

Әділ қазы алқасы,

Әділ баға беріңдер!-дей отырып, жарысты бастамас бұрын ойынға әділ баға беретін әділқазылар алқасымен таныстыра кетейік:

1.

2.

3.

Жарыстың шарттары:

1. Таныстыру (аты, ұраны, эмблема)

2. «Фишка» ойыны

3. Кедергілерден өту

4. Шар жару ойыны

5. Балық аулау ойыны

6. Қаппен секіру

7. Спорттық сұрақтар

Құрметті сайыскерлер сәт сапар!

1. Әр топ өз аттарын, ұрандарын таныстырады

2. «Фишка» ойыны. Әр команданың папалары фишкіге қарай жүгіріп, оны ала қайта келіп мамасына береді, дәл солай баласы да жүгіреді.

3. Кедергілерден өту. Әр команда допты екі аяқтың арасына салып, кедергілердің арасынан өтіп қайтады Әділ қазылар бағалары. «Шығыс» биі. 4. Кім шапшаң! Шар жару ойыны. Шарлар ортаға шашылады, әр командадан біртіндеп жүгіріп келіп жаруы тиіс.

5. Балық аулау: Әр командадан біртіндеп жүгіріп келіп шеңбердің ішіндегі бір балықтан аулауы тиіс (магнитпен). Кім көп аулайды сол команда ұтқан болады 6. Сайысымыздың соңғы бөлімі қап киіп жарысу. Саптың ең алдында тұрған ойыншылар екі аяғын қапқа тез кигізіп, екі қолымен жоғары жағынан ұстап ілгері қарай секіректей жүгіріп, кедергілерді айналып кетеді, ойын осылай қайталанады.

7. Спорттық сұрақтар:1) Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан -2030» жолдауында денсаулыққа байланысты қандай жолдаулар айтты?

2) Жақында өткен Лондон олимпиадасында Қазақстан қанша медальдармен оралды еліне?

Әрбір қазақ баласы,

Дәл осылай билесін.

Әрбір қазақ баласы,

Дәл осылай билесін.

«Қара жорға» биі орындайтын:

Спортқа енді сенеміз

Әділқазы ел сенген

Сайысқа баға беріңіз! – дей келе сөз кезегі әділ қазылар алқасына береміз!

- Уа, халқым, назар аудар денсаулыққа!

Денсаулық терең бақыт деген сөзді,

Құр айтпаған ұлы Абай атамыз да дей отырып, барлығыңыздың денсаулықтарыңыз мықты болсын және салауатты өмір салтын сақтана отырып, спортпен шұғылдануды еш ұмытпайық! Сау болыңыздар

Тақырыбы: ҮЙ ҚҰСТАРЫНЫҢ ПАЙДАСЫ

Сабақтың мақсаттары:

1.Түзете-білімділік: Үй құстары туралы білімдерін кеңейту.

2.Түзете-дамытушылық: түсініктерін, сөздік қорын молайту, есте сақтау қабілетін, қолдың ұсақ моторикасын дамыту.

3.Түзете –тәрбиелеу: Құстарды күтіп-баптауға, үй құстарына қамқор болуға, еңбекқорлыққа тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Құстардың суреттері, ермексаз, түрлі түсті бояулар, дыбыстық оқулық, су, майлы бояу, қыл қалам.

Сабақтың барысы:

I) Ұйымдастыру бөлімі

1) Оқушылармен сәлемдесу

2) Назарларын сабаққа аудару

3) Оқушыларды психологиялық тұрғыда сабаққа дайындау

Оқушылармен амандасу, көңіл-күйлерін сұрау

II) Сабақтың барысы:

Құстар әлемі – құпияға толы. Табиғаттың сәні, адамның досы құстар. Үй құстары: тауық, үйрек, қаз, күрке тауық. Тауықтардың арғы тегі Индия. Бұдан бірнеше жыл бұрын Индияда қолға ұстап үйреткен.

Летгорн қолтұқымы жылына 220-250 жұмыртқа берген. Балапандарын бройлер деп атаған.

Тауықтың аталығын - әтеш, балапанын - шөже дейді. Сонымен қатар жұмыртқасын, еті тамақ, мамығын жастыққа, сыртқы киімдерге пайдаланады.

Үйрек те пайдалы құстардың бірі. Аталығын – кежек дейді. Ең көп тарағаны пекиндік үйрек. Ол тез семіріп, шашпаң өседі. Кежегінің тірі салмағы - 4 кг,

аналығының салмағы - 3-3,5 кг. болады.

Қаз - үйрек тәрізді суда жүзетін құс. Аталығын - атақаз деп атайды. Орташа салмағы 7,5-8 кг, 9-12 кг болады. Жылына 20-25 жұмыртқа туады. Қаздың балапанын ақурпек дейді.

III) Дәптермен жұмыс. Қос тілдік сөздіктер.

Қаз - гусь

Үйрек - утка

Тауық - курица

Балапан - цыпленок

Әтеш - петух

Күрке тауық - индюк

IV) Қолдың ұсақ моторикасын дамытуға арналған жаттығу

(салған суреттерді бояу, ермексазбен жапсыру)

Жұмбақтар

Күн батса қонақтап қалғыған,

Таң атса жерден жем аңдыған.

(Тауық)

Таң азанмен оянады,

Елдің бәрін оятады.

(Әтеш)

Алшаң, алшаң басады,

Бір-бірін көрсе қаңқылдасады.

(Қаз)

Ү) Берілген сөздерді топтастыр: бүркіт, әтеш, тырна, тауық, аққу, үйрек, қаз, шағала, тоқылдақ, түйеқұс.

ҮІ) «Табиғат сырын құстар да біледі» - қызықты мәліметтерге шолу.

• Құс жүнін үрпейтсе, жаңбыр жауады, ауа-райы бұзылады.

• Әтеш қыстыгүні бір аяғын көтеріп тұрса аяз болады.

• Аязды күні қанатын қақса, аяз сынады.

• Қыста қаздар қаңқылдаса, жылы болады.

• Аяқтарын бауырына тығып жатып алса, күн суытады.

ҮІІ) Дауысқа құлақ салайық.

(Құстар үнін тыңдау)

ҮІІІ Бекіту сұрақтары:

1. Құстар немен қоректенеді?

(жем, шөп, су, құрт)

2. Тауықтың аталығы қалай аталады?

(қораз)

3. Үй құстары қайда тұрады?

(тауық қорада)

4. Үй құстарының пайдасы қандай?

(жұмыртқасы, мамығы, еті)

IX. Бағалау:

Оқушының тиісті нәтижесіне қарап бағалау.

X. Бекіту: Сабақ аяқталды

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Павлодар қаласы, Қалижан Бекқожин атындағы
№12 жалпы орта білім беру мектебінің
қазақ тілі мен әдебиет пәні мұғалімі
Шынарғұл Сагиндықовна Мальшубаева

Тақырыбы: ФОНЕТИКАДАН ӨТКЕНДІ ҚАЙТАЛАУ

Күні:	Пән: Қазақ тілі	Сынып: 5 «Б»
Сабақтың тақырыбы:	Фонетикадан өткенді қайталау	
Мақсаты:	Оқушылардың фонетикадан алған білімдерін нығайту, тиянақтау, теориялық білімін практикамен ұштастыру. Сауатты жазу дағдыларын қалыптастыру, оқу - білімге деген ынталарын арттыра отырып, сөздік қорын дамыту. Бірлікке, достыққа, ұжымшылдыққа тәрбиелеу.	
Күтілетін нәтиже:	1. Өткен сабақтан алған білімдерін тиянақтайды, талдайды. 2. Оқушылар математикалық тәсілмен фонетикалық талдау жасай алады. 3. Пікірлерін толық айтады.	
Табыс өлшемі:	Ұжымдасып еңбек ету қалыптасты. Оқушылар топтық жұмыста, сабақты меңгеруде, шығармашылық жұмыстарда белсенділік танытты. Бағалау өлшемдерін анықтай білді.	
Негізгі ой/тәсілдеме:	Сабақты меңгеруде барлық оқушылардың белсенділігін арттыру мақсатындағы үлестірме тапсырмалар, орындаған тапсырмаларын талдай білуі, топтық жұмыс арқылы сыныпта ынтымақтастық атмосферасын құру.	
Оқулық	Қазақ тілі. Авторлары: Г. Қосымова, Ж. Дәулетбекова. Алматы «Атамұра»- 2010ж.	

Сабақтың барысы/мұғалім белгілері:

Кезеңдері	Мазмұны	Мұғалімнің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Кіріспе	Ұйымдастыру кезеңі; Дыбыстар арқылы топқа бөлу;	«Мен қандаймын?» тренингі Әр оқушы өзі туралы есімінің бірінші әріпіне сәйкес бір жақсы қасиетін айтады. Әліпбидің алғашқы төрт әріпі арқылы топқа бөлінеді. –А –Ә –Б –В	Өздерінің қасиеттерін айтады. Топқа бөлінеді.		Шар, маркер.
Негізгі бөлім Өткенді пысық тау Қызығушылығын ояту Түсіну	Үй тапсырмасын қайталау.	«Мен саған, сен маған» әдісі бойынша топтар сағат тілімен бір-біріне сұрақтар қояды.	Оқушылар сұрақтарға жауап береді.		
		«Ізден тап» әдісі I топ: Әр сөз Е, Ж, Қ әріптерінен басталатын үш сөйлем құрау. II топ: Бірдей әріптен басталатын және аяқталатын сөздер жазу. III топ: Құрамында төмендегідей әріптер қатар келген сөздерді жазу. а + й + ы = қайық е + й + і = мейіз ұ + й + ы = тұйық IV топ: Қатаң дыбыстардан басталатын қазақтың ұлттық киімдерін тауып жазу.	Топпен бірігіп сөйлем құрайды.		

Қолдану		1. «Ойлан, бірік, бөліс» әдісі арқылы мәтінмен жұмыс. Мәтінге байланысты тапсырма беріледі. «Әже» «Сен оны құрметте» «Нан – қасиетті тағам» «Өзі кінәлі» 2. «Талда, жауап бер» әдісі Тақтада талдау жұмысын жүргізу. -Мұғалім, әдебиет (фонетикалық), -Оқушыларымыздың (сөз құрамына), - Айдар әкесімен бірге есік алдында тұрған. (сөйлем мүшесіне)	Оқушылар мәтінмен топта жұмыс жасайды.		Парақша.
Талдау		Тақтада талдау жұмысын жүргізу. -Мұғалім, әдебиет (фонетикалық), -Оқушыларымыздың (сөз құрамына), - Айдар әкесімен бірге есік алдында тұрған. (сөйлем мүшесіне)	Тақтаға шығып орындайды.		Тақта, бор.
Сергіту сәті		«Кім көп есте сақтады?» Проекторда суреттер 4 секунд көрсетіледі. Оқушылар қаншалықты есте сақтаған суреттердің атауын дәптерге жазады.	Сергіту сәтін орындайды.		Проектор.
Жинақ тау	Ойланады, қорытады	I топ: «Фонетика» сөзіне сөзжұмбақ жасау. II топ: «Дыбыстар әлеміне хат». III топ: «Әліпби» сөзіне ребус құрау. IV топ: Метаграмма жазу.	Топпен жұмыс жасайды.		A4 қағаз.
Кері байланыс		Оқушылар сабақтан алған әсерлерімен бөліседі.			
Бағалау	Өзін-өзі бағалау				
Үйге тапсырма		Наурыз туралы ойтолғау жазу, өлең шығару.	Күнделіктеріне үй тапсырмасын жазып алады.		Күнделік

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы
№47 «Бәйтерек» бөбекжайының
тәрбиешісі Кабиева Жаннат Анисқызы

Тақырыбы: «МЕНИҢ СҮЙІКТІ ЕРТЕГІЛЕРІМ»

Білім беру саласы: Коммуникация

Бөлімі: Драма

Мақсаты: Ертегі кейіпкерлері туралы білімдерін кеңейту, ойлау, қайта жаңғыртып еске түсіру арқылы балаларды адамгершілікке, мейірімділікке және адалдыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу, қиялдау, мәнерлеп сөйлеуге баулу. Ертегілерді сахналау барысында кейіпкерлердің мінез-құлқын жеткізе білуге үйрету.

Әдіс-тәсілдер: сөздік, көрнекілік, әңгімелеу, түсіндіру, көрсету.

Қажетті көрнекі-құралдар: проектор, суреттер, сиқырлы қарлығаш, хат, фартук «Үйшік» ертегісінің кейіпкерлері, көлеңке театры

Үштілділік компонент: ертегі -сказки-skazka, үйшік-домик-lodge

Іс -әрекет кезеңдері	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың әрекеті
Себепті қызығушылығын ояту кезеңі	Балалар, бүгін бізге көптеген қонақтар келіпті. Сондықтан бірінші қонақтарымызбен амандасып алайық. Үлкенге де сіз, Кішіге де сіз. Баршаңызға құрметпен Бас иеміз біз. Үш тілде амандасу	Өлең жолдарын бірге айтады. Амандасады. Саламатсыз ба! Здраствуйте! Good morning!
Іздену ұйымдастырушы	Кіріспе әңгіме -Балалар, бүгінгі біздің оқу қызметіміз ерекше болайын деп тұр. Біздер бүгін ертегілерді есімізге түсіріп оларды сахналаймыз. -Балалар ертегілер елінде кімдер тұрады? -Дұрыс айтасыңдар. -Сендер қандай ертегілерді білесіңдер? -Жарайсыңдар, балалар. -Балалар, тыңдаңдаршы бір дыбыс естіледі. Құстың дыбысын тыңдату. -Балалар, қане бәріміз жоғарыға қарайықшы. -Балалар, қараңдар бұл қарлығаш құсы ғой. Бұл жай қарлығаш емес секілді. Қарлығаштың аузында хат бар екен. Қанеки, ашып оқып көрейікші. Тәрбиеші хатты ашып оқиды. -«Сәлеметсіңдер ме балалар! Мен ертегілер елінің патшасымын, сендер ертегі тыңдағанды жақсы көреді екенсіңдер, олай болса мен сендерді ертегілер елінде ұйымдастырылатын «Менің сүйікті ертегілерім» атты жарысқа қатысуға шақырамын. Оған тек білгіштер мен тапқыр балалар қатыса алады». -Қандай қызық! -Балалар, біздер көптеген ертегілер білеміз. Ендеше, ертегі патшасының жарысына қатысамыз ба? Жарысқа қатысу үшін, біздерге екі командаға бөлінуіміз керек. Олар «Білгіштер» және «Тапқырлар» командасы. Тәрбиеші фишка арқылы балаларды екіге бөледі. Командалар орындарымызға жайғасайық. Алдымен біздер командалардың капитанын сайлап алайық. Әрбір командаға капитан сайланады. Балалар хаттың ішінде ертегі патшасының тапсырмалары бар екен. І тапсырма: -Балалар, бәріміз экранға назар аударайықшы. Сендер ненің суреттерін көріп тұрсыңдар? -Дұрыс. Бұл үйшіктер, жай үйшіктер емес бұлардың әрқайысында ертегі кейіпкерлері орналасқан. Қазір, әр команда үйшікті ашып қай ертегі кейіпкері екенін айтып тауып айтады. Флипчарт арқылы үйшіктің артынан ертегі кейіпкерлерін табу. (Екі қаз, бір бақа. Жабайы қаздар, Маша мен аю, Қызыл телпек) ертегілері. 2.Тапсырма: «Ойдан ертегі құрастыру» Балалар мен екі командаға бір-бір суреттен беремін, сендер осы суретке қарап ойдан ертегі құрастыру керексіңдер. Білгіштер командасына «Торғайдың суреті», ал Тапқырлар командасына «Көбелектің суреті». Тәрбиеші: Балалар сендер шаршаған боларсыңдар ендеше біздер кішкене сергітіп алайық. Сергіту сәті Экранға қарап музыкалық сергіту сәтін жасайды.	Ертегі кейіпкерлері. «Мақта қыз бен мысық», «Жеті лақ», «Бауырсақ» ертегілері. Жоғарыға қарайды. Балалардың жауабы. Қатысамыз деп жауап береді. Балалар екі командаға бөлінеді. Үйшіктер Балалар үйшікті ашып ертегіні қысқаша айтады.

	-Жарайсыңдар, балалар. 3.Тапсырма: Мнемотаблица арқылы «Мақта қыз бен мысық» ертегісін құрастырып мазмұнын еске түсіріп айтып береміз. Оған екі командадан бір-бірлеп шығып құрастырамыз. -Қандай керемет! Балалар, қараңдаршы біздерде қандай әдемі ертегі шықты. -Жарайсыңдар, балалар. 3 тапсырмамызды да орындадық. 4.Тапсырама: Ертегіні сахналау. -Балалар, енді екі командада ертегіні сахналап көрсетеді. Білгіштер командасы фартук театры арқылы «Үйшік» ертегісін көрсетеді. Ал екінші команда көлеңкелі театр арқылы «Жеті лақ» ертегісін сахналайды. -Балалар ертегі ұнады ма? Ертегілер біздерді мейрімді, адал болуға жақсылық жасауға үйретеді. Осымен біздің сайысымыз да өз мәресіне жетті. Екі командада сайысқа жақсы қатысты. Ертегілер елінің патшасы кіреді. -Сәлеметсіздер ме, балалар. Мен сендерді сырттарыңнан қарап, риза болып тұрдым. Қандай білімді, алғыр, мейрімді жақсы балалар екенсіңдер. Менің тапсырмаларымды да дұрыс орындадыңдар. Жарайсыңдар. Менің сендерге арналған ертегі кітабым бар. Топтарыңа барғасын қарайсыңдар. Сау болыңдар.	Балалар суреттерді алып ойдан ертегі құрастырып айтады. Сергіту сәтін экранға қарап жасайды. Балалар бір-бірлеп шығып суреттерді қойып ертегінің мазмұнын айтады. Балалар ертегілерді сахналап көрсетеді. Ия. Балалар қызыға қарайды. Амандасады. Қоштасады.
Рефлексиялық қозғаушы	Қорытындылау. Сонымен, балалар, бүгінгі оқу қызметімізде қандай сайысқа қатыстыңдар? Кімнің тапсырмасын орындадыңдар? Тапсырмалар ұнады ма? Қандай ертегіні құрастырдың? Ертегіні сахналау қызықты болды ма? Балалар, осымен бүгінгі ұйымдастырылған оқу қызметіміз аяқталды. Қонақтармен қоштасайық.	«Менің сүйікті ертегілерім» Ертегі патшасынан. «Мақта қыз бен мысық» Ия. Сау болыңыз! Досвидания. Good bye!

Күтілетін нәтиже:

Нені білді: ертегідегі жағымды, жағымсыз кейіпкерлерді ажырата біледі. Тапсырмаларды орындай алады;

Қандай түсініктерді игереді: ертегіні мұқият тыңдап және мазмұнын баяндауды;

Меңгерген дағдылары мен іскерліктері: ертегіні түрлі театр арқылы сахналауды;

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Павлодар қаласы

№ 26 ЖОМ

қазақ тілі мен әдебиет пәні мұғалімі

Абылхаирова Г.Т.

Тақырыбы: ДӘРУМЕННІҢ ПАЙДАСЫ

Қазақ тілі

5 сынып

Сабақтың мақсаты: «Дәруменнің пайдасы» тақырыбы бойынша оқушылардың білімдерін толықтыру, сөйлеу қабілеттерін арттыру, сөздік қорларын молайту, жеке, жұппен, топпен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру.

Сабақтың міндеттері:

- сөздік қорын молайтады, тілін дамытады
- баяндау арқылы өз ойын жеткізе білуге үйренеді

-жеке, жұппен, топпен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастырады

-грамматикалық тақырыпты меңгереді

Күтілетін нәтиже:

А- оқушы диалог құрастыра алады, тақырып бойынша шағын әңгіме айта алады.

В- сұрақ құрастыра алады.

С- сұрақтарға жауап бере алады.

Ресурстар: Сөздіктер, ақ қағаз, компьютер, интербелсенді тақта, кеңсе заттары

Ойлау деңгейі (Блум таксономиясы)	Сабақтың барысы	Уақыт	Оқып-үйренудің мақсаты	Мұғалімнің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Ресурстар	Бағалау														
	1.Ұйымдастыру кезеңі 2. Үй тапсырмасын тексеру	2 мин	Ынтымақтастық атмосфера қалыптастыру.	Психологиялық тренинг: Шаттық шеңбер құру. Топқа бөліну -Бүгінгі сабаққа көңіл-күйлерің қандай? -Кім не туралы дайындады? - Сәбіз, қызылша бұл не? -Алма, алмұрт, анар бұл не?	Оқушылар шеңбер құрып, бір-біріне ізгі ниет білдіріп, жақсы тілектер айтады. Топқа сурет арқылы бөлінеді. 1-топ- көкөністер 2 топ- жемістер 3 топ - тағамдар Оқушылар үш түс арқылы көрсетеді. Қызыл – онша емес, сары – жақсы, жасыл - керемет Әр топтан 1-2 оқушы үй жұмысын айтады.1 бала сәбіз туралы, 2 бала қызылша, 3 бала- алма туралы айтады.	Шаттық шеңбер	Бағдаршам арқылы бағалау 3 ұпай толық мәнгерлеп айтты. 2 ұпай – толық емес 1 ұпай-оқыды														
Білу	2. Жаңа тақырыпқа шығу	2 мин	Сабақ тақырыбын білдіретін мәселелерді анықтау, оқушылардың бастапқы білім деңгейін анықтау	Ой қозғау: Шифр арқылы сөзді анықтау тақырыпқа шығу. <table border="1" data-bbox="667 883 965 925"> <tr><td>р</td><td>д</td><td>е</td><td>ә</td><td>н</td><td>у</td><td>м</td></tr> <tr><td>3</td><td>1</td><td>6</td><td>2</td><td>7</td><td>4</td><td>5</td></tr> </table> -Бүгін сабақта не туралы сөйлесеміз деп ойлайсыңдар? Сабағымыздың тақырыбы қандай? Мақсаты қандай?	р	д	е	ә	н	у	м	3	1	6	2	7	4	5	Оқушылар сұрақтарға жауап береді Оқушылар сабақтың тақырыбын, мақсатын анықтайды. Сабақтың тақырыбын жазу: «Дәруменнің пайдасы». Мақсаты: дәрумен адамның ағзасына қандай пайда береді.		Қолпаштау
р	д	е	ә	н	у	м															
3	1	6	2	7	4	5															
Түсіну Тыңдалым Айтылым	1.Жаңа материалдарды түсіндіру	10 мин	Оқушылардың сөздік қорларын молайту.	Жаңа сөздермен таныстырамын Сөздік Пайдалы- полезный Дәрумен –витамин Адам денесі –тело человека Күшті – сильный Шымыр – крепкий Сүйек – кость Мәтінді тыңдау. Мәтінді екі рет тыңдап, сұрақтар құрастырасыңдар	Оқушылар «Пирамида» әдісі бойынша сөздермен жұмыс жасайды. Сөз тіркесін құрастырады, жаңа сөздерді сөздік дәптерлеріне жазады. Оқушылар мәтінді 2 рет тыңдайды. Мәтінге сұрақтар құрастырып, бір-біріне қояды. -Адам ағзасына не пайдалы? - Дәрумендер қандай болады? - Олар неде бар? - Дәрумен адам денесіне не береді? - Денең қандай болады?	Интербелсенді тақта Компьютер	«Бағдаршам» Жасыл-3ұпай Тапсырма толық орындалды Қызыл-2 ұпай Тапсырма толық орындалған жоқ. Сөз тіркестерін құрастырды, сөйлем толық қарастырылған жоқ. Смайлик 														
Қолдану Жазылым	Постерлерді қорғау	8 мин	Қиындықты түсінбеушілікті анықтап, көмек көрсету, балаларды бақылауды жүргізу және қорытынды шығаруға жетелеу	Постер жасап, қорғау тапсырмасын беремін. Постерге кестені толтыру. 1 топ – А дәрумені туралы жазу; 2 топ –В дәрумені жазады; 3 топ- Е дәрумені туралы жазады. 1.Кесте	Оқушылар топта ақылдасып кестені толтырады Әр топ бір – бірінші жұмыстарын екі жұлдыз, бір ұсыныс арқылы бағалайды.	Постерлер, сөздіктер, кеңсе заттары	Формативті бағалау Стикер арқылы														

	Грамматикалық тақырып. Дыбыс үндестігі			<table border="1"> <tr> <td>Бұлар саған керек</td> <td>Ол ымыра болып жазылды</td> <td>Бұл тағамның пайдасы бар ма?</td> </tr> <tr> <td>А- дәрумені</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>В- дәрумені</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Е- дәрумені</td> <td></td> <td></td> </tr> </table> 2. Өрік, қызанақ, асқабақ сөздерді тәуелдеу . - Балалар, тәуелденгенде не өзгерді?	Бұлар саған керек	Ол ымыра болып жазылды	Бұл тағамның пайдасы бар ма?	А- дәрумені			В- дәрумені			Е- дәрумені			Оқушылар топта ақылдасып кестені толтырады Әр топ бір – бірінің жұмыстарын екі жұлдыз, бір ұсыныс арқылы бағалайды. Бір оқушы шығып тақтада тәуелдейді. Менің өрігім, қызанағым Сенің өрігің, қызанағың Сіздің өрігіңіз, қызанағыңыз Оның өрігі, қызанағы -Дыбыстық үндестігі бойынша к –г әріпіне, қ –г әріпіне өзгерді.	Постерлер, сөздіктер, кеңсе заттары	Формативті бағалау Стикер арқылы «2жұлдыз, 1 тілек» әдісі
Бұлар саған керек	Ол ымыра болып жазылды	Бұл тағамның пайдасы бар ма?																	
А- дәрумені																			
В- дәрумені																			
Е- дәрумені																			
	Сергіту сәті	2мин		Дене қимылын көрсету.	Дене қимылын жасайды		Интербелсенді тақта												
Талдау Оқылым		3мин	Тақырыпты қорытындылап, өз пікірін дәлелдеу.	Интерактивті тақта арқылы ауызша жаттығу орындау. Дұрыс па? Бұрыс па?	Оқушылар топтарымен ақылдасып, жауап береді. Бағалау парағын толтырып отыру	Интерактивті тақта	2 ұпай- дұрыс жауап берді 1 ұпай – дұрыс емес 												
Жинақтау Тілдесім			Тақырыпты қорытындылап, өз пікірін дәлелдеу.	«Сауал алу» әдісі Бір топтан тілші шығып қолына микрофон алып, сұрақтар қояды.	Әр топтың оқушылары жауап береді.		Қолпаштау												
Бағалау	Білік- дағдыны тексеру Рефлексия	6 мин	Сабақ қорытындысымен түсіну дәрежесін меңгеруін бағалау	Тест орындау оқушылардың бүгінгі сабақтың білімдерін бағалау.	Оқушылар тест орындайды, бір-бірімен жауаптарын алмасып, тексереді. Жауабы интерактивті тақтада жазылып тұрады.	Оқулық, бағалау критерийлері бағалау парағы	Критерий арқылы бағалау 3 ұпай- тақырып ашылды 2 ұпай- тақырып толық ашылған жоқ 1 ұпай- тақырып мүлдем ашылған жоқ												
Бағалау	Стикер толтыру	2 мин	Мен нені білемін? Не үйренгім келеді? Не ұнады? Не үйрендім? Нені істей алмадым? Нені істеуім керек?	Стикер тарату Үйге тапсырма беру.	Стикерлерді толтыру, «Үш бет» әдісі арқылы сабақты бағалау. Оқушылар күнделіктеріне үй тапсырмасын жазады: дәрумендер туралы кроссворд құрастыру.	Стикер, смайликтер	Формативті бағалау												

Оқушының аты жөні	Жаңа сөздермен жұмыс 3,2,1	Мәтінге сұрақтар құрастыру 3,2,1	Постер жасап, қорғау 3,2,1	Диалог құрастырды 3,2,1	Тест орындау 3,2,1	жалпы
Жоғары ұпай	3 ұпай	3 ұпай	3 ұпай	3 ұпай	3 ұпай	15 ұпай
1						
2						
3						
4						
5						

Бағалау критерийлері:

«5» - 14-15 ұпай

«4» - 12-13 ұпай

«3» - 10-11 ұпай

«2» - 9 ұпай

Тақырыбы: «ӨНЕРЛІ БАЛАПАНДАР МЕКЕНІНДЕ»

«На поляне творческих цыплят», «In the country of chickens» музыкалық қойылым жоспары

Мақсаты: Ертегіні сахналай отырып, балалардың орыс және ағылшын тілдеріне деген қызығушылықтарын дамыту; Өртістік қабілеттерін шыңдау; Ұжымшылдыққа, достыққа тәрбиелеу, жаман мен жақсыны ажырата білуге дағдылау.

Қатысушылар:

12 балапан, 1 тауық, 1 түлкі, 1 көбелек, 1 бақа

Барысы:

Барлығы билеп музыкамен залға кіреді. Залда гүлдер шашылып жатады.

Би: «Шөжелерім»

Тауық: My dear, dear children!

I'll bring food for my chicken!

Be careful, Be careful,

I come back, you be careful!

Балалары:

My dear, dear mommy

I love you, very much!

Don't worry, don't worry!

You came back, don't worry!

Айдина: What do we do?

Айзере: Let's tell poems, about our mother?!

Адина: It's good idea! May I the first?

I have a special treasure

A gift from up above

A precious treasure

It is my mother's love.

That is your mother,

I agree, she is fine.

You love your mother,

And I love mine!

Барлығы: very good!

Азиза: And I know in a Russian, may I?

Барлығы: Of course, you may

Много мам на белом свете,

Всей душой их любят дети.

Только мама есть одна,

Всех дороже мне она.

Кто она? Отвечу я:

Это мамочка моя

Барлығы: very good! (Қолдарын шапалақтап)

Лела: I know in a Kazakh, may I?

Барлығы: Ок!

Еркелесем, күлімдейтін,

Ұрысқаны білінбейтін.

Маңдайымнан иіскеп менің,

«Құлыншағым, күнім!» - дейтін.

Әлемдегі ақылды адам,

Бәрінен сол жақын маған!

Ол жанымда жүрсе, мен де,

Батырларша батылданам.

Барлығы: very good! (Қолдарын шапалақтап)

Дана: Oh, I'm hungry! Let's look for our mother?

Барлығы: let's go!

Барлығы залдан айналып, билеп шығып кетеді, (Өсем.

Томирис, Гулназым) 3 балапан гүл иіскеп тұрып қалып қояды. Айналасына қарап, бауырларын іздеп,

-mommy, brothers!! - деп 3 балапан жылайды.

Осы кезде билеп бақа келеді.

Бақа: Oh, little chickens, what's a matter?

Балапан: We are lost!

Бақа: Don't cry! Let's dancing with me?!

Балапандар: Yes, yes!

Би: «Достар»

Бақа: Don't worry, little chickens! Bye!

Балапандар: Good bye!

Біреуі орнынан тұрып, іздеп көреді де

Гулназым: oh, no!- деп жылайды, оған «mommy» деп екі

балапан қосылып жылап отырғанда әуенмен көбелек кіреді.

Көбелек: Ah, little chickens! Why are you crying?

Балапандар: We are lost!

Көбелек: Don't cry! Let's playing with me?! This game

called "Yes or no" Look at the board!

Game: "Yes or no!"

Шарты: Түлкі, қоян, үйрек, тауық суреттерін жартылай

көрсетеді. Балапандар қате болса «no!» , мамаларын

тапқанда «yes!» деп айқайлайды.

Көбелек: Maybe I saw your brothers, - деп залдан

шығып кетіп, қалған балапандарды ілестіріп келеді.

Балапандар бір-бірімен «brothers – brothers!» деп

қуанып қауышады.

Диляра: Thank you, butterfly! Good bye!

Көбелек: Bye – bye!

Ақбота: We don't find our mothers! Let's waiting and singing song all together

ӘН: «I love my mommy!»

I love my mommy

I love my mommy

I love my mommy

Yes I do

Mommy, mommy I love you

Mommy, mommy love me to

Happy mother's day

Happy mother's day

Happy mother's day

I love you!

Еркежан: Let's make present for her?

Томирис: ok, let's give flowers!

Балапандар гүл жинап жүргенде қорқынышты музыка ойнап бәрі бір жерге жиналып отырып қалады. Сол кезде музыкамен түлкі келеді,

Түлкі: “мммм-ммм-ммм, you smell delicious, ммм-ммм. I'm hungry! I want to eat you!”- деп айналшықтап жатқанда мамалары келіп қалады

Сол кезде музыка ойнап тауық ашпумен айқайлап келе жатады.

Тауық: Bad fox! Go away from my kids!

Түлкі шошып кетіп, басын ұстап:

We'll meet again! Help me! - деп қаша жөнеледі.

Тауық балапандарын құшақтап, бастарынан сипайды.

Ән: «Мама – первое слово!»

Мама - первое слово,

Главное слово

В каждой судьбе.

Мама жизнь подарила,

Мир подарила

Мне и тебе.

Так бывает, ночью

Бессонною

Мама потихоньку

Всплакнёт,

Как там дочка,

Как там сынок её,

Лишь под утро

Мама уснёт.

Мама - первое слово,

Главное слово

В каждой судьбе.

Мама жизнь подарила,

Мир подарила

Мне и тебе.

Мама землю и солнце,

Жизнь подарила

Мне и тебе

Барлығы: Mom, it's for you! - деп бәрі қолдарындағы гүлді береді.

Тауық: Thank you my dears! Let's go home to eat! - деп музыкамен бірінің артынан бірі шығып кетеді.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Батыс Қазақстан облысы,
Казталов ауданы,
Қараөзен мектеп-лицейінің
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Жанболатов Медет Асқарұлы**

Тақырыбы: А.ҚҰНАНБАЕВ «ЕСКЕНДІР» ПОЭМАСЫ

Пәні	Әдебиет	Сыныбы	9	Күні	18.02.2017
Тақырыбы	А.Құнанбаев «Ескендір» поэмасы				
Мақсаты	Абай шығармаларының ерекшелігін таныту, «Ескендір» дастанын оқу, идеясын аша отырып түйін жасай білу дағдысын дамыту, өткен тақырыптарды жинақтай отырып сабақты талдау, қорытындылау, ізденімпаздыққа баулу.				
Күтілетін нәтиже	А. Өз бетімен ізденеді, Шығармашылықтарын шыңдайды В. Абай поэмасының ерекшелігін біледі, өзіндік пікір қалыптастырады, С. Мазмұнын түсінеді. Кейіпкерлер жөнінде мағұлмат алады.				
Көрнекілігі	Үлестірмелі парақшалар, домбыра, интерактивті тақта, т.б				

Сабақтың түрі: Шығармашылық ізденіс

Сабақтың әдісі: Сыни тұрғыдан дамыта оқыту элементтерін пайдалану.

Сабақтың барысы	Мұғалімнің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті
Кіріспе	Сәлемдесу. Сынып тазалығын қадағалау. Топқа бөлу. Бағалау парақшаларын үйлестіру.	Оқушылар суреттер арқылы 6 оқушыдан 4 топқа бөлінеді.
Тұсаукесер 3 мин		Әр топ алдарында тұрған заттардың пайдалы және пайдасыз жақтарын айтады.

Үй тапсырмасын сұрау. 10 мин	Әр топтан Абайдың оқыған қарасөздерін сұрау.	Оқушылар берілген тапсырманы орындап, мазмұндап айтады.										
Негізгі бөлім 5 мин	Абай өлеңдерін өзіңше жалғастыр! I топқа Пайда ойлама, ар ойла, Талап қыл артық білуге. II топқа Ұстаздық еткен жалықпас, Үйретуден балаға III топқа Жұмысы жоқтық, Тамағы тоқтық Аздырар адам баласын IV топқа Қайрат пен ақыл жол табар Қашқанға да қуғанға «Осы жұрт Ескендірді біле ме екен?» - деп Абай айтқандай өздеріңіз осы Ескендір туралы не білесіздер? Ендеше бізге Шығыста Ескендір, орыс пен Европа елдерінің атауынша Александр Македонский туралы деректерді тарих пәнінің мұғалімі айтып берсін.	Оқушылар топ болып берілген тапсырманы орындайды.										
7 мин	Ескендір жөнінде түсірілген кино жөнінде мәлімет беру. Ескендір туралы аңызды айту.	Оқушылар Ескендір Зұлқарнайын туралы білетіндерін айтады. Оқушылар тыңдайды.										
5 мин	I топ. Поэманы талдау II топ. Шығарманың композициялық құрылымы. III топ. Ескендір мен Аристотельді салыстыру IV топ. Шығарманың негізгі түйіні, тәрбиелік мәні. Соңғы 4 шумақты оқу. Өзіндік пікір білдіру.	Оқушылар берілген тапсырмаларды топ болып орындайды. Өзіндік пікірлерін білдіреді.										
5 мин	<table border="1"> <tr> <td>Мәтіннен үзінді</td> <td>Ой-тұжырым, мазмұнға сәйкес мақал- мәтел</td> </tr> <tr> <td>Долдықпен хан Ескендір ашуланды, Ашуланып қақпаға жетіп барды.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Қанша алтынды күміспен салсадағы, Бір кішкентай сүйекті аудармады</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Жақсы болсаң жарықты кім көрмейді, Өз бағаңды өзіңнен кім сұрайды?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Қарның тойса, қайғырма мақтан үшін, Толмас көзің толар деп қайғы жеме</td> <td></td> </tr> </table>	Мәтіннен үзінді	Ой-тұжырым, мазмұнға сәйкес мақал- мәтел	Долдықпен хан Ескендір ашуланды, Ашуланып қақпаға жетіп барды.		Қанша алтынды күміспен салсадағы, Бір кішкентай сүйекті аудармады		Жақсы болсаң жарықты кім көрмейді, Өз бағаңды өзіңнен кім сұрайды?		Қарның тойса, қайғырма мақтан үшін, Толмас көзің толар деп қайғы жеме		Берілген мәтінге байланысты мақал-мәтел жазу.
Мәтіннен үзінді	Ой-тұжырым, мазмұнға сәйкес мақал- мәтел											
Долдықпен хан Ескендір ашуланды, Ашуланып қақпаға жетіп барды.												
Қанша алтынды күміспен салсадағы, Бір кішкентай сүйекті аудармады												
Жақсы болсаң жарықты кім көрмейді, Өз бағаңды өзіңнен кім сұрайды?												
Қарның тойса, қайғырма мақтан үшін, Толмас көзің толар деп қайғы жеме												
Қорытынды Бағалау 2мин Үйге тапсырма	3 минуттық эссе Қанағат – қарын тойғызар. Поэмадан үзінді жаттау.	Оқушылар берілген тақырыптар бойынша эссе жазады.										

Бағалау парағы 5 балдық жүйемен

Оқушының аты-жөні	Үй тапсырмасы	Абай өлеңін өзіңше жалғастыр	Топтық тапсырма	Мақал-мәтел табу	Эссе	Сабاق барысында белсенділік танытты	Жалпы ұпай	баға

4 балл – мазмұны сақталған бірақ ойы шашыраңқы. Өзіндік пікірі қалыптасқан. Белсенділігі жақсы.

3 балл – мазмұны да ойы да шашыраңқы. Өзіндік пікірі толық емес. Белсенділігі орташа.

2 балл – мазмұнын толық айта алмады. Өзіндік пікірін көп айта бермейді. Белсенділігі төмен.

25-30 балл «5»

20-24 балл «4»

15-19 балл «3»

Тақырыбы: «САБАҚ ҚҰРЫЛЫМЫНДА ҮЙ ЖҰМЫСЫН ТЕКСЕРУ ЖӘНЕ ҚОРЫТЫНДЫ БӨЛІМДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ӘДІСТЕР»

Күнделікті білім беру үдерісі оқу мақсаттарына жетуге және оқушыларды алған білім мен дағдыларды оқу мен өмір жағдайында шығармашылық пайдалануға дайындығын қалыптастыруға бағытталған.

Сабақ белгілі объективті элементтерден құрылады, бір жағынан сан алуан түрлілігімен, екінші жағынан уақыт аралығындағы өзара қарым-қатынасымен ерекшеленеді. Оқушылардың үй жұмысына қаншалықты дайындығын тексеру және жаңа сабақты қалай меңгергенін білу мақсатында түрлі әдістерді қолданған тиімді.

Оқушылардан өткен тақырыптарды немесе үй жұмысын сұрау мақсатында қолданылатын әдістер. (Checking up the home task)

1. «Серпілген сауал» әдісі - бір біріне үй тапсырмасы бойынша сұрақтар қояды

2. «Сұрақтар жаңбыры» - Әр топ оқушылары параққа сұрақтар жазып, бір-біріне лақтырады. Алған сұрақтарына жауап жазып, кері лақтырады. Жауап жазылған парақты қағып алған ойыншы, сол жауаптан сұрақ тудырып, ары қарай лақтырады.

3. «Сыдырма» әдісі арқылы оқушыларға тақырып бойынша шыңға шығу сұрақтары беріледі

4. «Қапшықтағы фасоль» Мұғалім сұрақ қойған кезде фасоль салынған қапшықты лақтырады. Бұл сұрау үдерісіне кинестикалық сипат береді және оқушыларды өз еркімен жауап беру үшін ниет білдіруге итермелейді. Сіз оқушыларға жауапты білмеген жағдайда сұрақты басқа оқушыға лақтыруына мүмкіндік бере аласыз. Сонымен қатар, бұл тапсырманы командамен шешуге де болады. Мұғалім кезек - кезекпен фасольды қапшықты әр командаға лақтырады. Егер де қапшықты қағып алған адам сұраққа жауап берсе, онда команда 3 балл алады. Егер де ол жауабын білмесе, қапшықты басқа командаға 2 балға лақтырады. Егер де қапшық тағы да кері лақтырылатын болса, онда дұрыс жауаптың құны 1 балға дейін төмендейді.

5. Конверт-сұрақ.

2-3 сұрақ жазып, конвертке салыңыз (оқу мақсатына қарай). Оқушы стикерге атын және жауабын жазады; екі минут өткен соң конверт келесі оқушыға беріледі, осылай бұл 2-3 сұраққа барлығы жауап бергенше жүре береді. Стикерлерді жинап, бірнеше жауапты дауыстап оқыңыз (аттарын атамастан); сынып белгілі бір сұрақтың қаншалықты дұрыс болғанын талқылайды.

6. «Five questions, five answers» - бұнда оқушыға немесе топқа бес - бестен үй тапсырмасы бойынша сұрақтар қойылады

7. «Hot chair» - ортаға ыстық орындық қойылып,

осыған отырған оқушы, сұрақтарға жылдам жауап беру керек, себебі орындық ыстық.

8. «Gold fish aquarium» - үй тапсырмасына сай сұрақтар жазылған карточкалар аквариумға салынады. Оқушы келіп бір карточканы ішінен таңдап сол сұрақтарға жауап береді

9. «Call to the radio» - деп аталатын әдісте біз бір оқушыны радио қонағы ретінде шақырамыз. Оған радиоға қоңырау шалып сұрақтар қойылады

10. «A wonderful circle» - осы әдісте оқушыларды екі шеңберге, біреуі ішкі, біреуі сыртқы шеңберге қарама-қарсы тұрғызылады. Сосын сыртқы шеңбердегі оқушылар қарама-қарсы тұрған оқушы, ішкі шеңбердегі оқушыларға үй жұмысына байланысты сұрақтар қояды. Бәрі бір сұрақтан қойып болған соң, сыртқы шеңбер бір оқушыға сағат тілі бойынша айналады.

Сабақтың соңында білімді жүйелеуде түрлі әдістер қолдануға болады. (The end)

1. «Сұрақтары бар қорапша» әдісі.

Бүгінгі тақырып бойынша түсінбеген немесе толық білгісі келетін сұрақтарын қағазға жазып, қорапшаға салады. (Келесі сабақта сұрақтар талқыланады)

2. «Еркін жазу» стратегиясы "Free writing" strategy.

Оқушылар тақырып бойынша өз ойларын қағазға түсіруді талап ететін тәсіл. Жазу топ ішінде талқылаумен жалғасады.

3. «Постер құрастыру» әдісі.

Белгілі бір тапсырманы графикалық түрде шешу әдісі. Тапсырманы талқылап, өздерінің шешімдерін маркерлермен плакатқа/флипчартқа түсіріп, бір спикер шығып қорғайды.

4. «Карточкадағы терминдер» әдісі.

Оқушыларға карточкалар таратылып беріледі. Әр қағаз қиындысында қарастырылған сабақ тақырыбы бойынша бір термин жазылған.

Сыныпты аралап жүріп, осы терминді өзге топтардағы 4-5 оқушыға түсіндіріп береді.

5. «Үш ұйғарым» әдісі.

Жұпқа бөлінеді. Үш ұйғарым (тақырып бойынша) жазады оның біреуі жалған болып табылады. Келесі екінші жұп ұйғарымды оқиды және үш жауаптың қайсысы дұрыс еместігін талқылайды.

6. «Броундық қозғалыс» әдісі.

Оқушылар сыныпты шарлап, талқыланған мәселе бойынша ақпарат жинап, басқалармен пікірлеседі. Бұл әдісті қолданғанда оқушыларға партаға отыруға болмайтындығы ескертіледі.

7. RAFT

Оқушы қандайда бір объектіні алып, сол рольге еніп өз ойын жазады. Бұл стратегияны қолдануда бала сол зат туралы ойын жазба түрде, бірінші жақта хабарлайды.

Мысалы:

Role- Secondary

Audience- school

Form- Letter

Theme-We must learn

8. Sinkuein немесе бес жолды өлең.

1. Бір зат есім

2. Екі сын есім

3. Үш етістік

4. Бір толық сөйлем

5. Бірінші зат есімге синоним сөз

9. «Автор орындығы» әдісі.

Жазған ойларын автор орындығына отырып оқиды.

10. Оқушылар шеңберлене тұрып, бір-біріне кішкене допты лақтырады немесе жүректің кішкене сұлбасын сағат тілі бойынша жылжытып отырады. Доп қолына тиген оқушы сабақ туралы бір сөйлем айтады.

11. «Менің сөзім» әдісі

Сыныптан бір оқушы тұрып, сабақтан бүгінгі үйренгендерін қорытындылап айтады. Айтып болған соң басқа бір оқушының атын атайды. Сөзді сол оқушы жалғастырып, сабаққа рефлексия жасайды. Барлық оқушы сабақты қорытындылауға осы ретпен қатысады.

12. «Лездеме!» әдісі.

Бүгінгі сабақтың негізгі сөздерін түсіндіру үшін бір минут уақыт беру:

Конверттен бір сөзді бір рет алып, сөздің өзін атамай түсіндіру.

Сөзді тапқан бірінші адам конверттен келесіні таңдайды және қалғандарына түсіндіреді!

13. «Стикердегі диалог» әдісі.

Сұрақтарды оқиды жауабын дәл табу керек.

«Sticker dialogue» method read the questions to find the exact answer

14. «Сұрақ менен жауап сізден» әдісі.

Оқушылар парақшаға жазылған сөйлемдерді алып, оқып «иә» «жоқ» деп жауап беру керек.»Question from me answer from you» method. Students read the sentences written by page and you must answered « yes « «no «

15. «Шын - жалған»әдісі.

Оқушылар бір сапқа тұрады. Мұғалім тақырып бойынша сөйлем оқиды. Егер шын болса оқушы оң жаққа қарай қозғалады, ал жалған болса сол жаққа қарай қозғалады. Білмейтін болса орнында қала береді.

Children go to the blackboard, make one of the line. There are some sentences. If the sentences are right you will remain in the same place (you must say true). If the sentences are wrong, you go to left (you must say false)

Қорыта айтқанда ұстаз шәкіртін талаптандырып, білім үрдісінде түрлі әдістерді тиімді қолданып, оқушының пәнге қызығушылығын арттырады, білімділік сауаттылықтарын жақсартады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Мұғалім шеберханасы республикалық ғылыми-әдістемелік журнал.

2. Қазақстан мектебі №6 2017 ж

3. Білім шыңы №7 2017 ж

Сертификат№17859

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Павлодар қаласы №33 жалпы орта білім беру мектебінің бастауыш сынып мұғалімі
Олжаева Мырзагүл Олжаевна**

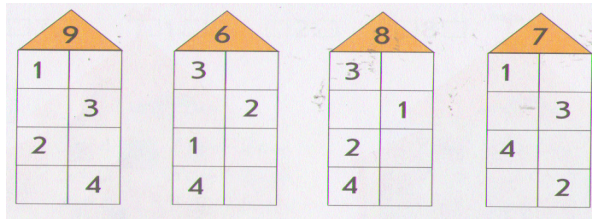
Тақырыбы: ҚОСУ, АЗАЙТУ АМАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНУ

СЫНЫП:1	Қатысқандар: 29	Қатыспағандар:1
Оқу мақсаттары	1.1.2.3 Қосудың ауыстырымдылық қасиетін; 0 және 1-дің қасиетін қолдану. 1.5.2.4 өрнектерді оқу және жазу кезінде қосу, азайту амалдары компоненттерінің атауларын пайдалану	
Ойлау дағдыларының деңгейі:	Білу және түсіну. Қолдану	
Бағалау критерийі:	Білім алушы Өрнектің мәнін табу үшін қосудың ауыстырымдылық қасиетін қолданады. Орындайды	

Тілдік мақсат	Түйінді сөздер мен сөз тіркестері: Сыныптағы диалог/жазылым үшін сай келетін тіл стилі: Айтылым. Жазылым. <i>ишара:</i> Бас бармақ	
Диалог/ жазылым үшін пайдалы тіркестер сериясы	<i>Талқылау:</i> • Келесі санды атай аласыз ба? • Заңдылық қайталана ма? • Сандардан заңдылық көрініп тұр ма? <i>Неліктен екенін айта аласыз ба</i> • ...бұл сан келесі болады? • ... бұл сан берілген тізбекте келесі бола алмайды? <i>Жазылым:</i> • заңдылықты айқындап тізбекті жалғастырыңыз • заңдылығын белгілеп тізбекті жасаңыз.	
Алдыңғы оқу:	Қосу кестесімен шығарамыз. -Қосу кестесін қолданып, қосу және азайту амалдарын орындауға болады ма?	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт есебі	Сабақтағы жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Басы 3 минут	Шаттық шеңбері Біз балдырған баламыз, Құстай қанат қағамыз. Дүниені аралап, Оқып білім аламыз. Көзді салып қараңыз, Былай қанат қағамыз. /Б.Бөрібаев/ Шаттық шеңберіне тұрып бір-біріне сабақта сәттілік тілеу. Дым білмес қонаққа келіпті. Дымбілмес есеп шығарыпты, бірақ қате қане қатесін түзейік. Үлестірмелі парақшалармен жұмыс (тапсырма)	Маркерлер А4 қағаздар Ватман
Ортасы 6 минут Дескриптор 3 минут Дескриптор: 3 минут Дескриптор Сергіту сәті 3 минут Дескриптор	Мұғалімнің түсіндірмесі. №1 тапсырма. Суреттерге қарап, қорытынды жаса. /Ұжымдық жұмыс/ Тақ пен жұп сандар туралы 1 желтоқсан Президент күні , 16 желтоқсан Тәуелсіздік күні 16-15=1 15+1=16 16-1 =15 1+15=16- Қосу амалының қандай атауларын білесіңдер? Қосылғыш Қосылғыш Қосындының мәні 1) Жаңа сабақты практикалық жұмыстан бастау. 4+1=5 -Бірінші қосылғышты, екінші қосылғышты, қосындының мәнін атаңдар. -Бірінші қосылғышты-4, екінші қосылғышты-1, қосындының мәні - 5. 2) Содан орнын ауыстырып қою. 1+4=5 -Бірінші қосылғышты, екінші қосылғышты, қосындының мәнін атаңдар. -Бірінші қосылғышты-1, екінші қосылғышты-4, қосындының мәні - 5. -Қосындының мәндерін салыстырыңдар? - Не өзгерді? (қосылғыштардың орны ауысты) -Не өзгермей қалды? (қосындының мәні өзгермей қалды) Қосылғыштардың орнын ауыстырғаннан қосындының мәні өзгермейді» (ережені хормен айтқызу) Ұжыммен жұмыс. «Дәуірмен ағаш» ойыны. Қазір күз уақыты сондықтан бізге дәуірмен қажет. Ол үшін біз кітаптағы №1 тапсырманы орындасақ өзімізге сыйлыққа дәуірменді аламыз. -Жеміс-жидектерді не үшін жейміз? (денсаулығымыз жақсы болу үшін жейміз,	Оқулық А3 қағазда салынған ағаштың суреті. Алманың суреті. Алмұрттың суреті. Қара өріктің және сары өріктің суреті. А3 фарматтағы қағаз Балық Сергіту сәтінің жинағы

жеміс-жидектердің құрамында денсаулығымызға пайдалы дәрумендер бар)
 Білім алушы:
 - қосылғыштардың орны ауысқанымен қосындының мәні өзгермейтінін айта алады.
 -мысалдарды сандық сәуле арқылы шығара алады.
 №2 Тапсырма. Шығарып көр. /Топтық жұмыс/
 5 қатарға ат қойып мысалдарды таратып беру.
 «Өз үйім өлең төсегім» әркімнің өз үйі ыстық.
 6, 7, 8, 9, 10 құрамына байланысты үй тарату арқылы шығару

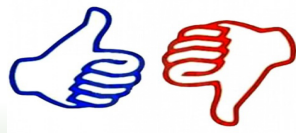
«Фигуралар әлемі»
 Қандай геометриялық фигураларды білесіңдер?

- А. Төрт қабырғасы тең болса,
 Төрт бұрышы тең болса,
 Жауап берер балақай,
 Ой-орісі кен болса.
 Бұл не? (шаршы)
- Ә. Бұрыштарын табамыз,
 Бұған келер шамамыз,
 Төбесінен сырғанап,
 Құлап қалсақ,күлеміз.
 Бұл не? (үшбұрыш)
- Б. Емес бұл төртбұрыш,
 Мұнда мүлдем жоқ бұрыш
 Бұл не? (дөңгелек)
- В. Бұрыштар мен сызықтар,
 Атын жатап тізіп қал.
 Ақылы көп балаға,
 Зейін қояр қызық бар
 Мынау қандай фигура? (тік төртбұрыш)
- Сол фигуралар бойынша өрнектер құрастыру
 Саған тез шығаруға қосудың қай қасиеті көмектеседі?

Білім алушы
 -мысалдарды таба алады.
 -мысалды тез шығаруға қосудың ауыстырымдылық қасиеті көмектескенін айта алады.
 №3 Тапсырма. Орындап көр.
 Доминомен жұмыс өрнек құрастыру.
 Білім алушы:
 - жұбын анықтайды.
 Сергіту сәтін Аяқпеннен топ- топ -топ

Дәптермен жұмыс
 5 минут
Дескриптор
 5 минут
Дескриптор
 Соңы
 5 минут
 Рефлексия
 2 минут

83-жұмыс парағы/Қосудың ауыстырымдылық қасиеті 85 бет/
Білім алушы:
 -Суреттер мен оларға сәйкес келетін мысалдарды сызық арқылы қоса алады.
 -суреттердің біреуінде екінші мысалдардың жоқ екендігін анықтай алады.
 84-жұмыс парағы/ Сандардың орындарын ауыстыр86 бет/
Білім алушы:
 -Бірдей мысалдарды тауып сызықпен қоса алады.
Тақтамен жұмыс.
Дәптердегі соңғы мысалды «Ыстық лебіз» ойыны арқылы сабақты аяқтау.
Шарты. Бұлт сандар жазылған, сол сандарды оқушыларға лақтыру. Тосып алған оқушы жылдам мысал ойлап табу керек және тақтаға жазу.
 Қосудың ауыстырымдылық қасиетін қолданып, 4 мысал құрастыр және жаз.
 Мадақтау «Саусақ арқылы»

Дәптер

LESSON: UNIT 1 CENTRAL ASIA. HAVE YOU EVER BEEN TO THE GREAT SILK ROAD?

Grammar theme: the Present Perfect Tense етістіктің шақ категориясы

Сабақтың лексикалық тақырыбы: “Travelling” Саяхат
CLASS: 7

Teacher name: Zaidolla Svetlana Askarkyzy

Learning objectives(s) that this lesson is contributing to

1. Understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics;
2. Ask complex questions to get information about a limited range of general topics and some curricular topics;
3. To develop pupil's abilities in speech;
4. Plan, write, edit and at text level with some support on a range of general and curricular topics
5. To introduce pupils with the Central Asia, their one of the most popular cities and the most beautiful places.

Lesson objectives

All learners will be able to:

- To say and to think about the Silk Road;
- Understanding to text and work yourself;
- separate the specific information about Central Asia;
- explain the formation of the Present Perfect Tense.

Most learners will be able to:

- ask and answer the questions about The Great Silk Road;
- choose the correct verbs
- Some learners will be able to:
demonstrate their project work and evaluate others in giving feedback.

Levels of thinking skills

HOT SITS, HOT BALL, BRAINSTORMING

Assessment criteria

- identify the key information about The Great Silk Road
- discuss the text, ask and share opinions with other

groups

- form the Present Perfect tense
- explain the main details of the topic with some support
- express your opinion about the Great Silk Road

Language objectives

specific topical vocabulary

Values links

- The strategy “MangilikYel”
- to spend and organize free time effectively
to take care about healthy way of life

Cross-curricular links

- Maths (common and decimal fractions)
- Geography (regions and cities)
History (past Great Silk Road)

Previous learning

- use the Present Perfect Tense
  - talk about Travelling
- Vocabulary: central Asia, Road, sale
Plan

I. Organization moment. Beginning (4 min)

Greeting:

- Good afternoon dear children! -Sit down please.
- First of all tell me who is on duty today?
- Who is absent?
- What day of the week is it today?
- What's the weather like today?

Game (Hot ball)

Resources: Book, notebook, colourfull pencils, papers,
rubber, ruller, stickers, glue and etc.

Slides (Presentation)

Now, please look at the blackboard.

BRAINSTORMING (2 min)

(To show pictures about the great Silk Road)

Pupils make basic statements.

What can you do with your hands?

- Clap
- Point
- Shake

New Theme: Central Asia. Have you ever been to the Great Silk Road?

New words (6 min)

Silk – [s ɪ l k] –жібек

Road – [r o u d] – жол

Great – [g r e ɪ t] – ұлы, зор, тамаша

Commercial – [k ə ' m ə : l ə l] – сауда, саудалық

Way – [w e i] – жол

Europe – [j u ə r ' ə p] – Европа

Asia – [E ɪ j ə] – Азия

Coast – [k o u s t] – жағалау

China – [t a ɪ n ə] – қытай

Stone – [s t o u n] – тас

Ceramic – [k e r ə m ɪ k] – керамика

Precious – [p r e s ə s] – асыл, бағалы, қымбат

Silver – [s ɪ l v ə] – күміс

Gold – [g o u l d] – алтын

Clothes – [k l o u ð z] – киімдер

Roman – [r o u m ə n] – рим

Caravan – [k ə r ə v ə n] – көш

State – [s t e ɪ t] – мемлекет

Between – [b e t u : n] – аралығында

Route – [r u : t] – жолдан, жолай

Group works(work with text)

1. The class is divided into two groups. Group 1 (Gold) is traces the geography of the Great Silk Road on the poster.

2. Group 2 (Silver) traces the history of the Great Silk Road on the poster.

3. Collect the picture with the Central Asia.

Text

The Silk Road began to function as a regular diplomatic and commercial artery. Caravan ways crossed Europe and Asia from the Mediterranean coast to China. Caravans laden with Silk from China, spices and precious stones from India, silver goods from Iran, Byzantine clothes, Afroasian ceramics and other foods.

To watch video about Great Silk Road (2 min)

Put true or False (3 min)

1. The Great Silk Road is the popular name given to the system of caravan trade routes that lasted for many centuries and linked Eastern and Western civilization between the Ancient and Middle Ages. –

2. Caravan ways crossed Europe and Asia from the Japan coast to South America -

3. Byzantium that traded through the Great Silk Road

4. The pioneer of the Great Silk road as considered by historians was Chzan Tsan

Grammar theme (6 min)

the Present Perfect Tense

Present Perfect Continuous дегеніміз белгілі бір уақытта

басталып және әлі де жалғасып келе жатқан шақты айтамыз. Оның көмекші етістіктері

have / has been v+ ing.

“Have” – I жақта қолданылады,

ал “has” – III жақта қолданылады.

I жақ **III жақ**

I have **He has**

You have **She has**

We have **It has**

They have

Helping words

Adverbs: already, just, never, ever, recently, lately, yet,

Grammar tasks (3 min)

Task 1. Make up sentences with the correct word order.

1. student, English, the, already, translated, into, Russian, text, has, this, from.

2. for, Mary, seen, I, have, ages, not.

3. a foreigner, spoken, you, have, to, ever?

4. they, about, have, not, the accident, informed, me.

5. you, have, a holiday, this, had, year?

6. to, she, been, never, has, New York.

Work for groups (3 min)

Task 2. Fill in the gaps with 'have' or 'has'.

1. I _____ answered the question.

2. She _____ opened the window.

3. They _____ called us.

4. You _____ carried a box.

5. The girls _____ visited the museum.

6. He _____ closed the window.

7. John and Sophie _____ helped in the garden

To give pictures (The students will collect them)

End

Concluding the lesson «60 seconds»

Choose a few students and give each 60 seconds to summarize important concepts that they have covered during the lesson

Assessment

Giving smile stickers at the every stages of the lesson.

Self-assessment chart.

Giving the home task.

Students collect information about Great Silk Road to give up 8 sentences to Present Perfect Continuous & Present Perfect Tense

FEEDBACK (5 hands)

A leaner

✓ finds out the necessary information and speak about it.

✓ answers the questions.

✓ expresses own opinions.

✓ chooses the Present Perfect Continous.

Тақырыбы: «СУ – ТІРШІЛІК КӨЗІ» 5-СЫНЫП (ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ)

Мектеп: №23 жалпы орта білім беретін мектеп	
Күні: 21.11.17	Мұғалім: Ерғалиева Гүлнар Сайнқызы
Сынып 5 «А»	Қатысқан оқушылар саны:12
Тараудың тақырыбы:	Қатыспағандар: 0
Сабақ тақырыбы:	Су - тіршілік көзі
Осы сабақ арқылы жүзеге асатын оқу мақсаты:	5.Т1. Тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау.
Сабақ мақсаты:	5. А4.Шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау. Оқушылардың барлығы: тақырыпты тірек сөздер арқылы болжайды. Тыңдалған мәтінге жоспар құрады. Оқушылардың көпшілігі: топтық жұмыс барысында белсенділік танытады. Тақырыпты тірек сөздер арқылы сөйлемдер құрай алады. Мәтінді баяндайды. Оқушылардың кейбірі: тыңдалған мәтінді тереңірек түсініп, шынайы өмірмен байланыстырады. Тақырыпқа қатысты өз көзқарастарын білдіреді.
Бағалау критерийлері:	Тыңдалым мәтінінің мазмұнына байланысты жаңа сөздермен танысады. Мәтінді мұқият тыңдау барысында тірек сөздерді анықтайды. Тірек сөздерді анықтау арқылы мәтін тақырыбын болжайды, мәтінге ат қояды. Тыңдалған мәтінге жоспар құрады.Мәтінді баяндайды. Тақырыпқа қатысты жаңа сөздерді сөйлесім барысында тиімді қолдана алады.
Құндылықтарды игерту:	Су – тіршіліктің көзі екендігін, сусыз өмірдің болмайтындығын, судың табиғат үшін маңыздылығын ұғынады.
Пәнаралық байланыс:	Жаратылыстану, ағылшын, орыс тілі, ән сабағы
АКТ-ны қолдану дағдылары:	PowerPoint таныстырылымы, аудиомәтін, бейнематериал
Тілдік мақсаттар:	Тіршілік көзі, ауыз су, тұщы су, су жетіспеушілігі, ағза, тұрмыстағы су
Осыған дейін меңгерілген білім	Лексикалық тараудың алғашқы сабағы.

Жоспар

Жоспарланатын уақыт	Жоспар бойынша орындалуы тиіс іс-әрекеттер	Дереккөздер
Сабақтың басы 2 минут	1-әрекет. Оқушылармен амандасу, түгендеу. 2-әрекет. Жағымды ахуал туғызу. Шаттық шеңберін құрып, сәттілік тілеу. Күндей жарқырап, Айдай арайлап, Жұлдыздай жарқырап, Судай мөлдір, таза көңілмен, Бүгінгі оқу іс-әрекетін бастаймыз.	
3 минут	3-әрекет. Топқа бөлу. 2 минут Себетпен конфет әкелу. Оқушыларға себеттен конфет алуларын сұраймын. Конфеттің түрлеріне қарай 3 топқа бөлініп отырады. 1-топ «Сары кәмпиттер» - Сарқырама 2-топ «Көк кәмпиттер» - Бұлақ 3-топ «Қызыл кәмпиттер» - Жаңбыр 4-әрекет. Ұжымдық жұмыс. «Миға шабуыл» әдісі. Тыңдалым алдындағы тапсырма: Жұмбақ ретінде судың түрлі дыбыстарын жасырамын. Оқушылар тыңдап, жауабын айтады (бұлақ, жаңбыр, сарқырама, т.б.)	1-топ «Сары кәмпиттер» 2-топ «Көк кәмпиттер» 3-топ «Қызыл кәмпиттер» https://www.youtube.com/watch?v=97KyXLTeNxM Су дыбысы – бұлақ https://www.youtube.com/watch?v=pC5Yq1fXpks Сарқырама. https://www.youtube.com/watch?v=j-KbZ49QNjg Жаңбыр дыбысы

Сабақ ортасы 25 минут	Бағалау критерийлері: Жетелеме сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты болжайды. Балалар, сендер ненің дыбысын естіп тұрсыңдар? Су қандай болады? Дескрипторлар. Білім алушы: Берілген сұрақтарды түсінеді. Лайықты жауап береді. Тақырыпты болжайды. Мұғалім оқушыларға оқу мақсаты мен бағалау критерийімен таныстырады. Тақтадан шығарып қояды. 5-әрекет. Тыңдалым тапсырмасы: ресурстар тізімінде ұсынылған су туралы «Су туралы не білесің?» атты бейнематериалды тамашалайды. «Стоп-кадр!» әдісі арқылы бейнебаян тоқтатылады. «Ой шақыру» әдісі бойынша сұрақтар қойылып, сабақтың тақырыбын өз беттерімен анықтауға бағытталады. Бағалау критерийлері: Бейнематериалды тамашалайды. Сұрақтарға жауап береді. - Сабақтың тақырыбын өз беттерімен анықтайды. - Бейнебаянда не туралы айтылады? - Бейнебаянда су туралы айтылады. - Судың бізге қандай қажеті бар деп ойлайсыңдар? (Оқушылардың ой-пікірлері тыңдалады. Мұғалім қажеттілікке қарай басқа оқушыларға қайта бағыттау сұрақтарын қою арқылы жауаптарын толықтырады.) Жарайсыңдар, балалар, сусыз адам да, жануар да, өсімдіктер де тіршілік ете алмайды. Сонымен, сабағымыздың тақырыбы - «Су – тіршілік көзі». Дескрипторлар. Білім алушы: Берілген сұрақтарды түсініп, жауап берді. Сабақтың тақырыбын өз беттерімен анықтады. 6-әрекет. Сөздікпен жұмыс. Бағалау критерийлері: Сөздерді суреттермен сәйкестендіреді. Суреттердің атауларын үш тілде айтады. (Ұ) Тапсырма: Сөздерді суреттермен сәйкестендіру, суреттердің атауларын орыс және ағылшын тіліндегі баламасын, яғни үш тілде айту. Дескрипторлар. Білім алушы: Суреттердің атауларын анықтап, сөздермен сәйкестендіреді. Суреттердің атауларын орыс және ағылшын тіліндегі баламасын айтады.	https://www.youtube.com/watch?v=3_ZQDr_tugg Су туралы не білесің? балапан Бағалау: «Жарайсың!», «Тамаша!», «Керемет!» сөздері арқылы ынталандыру және смайликтер арқылы мұғалімнің бағалауы жүзеге асады. Өте жақсы - 😄 Толықтыр - 😊 Ойлан - 😞 «Бағдаршам» әдісі бойынша Не түсінікті? Нені дамыту керек? сұрақтары негізінде бір-бірін бағалау. Тірек сөздер бар конверт, маркерлер, түрлі-түсті қарындаштар, А4 қағазы
	7-әрекет. Бейнебаянды тоқтаған жерінен әрі қарай қосамын. Жұптық, топтық жұмыс. Бағалау критерийлері: «Ойлан - жұптас - бөліс» әдісі бойынша мәтінді тыңдайды. Толығырақ: http://www.eazhull.org.uk/nlc/think_pair_share.htm Тірек сөздерді тауып, мәтінге ат қояды. Тыңдалған мәтінге жоспар құрып, баяндайды. Дескрипторлар. Білім алушы: Мәтінді мұқият тыңдайды. 5 тірек сөз бен сөз тіркестерін анықтап, мәтінге ат қояды. Тыңдалған мәтінге жоспар құрады. Мәтінді баяндайды. Тыңдалым мәтіні: Су - тіршілік көзі. Тіпті су ішпеген бір күнімізді елестетудің өзі өте қиын. Біз күн сайын мөлдір сұйықтықты рахаттана ішеміз. Ең қызығы, біз суды ішіп қана қоймаймыз. Жер бетіндегі барлық тіршілік иелерінің үштен екі пайызын су құрайды екен. Мысалы,	

адам ағзасының 86 пайызы судан тұрса, балықтардың 75 пайызы, ал қияр мен қарбыздың 95 пайыздан астамы судан тұрады екен.

Су өте пайдалы бола тұра, оны ішудің де өз ережесі бар екен. Негізі дәрігерлер суық судың бүйрекке күш түсіретіні туралы айтады. Суды бірден жылдамдата жұтқаннан гөрі, ауызда ұстап, біртіндеп жұтқан пайдалы.

Қалай ойлайсың, үйдегі құбырмен келіп тұрған суды ішуге бола ма? Оның құрамында хлор бар. Хлордың ағзаға зиянды екенін ескеру керек. Сондықтан үйіңізге су тазалайтын арнайы сүзгі орнатсаңыз, ағзаңыз таза, денсаулығыңыз мықты болады. Ал өзен суын неге ішуге болмайды дейміз? Өйткені оның тазалығына ешқандай кепіл жоқ. Лас суды ішіп, ауырып қалуымыз әбден мүмкін. (140 сөз)

8-әрекет. Тыңдалым тапсырмасы. (I-топ) Мәтінді мұқият 2 рет тыңдап, 5 тірек сөз бен сөз тіркестерін анықтап, бағдарсыздық бойына жазыңыз.

Тірек сөздер: мөлдір сұйықтық, өте пайдалы, адам ағзасының 86 пайызы, балықтардың 75 пайызы, қияр мен қарбыздың 95 пайызы, су – тіршілік көзі.

Дескрипторлар. Білім алушы:

- мәтін құрауға негіз болған 5 тірек сөзді анықтайды;
- тірек сөздердің көмегімен мәтінге тақырып ұсынады.

Тыңдалым тапсырмасы. (II-топ) Мәтінді мұқият 2 рет тыңдаңыз. Мәтіндегі маңызды тірек сөздер жазылған тамшыларды анықтап, түрлі –түсті қарындашпен бояңыз және мәтінге тақырып қойыңыз.

Дескрипторлар. Білім алушы:

- Тыңдалған мәтінге жоспар құрады.
- Мәтінді баяндайды.

Тыңдалым тапсырмасы. (III-топ) «Solo» әдісі бойынша берілген суреттер негізінде сұрақтарға жауап береді. (оқулық бойынша 1-тапсырма)

Не?	Қандай?	Түрлері	Пайдасы	Зиян заттар

Дескрипторлар. Білім алушы:

- Суреттер бойынша сұрақтарға жауап береді.
- Кестені толтырады.

9-әрекет. (ТЖ) Тыңдалымнан кейінгі тапсырма:

1. Тірек сөздердің көмегімен тақырыбын болжап, мәтінге ат қойыңыз және кластердің ортасына жазыңыз.
2. Тірек сөздер жазылған тамшыларды анықтап, түрлі –түсті қарындашпен бояңыз және мәтінге тақырып қойыңыз.
3. Берілген суреттер негізінде сұрақтарға жауап беріңдер.
4. Тыңдалған мәтінге жоспар құрып, баяндайды.

10-әрекет. Сергіту сәті: «Ақ бұлақ»

Сылдырлайды мөлдір су,
Мөлдір суға қолыңды жу.
Жуынсаң сен әрдайым,
Таза бетің, маңдайың.
Тазалықтың досы,
Су дегенің осы.

Ақ моншақтан аспанға
Шашу шашып жатасың.

11-әрекет. «Ыстық орындық» әдісі

(Бір оқушы орындықта отырады, оны айнала оқушылар қоршай орналасады.)

Жаттығудың сипаттамасы: әрбір топтан бір оқушыдан шығып, орындыққа отырады. Оған қалған топтар бір-бір сұрақтан қояды.

Оқулық,
1-тапсырма 94 бет, түрлі-түсті маркерлер

«Ақ бұлақ» әні

«Ыстық орындық» әдісі,
сұрақтар, орындық.

Сабақтың соңы
5 минут

	12-әрекет. Қорытынды: Шығармашылық тапсырма. «Сумен алмастырар ма едіңіз?» деп аталады. Берілген жағдаяттан шешім таба білу. Шөл дала. Күн ыстық. Қолыңда суың бар. Бір үлкен асыл тасты тауып алдың. Тас та үлкен, су да ауыр. Қайсысын алар едіңіз? Яғни асыл тасты бір стакан сумен алмастырар ма едіңіз?	
3 мин	Кері байланыс Сабақтан алған әсерлерін смайлик арқылыбілдіріп, қоржындарға жапсырады. <i>Білім қоржыны</i>	Оқушылар өздері таңдаған смайликтерін білім қоржынына жапсырады. сабақта бәрі қызықты болды түсінбеген тұстар бар сабақ қызықсыз болды
Сабақ соңы 2 минут	Бүгінгі сабағымызда су туралы біраз ой толғадық, көп мағлұмат алдыңдар деп ойлаймын. Бәріңізге «Судай мөлдір, сүттей ақ» бодуларыңызға тілектеспін! Сабақ аяқталды. Сау болыңыздар!	Үйге тапсырма:су туралы мақал-мәтелдер жазып келу
Қосымша ақпарат		
Дифференциация – Сіз оқушыларға көбірек қолдау көрсету үшін не істейсіз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай тапсырма беруді көздеп отырсыз?	Бағалау – Оқушылардың ақпаратты қаншалықты меңгергенін қалай тексересіз?	Пәнаралық байланыс. Қауіпсіздік ережелері. АКТ-мен байланыс. Құндылықтармен байланыс (тәрбиелік элемент)
Дифференциация үш түрде іске асады: 1- үлгерімі төмен оқушыларға қолдау жұптық жұмыста үлгерімі жақсы оқушылар тарапынан көрсетіледі. 2 –оқушылардың тапсырмасынан күтілетін нәтиже дифференциацияланған.	Оқушылар бір-бірін дискрипторлар тұсына «+» белгісін қоя отырып, бағалайды. Сол арқылы кері байланыс беріледі.	Сабақ философияға қатысты болғандықтан, белсенді азаматтық позициясын қалыптастыруға септігін тигізеді. Сабақта оқушылардың өміріне қауіпті ештеңе пайдаланылмайды. PowerPoint таныстырылымы, аудиофайл тыңдау үшін компьютер қолданылады.
Ойлану.Сабақ мақсаттары/оқу мақсаттары жүзеге асырылды ма? Бүгін оқушылар нені үйренді? Сыныптағы оқу атмосферасы қандай болды? Дифференциацияны жүзеге асыру қолымнан келді ме? Мен жоспарланған уақытымды ұстандым ба? Мен жоспарыма қандай өзгерістер енгіздім және неліктен?	Төменде берілген бөлімді осы сабақ туралы ойларыңызды жазу үшін пайдаланыңыз. Сол жақ бағанда берілген сабағыңызға қатысты ең маңызды сұрақтарға жауап беріңіз.	
Жалпы баға.Сабақ талаптарға сай өтті. Оқушылар сөздік қорын молайтты. Жұпта бір-біріне қолдау көрсетіп, қарым-қатынас жасады. Сәтті өткен екі нәрсені атап көрсетіңіз (сабақ беру және оқытуға қатысты)? 1. 2. Қандай екі нәрсе сабақтың одан да жақсы өтуіне ықпалын тигізеді (сабақ беру және оқытуға қатысты)? 1. 2. Осы сабақ барысында сынып немесе жеке оқушылар туралы менің келесі сабағыма дайындалу үшін қажет болуы мүмкін қандай ақпарат алдым?		

Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы,
Асан Тайманов атындағы
№34 мектеп-гимназиясының
«Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім
бағдарламасының III деңгейлі мұғалімі
Сарсенғалиева Гүлнұр Мадиярқызы

Тақырыбы: «ӘДЕПТЕН ОЗБАЙЫҚ»

Өзін-өзі тану сабағының жоспары

Құндылық: қиянат жасамау

Қасиеттер: ақжарқындылық, татулық, кеңпейілділік

Ресурстар: (құралдар, мәліметтер): оқулық, дәптер, ұнтаспа, плакаттар, маркерлер.

Сабақ мақсаты:

Оқушылардың айналамен қарым-қатынаста жағымды қасиеттерді мәдениеттілікпен көрсете алуы әдептілікке әкелетіндігін әңгімелеп, қиянат жасамау құндылығының мәнін ашу.

Міндеттері:

1. Оқушыларға айналасындағыларға әрқашан жылы жүзбен қарап, ақжарқын пейіл таныту керектігін түсіндіру;

2. Оқушыларды әр сәтте сыпайылық танытып, татулыққа, ізетті, ілтипатты болуға үйрету.

3. Оқушыларға кешіре білу маңызды қасиет екенін айта отырып, жомарттыққа, кеңпейілділікке тәрбиелеу.

Сабақ барысы:

1. Ұйымдастыру кезеңі

Оқушылармен амаңдасып, «Өзін-өзі тану» сабағының ережесін «5-Т»-ны қайталап, оқу құралдарын «5 затты» (кітап, дәптер, пенал, күнделік, бейджик) тексеріп, көңіл-күйлерін сұрау.

Тыныштық сәті

«Нұрға бөлену»

Ыңғайланып отырыңыздар, денелеріңізді түзу ұстаңыздар. Аяқ-қолыңызды айқастырмаңыз. Қолыңызды тізеңізге немесе үстелге қоюға болады. Көздеріңізді жұмуларыңызды өтінемін.

Елестетіп көріңіз: Күн нұры сіздің төбеңізден өтіп, кеудеңізге қарай бойлап барады. Кеудеңіздің орта тұсында гүл түйнегі орналасқан. Гүлдің түйнегі нұрдан баяу ашылып келеді. Балғын және таза әсем гүл сіздің әр ойыңызды, әр сезіміңізді, эмоцияңыз бен тілек-қалауыңызды шайып, жүрегіңіздің қауызын ашты.

Нұр сәулесі сіздің бойыңызға ақырын тарай бастағанын елестетіңіз. Ол біртіндеп күшейе түсуде. Оймен осы нұрды қолдарыңызға түсіріңіз. Сіздің қолдарыңыз нұрға бөленіп, сәуле шашуда. Қолымыз тек жақсы, ізгі істер істейді және баршаға көмектеседі. Нұр аяқтарыңызға тарады. Аяқтарыңыз нұр сәулесін

шашуда. Олар сізді тек жақсылық жасау үшін жақсы жерлерге апарады. Олар нұр мен махаббат құралына айналды. Одан әрі нұр сіздің аузыңызға, тіліңізге тарады. Тіліңіз тек шындықты және жақсы, ізгі сөздер ғана айтады. Нұрды құлақтарыңызға бағыттаңыз, құлақтарыңыз тек жақсы сөз бен әсем әуенді ғана естиді. Нұр көздерімізге де жетті, көзіміз тек жақсыға қарап, бәрінен жақсылықты ғана көреді. Сіздің басыңыз түгелдей нұрға бөленіп, басыңызға тек ізгі, сәулелі ой келеді.

Нұр бірте-бірте қарқын және шұғылана бастайды, сіздің денеңізден шығып, жан-жағыңызға сәуле шашады. Осы нұрды туысқандарыңызға, мұғалімдеріңізге, достарыңызға, таныстарыңызға бағыттаңыз. Нұрды уақытша түсініспей, ренжісіп жүрген адамдарға да бағыттаңыз, олардың да жүрегі нұрға толсын. Осы нұр бүкіл әлемге: барлық адамдарға, жан-жануарларға, өсімдіктерге, барлық тірі жанға таралсын... Ғаламның барлық түпкір-түпкіріне нұр бағыттаңыз. Ойша айтыңыз: «Мен нұрлымын... Нұр менің ішімде... Мен Нұрмын». Осындай Нұр, Махаббат және Тыныштық күйінде отыра тұрыңыз...

Енді осы Нұрды жүрегіңізге орналастырыңыз. Нұрға толы бүкіл әлем сіздің жүрегіңізде. Оны осындай әсем қалыпта сақтаңыз. Көзімізді ашып айналамызға мейірім нұрын себеміз».

- Рахмет.

(Оқушыларды тыныштық сәтінен алған әсерлерімен бөлісуге шақыру)

- Қандай күйде болдыңыздар?

- Жаттығу қалай әсер етті?

- Әрекетіміз бен ниетіміз үндесе білді ме?

Қорытынды:

- Олай болса, балалар, біз әрқашан бір-бірімізге риясыз сүйіспеншілікпен тілектер тілеп, жан дүниеміз нұрлана түссін.

2. Үй тапсырмасын тексеру

- №10 сабақ, 38 - ші беттегі «Тістелген алма» атты аңыз-әңгімені оқып, түсінік жұмысын айту және сұрақтар арқылы талдау.

Өте ерте заманда бір жас жігіт өмір сүріпті. Оның жаман іске ешқандай әуестігі жоқ екен. Өтірік

айтқанды жек көретін бұл жігіттің бойынан әртүрлі жақсы қасиеттер табылып жататын. Кішіпейіл де қарапайым, әдепті бұл жігіт ел ортасында сыйлы болатын.

Ол бір күні өзеннің жағасына барып, жайғасып отырады. Бір кезде өзеннің бетінде қалқып келе жатырған алманы көзі шалады. Алма біресе суға батып, біресе су бетіне шапшып, шығып келе жатады. Жігіт алманың әдемілігіне қызығып, алуға ыңғайланды. Алманы қолға түргенде қатты қызыққаны соншалық, қалай тістеп қалғанын да байқамайды. Өлден уақытта тамағын кермек дәм қарпып өткендей болып, оның ойына бір нәрсе сап ете қалады: “Бұл алма менің меншігімдегі алма емес. Бөгде адамның алмасын қалайша рұқсатсыз жедім. Енді қайтсем де алманың иесін тауып, кешірім сұрауым керек”, - деп шешті. Сөйтіп, алма ағып келген жаққа қарай өзен бойлап жүріп отырды. Ілгері жүрген сайын, өзенді жағалай өскен бау-бақшаға тап болды. Ол бір кезде бұтақтары иіліп, жерге тиіп тұрған, самсаған алманың ортасында алма теріп жүрген бақтың иесін көреді. Оның теріп жатқан алмаларының кейбірі жерге, кейбірі өзенге түсіп, өзенге түскендері ағып кетіп жатыр екен. Жігіттің қолындағы алма да сол алмалардың бірі еді. Бақ иесімен амандасқан жігіт, болған жайды түсіндірді. Алманы қызығып жеп қойғанына өкініп, кешірім

сұрады. Бақ иесі оның әдептілігі мен адалдығына таңырқап тұрып қалды. Бір сәт ойланып:

- Жоқ, кешіре алмаймын. Егер менің қолымда біраз уақыт қызмет етсең, ойланып көрейін. Бәлкім кешірермін? – дейді.

Жігіт шартқа келісе кетеді.

- Кешірерсіз, бұл талаптарыңызға келісемін.

Бақ иесіне жігіттің шешімі ұнайды. Арада біраз уақыт өтті. Бақ иесі жас жігітті жанына шақырып:

- Сені кешіретін уақыт келді. Бірақ менің саған тағы бір шартым бар. Соны орындасаң, сені толық кешіремін. Менің бір қызым бар. Екі көзі көрмейді, құлағы естімейді. Қолдарында қуат, аяқтарында күш жоқ болған соң жүре де алмайды. Сол қызыма үйленсең, саған екі дүниеде риза болар едім, - дейді.

Алманы тістегеніне өкінген жігіт, бақ иесі алдында “келістім” деген ишара білдіреді.

Дүркіреп тойда өтті. Қалыңдығын көретін де кез келді. Ол бұл кезге дейін қызды көрмеген болатын. Оны үнемі «көзі көр, құлағы керек, жүре алмайтын қыз қандай болар екен?» деген ой мазалайтын. Осы ойлармен бөлмеге кіріп келгенде, өз көзіне өзі сенбей қалшып тұрып қалды. Өйткені ол қарсы алдынан

ай десе аузы, күн десе көзі бар қыз шығады деп еш ойламаған еді. Жігіт жалма-жан бөлмеден шықты да, қыздың әкесіне келді. Шатасып басқа бөлмеге кіріп кеткенін, әрі айтылған қызға емес басқа қызға тап болғанын түсіндіреді. Қыздың әкесі күліп:

- Ұлым, сөзіме құлақ сал. Сен ешқандай да қателескен жоқсың. Оның көзі көрмейді дегенім, осы уақытқа дейін әдептен озбаған, жаман нәрсеге қарамаған. Құлағы естімейтіні, яғни ол жаман сөз тыңдамаған. Жүре алмайтыны, өйткені жаман жерге аяқ баспаған. Екі қолында қуат жоқ. Ол ешқашан жаман нәрсе ұстамаған және ешқашан ұрлық жасамаған. Алманы тістегенің үшін кешірім сұрап келген кезде, мен сені қызыма лайық жігіт деп тапқанмын. Сен, менің күйеу балам болуға жарадың. Бара ғой. Бүгінен бастап ол саған адал жар болады. Сендерге адал ниет берсін. Жеген алмаң кешірілді. Алма бақ та сенікі, - деп ризалығын білдіріпті. Сөйтіп, жас жігіт өзінің әдептілігінің арқасында мұратына жетіп, бақытты ғұмыр кешіпті.

Талқылауға арналған сұрақтар:

1. Жігіттің қылығын қалай бағалайсыздар?

2. Жігіт пен бақ иесінің қызының қандай ортақ қасиеттері бар?

3. Ешкімге зиян келтірмей, жаман ниеттен арылған адамның ойы, әрекеті, сөзі қандай болады?

4. Әр нәрсенің байыбына барып, ақыл-ойға жүгіне отырып жасаған істеріңіз болды ма?

3. Дәйексөзбен жұмыс

«Ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрегі бар адам қиянат жасамайды»

(Абай)

Абай (Ибраһим) Құнанбаев, Шығыс Қазақстан облысы, Семей өңірінде (1845 – 1904) дүниеге келген. Ол ақын, дастаншы, аудармашы, сазгер, ғұлама – ойшыл, гуманист, ағартушы болды. Абай поэзиясы – имандылық, терең адамгершілік, ойшылдыққа баулиды.

(Ұлдар және қыздар хормен айтады, дәптерлеріне жазып алады.)

Талқылауға арналған сұрақтар:

1. Неліктен ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек бір-бірімен үндестікте болуы керек?

2. Адам бойында жақсылық, ізгілік қасиеттері мәңгілік ұяласа не болады?

3. Риясыз сүйіспеншілікпен әрекет ету арқылы неге қол жеткіземіз?

(Оқушылар өз ойларын ортаға салып, талдайды.)

4. Әңгімелеу

«Жақсылық пен жамандық» аңыз әңгіме

Ертеде Адам ата өз ұрпағын сынау үшін адамның оң иығына жақсылықты, сол иығына жамандықты отырғызып қойыпты. Адам бір іс жасарда жақсылық «істе» десе, жамандық «істеме» деп сыбырлайды екен. Сөйтіп адамның бойында қай қасиет басым екенін байқамаққа оны сапарға аттандырыпты. Адам бірақ жол жүріп, өзен жағасымен шаршап келе жатса, судың жағасына шығып қалған балықты көреді. Балық секіріп суға жете алмай жатыр екен. Жақсылық жаны ашып:

- Адам, ана балыққа көмектесіп жібер, - десе,

Жамандық:

- Қой, жөніңе жүре бер, уақытыңды алма, - дейді.

Адам балықтан әрірек асып барып, мойнын бұрып қарайды. Балық шарасыздан көзі жәутеңдеп,

көмек сұрағандай болады. Адам шыдай алмай кері бұрылып барып, балықты суға салып жібереді. Балық ризашылығын білдіріп, суда ойнақшып, секіріп, құйрығын бұлғаңдатып суға сүңгіп кетеді.

Адам одан әрі жүре береді. Бір теректің қасынан өтіп бара жатып, шыр-шыр еткен дауысты естіп тұра қалады. Қараса, кішкене ғана торғайдың балапаны ұясынан құлап қалған екен. Еңкейіп енді көтерейін деп жатса, Жамандық:

-Осы торғайдың балапанына бола жолдан қалмақпысың? Оны көтеріп ұясына салу үшін, теректің басына шығу керек. Мерт болсаң қайтесің? Өзің далада ит-құсқа жем боласың ғой, - дейді.

Адам ойланып тұрып қалады. Осы сәтте Жақсылық:

-Ей, адамзаттың баласы, сен әлсіздерге қорған болып, қол ұшыңды беру үшін жаратылғансың. Мына бейшара балапанды ұясына сала кет. Шарапаты тиеді, - дейді.

Адам тағы да шыдай алмай балапанды алып, теректің басына өрмелеп шығып, ұясына салып кетеді. Балапан шиқ-шиқ етіп, қанатын қағып, разы болады.

Адам демалып алмақшы болып отыра бергенде, аяғының астында бидайдың дәнін әрең сүйреп бара жатқан құмырсқаны көзі шалады. Құмырсқа дәннің о жақ, бұ жағына шығып, қозғауға ыңғайлы ретін таба алмай, ісі өнбей келеді екен. Адам әуелі жамандықтың айтуымен құмырсқаны дәнінен айырып тастағысы келіп оқталды да, шыр-пыр болған Жақсылықтың сөзіне құлақ түрді. Ол:

-Әй, адам-ау, қалай ғана адамдығыңнан айнып кетуге әзір тұрасың. Бұл құмырсқа өзінен үлкен дәнді сүйреп, машақаттанып келе жатқанда, қол ұшыңды көрсетіп жолына салып жіберудің орнына, оны қызықтап, ермек қылың келгені қалай? Одан да еңбек етуді осы кіп-кішкене тіршілік иесінен үйренбейсің бе? – деп налыған екен.

Адам өз ойынан ұялып, райынан қайтады. Сөйтіп Адам ата ұрпағын алдына шақырып алып:

-Міне, балам, жамандыққа ерсең жаман боласың, жақсылыққа ерсең жақсы боласың, ешкімге, еш нәрсеге қиянат жасамайсың. Мен саған үш сын бердім, үшеуінен де өттің, разымын. Енді осылай адамдығыңнан айнымай, айналаңа қамқор болып, жамандыққа жоламай, жақсылыққа жолдас бол, - деп батасын береді.

Талқылауға арналған сұрақтар:

1. Неге адам Жақсылықтың айтқандарын орындады деп ойлайсыздар?

2. Қиянат жасамау дегенді қалай түсінесіздер?

3. Адамдарға айнала қоршаған ортаға, қоғамға қиянат жасамауына қандай қасиеттер себеп болады?

4. Аңыздағы Жақсылық секілді дұрыс әрекет жасасақ, риясыз сүйіспеншілікпен көмектесіп отырсақ ішкі тыныштығың жай тауып, қиянат жасамаймыз.

Мысалы өздеріңнің өмірлеріңде осындай жағдай кездесті ме?

Түйіндеме.

Жақсылық жасау - адамның ішкі жан тазалығынан, өз пайым, түсінігінен, ішкі қажеттілігінен туып жатуы маңызды. Сонда ғана адамзат баласының жүрегі тыныштықта болып, ешкімге қиянат жасамайды.

5. Шығармашылық жұмыс, топтық жұмыс

Оқушыларды 3 топқа бөлу. (Ол үшін оқушылар нөмірлер бойынша 3 топқа бөліп бірігеді)

I топ: Сөз ұйқастарына келістіріп, өлең құрау, жалғастыру.

Жасамайық .....

Осының бәрін санаңызға ұялат.

Ізгіліктің .....

Бәрін естен шығармайық, білейік.

Қиянат жасамайық,.....

Қиянат жасамайық табиғатқа.

Қиянат жасамайық ата-анаға,

Қиянат жасамайық ....

II топ: Адамның жақсы қасиеттерінің тізбегін жасаңыздар. Өмірлік мысалдармен бөлісу.

III топ: Сөйлемдерді толықтырып жазып, себебін түсіндіру.

-Өтірік айту, дөрекі сөйлеу-..... қиянат;

-Жаман сөз есту -..... қиянат;

-Барлығынан жамандық көру-..... қиянат

-Жаман иіс иіскеу-..... қиянат

-Жағымсыз ойлар -..... қиянат.

6. Топпен ән айту

«Бес құндылық әні» «Әкеге арнау» әнінің әуенімен

Сөзі: Мұғалім шығармашылығы Әні: Бауыржан Есебаев

1. Ақиқатпен жүру өмір бастауы,

Шындық туын биік ұста асқарлы.

Дұрыс сөйлеп, дұрыс ойлы іс жасап,

Жақсылықпен атсын таңым арайлы.

Қайырмасы:

Сүйіспеншілік біздің әркез жүректе,

Риясыз іске ұмтылдырар әлбетте.

Нұрландырар құндылықтарды танып,

Бағыт алғын ізгілікпен әлемге.

Ей, адамзат ойлан әрбір ісінді,

Өмір мәнін түсіне біл, бір демде!

2. Мейірімді бол, жылы сөзбен жанды емде,

Қиянатқа жоламағын бекерге.

Әрқашанда ар-ұжданға сүйеніп,

Тыныштыққа келу керек әр пенде.

Қайырмасы:

7. Үйге тапсырма

-№11 – сабақ, 40 – шы беттегі Ы.Алтынсариннің «Әдеп» атты әңгімесін оқып, түсініп айту және сұрақтар арқылы талдау жұмыстарын жасау тапсырылады.

8. Қорытынды «Соңғы тыныштық сәті»

(Баяу әуен қойылады. Оқушылар денесін, басын тік ұстап, көзін жұмып отырады.)

- Көзімізді жұмып, еркін жайғасайық! Енді бүгінгі өткен сабағымыздан нені түсіндік, қандай жақсы нәрселерді үйрендік, өзімізге нені алдық, сол жөнінде ойланайық. Айналамызға нұр шашып жақсылық тілейік. Тек сүйіспеншілікпен жақсылық ойлаңыз, ар-ұждан дауысын тыңдасаңыз, бұл дұрыс әрекет жасауға алып келеді. Сонда ғана жан дүниенің ішкі тыныштыққа толы болып, ешкімге қиянат жасамайтын боламыз. Осының барлығын жүрегімізге салып, көкейімізге түйіп алайық. Жайлап көздеріңізді ашуға болады.

-Бүгінгі керемет сабақ үшін сіздерге көп рахмет, сау болыңыздар!!

Тақырыбы: ҮЙ ЖАНУАРЛАРЫНА ҚОРШАУЛАР ЖАСАУ

Құрастыру бөлімі бойынша ашық сабақ
Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің технологиялық картасы
Білім беру саласы: «Таным» Бөлім: Құрастыру
Тақырыбы: Үй жануарларына қоршаулар жасау
Мақсаты: Балаларға үй жануарларына арналған қоршаулар жасауға үйрету
Міндеттері:
* Білімділік: қоршаулар жасай алуға білімдерін жетілдіру
* Дамытушылық: үй жануарлары туралы қарапайым түсініктер беру
* Тәрбиелік: Үй жануарларға қамқорлық жасай білуге тәрбелеу
*Үш тілдік орысша: қоршау-забор: ағылшын: қоршау- fencing;
Сөздік жұмыс: сиыр,қой,жылқы,ешкі,қоршау
Қажетті көрнекілік: Үлгі сурет,желім,сүлгі, картон,жасыл түсті қағаз жолақшалар,үй жануарларының ұсақ ойыншықтары.
Әдіс тәсілдері: көрсету, түсіндіру,әңгімелесу, сұрақ - жауап

Жоспар кестесі

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық-қозғаушылық	Сәлеметсізбе,Здрастуйте,good morning! Топ,топ,топ басайық, Жалаудан үй жасайық. Жаса ,жаса жарқын күн, Жаса,жаса жарқын күн Балалар қандай үй жануарларын білесіңдер? Дұрыс айтасыңдар, олар қалай дыбыстайды	балалар сәлемдеседі қол қимылдар арқылы жасайды дыбыстарын айтады
Ұйымдастырушылық-ізденістік	Балалар мен бір дыбыс естіп тұрмын. Ата ренжіп тұрады Ата сізді кім ренжітті Ата айтады менің қоршауым бұзылып кетті, менің жануарларым тұратын жері жоқ маған көмектесесіңдерме? Балалар атаға көмектесемізбе, Мына суретке қараңдаршы ненің суреті? Қоршау неден жасалған ? Қоршау не үшін керек екен? Үй жануарларын адамдар күтіп баптап қарайды сол үшін олар қоршауда тұрады Балалар атаның жануарлары мұнда екен қоршаулары құлап жатыр; ойын «Үй жануарларын ата?» Мынау қандай жануар? Суретке қарап жануарлар пайдасы туралы айтады. Мынау сиыр ол үй жануары, сиыр сүт береді Мынау жылқы ол шөп жейді,бізге ет береді Мынау ешкі түсі ақ, бізге сүт береді Қане енді атаға қоршау жасауға көмектесеміз орындықтарды алып отырамыз, балалар мына жолақшалардан қоршаулар құрастырамыз ол үшін ұзын жолақшаны ұзынынан қоямыз,қысқа жолақшаны тігінінен қоямыз,сосын тік тұрғызу үшін қыстырғыштарды қолданамыз. Үш тілдік: Қоршау- орысша -ограждения; ағылшынша; қоршау- fencing Сергіту сәті: Жүгіреді , жүгіреді кішкентай бұзаулар ал енді тұрады, қалай дыбыстайды мө,мө,мө Жүгіреді ,жүгіреді кішкентай қозылар ,ал енді тұрады. қалай дыбыстайды мә,мә,мә Жүгіреді ,жүгіреді кішкентай лақтар, ал енді тұрады. қалай дыбыстайды бә,бә,бә Ал енді атаға қоршауларды алып барып құрастырып берейік, міне ата біздің балалар мықты етіп қоршаулар жасап берді ,енді жануарларыңыз шығып кетпейді Ата рахметін айтады қоштасады, сыйлық береді	атаға көмектесулерін айтады балалар жауабы қоршаудың суреті ағаштан жасалған балалар үй жануарларды айтады мұқият тыңдайды жануарларды атап айтады сурет арқылы сұрақтарға жауап береді қоршауларды үлгіге қарап жасайды, ұзын жолақшаны ұзынынан қояды,қысқа жолақшаларды тігінінен қояды балалар қайталайды сергіту сәтін жасайды қимылдар көрсетеді Ата балаларға рахметін айтады сыйлықты алады қоштасады атамен
Рефлексік-жинақтаушы	Балалар біз кімге көмектестік? Атаға не құрастырып бердік? Қоршауда қандай жануарлар болды? Балалар сабаққа жақсы қатысқандарын үшін рахмет	Сұрақтарды мұқият тыңдап жауап береді

Күтілетін нәтиже:

Жаңғыртады: Балаларға үй жануарларына арналған қоршаулар жасауды

Түсінеді: «ұзын», «қысқа» ұғымдарын және оны іс-әрекет барысында көрсете алады.

Қолданады: жұмыс жасауда оны ұзынынан, тігінінен жолақшаларды дұрыс орналастыруды;

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**БҚО облысы, Орал қаласы №35 «Шұғыла»
бөбекжай МҚКК
Тәрбиеші: Галимова Нурзия Кыдыргалиевна**

Тақырыбы: «Қоянның суреті»

Ұйымдастырылған оқу қызметі

Білім беру саласы: «Шығармашылық»

Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің түрі: Сурет

Мақсаты:

Балаларға қоян туралы түсінік беру, ойын ойнауға үйрету.

Сөздік қорларын байыту, тіл мәдениетін жетілдіру.

Қоянға қамқорлық көрсетуге, қорғауға тәрбиелеу.

Алдын-ала жүргізілетін жұмыстар: Қоянның суреті бойынша әңгіме құрастыру

Әдіс-тәсілдер: Көсету, түсініктеме, сұрақ-жауап, ойын, әңгімелесу.

Көрнекіліктер: Қоянның суреттері, түрлі түсті қағаз, түрлі түсті бояулар ақ қағаз.

Қос тілдік компонент: Қоян-заяц, түлкі-лиса, қасқыр-волк, аю-медведь

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиешінің қызметі	Балалардың қызметі
Себепті қызығушылығын Ояту кезеңі.	Жылыулық шеңбер Қуанамын менде, Қуанасың сенде, Қуанайық достарым Күліп шыққан күнге -Балалар айтқындаршы, балалар қазір жылдың қай мезгілі? -Дұрыс жақсы балалар.Қыста ауа райы қандай болады? Әуенмен топқа қоян есік қағып топқа кіреді -Сәлеметсіздер ме, балалар?! -Ой ,мен қайда келіп қалдым Жақсы болды ғой. Мен дос іздеп жабырқап келе жатыр едім,күн аязданып қатты суытып кетті.Қатты тонып бірінші есікті қағып едім, міне сіздерге қауыштым.Мен қуаныштымын.Балалар мені таныдыңдар ма?	Сәлеметсіз бе. Балалар көтеріңкі көңіл-күймен тәрбиешінін айтқандарын қайталайды. -Қазір жылдың қыс мезгілі. - Қыста ауа райы өте салқын болады. - Боран соғады. -Күн аяз болады. -Сәлеметсізбе. Балабақшаға -Сіз қоянсыз. Қоян-заяц Ия, сіз қоянсыз.
Ұйымдастыру – ізденушілік кезең	Балалар мен сендер сияқты дос іздеп жүрмін,менімен дос боласыздар ма? Ендеше айтыңдаршы, -Менің құлағым қандай? -Менде неше құлығым бар? -Менің түсім қандай? -Дұрыс айтасыздар, ал күз, көктемде менің түсім сұр болады. Мен қайда мекен етемін балалар Орманда менімен бірге қандай аңдар мекен етеді? -Жарайсыңдар балалар, мен туралы көп нәрсе біледі екенсіңдер. Ендеше мен сіздермен бірге «Енесін тап» ойынын ойнайын. -Қане балалар ортаға шығайық. -Өте жақсы, ал, кім мен туралы өлең біледі екен? Қандай жақсы балалар едіңдер, мені де танисыңдар, ойынды да жақсы ойнайсыңдар, сендерге арналған сыйлығым бар еді. -Ма-ма... Мен сыйлығымды орманға ұмытып кеткенмін, тез барып алып келейін.Жарайма? Тәрбиеші: -Балалар,қоян келгенше біз қоянға тосын сый жасап достар жинап қояйық.Ол үшін біз мына қояндарды тездетіп ақ түске бояйық. Тәрбиеші балаларға қоянды бояу жолын түсіндіріп, жұмыстануларына көмектеседі. -Балалар, айтқындаршы орманда тағы қандай аңдар мекендейді? Сергіту сәті. Қар жауады, жауады Ағаштарды басады	Әрине -Сіздің құлағыңыз ұзын. -Сіздің құлағыңыз екеу. -Сіздің түсіңіз ақ Орманда -Қасқыр-волк -Аю-медведь -Түлкі- лиса Ойын: «Енесін тап» Балалар ойынды әндетіп, қоянмен бірігіп, қызығушылықпен ойнайды. Сергіту сәтін жасайды: Ұзын құлақ сұр қоян, Естіп қалып сыбдырды. Ойлы-қырлы жерлерден, Ытқып-ытқып жүгірді. -Иә. Балалар тәрбиешінін айтқандарын тыңдап,қоян суретін ақ түске бояп,жұмыстанады. Балалар сергіту сәтін қимылымен көрсетіп,жасайды. Сергіту сәті. Ал балалар тұрайық,

	Ормандағы қояндар Ытқып,ытқып шабады Әуенмен топқа сәбіз ұстаған қоян қайта кіреді. Қоян: Балалар менде келіп қалдым, көп күтіп қалған жоқсындар ма? Тәрбиеші: -Балалар сіз келгенше біз көп дос жинап қойдық. -Қандай жақсы балаларсыңдар ,мен сендерге өте ризамын, мені де танысыңдар, ойынды да жақсы ойнайсыңдар, жақсы екенсіңдер сол үшін сендерге сыйлығым бар. Ең сүйікті тағамым сәбізді ала келдім. Бұл жай сәбіз емес,сиқырлы сәбіз,іші сыйлыққа толы, жесеңдер сау болып өесіңдер, ауырмайсыңдар. -Балалар,мен жаңа достарыммен кеш түспей тұрғанда ормандағы мекеніме жетіп алайын. -Қоян сізбен балалар би белесек дейді. Қоян балаларға сәбіздің ішіндегі сыйлықтарды үлестіріп береді. Сау болыңдар!	Қолымызды созайық, Бір отырып, бір тұрып, Бойымызды жазайық. Тәрбиешіні қайталап қимыл қозғалыстар жасайды. Қоянның төрт аяғы болады. Балаларды алдын-ала дайындалған шығармашылық орталығына апарып, жапсыру техникасымен танысып, іске кіріседі. Балалар қызығушылықпен ақ бетке қоянның іздерін жапсырады. Жапсырылған қоян іздерін тақтаға іледі. Әр бала өз ізінің жапсыру техникасын айтады.
Іс-әрекеттің бағалау кезеңі	Әуенмен топқа сәбіз ұстаған қоян қайта кіреді. Қоян: Балалар менде келіп қалдым, көп күтіп қалған жоқсындар ма? Тәрбиеші: -Балалар сіз келгенше біз көп дос жинап қойдық. -Қандай жақсы балаларсыңдар ,мен сендерге өте ризамын, мені де танысыңдар, ойынды да жақсы ойнайсыңдар, жақсы екенсіңдер сол үшін сендерге сыйлығым бар. Ең сүйікті тағамым сәбізді ала келдім. Бұл жай сәбіз емес,сиқырлы сәбіз,іші сыйлыққа толы, жесеңдер сау болып өесіңдер, ауырмайсыңдар. -Балалар,мен жаңа достарыммен кеш түспей тұрғанда ормандағы мекеніме жетіп алайын. -Қоян сізбен балалар би белесек дейді. Қоян балаларға сәбіздің ішіндегі сыйлықтарды үлестіріп береді. Сау болыңдар!	-Жоқ Балалар бояған суреттерін көрсетеді. -Балалар сәбіздің ішіндегі сыйлықтарды қуана алып, көңілдері көтеріліп қалады, рахметтерін айтады. -Сау болыңыз -Ия -Әрине Балалар риза болды.
	Тәрбиеші:Балалар алдағы уақыттада қоянмен достығымызды жалғастырамыз ба?Сіздерге қоянның сыйлығы ұнады ма? -Еңдеше балалар осымен оқу іс-әрекетіміз аяқталды. Балаларды мадақтау арқылы бағалау.	Ұнады Қоянмен дос боламыз

Күтілетін нәтиже:

Жасай алады: Қоян туралы түсініктерін молайту, қоянға деген сүйіспеншілік, аяушылық қасиеттерін ояту.

Түсінеді: Қоян туралы тақпақ айтуға, ойын ойнауға машықтанды.

Қолданады: Қоян бейнесін ұқыпты сала алады.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**КШД №1 г.Аксая Бурлинского района
Западно-Казахстанской области
Балмаганбетова Нуржауган Тельмановна**

Тема: РЕЖИМ ДНЯ

Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)	1.1.3.2. Использовать простые понятия, обозначающие время. 1.1.5.1. Обдумывать и в простой форме выражать собственную точку зрения. 1.4.1.2. Понимать, что включает в себя самообслуживание.
Цели урока	формировать первоначальное умение учащихся хронологически выстраивать ряд событий; понимание важности соблюдения режима дня; умение составить личный план дня
Критерии успеха	учащийся составляет личный план дня

Языковые цели	Учащиеся смогут использовать в своей речи основные понятия: утро, день, ночь, режим дня, выходной день, просыпаюсь, зарядка, умываюсь, завтрак – завтракаю, обед – обедаю, ужин – ужинаю, помощь, подготовка ко сну, ложусь спать. Использовать в своей речи словосочетания и выражения: «Я соблюдаю ...» «Доброе утро», «Виды труда ...», «Виды отдыха ...», «Спокойной ночи» <u>Полезная (-ые) фраза (-ы) для диалога/письма:</u> «Помни твердо что режим людям всем необходим.»	
Привитие ценностей	Соблюдение режима дня – одно из важнейших условий формирования здорового и успешного человека	
Межпредметные связи	Осуществляется связь с предметами «Введение в науку» при изучении темы «Человек», с предметом «Математика» при выполнении задания «Мой день» необходимо подсчитать, сколько часов уходит на сон, на прогулку и т.д. На уроке происходит интеграция с предметом «Самопознание» при рассмотрении ценностей: уважение, дружба.	
Навыки использования ИКТ	При составлении личного плана дня учащиеся используют свои фотографии или подходящие картинки из интернета.	
Предварительные знания	Урок строится с опорой на знания учащихся о целях и особенностях предмета; на информацию, полученной от родителей и в детском саду о членах семьи, друзьях, родственниках, любимых игрушках и увлечениях.	
Ход урока		
Запланированные этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока 1-8 мин	Организационный момент. Вступительная беседа. Каким был день у вас до школы? – Теперь вы пришли в школу. Как теперь вы строите свой день? (Выслушать рассказы 3-4 учеников.) – Чем похожи между собой дни ребят? Чем отличаются? – Как называется такой распорядок? – Сегодня на урок нам прислали посылку, но я даже не знаю, что в ней лежит. Постарайтесь, не открывая коробку, догадаться, что в ней лежит. (В посылочной коробке лежат часы) – Как вы думаете о чем сегодня будет идти речь на уроке?	Посылочная коробочка с идущими часами.
Середина урока 9-35	(К) Работа с учебником. Составь рассказ. – Рассмотрите внимательно рисунки (с. 10.) – Расскажите, что делает Аслан утром, днем и вечером. – Можно сказать про Аслана, что он соблюдает режим дня? – Как вы понимаете, что такое режим дня? – Давайте прочитаем в учебнике, что такое режим дня? (К) Просмотр видео сюжета и анализ его содержания. Давайте вместе посмотрим отрывок из мультфильма «Азбука здоровья. Распорядок» и ответим на вопрос: – Почему ежик сказал, что если бы он слушал зайца, то давно оказался бы в ветлечебнице? – Правильно ли рассуждал заяц, когда говорил: «Когда хочу - делаю, не хочу – не делаю»? – Как ежик назвал зайца? (Раб своего беспорядка). – Почему олень заболел? – Для чего нужно выполнять режим дня? Музыкальная физминутка (К) Просмотр видео сюжета и анализ его содержания. – Как вы думаете, как определить правильно, что и в какое время нужно делать? – Посмотрите, что говорит об этом врач? – Сколько должен спать ребенок младшего возраста? – Что определяет, когда нужно работать, а когда нужно отдыхать? – Что нужно успеть сделать утром? Почему нужно делать утреннюю зарядку? – В какое время должен быть обед? Во сколько мы с вами идем обедать? – Что нужно съесть на завтрак? Почему? – Что нужно съесть на обед? – Что нужно делать после школы? – В какой последовательности нужно выполнять домашние задания? – Что нужно делать, когда вы сделаете все уроки? – Что вредно для питания?	К.К. Байтенова, А.А. Жакеева, Е.Н. Попова, Ш.К. Саукатова, Ж.М. Сейтахметова, Л.Л. Уфимцева Пробный учебник для 1 класса «Познание мира» https://www.youtube.com/watch?v=ofkbNrPN2zs Мультфильм «Азбука здоровья. Распорядок» https://www.youtube.com/watch?v=y-Y9Le52OAg музыкальная физминутка

	- Какие молочные продукты нужно употреблять в пищу? - Почему вредно пить газированные напитки, например, «Кока-колу»? - Когда нужно ложиться спать ребятам вашего возраста? (К) Упражнение «Дай совет» (с. 11) - Почему мальчик спит на уроке? - Что вы посоветуете мальчику (П) Упражнение «Мой выходной» Обсудите в паре, что может измениться в режиме дня в выходной день, что можно включить в выходной день? - Давайте прочитаем в учебнике текст о выходном дне. Музыкальная физминутка. (Г) Упражнение «Попробуй». - Перед вами лежит карточка с циферблатом часов и сюжетные картинки. Расположите картинки так, чтобы получился Постер «Мой режим дня». Презентация групповых работ и их защита.	https://www.youtube.com/watch?v=rhOFKdlzodY Выступление врача Режим дня школьника https://www.youtube.com/watch?v=y-Y9Le52OAg музыкальная физминутка Карточка с циферблатом, картинки с режимными моментами.																
Конец урока 36-40	Расположите карточки с названиями режимных моментов по порядку, с чего начнём день? <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>зарядка</td> <td>обед</td> <td>одеться</td> <td>ужин</td> </tr> <tr> <td>подъём</td> <td>умывание</td> <td>сон</td> <td>свободное время</td> </tr> <tr> <td>завтрак</td> <td>школа</td> <td>уроки</td> <td>прогулка</td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">застелить постель</td> </tr> </table> (К) «Выберите верное утверждение» Если вы согласны с высказыванием, хлопните в ладошки. «Режим дня нужен только детям.» «Я соблюдаю режим дня.» «В выходной день режим не нужен.» «Спать нужно 10 часов.» «В выходной день можно отдохнуть на природе»	зарядка	обед	одеться	ужин	подъём	умывание	сон	свободное время	завтрак	школа	уроки	прогулка	застелить постель				карточки с названиями режимных моментов
зарядка	обед	одеться	ужин															
подъём	умывание	сон	свободное время															
завтрак	школа	уроки	прогулка															
застелить постель																		
Дифференциация – каким образом Вы планируете оказать больше поддержки? Какие задачи Вы планируете поставить перед более способными учащимися?	Оценивание – как Вы планируете проверить уровень усвоения материала учащимися?	Здоровье и соблюдение техники безопасности																
Способные учащиеся строят свои высказывания самостоятельно, а менее способным учитель оказывает поддержку, задавая наводящие вопросы.	На уроке при проведении групповой работы по составлению постера «Мой режим дня» проверяется знания учащихся о режиме дня.	Смена видов деятельности, подвижные упражнения являются элементами применения здоровьесберегающей технологии																
Рефлексия по уроку Были ли цели урока/цели обучения реалистичными? Все ли учащиеся достигли ЦО? Если нет, то почему? Правильно ли проведена дифференциация на уроке? Выдержаны ли были временные этапы урока? Какие отступления были от плана урока и почему?	Используйте данный раздел для размышлений об уроке. Ответьте на самые важные вопросы о Вашем уроке из левой колонки. ЦО взяты из учебного плана, конкретные, реалистичные и достижимые. При контроле за временем выдержаны все этапы урока. Все учащиеся достигли цели обучения. Использованная на уроке дифференциация показала эффективность ее использования. Отступлений и изменений в плане не было.																	
Общая оценка Какие два аспекта урока прошли хорошо (подумайте как о преподавании, так и об обучении)? 1: Просмотр и анализ отрывка из мультфильма «Азбука здоровья. Распорядок» 2: Выполнение постера «Мой режим дня». Что могло бы способствовать улучшению урока (подумайте как о преподавании, так и об обучении)? 1: Большинство учащихся могут работать в общем коллективе, но не могут работать в группе. 2: Некоторым учащимся необходима помощь для формулирования мысли при устном ответе на вопрос. Что я выявил(а) за время урока о классе или достижениях/трудностях отдельных учеников, на что необходимо обратить внимание на последующих уроках? Этот урок помог увидеть способных учащихся, которые легко выполняют задания учителя. Учащиеся хорошо понимают и анализируют видео материалы. Есть группа ребят, которым очень трудно работать в группе.																		

Тема: ЗАНЯТИЕ ПО ЗОЖ В СТАРШЕЙ ГРУППЕ «ДАЁТ СИЛЫ НАМ ВСЕГДА ВИТАМИННАЯ ЕДА»

Программное содержание:

- Закрепить знания детей о рациональном питании.
- Закрепить соблюдение детьми правил питания
- Помочь детям понять, что здоровье зависит от правильного питания еда должна быть не только вкусной, но и полезной.

- Познакомить детей с понятием «витамины», их обозначением и пользе для организма человека.

Материал:

Кружки красного и зелёного цвета по количеству детей, мольберт, картинки продуктов, буквы, обозначающие витамины; письмо, магниты.

Ход занятия

I. Организационный момент.

- Ребята, я сегодня пригласила на занятие Хрюшу из передачи «Спокойной ночи, малыши». (воспитатель подходит к окну и на подоконнике вместо Хрюши лежит записка: «Ребята, извините, пожалуйста. Не могу у вас появиться, у меня болит живот».

- А как вы думаете, почему с ним приключилась такая беда? (ответы детей).

- Конечно, мне тоже кажется, что это от неправильного питания. Знаете, что я предлагаю? Мы с вами поговорим о правильном питании. Я запишу всё на магнитофон, и эту запись мы отправим Хрюше, чтобы он знал, какая еда полезна.

II. Беседа о витаминах и полезных продуктах.

- Что вы любите есть больше всего?(ответы детей)
- Для чего мы едим? (человек питается, чтобы жить). Пища - не только источник энергии, необходимый для деятельности человека, но и материал для роста и развития.

- В чем разница между вкусной и здоровой пищей? (ответы детей)

В продуктах есть очень важные для здоровья человека вещества - витамины.

- Для чего они нужны? (ответы детей)
- Я вам хочу рассказать немного о витаминах. Витамины обозначаются буквами А, В, С, Д. (выставляю буквы на

мольберт). Но читаются они по латыни. Когда пойдёте в школу, вы научитесь читать эти буквы.

Витамин А - очень важен для зрения и роста, а есть он в моркови, сливочном масле, помидорах, яйцах, петрушке (выставляю рисунки продуктов).

Витамин В - помогает работать нашему сердцу. Его можно найти в молоке, мясе, хлебе.

Витамин С - укрепляет весь организм, защищает от простуды. Он есть в апельсинах, лимонах, ягодах, капусте, луке.

Витамин Д - делает наши руки и ноги крепкими. Его много в молоке, яйцах.

III. Физкультминутка.

IV. Игра «Да нет»

- А чтобы пища хорошо усваивалась нужно соблюдать правила питания. Я вам буду сейчас читать правила, и если вы согласны со мной, то поднимите зелёный кружок. Если нет - красный.

1. Перед едой надо всегда мыть руки с мылом.
2. Есть нужно в любое время, даже ночью.
3. Надо есть продукты, которые полезны для здоровья.
4. Есть надо быстро.

Есть надо медленно.

А как?

5. Пищу нужно глотать не жуя.
6. Полоскать рот после еды вредно.

- Мы с вами повторили правила питания.

- Для чего они нужны? (чтобы пища хорошо усваивалась и приносила пользу).

V. Беседа о вредных продуктах

- Скажите, пожалуйста, а все ли продукты полезны? (ответы детей)

- Чем вреден торт? Лимонад? Да, вы правы, некоторые продукты лучше не употреблять в пищу. А если очень хочется, то есть в очень малых количествах.

Я приготовила вам картинки вредных продуктов, но нечаянно перепутала их. Помогите мне, пожалуйста, собрать их.

VI. Игра «Собери изображение».

Изображения продуктов разрезаны на несколько частей. Нужно собрать их, назвать что получилось и рассказать, чем они вредны.

VI. Игра «Кто быстрее наполнит корзину»

- Сейчас я хочу отправить вас в магазин за покупками. Мы разделимся на 3 команды. Одна команда будет покупать полезные продукты, вторая продукты полезные, но которые едят не каждый день, и третья команда продукты не полезные.

Подвести итог игры.

VII. Подведение итогов занятия.

Что о еде мы сегодня узнали? Что делает еду полезной? Чтобы полезные вещества усвоились, что нужно соблюдать?

Мы отправим нашу кассету Хрюшке и пожелаем ему быстрее выздоравливать.

Тема: «ЭТИ ЗАГАДОЧНЫЕ КАМНИ!»

Цель: Познакомить детей с разнообразием камней, их свойствами и особенностями.

Задачи:

Обучающие: Учить классифицировать камни по различным признакам (цвет, форма, размер, вес, температура, плавучесть). Нацелить на поисковую и творческую деятельность.

Развивающие: Развивать познавательную деятельность в процессе экспериментирования, визуальную и мышечную память; стимулировать самостоятельное формулирование выводов. Закрепить навыки работы с увеличительными приборами.

Воспитательные: воспитывать интерес к объектам неживой природы, аккуратность в работе.

Оборудование: камни, стаканы с водой, весы, вата, карандаши (цветные и простые, демонстрационные схемы, схемы-правила, шапка магистра, один красивый камушек, салфетки, подносы на каждого ребенка, блокноты на каждого ребенка.

Полингвальный компонент: тас - камень - stone

Словарная работа: коллекция.

-Ребята, как вы считаете, сможет ли посторонний человек, зайдя в эту группу, догадаться о ваших увлечениях?

-А у вас есть увлечения (ответы детей)

Какие разные у вас увлечения! У каждого человека есть любимое дело, которым он любит заниматься в свободное время. У меня тоже есть такое увлечение— это ... коллекционирование. Вы знаете, что это такое? (Коллекционирование – это собирание каких – либо предметов).

-Что я коллекционирую, вы догадаетесь, если отгадаете загадку.

В сережках у мамы огнем он горит.

В пыли на дороге ненужным лежит.

Меняет он форму, меняет он цвет,
А в стройке годится на тысячу лет.
Он может быть мелкий —
в ладошке лежать.
Тяжелый, большой -
одному не поднять.
-Кто, дети, загадку мою отгадал?
-Кто этот предмет по приметам узнал? (камень)
-Вот посмотрите какой красивый камень есть у меня в коллекции.

Билингвальный компонент.

— Ребята, а что вы знаете о камнях?

— Не очень много вы о них знаете. Вот и я, собрала целую коллекцию, а ничего рассказать о ней не могу, секреты камней не знаю.

-А хотите узнать все секреты камней?

Давайте проведем несколько экспериментов, чтобы узнать свойства камней. Свои выводы будем отмечать в листке наблюдений.

Опыт № 1. Определение цвета и формы.

Дети делятся наблюдениями, какого цвета у них камни (серый, коричневый, белый, красный, синий и т. д.).

Вывод: камни по цвету и форме бывают разные.

Опыт № 2. Определение размера.

Воспитатель спрашивает: “Все камни одинакового размера?” – Нет. Найдите и покажите мне ваш самый большой камень, самый маленький, средний. Кто сделает важный вывод о размерах камней?

Вывод: камни бывают разных размеров.

Для следующего опыта нам нужны будут очень чувствительные пальчики.

Опыт № 3. Определение характера поверхности.

Мы сейчас по очереди погладим каждый камушек. Поверхность у камней одинаковая или разная? Какая? (Дети делятся открытиями.) Воспитатель просит детей показать самый гладкий камень и самый шершавый.

Вывод: камень может быть гладким и шероховатым.

Опыт № 4. Рассматривание камней через лупу.

Чтобы еще лучше увидеть поверхность камней мы воспользуемся лупами.

- Что интересного вы увидели ребята? (Крапинки, дорожки, углубления, ямочки, узоры и т.д.). Молодцы, очень внимательные дети.

Вывод: на камнях можно увидеть различные крапинки, дорожки, ямочки и т.д.

Ребята, у меня есть к вам интересное предложение на минуту стать весами. А что делают весами? Да, взвешивают.

Опыт № 5. Определение веса.

Дети по очереди держат камни в ладонках и определяют самый тяжелый и самый легкий камень.

Вывод: камни по весу бывают разные: легкие, тяжелые.

Ребята, а сейчас положите ладонки на стол и быстренько на щеки. Стол какой? А щеки? Наша кожа может быстро определить температуру.

Опыт № 6: Определение температуры.

Сейчас у нас будет интереснейший, очень сложный опыт. Среди своих камней нужно найти самый теплый и самый холодный камень. Ребята, как и что вы будете делать? (Дети предлагают способы действий, проводят опыт. Воспитатель просит показать теплый, затем холодный камень и предлагает согреть холодный камень.)

Дыхательная гимнастика. Дети берут все камни, кладут их на ладони, делают вдох носом, а выдох через рот, губы трубочкой (3 раза).

Вывод: камни могут быть теплые и холодные.

-Ребята, как вы думаете, что будет с камнем, если положить его в воду? (Версии детей.) Почему вы так думаете? (Доводы детей.) А что нужно сделать, чтобы

узнать правду – истину? (Предложения детей.)

Опыт № 7. Плавучесть.

Дети берут банку с водой и осторожно кладут один камень в воду. Наблюдают. Делятся результатом опыта. Воспитатель обращает внимание на дополнительные явления – по воде пошли круги, цвет камня изменился, стал более ярким.

Вывод: камни тонут в воде, потому что они тяжелые, и плотные.

(Дети достают камень и вытирают маленькой салфеткой.)

Рефлексия.

Ребята, посмотрите, пожалуйста, на доску. Страничка за страничкой мы составили целый рассказ о камнях. Рассказ в схемах. Кто желает стать настоящим ученым, надеть шапку магистра и по записям рассказать те секреты камней, которые мы сегодня узнали.

— Молодцы.

- А сейчас я подарю шкатулку, в шкатулке находится что-то ещё. Это волшебные, разноцветные и очень вкусные камешки. Возьмите их и угостите своих друзей.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**Западно-Казахстанская область
Город Уральск
Ширяева Ирина Александровна
методист ясли – сада №15 «Ақбота»,
педагогический стаж 25 лет,
высшая категория**

Тема: ДЕЛОВАЯ ИГРА ДЛЯ ПЕДАГОГОВ «ИЗВЕСТНЫЕ ЛЮДИ КАЗАХСТАНА»

«Самые счастливые игры – не доигранные»

Виктор Астафьев

Аннотация: В данном материале разработана деловая игра для педагогов в ДО. Материал будет полезен воспитателям, методистам и специалистам дошкольных образовательных учреждений. Задания разработаны с целью того, чтобы педагоги обменивались друг с другом педагогическим опытом, развивали творческие способности.

Цель:

-Систематизировать и закреплять знания педагогов по истории Казахстана: великие соотечественники и их достижения;

-Побуждать к расширению доступных детям знаний о знаменитых исторических личностях;

-Способствовать формированию интереса к работе по нравственно- патриотическому воспитанию.

Рекомендации. Игра проводится в форме соревнования двух команд.

Ответы участников команд оценивает жюри. За каждый правильный ответ команда получает 1 балл. Выигрывает команда, набравшая наибольшее число баллов.

Мотивация совместной деятельности:

Ведущий: Я дарю вам маленькие сердца с пожеланиями (участники выбирают разные цветные (2 цвета) сердца и зачитывают пожелания (Приятно тебя видеть, у тебя красивая улыбка, добрый день, приветствую, сегодня у тебя все получится ...))

Ведущий: История Казахстана всегда была богата яркими личностями, которые сыграли огромную роль в жизни истории страны. Соприкосновение с историческим прошлым Республики Казахстан духовно обогащает детей, воспитывает гордость за свой народ, его уникальную культуру. Поэтому в деятельности

дошкольного учреждения большое внимание уделяется работе по ознакомлению детей с историческим прошлым Родины, выдающимися соотечественниками.

Основная цель работы - воспитание патриотизма и чувства гордости за достижения наших изобретателей и ученых, путешественников и военных, писателей, музыкантов, художников.

Деловая игра посвящена известным людям Казахстана. Давайте вспомним имена людей, внесших вклад в историю и развитие культуры нашей страны.

Практическая часть: работа в группах.

Задание 1.

Уважаемые коллеги, чтобы рассекретить слово «воспитание», предлагаю Вам ассоциации к этому слову, которые необходимо объяснить:

- дорога без конца;
- растение;
- родник;
- зеркало;
- белый лист;
- кнут и пряник;
- факал;
- лабиринт.

Задание 2.

Разместить имена выдающихся соотечественников в таблице в зависимости от рода их занятий.

(Приложение 1)

Необходимо каждую карточку с именем разместить (прикрепить) в соответствующей графе таблицы.

Имена великих соотечественников:

- Защитники Отечества: Абылай хан, Хан Кенесары Касымов, Алия Молдагулова.
- Художники: Абылхан Кастеев, Сакен Гумаров.
- Композиторы: Коркыт, Тагтимбет, Даулеткерей.
- Писатели: Мухтар Ауэзов, Назипа Кульжанова.

Задание 3.

Группа: проводит упражнение «Микрофон» (нужно завершить мнение)

Добро - это ... (способность поступать собственными интересами ради блага других...)

Добро ассоциируется с ... (жизнью, доброжелательностью, состраданием и заботливостью к слабым, больным)

Добрый человек похож на ... (на ясное солнышко, мамочку, весенний цветок ...)

Добро творится без ... (расчета, и т.д...)

Группа: проводит упражнение «Микрофон» (нужно завершить мнение)

Уважение - это ... (положительное отношение к другому человеку, признание достоинств личности...)

Уважение ассоциируется с ... (симпатия, не причинять другому человеку умышленного вреда, ни физического, ни морального)

Уважение к человеку испытываешь потому что ... (он благороден, честен, воспитан ...)

Уважение невозможно без ... (доверия, свободы и т.д...)

Задание 4. «Имена и события»

Каждой команде предлагается карточка, разделенная на два столбца. В первом столбце фотография, во втором - имя выдающейся личности Казахстана внесшей вклад в развитие и процветание Родины. Необходимо соединить с помощью маркера имя человека и портрет. (Приложение 2)

Задание 5. «Угадай, чей портрет»

Командам показывается портрет известного человека. На портрете видна только часть лица (глаза, нос и подбородок, половина лица), остальная часть закрыта белой бумагой. Команда, которая первой узнает и назовет имя известного человека, род его занятий. Получает 1 балл.

В конце деловой игры жюри подводит итоги. Команды участники получают поощрительные сувениры.

Задание 6.

Ведущий.

У каждого государства есть свои государственные символы, которые символизируют независимость и свободу страны. Помимо традиционных символов в виде герба, флага и гимна, каждая страна имеет и ряд других национальных символов, которые

обозначают специфические для каждой страны историю, культуру и быт. Казахстан также имеет свои полуофициальные и неофициальные символы:

1. МонуMENT считается символом и главной достопримечательностью Астаны. МонуMENT представляет собой высокую металлическую конструкцию с огромным шаром на вершине. (Байтерек)

2. Так называют чудесную археологическую находку, обнаруженную в 1969- 1970 г.г. в Иссыкском кургане в 50 км от Алматы. Это молодой сакский воин в возрасте 17-18 лет, погребен в золотых доспехах и с бытовой утварью. (Золотой человек)

3. Это животное является символом выносливости, терпения и целеустремленности казахского народа. (Верблюд)

4. Это благородная птица, которую народ любит за гордость и независимость. Она символизирует щедрость души, дальновидность и стремление к полету. (Парящий орел)

5. Это чуткий инструмент, как ничто другое передающий настроение казаха. Он является одним из распространенных музыкальных инструментов еще 2 тыс. лет назад. (Домбра)

6. Имеет свою давнюю историю, свои традиции и свою, присущую только казахскому народу, специфику и особенности, самобытное искусство организации приема и обслуживания гостей. (Достархан)

Задание 7. «Чудо-дерево»

Ведущий: Одной разновидностью игры на формирование нравственных качеств ребенка может стать игра «Чудо-дерево», в которую я вам и предлагаю поиграть. Участникам предлагается следующая ситуация: Придумайте, чем вы можете порадовать, сделать что-то полезное для своей страны! На каждое предложение можно взять по одному зеленому листочку из корзины Добрых дел. Эти листочки будут символизировать ваши добрые дела. Прикрепив их к нашему Чудо - дереву, вы сможете оживить его!

Ведущий: Посмотрите, каким зеленым стало наше дерево! Так и в нашей стране жизнь будет безупречна, качество жизни улучшится, станет успешнее, радостнее.

Задание «Я учусь у тебя...»

Это завершающее упражнение данного этапа. Участники бросают друг другу в произвольном порядке мячик со словами: «Я могу научить вас ...»

Подведение итогов.

Подсчёт баллов.

Ведущий: Будем считать, что такие мероприятия станут традицией.

В заключение нашей встречи, хочется поблагодарить вас за сотрудничество, пожелать творческих находок в нашей трудной, но интересной работе, пусть эти «сердечки» добавят в вашу жизнь здоровья, счастья и любви. (раздает сердечки).

«Имена и события»

• Ибрай Алтынсарин - выдающийся представитель казахского просвещения, педагог, общественный деятель в области школьного образования.

- Герб Республики Казахстан
- Актриса Амина Умурзакова - народная артистка Казахской ССР (1965) Народная артистка СССР (1966)
- Герб города - Астана
- Томирис - легендарная царица саков - массагетов. Среди казахского народа существует много легенд о героизме сакской царицы Томирис.
- Сакен Сейфуллин-основоположник современной казахской литературы, поэт и писатель.
- Герб города - Уральск

- Дина Нурпеисова – одарённый композитор – кюйши-народная артистка Казахстана.
- Тохтар Онгарбаевич Аубакиров - первый казахстанский кеосмонавт, полетевший в космос 2.10.1991 года.
- Абай Кунанбаев - великий казахский поэт, просветитель и мыслитель, классик, основоположник казахской национальной письменной литературы.
- Тимур Бекмамбетов - казахстанский и российский кинорежиссёр, сценарист, продюсер, клипмейкер.
- Маншук Маметова - пулемётчица 21-й гвардейской стрелковой дивизии 3-й ударной армии Калининского фронта, гвардии старший сержант.

Приложение 1

Имена великих соотечественников

Защитники

Отечества

Художники

Писатели

Композиторы

Абылай хан

Хан Кенесары Касымов

Алина Молдагулова

Абылхан Кастеев

Сакен Гумаров

Назина Кудыкханова

Мухтар Ауэзов

Коркыт

Даулеткерей

Таттымбет

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Учитель Александровской СОШ:
Семенчук Т.В

Тема: РЕШЕНИЕ БИКВАДРАТНЫХ УРАВНЕНИЙ

Цель: Уметь использовать знания по теме «Решение уравнений, с помощью введения новой переменной», умение решать математические задания PISA.

Задачи:

- Создание атмосферы сотрудничества и вовлечение учащихся в процесс решения уравнений;
- Систематизировать, проверить ЗУН по теме;
- Развить математическую речь и мышление;

- Воспитать умение слушать и слышать друг друга, взаимопомощи, сотрудничеству, трудолюбию .

Ход урока

1.Мотивационный этап (5 мин)

Приветствие. Ребята я предлагаю вам сыграть в очень интересную игру.

Психологический Настрой «Здравствуйте». Учащиеся становятся рядом, поднимают руки на уровне груди,

ладонями наружу. При прикосновении пальцев произносят слова: 1) Желаю (большой палец), 2) Счастья, 3) Здоровья, 4) Улыбок, 5) Успехов (мизинец). Соприкасаясь ладонями – «Здравствуйте». Садитесь.

(Учащиеся рассаживаются по группам,

Капитан координирует работу в группе, смотрит за дисциплиной, и ставит баллы в рейтинговый лист (показать учащимся). Итак приступим к работе.

Открываем тетради, что мы должны записать - число, тему урока. Какова наша цель урока: Повторить решение биквадратных уравнений. Все учащиеся свои работы записывают в тетради. Дополнительную оценку получите за ведение тетради.

2. Операционный этап

Задание №1. Стратегия «Ситуации успеха» (выход на проблему) (6-7 мин)

Ребята я, предлагаю вам вспомнить квадратное уравнение. Кто помнит его вид? Выберите из предложенных квадратные уравнения:

1) $2x^2 - x + 13 = 0$ 2) $x^4 + 3x - 1 = 0$ 5) $x - 2 = 0$
 $-3x^2 + 3 - x = 0$ и. т.д

Перечислите их коэффициенты (на доске). Как называется уравнение под №2, правильно биквадратное.

3. Стратегия «Ключевые слова» (5-6 мин)

Ребята, у вас на столах лежат карточки, из них необходимо составить алгоритм решения текстовых задач с помощью уравнений.

Задание №2: Составить алгоритм решения уравнений, приводящих к квадратным (карточки)

Какая команда выполнила первая, а теперь давайте сравним. (зачитывают ответ) на доске

В сравнении учитель предлагает правильный алгоритм, каждый шаг зачитывает учащийся. (с 1 по 6 по очереди)

Ответ: Алгоритм решения биквадратных уравнений (на доске для проверки)

- ◆ Ввести замену переменной
- ◆ Составить квадратное уравнение с новой переменной
- ◆ Решить новое квадратное уравнение
- ◆ Вернуться к замене переменной
- ◆ Решить получившиеся квадратные уравнения
- ◆ Сделать вывод о числе решений уравнения
- ◆ Записать ответ

4. Стратегия «Снежный ком» (15 мин), решение

биквадратного уравнения

Капитан команды назначает одного который объясняет решение задачи другой группе

Задание №3 решите уравнение

Решите уравнение: $x^4 + 9x^2 - 52 = 0$	Решите уравнение: $x^4 - 7x^2 + 12 = 0$
Проблема 1: Привести уравнение к квадратному уравнению. (1ый уровень – 1 балл)	Проблема 1: Привести уравнение к квадратному уравнению. (1ый уровень – 1 балл)
Проблема 2: Найти дискриминант уравнения и его корни.	Проблема 2: Найти дискриминант уравнения и его корни.
Проблема 3: Найти корни биквадратного уравнения. (2ой уровень – 2 балла)	Проблема 3: Найти корни биквадратного уравнения. (2ой уровень – 2 балла)

Описание: Выберите правильный вариант ответа.

Математическая область: Изменения и отношение.

Контекст: Личностный.

Вид учебно-познавательной деятельности:

Применение.

Формат вопроса: Конструированный.

Сложность: (1-2 уровень).

Ответ не принимается: другие варианты, нет ответа.

Оценивание: на доске учащиеся заполняют пустые

квадратики

$x^2 =$

$D =$

$m_{1,2} = ;$

$x =$

ответ:

5. Проведем Физминутку:

6. Задание №4. Самостоятельная работа. (5 мин).

Каждый выбирает свой уровень и решает в тетради задачу.

Самостоятельная работа. (5 мин). Каждый выбирает свой уровень и решает в тетради задачу.

Вариант 1

На «3» Решите уравнение: $x^4 - 21x^2 - 100 = 0$

На «4» Решите уравнение: $(x^2 - 6)^2 - (x^2 - 6) - 30 = 0$

На «5» Решите уравнение:

Самостоятельная работа. (5 мин). Каждый выбирает свой уровень и решает в тетради задачу.

Вариант 2

На «3» Решите уравнение: $x^4 - x^2 - 20 = 0$

На «4» Решите уравнение: $(y^2 - 8)^2 + 2(y^2 - 8) - 8 = 0$

На «5» Решите уравнение: $x^2 + 2x -$

На проекторе появляется решение и ответ. Ребята меняются тетрадями. Проверяют. Командир проверяет и выставляет оценку, помогает учитель.

7. Задание из PISA. КАКАЯ МАШИНА? проблема на следующий урок: решение задач с помощью квадратных уравнений

Кайрат только что получил водительские права и хочет купить свою машину. Помогите ему. Таблица ниже показывает спецификации четырех машин, которые он нашел у местного дилера машин.

Модель:	Alpha	Bolte	Castel	Dezal
Год	2003	2000	2001	1999
Объявленная цена (зед)	4800	4450	4250	3990
Пробег (километры)	105 000	115 000	128 000	109 000
Мощность двигателя (литры)	1,79	1,796	1,82	1,783

Кайрат хочет машину, которая будет удовлетворять всем этим условиям:

Пробег не больше 120 000 километров.

Она должна быть сделана в 2000 году или годом позже.

Объявленная цена не выше 4500 зед.

Какая машина удовлетворяет условиям Кайрата?

A Alpha B Bolte C Castel D Dezal

Рефлексионный этап (5 мин)

Рефлексия: У каждого ученика «Листок Настроения», который они заполняют в начале урока и в конце.

Взаимооценивание. Стратегия «Комплимент» каждый учащийся обращаясь к другому сначала дает комплимент и потом оценивает его за весь урок начинает капитан команды и так далее по цепочке. Учитель оценивает каждого учащегося обобщая урок.

Инструкция по домашнему заданию: параграф _____, повторить алгоритм решения биквадратных уравнений, № _____, стр _____

УВАЖАЕМЫЕ РЕБЯТА!
С каким настроением Вы шли на данный урок? (поставьте «галочку» около соответствующего знака)

_____
_____
_____

Считаете ли Вы, что цели данного урока достигнуты?

да; нет.

Своими ли Вы главное в изученной теме?

да; нет.

Научились ли Вы решать задачи по теме урока?

да; нет.

Поставьте «галочку» около соответствующего знака, который отвечает Вашему настроению по окончании урока:

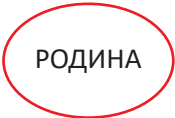
_____
_____
_____

Спасибо за ответы

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Школа № 37
Билалова К. С.

Тема: АСТАНА

Класс: 4	Количество присутствующих:	Количество отсутствующих:
Цели урока:	закрепить новые слова: Казахстан, Астана, сентябрь, октябрь, ноябрь, листопад, осенью, юг; отработать навыки произношения непроизносимых согласных, специфические звуки и сочетания звуков русского языка; развивать умение интонировать предложения с обращением, воспитывать культуру общения; познакомить с вопросами Кто? Что? Куда? Когда? Нахождение границ слов и предложений. Написание слов с предлогами.	
Языковая цель:	Учащиеся могут: строить простые предложения, отвечать на вопросы.	
	Ключевые слова и фразы: Родина, Елбасы, Ак Орда, Президент, страна, Астана.	
Критерии оценивания: Формативное оценивание		
План:		
Планируемое время:	Запланированная деятельность	Ресурсы:
	Психологический настрой Хорошо, что солнце светит! (изображают солнце) Хорошо, что дует ветер! (изображают ветер) Хорошо идти с друзьями! (шагают) Хорошо прижаться к маме! (обнимают себя) Хорошо в краю родном! (разводят руки в стороны) Хорошо там, где наш дом! (изображают дом) Хорошо кружиться в танце! (кружатся) Хорошо бытьказахстанцем! (выставляют большие пальцы). - Здравствуйте, мои маленькие казахстанцы! - Как вы думаете, почему я вас так назвала? (мы живем в Казахстане. Наша Родина-Казахстан) Да. Мы живем в большой прекрасной стране, в Республике Казахстан. Сегодня нам предстоит совершить путешествие по нашей стране. -Видеоролик « Мой Казахстан» - О чем эта песня? (о Родине) -Какие чувства у вас возникли, когда услышали эту песню? - А что такое Родина? <i>Составляют кластер..</i> РОДИНА - Задания для первой группы (билет в Астану) -Задания для второй группы (билет ЭКСПО) Прошло всего несколько лет, как Астана стала столицей нашего государства. И сейчас она одна из красивейших городов мира. Все гости нашей столицы восхищаются ею. В этом большая заслуга Главы государства Н.А.Назарбаева. -показ достопримечательности « Астаны» -Работа по учебнику (Упр.8) Распредели в два столбика 1) Казахстан 2)Россия -Творческое задание (Даю тексты) Первая группа - Байтерек	

	Вторая группа- ТРЦ « Думан» -Чтение диалога (Упр.9) Физминутка. А ну - ка дети встали. Построим юрту сами. (берутся за руки) Стенки - это кереге. Давайте их растянем. (расходятся, растягиваюсь) Поднимаем шанырак. (поднимают руки) Полочки вставляем. (руки вперед) Укрываем! Завершаем! (поднимают руки вверх, затем опускают вниз) И построили юрту сами. (Если останется время даю Синквейн) Вопросы на закрепление: 1. Как называется наша Родина?(РК) 2. Как называют человека, который возглавляет страну? (Глава, Елбасы, Президент) 3. Какой праздник отмечаем 1 декабря? (День Первого Президента) 4. Как называется здание где работает президент? (Ак орда) Рефлексия «Я горжусь тем, ...» Оценивание Домашняя работа (Упр.7)	

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

ЗКО, Зеленовский район, с. Трекино
Малаева Эльмира Ерсайиновна
учитель начальных классов и самопознания

Тема: ВИЛЬГЕЛЬМ ГАУФ «МАЛЕНЬКИЙ МУК»

Ценность: ненасилие

Качества: помогай всегда, не вреди никогда; не обижать других, не причинять зла ни мыслью, ни словом, ни делом; толерантность, дружелюбие.

Педагог Малаева Э. Е.

Класс 4

Оборудование: презентация, карточки –тесты, сердечки, дерево «смоковница со смоквой», формат А-3, карандаши, фломастеры.

Цель: познакомить с произведением «Маленький Мук», его автором В. Гауфом; раскрыть ценность ненасилие через жизненную историю маленького человечка. Задачи: 1. Продолжить формирование навыков и умений в анализе произведений, сопоставлять героев и их поступков, умение формулировать проблему и идею произведения. 2. Развивать умение пересказывать, беглость чтения; помогать всегда, не вредить никогда; не обижать других, не причинять зла ни одному существу ни мыслью, ни словом, ни делом. 3. Воспитывать толерантность, дружелюбие.	Ресурсы: Формат А-3, карандаши, фломастеры, сердечки
Ход урока Слайд 1 Орг.момент. Позитивный настрой «Концентрация на свет» Подготовительный этап. Слайд 2 – Так как у нас урок литературного чтения, давайте подготовим наш речевой аппарат, наш главный инструмент. а) Дыхательная гимнастика. Упражнение «Свеча» «3 свечи» «Именинный пирог» б) Речевая разминка. Постановка логического ударения на разных словах (интонирование) «Подай мне деревянную ложку!» в) Работа над дикцией. «Из-под Костромы, из-под Костромищи везёт Сенька с Санькой Соньку на санках. Везет да скороговорками так и сыпет: мол тетерева сидел на дереве, от дерева - тень тетерева; мол, у гусыни усов не ищи, не сыщешь; мол, каков Савва, таков и Слава» Проверка домашнего задания. Абай «Слова назидания» – На прошлом уроке внеклассного чтения мы познакомились с творчеством великого Абая. Слова назидания Абая, слово 19. Пожалуйста, желающие рассказать. <i>Абайдың он тоғызыншы қара сөзі</i> Адам ата-анадан туғанда есті болмайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе, дүниедегі жақсы, жаманды таниды дағы, сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады. Естілердің айтқан сөздерін ескеріп жүрген кісі өзі де есті болады. Әрбір естілік жеке өзі іске жарамайды. Сол естілерден	Внешняя интеграция Звучит музыка

естіп, білген жақсы нәрселерді ескерсе, жаман дегеннен сақтанса, сонда іске жарайды, сонда адам десе болады. Мұндай сөзді есіткенде шайқақтап, шалықтанып не салбырап, салғырттанып есітсе, не есіткен жерде қайта қайырып сұрап ұғайын деп тұшынбаса, не сол жерде сөздің расына көзі жетсе де, шыға беріп қайта қалпына кетсе, естіп-есітпей не керек? Осындай сөз танымайтұғын елге сөз айтқанша, өзіңді танитұғын шошқаны баққан жақсы деп бір хакім айтқан екен, сол секілді сөз болады. <i>Девятнадцатое слово</i> Человек не должен увлекаться щегольством, ибо, поддавшись соблазну однажды, он рискует навсегда потерять свой человеческий облик. Красивым и сильным делают человека его ум, эрудиция, честь и обаяние. Больше ничто. И глуп тот, кто хочет возвыситься иным путем. Человек не появляется на божий свет разумным. Он становится им, слушая людей, видя их дела, трудясь в поте лица. Он постепенно начинает отличать хорошее от дурного, а если ему суждено немало пережить, то он, конечно, и многое узнает. Человек набирается ума, запоминая слова мудрых. Но любая беседа, какой бы она ни была поучительной, сама по себе ничего не даст. Из услышанного, подобно тому, как очищают зерно от шелухи, надо выделить истину, которую можно употребить с пользой. Так шлифуется разум человека. – Кем был Абай? (Поэт, просветитель, композитор) – Где родился? Сколько лет прожил? (Абай родился 10 августа 1845 года в Восточно–Казахстанской области. Абай происходит из знатного и богатого рода. Прожил почти 60 лет) – Кто был его главным воспитателем? (Бабушка Зере, мама Улжан. Именно благодаря им у Абая рано проснулся интерес к творчеству, поэзии.) – Настоящее имя Абая? Кто его так назвал? Как переводится? (Ибрагим, мама, «осторожный, осмотрительный внимательный») Спасибо	Внешняя интеграция Звучит музыка
Слайд 3 Позитивное высказывание (цитата). – А сейчас, прежде чем начать новую тему, я хотела бы обратить внимание на цитату сегодняшнего урока. «Только разум, наука, совесть возвышают человека» Абай – Кому принадлежат эти слова? Кто догадался? – Что имел в виду Абай? – Что значит «возвышают» человека? (делают лучше) – А что прежде всего возвышает человека? (<i>его внутренний мир</i>) – К чему нужно стремиться? (к знаниям, быть воспитанным)	Внутренняя интеграция
Сообщение темы и целей урока. – Урок у нас будет не совсем привычный. Интегрированный с самопознанием, «интеграция» в переводе с латинского означает «соединение». На уроках литературного чтения мы знакомимся с новыми произведениями, авторами, учимся анализировать. На уроках самопознания – раскрываем общечеловеческие ценности через качества. Вот такой урок мы сегодня проведем. – Сегодня мы познакомимся с замечательным автором сказок Вильгельм- мом Гауфом и его произведением «Маленький Мук» Слайд 4 Биография Вильгельм Гауф. – Посмотрите на годы жизни. Сколько лет он прожил? Он прожил, как мотылек, очень короткую жизнь (1802-1827) – всего 25 лет. Очень хотел и любил учиться. Сам, с раннего детства, оставшись без отца, зарабатывал себе на жизнь. Сказки Гауфа интересны всем – и взрослым, и детям. Почему? Попробуем понять. – Кто-то может уже знаком с этим произведением? – Что произвело на тебя впечатление? Что больше всего запомнилось? 1-ый эпизод. Дети пересказывают, упоминая о том, что Мука все обижали. До слов «остаться у нее служить» Краткий анализ. – Кем был маленький Мук? (юноша, карлик) – Как поступили с ним дети? 2 эпизод Далее пересказывают до слов «где зарыто серебро- два раза» – Где нашел Мук волшебные туфли и что этому предшествовало? (за закрытой дверью, когда прибирал за кошками, которые начинали прыгать и беситься после ухода хозяйки) – Почему собачка показала ему дверь? 3 эпизод: Чтение подготовленными учениками. – Какой эпизод рассказывает о сообразительности Мука? Зачитай его. – Как ему удалось вернуть свою внешность? – Почему Мук не вернул королю его прежний внешний вид? (ОН хотел его проучить) – Чем же заканчивается эта история? (Тем, что мальчик, рассказывающий эту историю понял, что нельзя обижать людей не похожих на тебя, он характеризует себя и своих друзей как «злых мальчиков» в начале, а потом они меняют свое мнение) – Чего не хватало этим детям? (понимания, дружелюбия, не обижать других, не причинять зла ни одному существу ни мыслью, ни словом, ни делом, толерантности. Если человек не такой как все – это не значит, что его можно или нужно обижать)	Запись числа, темы. Какие языковые средства использовал автор. (фразеологизмы, сравнения, гиперболы, олицетворение, метафоры «горький хлеб, каменное сердце») Ищем языковые средства.

– Какова же идея произведения? (Эта сказка поднимает вопросы уважения к человеку. Любого человека нужно уважать, независимо от того, как он выглядит. Она заставляет людей задуматься о том, какие они на самом деле. Прочитав эту сказку, люди, наверное, захотят быть лучше и добрее. Ещё она поднимает вопрос о внешней и внутренней красоте человека. Нужно ценить людей за их духовный мир, а не за то, красивы они или уродливы внешне. (Люди всегда замечают тех, кто не похож на них. Особенно бывают нетерпимы и жестоки к человеческому уродству. Такому человеку очень тяжело приходится в жизни. Наверное, Гауф как раз и хотел показать, как трудно быть не таким, как все, но ещё хуже, когда тебя за это ненавидят; хотел показать и осудить жестокость людей, неприглядность их поведения с этого начинается сказка.) – С какой общечеловеческой ценностью связана идея произведения? (Ненасилие) – А почему? (мы раскрываем такие человеческие качества, как дружелюбие, толерантность) – Что такое толерантность? (терпение, терпеливость, принятие, добровольное перенесение страданий) – социологический термин, обозначающий терпимость к иному мировоззрению, образу жизни, поведению и обычаям.)	Внутренняя интеграция
Формативное оценивание. Техника «Сигналы рукой». - Поднимите руку вверх кто все понял, кому что-то показалось не до конца понятным – рука сжата в кулачок, а кому вообще непонятно все то, о чем мы сегодня говорили – помашите рукой. Физминутка. Групповое пение. – А сейчас я предлагаю немного отдохнуть и спеть такую замечательную песню из фильма «Маленький Мук» «Дорогою добра» <i>на слова Ю. Энтина, муз. М. Минкова.</i>	Звучит музыка Внешняя интеграция
<i>Спроси у жизни строгой, Какой идти дорогой? Куда по свету белому Направиться с утра? Иди за солнцем следом, Хоть этот путь неведом, Иди, мой друг, всегда иди Дорогою добра. Оставь свои заботы, Падения и взлеты, Не хнычь, когда судьба ведет себя не как сестра,</i>	<i>Но если с другом худо, Не уповай на чудо, Спешь к нему, всегда иди Дорогою добра. Ах, сколько будет разных Сомнений и соблазнов! Не забывай, что эта жизнь – Не детская игра. Ты прочь гони соблазны, Усвой закон негласный: Иди, мой друг, всегда иди Дорогою Добра!</i>
Творческая деятельность, групповая работа. 1 группа – написать качества, раскрывающие ценность Ненасилие. 2 группа – пословицы, цитаты великих людей связанных с сегодняшней темой, идеей произведения. 3 группа - составить синквейн «Маленький Мук» Оформить красиво, презентовать.	Внутренняя интеграция Разделить с помощью сердечек и др.
Тест (презентация). А сейчас, с помощью теста, мы определим, кто на уроке был самым внимательным. Ответы записываем в тетрадах. Слайд 5	В тетрадях
«Трехминутное эссе» Формативное оценивание – Прежде чем, записать домашнее задание, я предлагаю вам написать «Трехминутное эссе» Что, по вашему мнению, было наиболее важным из того, что вы узнали (выучили) сегодня? 2. Какой вопрос вам запомнился? 3 Что для вас было наиболее трудным, непонятным сегодня? Домашнее задание. Написать сочинение «Чему научила меня сказка, «Маленький Мук». Подумайте, порассуждайте дома.	
Рефлексия. Перед вами дерево смоковница с его плодами смоквой – инжиром. Те, кому понравился урок, было все понятно и интересно подходят и берут темные спелые плоды с дерева, а кому было не интересно, что-то не понравилось – берут зеленые плоды. Оставляете на память о нашем уроке.	

«Любовь в сердце- это добрые мысли слова и дела.»

«Доброе дело добром отзовется».

Не одежда красит человека, а его... (добрые поступки.)

Красив тот, кто красиво поступает

«В добром сердце весь мир уместится» - народная мудрость

Ненасилие – оружие сильных

Относись к людям так, как хочешь, чтобы относились к тебе.

«Будьте внимательны к своим мыслям – они начало поступков» Лао-Цзы

«Думай хорошо, и мысли твои созреют в добрые поступки.»

Л Толстой

«Добрые дела сердце греют»

2 группы выбирают и собирают пословицы о любви, 2 группы собирают цветик-семицветик, где на листочках пишут, как можно проявить любовь к окружающим.

1, 2 группа «Добрые дела сердце греют»

«Кто людей любит, тот долго живет». (Терпенье и труд все перетрут)

«Добрые дела – друзья любви»,

«Люби людей, и люди ответят тебе любовью» (Старый друг лучше новых двух)

3, 4 группа. Дети пишут: помогать, заботится, не быть эгоистом, уметь делиться, дружить, уметь прощать, сострадать и др.

– Смотрите, какие красивые цветы у нас получились.

Такие цветы есть у каждого из нас, только нужно дать им обязательно раскрыться. А раскрывшись, не дать им завянуть.

1. Что, по вашему мнению, было наиболее важным из того, что вы узнали (выучили) сегодня?

2. Какой вопрос вам запомнился?

3 Что для вас было наиболее трудным, непонятным сегодня?

Тема: ДЕКАБРЬСКИЕ СОБЫТИЯ 1986 ГОДА В АЛМА-АТЕ. ИСТОРИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ДЕКАБРЬСКИХ СОБЫТИЙ 1986 ГОДА. ВОЛНЕНИЯ 1989 Г. В ГОРОДЕ ЖАНАОЗЕН.

Цель урока: Охарактеризовать Декабрьские события 1986 г. в г.Алматы и волнения в г.Жанаозене 1989г.

Задачи: **Образовательная:** Сформировать понятие у учащихся о причинах, поводе и ходе декабрьских событий 1986 г. в г.Алматы, выяснить причины волнений в г.Жанаозене. **Воспитательная:** Воспитывать у учащихся патриотические чувства к своей Родине, чувства гражданского долга, ответственности перед будущим. Сформировать чувство ответственности каждого перед лицом истории. **Развивающая:** Формировать умения анализировать, работать с текстом учебника, который может стать основой для организации дискуссии и позволит аргументировано, с привлечением фактов, отстаивать свою позицию.

Тип урока: комбинированный.

Методы: словесный, наглядный, практический, проблемно-поисковый.

Оборудование, наглядности: мел, доска, таблица на А4, вспомогат.мат-л: <http://doc4web.ru>.

Ход урока

Опрос д/з: 1) какие причины вызвали волнения в г.Темиртау? Каковы последствия этих волнений? 2)Какой повод вызвал недовольство жителей г.Целиноград в 1979г? Добились ли митингующие своих требований? 3) сравните два этих события. Какое значение они имели для Казахстана?

Организационный момент: приветствие. проверка присутствующих.

Изучение нового материала: Ребята, сегодня на уроке мы изучим два важнейших события в истории нашей страны, которые оставили неизгладимые следы в сердцах казахстанцев. Запишем тему урока. Вопрос: Что вы знаете о декабрьских событиях 1986 года в г.Алма –Ате? Индивидуальная работа, запись в тетрадях (1 мин.)

Учитель: А теперь скажите и запишите на доске ассоциации, которые у вас возникли. Правило: не повторяться! (5 мин)

Алма-Ата Декабрьские события 1986 г. Молодежь
Репрессии Кунаев Д.А 1986год Тюрьма К.Рыскулубеков
Колбин Метель-86

Учитель: «Подобно тому, как отец ответствен за поступки своих детей, так и каждый народ ответствен перед своей историей». Эти слова, написанные великим Абу Насыр Аль-Фараби, актуальны и сегодня. Период «детства», формирования и становления пережил каждый народ по-своему. История Казахстана в период перестройки - это поворот от тоталитаризма к демократии, к новому мышлению (провозглашен и осуществлен принцип политического плюрализма). Политический плюрализм - множественность мнений, ликвидация одномыслия, ликвидация исключительных прав Москвы. Ликвидация исключительных прав Москвы и представляла собой самую большую сложность, которую ощутили на себе казахстанцы.

1986 год начался с большой критики в центральной прессе положения дел в Казахстане. 15 декабря из Москвы в Алма-Ату прибыл заворготделом ЦК КПСС Г. Разумовский, которого сопровождал первый секретарь Ульяновско-го обкома партии Г. Колбин. Стало ясно: будут перемены. Они свершились 16 декабря.

Учитель: Сейчас мы с вами разделимся на 2 группы. 1) Айдос, Карина, Куаныш. Должны раскрыть Декабрьские события 1986г, а 2)Алия, Индира, Алиби. Должны раскрыть события в Жанаозене. (работа с текстом стр.66 и 69). Работают, заполняя таблицу.

Таблица с приблизительными ответами учащихся

	Декабрьские события 1986г в г.Алма-Ата	Волнения в г.Жанаозене в 1989г.
повод	16 декабря 1986 г. Пленум ЦК Компартии Казахстана, который освободил от должности первого секретаря Д. А. Кунаева и предложил для избрания Колбина Г. В. на эту должность. С этим предложением от имени Политбюро выступил секретарь ЦК КПСС Г. П. Разумовский.	Неуважительное отношение приезжих рабочих к местному населению, нежелание считаться с традициями коренных жителей
характер	политический	Международный конфликт

Движущие силы	молодежь	молодежь
причины	Накопившиеся недостатки в общественно-социальной и культурной сферах, обострение нац.вопроса	Социально-экономические проблемы: нарушение в распределении жилья, очередь в дет. сады, безработица молодежи, приезжие, нехватка местных квалифиц.кадров
ход	17дек.на Площадь респ-ки (им.Брежнева) вышли люди. переведены войска спецназа МВД, части военного училища, курсанты Пограничного училища КГБ СССР.	Коренное население против переселенцев с Кавказа. беспорядки подавлены силами правоохр-х органов и введением армейских подразделений.
последствия	Наказаны ок.8500чел. 1720 ранены. 1200 уволены из МВД. сняты с должности ректора 12чел. 246 студентов отчислены. 99чел осуждены, из них 2 приговорены к смертной казни (К.Рыскулбеков). Оперативный план «Метель-86»	Некоторые вахтовые рабочие уехали. но соц.проблемы руководство не торопилось решать. погибли 3 казаха (Н.Тлеубергенов, Т.Жанаев, О.Отаргалиев), 2 лезгина, получили ранения 40чел.
обвинения	Криминал, казахский национализм (Пленум ЦК КПСС июль 1987г), М.С.Соломенцев: «хулиганские выходы алкоголиков и наркоманов, провокации националистов»	

1 источник

Последствия:

По приказу правительства был создан секретный оперативный план «Метель-86». Согласно плану декабрьские события предполагалось комментировать как криминал или проявление национализма и должно было быть подавлено. Позже документы о плане «Метель» были уничтожены.

Число задержанных составляло около 8,5 тысяч человек.

Возбуждено 99 уголовных дел. (46 человек через некоторое время были реабилитированы). Из них приговорены 2 человека - к расстрелу, 83 человека - к лишению свободы от 1,5 до 15 лет.

- 52 человека были исключены из состава партий;
- 787 человек были исключены из членов ВЛКСМ;
- 1138 человек получили комсомольские взыскания;
- 12 ректоров вузов освобождены от занимаемой должности;
- 271 студентов отчислены из учебных заведений;
- 1200 человек уволены с Министерства внутренних дел, 309 человек - с министерств здравоохранения и транспорта.
- Жертвы декабрьских событий:

В дни декабрьских событий погибли три человека - инженер телецентра Савицкий, студент энергетического института Спатаев и контролер автопарка Аристов.

К жертвам событий с полным основанием можно отнести и гибель еще трех молодых людей, по официальной версии покончивших жизнь самоубийством:

- Асанова Ляззат, 16 лет, студентка Алма-Атинского музыкального училища - бросилась с крыши здания, предпочтя смерть уголовной ответственности по статье 65

УК КазССР;

- Мухамеджанова Сабира, 16 лет, студентка Усть-Каменогорского педагогического училища - выбросилась из окна после очередной «проработки» сотрудниками КГБ;

- Рыскулбеков Кайрат, 22 года, студент Алма-Атинского архитектурно-строительного института — приговоренный к высшей мере наказания, помилован с заменой казни 20-летним заключением, обнаружен висящим в петле в пересылочной тюрьме г. Семипалатинска.

Учитель: Кайрат узнал, что его помиловали Постановлением Президиума Верховного Совета СССР от 23 апреля 1988 года. Хотя и поздно, но он дождался этого. Но осознание радости не было. Итак, декабрьские события 1986 года были переломным моментом в истории огромного государства СССР и такие люди как, Кайрат и его современники послужили толчком к началу изменения старой системы и появления зачатков демократии.

Учитель:

А сейчас ребята вспомним все важные моменты темы нашего урока

Закрепление «Ложь – Истина»

1. Летом 1987 года было принято постановление ЦК КПСС, где декабрьские события 1986 года в Алма-Ате были названы проявлением казахского национализма. Все это еще раз продемонстрировало правильное решение центра. (нет)

2. Вслед за декабрьскими событиями 1986 года в Алма-Ате состоялись выступления за свои национальные интересы против диктата центра и в других регионах СССР, что предопределило его распад и образование суверенных, независимых государств на постсоветском пространстве. (да)

3. Практически все эксперты отметили, что полной информации о декабрьских событиях 1986 года в Казахстане до сих пор не собрано, ее не смогли предоставить ни многочисленные общественные комиссии, ни депутатская группа, которая проводили специальное расследование. Документы этих общественных организаций до сих пор остаются закрытыми для населения, а их выводы не содержат никаких откровений. (да)

4. 17 декабря на Площади Республики начали собираться люди. Основную массу составляли студенты и рабочая молодежь, которые требовали независимости для Казахстана. (нет)

5. По приказу правительства был создан секретный оперативный план «Метель-86». Согласно плану события декабря 1986 года следовало комментировать как криминальное проявление национализма и должно быть подавлено. (да)

Заключительное слово учителя: Декабрьские события 1986 года стали в истории Казахстана началом становления независимого государства, поворотным моментом народной судьбы. Чем дальше в прошлое уходит декабрь 1986 года, тем более значительными становятся события и последствия тех дней. Какими бы не были оценки декабрьских событий, в целом, для государства, это был огромный прорыв в национальном самосознании. Был принят закон о независимости. Это важный закон для всех, кто живет в нашей республике. Декабрь 1986 года заложил начало нашей независимости. И в этот день мы всегда будем вспоминать события 1986 года и тех, кто безвинно пострадал.

Оценивание учащихся

Домашнее задание. п.12-13 стр.66-70

Западно-Казахстанская область
город Уральск ГККП ясли - сад №3 «Елочка»
Шуругина Ольга Юрьевна

Тема: «ЕЖАТА»

Технологическая карта организованной учебной деятельности

Группа: старшая

Образовательная область: «Творчество»

Интеграция: «Здоровье», «Коммуникация»

Раздел: Рисование

Программное содержание: Познакомить детей с нетрадиционной техникой рисования пластиковой вилкой и оттиском половины яблока. Развивать коммуникативные способности, связную речь, память, внимание, мышление. Продолжать работу по формированию доброжелательных взаимоотношений между детьми. Развивать мелкую моторику рук. Воспитывать любознательность, доброе заботливое отношение к животным

Методы и приемы: игровой, наглядный, словесный, практический.

Материал к организованной учебной деятельности: игрушка ежа, презентация «Еж с ежатами», альбомный лист, пластиковые вилки, половинка яблока, акварельные краски, кисточки, непроливайки, салфетки.

Предварительная работа: чтение рассказа Е. Чарушина «Еж». Разучивание стихотворения о еже. Рассмотрение картины «Ежи» из серии «Дикие животные».

Словарная работа: колючий еж

Полилингвальный компонент: кірпі, hedgehog -еж, алма apple- яблоко.

Ход организованной учебной деятельности:

Мотивационно – побудительный этап:

Воспитатель: Предлагаю детям отгадать загадку:

Вот иголки и булавки выползают из под лавки,
На меня они глядят, молока они хотят.

Дети: ежик

Воспитатель: Мне кажется, я слышу шуршание ежа (достаю игрушку ежика)

Организационно – поисковый этап:

Воспитатель: Ребята, чем отличается еж от других животных?

Дети: у ежика есть иголки.

Воспитатель: У какого животного еще есть иголки?

Дети: у дикобраза

Воспитатель: Как вы думаете, зачем этим животным иголки?

Дети: Защищаться от врагов, переносить грибы, яблоки.

Давайте рассмотрим ежика. Презентация «Еж с ежатами»

Мордочка у ежа маленькая, с вытянутым носом, вся покрыта короткими волосками. Тельце покрыто иголками. Лапы у него короткие с маленькими коготками. Живет еж в лесу, днем спит, а ночью выходит на охоту. Ловит мышей, червяков, жуков, вступает в схватку со змеями. В конце осени еж впадает в спячку до весны.

Воспитатель: Ребята наш ежик, почему то грустит. Давайте поиграем с ним.

Физминутка «Еж»

Бежит ежик - туп - туп - туп,

Весь колючий, острый зуб!

Ежик, ежик, ты куда?

Что с тобою за беда?

Ежик ножками - туп - туп!

Ежик глазами дуп - дуп!

Слышит ежик - всюду тишь,

Чу, скребется в листьях мышь!

Беги, беги ежик!

Не жалеи ты ножек,

Ты лови себе мышей.

Не лови наших детей.

Дыхательная гимнастика «Фырчание ежа»

Воспитатель: Ребята, но мне кажется, мы с вами так и не смогли развеселить нашего ежика.

Еж: Мне очень скучно одному, у меня совсем нет друзей и я один.

Воспитатель: Не расстраивайся милый ежик, мы обязательно нарисуем тебе, друзей и тебе не будет скучно.

Рассматривают образец. Рассказываю детям последовательность выполнения работы.

Сначала рисуем маленькую, вытянутую мордочку, с круглым носиком на кончиках и круглыми маленькими глазами. Чтобы ежи могли защитить себя от врагов, у них должно быть достаточно иголок. И нарисовать их я предлагаю вам пластиковыми вилками. На иголках у ежика нарисуем яблочко, для этого возьмем половинку яблока и покроем его краской необходимого цвета (зеленой, желтой, красной или оранжевой) на выбор.

Полилингвальный компонент: кірпі, hedgehog -еж, алма apple- яблоко.

Показываю способ рисования.

Пальчиковая гимнастика «Ежик»

Маленький колючий еж, до чего же он хорош!

(Поставить ладони под углом друг к другу. Расположить пальцы одной руки между пальцами другой. Шевелить прямыми пальцами)

Самостоятельная работа детей.

Рефлексивно – корригирующий этап:

Выполненные работы вывешиваем на доске. Дети рассматривают работы, делятся впечатлениями, рассказывают какие трудности испытывали при выполнении работы.

Воспитатель: Посмотрите ребята, сколько теперь у нашего ежика много друзей.

Еж: Спасибо вам ребята, вы очень постарались. Теперь с моими друзьями мне совсем не будет скучно.

КГУ «Жарсуатская
общеобразовательная школа»
Отдела образования Бурлинского района ЗКО
Беляева Марина Рафисовна

Тема: «ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ»

Цели урока:

• Образовательные:

закрепить и обобщить знания учащихся по теме;
• **Развивающие:** продолжить работу по развитию творческой, речевой и мыслительной активности; слуховой и зрительной памяти; умения сотрудничества при выполнении творческих заданий.

• Воспитательные:

воспитывать уважение к предмету на основе языковых впечатлений;
формировать гуманное отношение к окружающим (умение слушать товарищей, быть дисциплинированным), положительную мотивацию к учебному труду; воспитание патриотизма, любви к Родине.

Тип урока: закрепление и обобщение изученного материала.

Межпредметная связь: история, география.

ХОД УРОКА

1. Организационный момент

– Я – слово замечательное, –

Сказало Прилагательное.

Я равного себе не знаю:

Я признаки обозначаю.

Без признаков предмета нет –

Об этом знает целый свет.

II. Работа по теме урока

1) Дайте научное определение имени прилагательному.

2) – Имя прилагательное прилагается к чему? Почему?

На солнце тёмный лес зардел,

В долине пар белеет тонкий,

И песню раннюю запел

В лазури жаворонок звонкий.

-Объясните окончание прилагательных.

-Определите род, число, падеж прилагательных.

3) Назовите степени сравнения. Как образуются простая и составная форма сравнительной и превосходной степени?

От данных прилагательных образовать простую форму сравнительной степени:

Тонкий – ..., теплый – ..., большой – ..., короткий – ..., смелый – ...

Образовать простую форму превосходной степени:

Умный – ..., добрый – ..., сильный – ..., красивый – ..., чистый – ...

(два ученика работают у доски)

4) Определить разряды прилагательных (работа в тетрадах), обоснуйте свой ответ:

а) Горный, простой, дубовый, заячий, синий, тихий, мамин, высокий, стеклянный.

б) Заменить существительные притяжательными прилагательными (работа в тетрадах).

Нора лисы и медведя – ...

След зайца и волка – ...

Хвост павлина и вороны – ...

пальто папы и мамы – ...

5) Орфографическая «пятиминутка»

а) – Вспомним все орфограммы по написанию прилагательных.

Еж...вый, лиц...вой, песча...ый, соломе...ый, дерева...ый,

(не) лепый, (не) большой, а маленький,

(светло) голубой, (северо) восточный, беж...вый, лебед...ый,

карма...ый, (сельско)хозяйственный. (комментарии к ответу)

б) Образовать от существительных прилагательные.

Серебро – ..., дерево – ..., песок – ..., соловей – ..., стекло –

..., ветер – ..., лед – ..., туман – ..., утро – ..., цена – ...

7) Творческое задание в сопровождении лёгкой музыки.

– Представь, ты оказался в степи в весеннее время года и вдыхаешь свежий аромат только что распустившихся тюльпанов. Опиши свои впечатления. Используй опорные слова – прилагательные.

Степь: майский, большой, благоухающий, разноцветный;

Воздух: свежий, ароматный, чистый, прозрачный;

Тюльпаны: белый, красный, жёлтый, нежный;

Аромат тюльпанов: тонкий, удивительный, пьянящий, упоительный.

8) – Укажите прилагательные в прямом и переносном значении.

Теплая одежда – теплая встреча

Железная дверь – железный характер

Ледяная глыба – ледяное сердце

Золотое украшение – золотые руки.

9) Аукцион. Побеждает тот, кто больше назовёт прилагательных, обозначающие

Качество характера:

Вкус:

Температуру:

Размер:

10) Самостоятельная работа. Каждому ученику разработать по одному тестовому заданию по теме «Имя прилагательное»

III. Итог урока

Учитель. Всем спасибо за урок!

IV. Домашнее задание. Подготовиться к контрольному тестированию.

Павлодарская область
Г. Павлодар
ГККП ДПК «Жигер»,
подразделение «Жас Толкын»
Нигматуллина Лилия Сабиржановна

Тема: ПРОГРАММА ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПО ДПИ КРУЖКА «УМЕЛЫЕ РУЧКИ» ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Лепить из соленого теста большое удовольствие и радость. Данный вид искусства имеет маленькие затраты и очень большие возможности, т. к. все необходимые материалы легко доступны, а результаты порой поражают ожидание.

Соленое тесто – экологически чистый материал, поэтому его можно смело доверять любому малышу, и не беда, если маленький исследователь попробует его на вкус. Лепка ведет к развитию у детей мелкой моторики, формирует слаженность работы рук и глаз, развивает образное и интеллектуальное мышление.

В связи с отсутствием типовых образовательных программ по курсу тестопластики, возникла необходимость в создании образовательной программы с учетом образовательных компетенций.

Направленность программы: художественно-эстетическая и профессионально-прикладная.

Работа по данной программе предоставляет возможность детям в условиях детского объединения дополнительного образования в полной мере реализовать все свои творческие способности и в дальнейшем их использовать в повседневной жизни.

Актуальность программы:

- развитие личностных качеств: толерантности, коммуникабельности, креативности;
- развитие интеллектуальных умений, инструментальных способностей и образного мышления;
- доступность для детей разного уровня развития и возможностей;
- существенное снижение знаний по народному промыслу и традициям Казахстана;
- возможность развивать художественную одаренность ребенка по выстроенной образовательной траектории.

Новизна и оригинальность

1. Интеграция со смежными дисциплинами – историей, литературой, географией, основами композиции, основами цветоведения – значительно расширяет кругозор воспитанников и способствует углублению знаний по предметам, то есть способствует профилизации выпускников.

2. Ведущим в обучении является метод реализации творческого потенциала участием в выставках, ярмарках,

конкурсах, благотворительных акциях и других мероприятиях.

3. В работе с детьми применяется деятельностный подход, который учит применять в быту навыки изготовления изделий из соленого теста – подарки к праздникам, сувенирные украшения для дома, на продажу и т.д.

Организация образовательного процесса.

В зависимости от поставленных задач на занятиях используются различные методы обучения. Как правило, сочетаются словесные, наглядные и практические методы работы.

Каждое занятие по темам программы включает теоретическую часть и практическое выполнение задания. Теоретические сведения – это объяснение нового материала, информация познавательного характера по выполняемой теме. Практическое задание объясняется доступно, четко формулируется цель и задачи занятия. Объяснения закрепляются показом наглядного материала.

Теоретический материал дается в начале занятия в форме беседы и сопровождается вопросами к детям. Объясняется технологический процесс изготовления работы. Практика является естественным продолжением и закреплением теоретических сведений, полученных детьми. Опора на практические действия вызывает у ребенка желание выполнить задание, способствует формированию соответствующих навыков и умений, а также самоконтролю на основе правил задания.

Для преодоления воспитанниками затруднений в процессе работы педагог оказывает в зависимости от интеллектуально - эмоциональных возможностей детей и разные виды помощи. Это:

- стимулирующая помощь (воздействие взрослого направлено на активизацию собственных возможностей ребенка для преодоления трудностей);
- эмоционально-регулирующая помощь (оценочные суждения взрослого, одобряющие или порицающие действия ребенка);
- направляющая помощь (организация умственной деятельности ребенка, при которой все ее компоненты осуществляются им самостоятельно, взрослый лишь направляет действия ребенка).

В конце работы ребенок получает определенный

вещественный результат. Ребенок учится оценивать свою собственную работу, сравнивать полученный результат с заданным образцом или работами других детей.

Для поддержания постоянного интереса учитываются возрастные особенности детей, степень их подготовленности, имеющиеся знания и навыки.

Младшие воспитанники быстро утомляются. Чем меньше ребенок, тем больше времени отводится выполнению практических заданий. Отдельные части занятия не должны быть затянуты по времени.

Методы обучения в начале учебного года с учетом знаний, практических навыков, получаемых на занятиях, отличаются от методических приемов, используемых в конце периода обучения.

В начале года педагог дает основы технологии изготовления простых работ из соленого теста, направляет деятельность детей на правильное выполнение различных операций, следит за их качеством.

Постепенно ребята приучаются выполнять работу самостоятельно, используя накопленные знания, проявляя свою выдумку, фантазию и воображение. В поделке должна ощущаться авторство самого ребенка.

Постоянно развивая интерес воспитанников, педагог стремится выбирать такую форму занятий, при которой предоставляется возможность самостоятельного творческого подхода к переработке моделей или созданию новых образцов.

Выполнение заданий в группе иногда проходит неравномерно. Поэтому педагог проводит индивидуальную работу с воспитанниками, дополнительно объясняя задание, помогая его выполнить.

Цель и задачи программы

Цель программы: Создание условий для раскрытия и развития потенциальных творческих способностей и возможностей ребенка средствами декоративно-прикладного искусства через практическое освоение технологии изготовления изделий из соленого теста в кружке декоративно-прикладного творчества «Умелые ручки».

Задачи программы

I. Образовательные задачи:

1. Формировать устойчивый интерес к художественной деятельности.
2. Обучить технологии изготовления изделий из соленого теста.

II. Воспитательные задачи:

1. Воспитать стремление к разумной организации своего свободного времени, помочь детям в их желании сделать свою работу общественно значимой.
2. Воспитывать усидчивость, аккуратность, трудолюбие, дисциплинированность, прививать навыки работы в коллективе.

III. Развивающие задачи:

1. Развивать художественный вкус, фантазию, изобретательность, пространственное воображение и внимание.
2. Обогащать визуальный опыт детей через посещение выставок, походов на природу.

Программа способствует:

- раскрытию и развитию потенциальных способностей и возможностей ребенка;
- формированию интереса к художественной деятельности;
- формированию эстетического вкуса;
- развитию пространственного воображения и мышления;

- развитию мелкой моторики рук;
- формированию умения планировать работу по реализации замысла, предвидеть результат и достигать его;
- умению видеть, чувствовать, оценивать, и создавать по законам красоты;
- освоению основных навыков лепки из соленого теста с возможностью в дальнейшем использовать их самостоятельно.

Педагогические принципы программы

Занятия построены на основных педагогических принципах:

- доступности (от простого, к сложному);
- систематичности и последовательности;
- дифференцированного подхода к детям;
- учет требований гигиены и охраны труда;
- учет возможностей, интересов и способностей детей;
- принцип разнообразия форм обучения;
- принцип учета индивидуальных особенностей;
- учет национальных культурных традиций;
- межпредметных связей. Занятия по тестопластике должны быть тесно связаны с уроками чтения, развития речи, рисования, коррекции.

Механизм реализации дополнительной образовательной программы.

Учебная деятельность:

Срок реализации программы: 2 год.

Количество часов в неделю: 9 часов

Количество часов по плану: 378 часов

Данная программа предназначена для детей в возрасте от 6 до 13 лет и реализуется в свободное, от занятия время.

Для каждого года обучения поставлены конкретные цели. Задачи и определенно прогнозируемые результаты, которые позволяют осуществлять контроль роста профессионального уровня воспитанника.

Занятия в группе первого года обучения проходят 2 раза в неделю по 2 часа. В группе второго года обучения проходят 2 раза в неделю по 2 и 3 часа. Нагрузка для первого года обучения предполагает 168 часа в год, а для второго года обучения 210 часов в год.

В группу первого года принимаются все желающие, специального отбора не производится. В группу второго года обучения могут поступать, как вновь прибывшие после опроса при наличии определенного уровня общего развития и интереса, или дети прошедшие курс первого года обучения.

Наполняемость группы 10-12 человек. Количественный состав групп выбран не случайно, исходя из опыта работы и наличия рабочих мест в кабинете и в связи с индивидуальным подходом обучения воспитанников, преследуя цель в достижении лучших результатов.

Формы и методы проведения работы:

Занятия проводятся в любой форме по выбору педагога и желанию детей (лекция, объяснение с привлечением детей, постановка и проведение экспериментов и т.д.)

Используется словесный метод: беседа, рассказ, обсуждение. Практическая работа является основной формой проведения занятия.

Используется наглядный метод – демонстрация образцов изделий на всевозможных выставках, конкурсах. Конечным итогом работы является занятие «творческая мастерская», где дети выполняют индивидуальную, творческую работу.

Образовательный процесс, включает в себя традиционные методы обучения:

- объяснительно-иллюстративный,
- репродуктивный,

- частично-поисковый.

В проведении занятий используются как индивидуальные, так и коллективные формы работы.

Теоретическая часть дается в форме бесед с просмотром иллюстрированного и наглядного материалов и закрепляется практическим освоением темы.

Программный материал подобран так, чтобы поддерживался постоянный интерес к занятиям у всех детей.

Воспитывающая деятельность.

Воспитательный процесс, включает в себя основные формы деятельности:

- сотрудничество с родителями;
- проведение бесед, посвященных ЗОЖ, профилактике правонарушений;
- организация прогулок в рощу, игровую площадку;
- участие в выставках и выставках-распродажах;
- участие в делах и мероприятиях ДПК «Жас толкын»;
- мастер-класс.

Работа с родителями

- открытые показы воспитательного и образовательного процесса (открытые занятия, мастер-классы, участие в воспитательных мероприятиях);

- анкетирование родителей;
- наглядные виды работы: информационные стенды для родителей, выставки детских работ;
- экскурсии;
- индивидуальные консультации, рекомендации.

Структура занятий:

Структура теоретического занятия.

1. Организационная часть: мотивация, актуализация знаний. Фронтально.
2. Изложение нового материала.
3. Закрепление материала: беседа по вопросам.
4. Усвоение материала: работа в группах и индивидуально.
5. Подведение итогов. Рефлексия.

Структура практического занятия.

1. Организационная часть: подготовка рабочих мест и оборудования.
2. Мотивационный этап: сообщение темы и цели, вводный инструктаж, указания и рекомендации по осуществлению самоконтроля.
3. Самостоятельная практическая работа детей. Наставничество.
4. Итоговая часть: поведение итогов практической работы, анализ ошибок, рекомендации, уборка рабочих мест.

Ожидаемые результаты.

В ходе реализации данной программы воспитанники успешно овладевают предметными образовательными компетенциями, которые позволят в дальнейшем получить социальный опыт, навыки жизни и практической деятельности в современном обществе.

Общекультурные ценности:

Знают:

1. Историю лепки.
2. Современное использование пластических материалов.
3. Морально – эстетические нормы поведения в коллективе.

Учебно – познавательные компетенции:

Умеют:

1. Правильно изготавливать рабочий материал.
2. Составлять простые композиции на определенную тематику.
3. Стилизовать простые формы.
4. Самостоятельно разрабатывать эскиз к своей идеи и

воплощать ее в жизнь.

5. Декорировать свою работу и использовать в качестве дополнительного декора подручные материалы.

6. Использовать инструменты и материалы при работе с тестом.

7. Технику безопасности при работе с инструментами и материалами.

8. Основные принципы стилизации и построения простых композиций.

9. Использовать работы из теста в оформлении современных интерьеров.

Коммуникативные компетенции:

Умеют:

1. Анализировать и давать оценку своей работе и работе своих товарищей, помогать и принимать помощь от других.
2. Самостоятельно представлять вид своей деятельности, свободно вести дискуссию.

Ценностно – смысловые компетенции:

Умеют:

1. Видеть и ценить прекрасное в природе, в человеке, в искусстве.
2. Планировать и использовать свое свободное время.

Первый год обучения

Предметные образовательные компетентности:

Теоретические:

1. Компоненты, используемые при изготовлении солёного теста, без каких можно обойтись (сорта муки, виды соли).
2. Что такое деталь? Способы приклеивания деталей (в разных случаях).

3. Виды декоративно-прикладного творчества.

4. Типы кистей, используемые в случаях работы с тестом или раскрашивание высохшего изделия. Способы раскрашивания, виды используемых красок, меры безопасности при работе с лаком, клеем, технология сушки изделий, необходимые условия.

Практические:

1. Самостоятельно приготавливать солёное тесто, правильно его хранить и использовать.
2. Пользоваться инструментами и приспособлениями.
3. Исполнять простые композиции по образцу.
4. Декорировать работу, используя подручные материалы, покрывать лаком готовые изделия.

Учебно-тематический план занятий. 1-й год обучения

№	Тема	К-во часов	В том числе	
			Теоретич.	Практич.
1.	Вводное занятие.	2	1	1
2.	Ознакомление с основами технологии и техники изготовления изделий из солёного теста. Инструменты и материалы, используемые для обработки теста.	6	1	5
3.	Сушка и обжиг изделий из солёного теста.	2	1	1
4.	Основы цветоведения.	14	2	12
5.	Лакирование изделий.	6	1	5
6.	Технология изготовления цветного теста.	14	1	13
7.	Освоение технологии изготовления простых полувъёмных изделий.	26	2	24
8.	Понятие «фактура» и «теснение», способы изготовления и варианты использования.	30	9	21

9.	Объёмные композиции.	36	4	32
10.	Творческая работа.	12	2	10
11.	Заключительное занятие.	3	2	1
12.	Воспитательные и профилактические мероприятия	16	-	16
	Итого:	168		

Содержание программы 1-й год обучения

I. Вводное занятие. 2 часа

- История лепки из солёного теста, виды ДПИ.
  - Правила безопасности при работе с материалом, колющими и режущими инструментами, с лаком, клеем.
- Орг.вопросы.

Практическое занятие:

1. Знакомство с группой, программой обучения на текущий год и расписанием.

II. Ознакомление с основами технологии и техники изготовления изделий из соленого теста. Инструменты и материалы, используемые для обработки теста – 6 часов.

- Рецепт и способы изготовления соленого теста, условия хранения. Полезные советы.
- Инструменты и материалы, используемые при работе с соленым тестом (виды кистей, стеки, резак).

Практическое занятие:

Приготовление рабочего материала, знакомство с основными приемами лепки из соленого теста и с понятиями: пласт, жгут, деталь.

2. Выполнение простейшего изделия (листочек, цветок, гусеница, улитка) по образцу.

III. Сушка и обжиг изделий из соленого теста – 2 часа .

- Варианты сушки готовых изделий (сроки, условия, материалы, используемые при сушке).
- Условия, необходимые для обжига изделий, температурный режим, меры предосторожности. Виды сушки изделий (основная, после окрашивания, высыхание лака).

Практическое занятие:

Изготовление изделий, используя основные приемы работы с солёным тестом.

IV. Основы цветоведения – 14 часов.

- Цветовой круг, основные и ахроматические цвета, оттенки, насыщенность цвета и контрастность.
- Понятие «Цветовое решение».
- Условия раскрашивания изделия и его сушка после окрашивания.

Варианты используемых кистей. Виды красок, используемых для раскрашивания высохших изделий, последовательность окрашивания работы. Способ травления перманганатом калия (эффект керамики), меры предосторожности при работе с марганцовкой.

Практическое занятие:

1. Раскрашивание высохших изделий, подбор цветового решения.

2. Изготовление изделий по пройденной теме, обработка основных приемов.

V. Лакирование изделий – 6 часов.

- Виды лаков и растворителей.
- Последовательность лакирования изделий, материалы и инструменты, используемые при работе с лаком. Средства индивидуальной защиты (респиратор, перчатки).
- Правила техники безопасности при работе с лаком.

Практическое занятие:

1. Лакировка готовых изделий.

VI. Технология изготовления цветного теста – 14 часов.

- Виды красителей, используемых для окрашивания

соленого теста.

- Технология окрашивания соленого теста.

Практическое занятие:

Изготовление цветного теста.

Выполнение простых изделий из солёного цветного теста.

VII. Освоение технологии изготовления простых полуобъемных изделий

- 26 часов.

- Термины: объем, полуобъем, рельеф, барельеф.
- Технология изготовления полуобъемных изделий.

Практическое занятие:

Изготовление полуобъемных изделий по образцу (корзина с цветами и фруктами, планшеты, подковы, барельеф, оттиски, декоративное панно с наклепными узорами и т.д.).

Изготовление работы на выставку.

VIII. Понятие «фактура» и «теснение». Способы изготовления и варианты использования – 30 часов.

- Варианты фактур и оттисков, предметы и материалы, используемые для их создания.
- Развитие творческой фантазии.
- Фактура и оттиски, использование их при создании работы.

Практическое занятие:

Изготовление работы по изученным темам с использованием одного, двух видов фактур.

IX. Объемные композиции – 36 часов.

- Технология и тематика выполнения объемных миниатюрных фигурок, нюансы и виды этих изделий.
- Анатомические особенности человека и животных.

Практическое занятие:

1. Изготовление объемных изделий (подсвечник, шкатулки, черепаха), а также объемных изделий по шаблону или выкройке.

2. Изготовление изделий на выставку.

X. Творческая работа – 12 часов.

- Отслеживание ЗУН учащихся полученных за год.

Практическое занятие:

1. Выполнить объёмную композицию из двух фигур, герои сказок выполняющие какое либо действие.

XI. Заключительное занятие – 3 часа.

- Подведение итогов деятельности учащихся за 1-й год обучения.

Практическое занятие:

1. Отбор работ для выставки.

XII. Воспитательные и профилактические мероприятия (по отдельному плану)

Второй год обучения

Предметные образовательные компетентности

Теоретические:

1. Основы композиции.
2. Как правильно создать эскиз.
3. Что такое фактура, как ее создавать и где использовать.
4. Как правильно подобрать сюжет к работе.

Практические:

1. Выполнять простые композиции по методу проекта.
2. Правильно подбирать цветовое решение к работе.
3. Стилизовать простые формы.
4. Изготавливать декоративные маски в технике папье-маше.

Учебно-тематический план занятий. 2-й год обучения

№	Тема	К-во часов	В том числе	
			Теоретич.	Практич.
1.	Вводное занятие.	2	1	1
2.	Композиция. Эскиз. Сюжет.	25	2	23

3.	Последовательность разработки эскиза. Работа по методу проекта.	30	3	27
4.	Стилизация.	20	2	18
5.	Панно, диптих, триптих, серия, рельеф, барельеф.	35	3	32
6.	Декоративная маска (техника папье-маше и техника тестопластика)	30	3	27
7.	Технология изготовления рамок для фотографий.	25	2	23
8.	Игрушка-сувенир (творческая работа)	20	2	18
9.	Заключительное занятие.	3	2	1
10.	Воспитательные и профилактические мероприятия	20	20	
	Итого:	210		

Содержание программы 2-й год обучения

I. Вводное занятие – 2 часа.

- Учебная программа и режим работы.
- Обзор итогов 1-го года обучения. Задачи на новый учебный год. Орг.вопросы.
- Правила безопасности.

Практическое занятие:

1. Подбор рабочего природного материала, прогулка в парке.

II. Композиция– 25 часов.

• Основы композиции, ее виды (симметричная, асимметричная композиции, однофигурные и многофигурные композиции). Обучение составлению композиций.

- Эскиз. Понятие и варианты составления эскизов для работы. Зарисовки, наброски.
- Виды сюжетов.

Практическое занятие:

1. Разработка эскиза на заданный сюжет с учетом основ композиции.
2. Подбор цветового решения для эскиза с учетом изображаемого.
3. Изготовление простой композиции двух или трёхфигурной.

III. Последовательность разработки эскиза. Работа по методу проекта – 30 часов.

- Работа по методу проекта.
- Работа на выставку.

Практическое занятие:

1. Изготовление простой полубъемной композиции по методу проекта.
2. Разработка эскиза к работе. Подбор сюжета, продумывания деталей и решение техники, в которой будет исполняться работа.
3. Подбор дополнительных материалов.

IV. Стилизация – 20 часов.

- Основы стилизации.
- Навыки составления эскиза и выполнения работ по методу проекта.

Практическое занятие:

1. Варианты стилизации форм: бутылки, банки, коробки.
2. Изготовление изделия на основе стилизации определенных предметов.

V. Панно, диптих, триптих, серия, рельеф, барельеф – 35 часов.

- Термины «панно», «диптих», «триптих», «серия».
- «Композиция» и составление эскизов. Закрепление темы.

Практическое занятие:

1. Составление эскиза на выполнение коллективной работы.
2. Изготовление серий работ на тему «Народные сказки».

VI. Декоративная маска – 30 часов .

- Технология изготовления изделий в технике папье-маше. Передача настроения.
- Технология изготовления маски из соленого теста.

Практическое занятие:

1. Разработка эскиза декоративных масок, подбор используемых материалов.
2. Изготовление декоративной маски с учетом передачи настроения, характера.

VII. Технология изготовления рамок для фотографий – 25 часов.

- Составление эскизов. Закрепление навыков.
- Технология изготовления рамок.
- Работы по методу проекта. Закрепление темы

Практическое занятие:

1. Разработка эскиза для рамок. Подбор сюжета.
2. Изготовление рамки, используя в работе изученные приемы и виды декорирования.

VIII. Игрушка-сувенир, творческая итоговая работа – 20 часа.

- Уровень усвоения рабочего материала.
- Оценка использования изученных приемов в работе с соленым тестом.

Практическое занятие:

1. Изготовление итоговой аттестационной работы с использованием изученных за два года обучения приемов, знаний и умений, учитывая применение изделия и его назначение.

XI. Заклучительное занятие – 3 часа.

- Подведение итогов деятельности учащихся за 2-й год обучения.

Практическое занятие:

1. Отбор работ для выставки.

X. Воспитательные и профилактические мероприятия (по отдельному плану).

Условия реализации программы

Для успешной реализации программы есть все необходимые условия:

Материально-технические условия:

1. Кабинет: соответствующий санитарно-гигиеническим нормам освещения и температурного режима, в котором имеется раковина, окно с открывающейся форточкой для проветривания.

2. Оборудование: столы для теоретических и практических занятий, шкафы и стеллажи для сушки изделий из солёного теста, для хранения материалов, оборудования, литературы.

3. ТСО: компьютер.

4. Инструменты и приспособления: ножницы, кисти, стеки, термоклей, молоток, ножовка, нож канцелярский, баночки под воду, линейка, наждачная бумага, циркуль, спички, пинцет, свеча, скалка, чеснокодавка, ситечко металлическое, кондитерские формочки, перчатки резиновые, губка.

5. Материалы: мука, соль, миска, гуашь, акварель, клей ПВА, клей «Титан», тесьма, лак, алебастр, аэрозоль акриловая, ткань (разная), шпагат, обои, зубочистки, фольга, калия перманганат.

Список литературы

Боголюбов Н.С. Лепка на занятиях в школьном кружке. М. 1979.

Гусева И. Соленое тесто: Лепка и роспись. – Издательский Дом Литера, 2005.

Данкевич Е. Лепим из соленого теста. – СПб: Кристалл, 2001.

Иванова Н.Н., Митлянская Т.Б., Розова Л.К. Музей народного искусства. – М.: Советская Россия, 1972.
Искусство вокруг нас. – М.: Ренессанс, 1994.
Карлгрен Ф. Воспитание к свободе. – М.: Изд. Московского центра вальдорфской педагогики, 1993.
Кискальт И. Солёное тесто. – М.: АСТ-Пресс, 2001.
Кискальт И. Солёное тесто. М. 2003.
Коньшева Н.М. Лепка в начальных классах. – М. 1980.
Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. – М.: Высшая школа, 1991.
Левин В.А. Воспитание творчества. – Томск: Пеленг, 1992.
Михайлова И., Кузнецова А. Лепим из солёного теста: Украшения. Сувениры. Поделки. Панно. Декор. М. 2004.
Неменский Б.М. Мудрость красоты. – М.: Просвещение, 1987.
Неменский Б.М. Распахни окно. – М.: Просвещение, 1987.
Островский Г. Добрый лев Марии Примаченко. – М.: Советский художник, 1990.
О структурировании учебных программ. // Вестник высшей школы, 1987, № 2.

Пластические искусства. Краткий терминологический словарь. – М.: Пассим, 1994.

Плешанова И.И., Лихачева Л.Д. Древнерусское декоративно-прикладное искусство в собрании государственного Русского музея. – Л.: Искусство, 1985.

Прете М.К., Капальдо А. Творчество и выражение. Т. 1 – М.: Советский художник, 1981. Т. 2 – М.: Советский художник, 1985.

О Рейли С. Лепка. – СПб: Полигон, 1997.

Серия книг «Детям об искусстве», Москва, издательство Малыш, 80-90-е гг.

Требования к содержанию и оформлению образовательных программ дополнительного образования детей. // Внешкольник, 2003, № 9.

Хапанова И.Н. Солёное тесто. М. 2006.

Чаянова Г. Солёное тесто для начинающих. М. 2005.

Шорохов Е.В. Основы композиции. – М. 1979.

Энциклопедический словарь юного художника. – М.: Педагогика-Пресс, 1993.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

**ЗКО, город Уральск,
КГУ СОШ №17
Наукеева Дина Дисембаевна**

Тема: «ГАЗОВЫЕ ЗАКОНЫ. РЕШЕНИЕ ЗАДАЧ ГРАФИЧЕСКИМ СПОСОБОМ»

Пояснительная записка. Особенность урока: этот урок нацелен не только на повторение материала, но и на продолжение работы по формированию умений искать информацию, решать задачи, применять знания в разных ситуациях, делать самостоятельно сопоставления.

Цель урока:

Обобщить, повторить и систематизировать знания учащихся по данной теме.

Проверить степень усвоения практически всеми учащимися основных понятий темы.

Совершенствовать практическое применение знаний при решении графических задач и закрепить знания по теме «Газовые законы».

Методы и приемы: беседа, запись на доске, работа с таблицами, решение задач.

Оборудование и материалы к уроку: интерактивная доска, экран, презентация, самостоятельная работа «Газовые законы», методические карточки, листы с критериями оценивания работы на уроке.

Подготовка к занятию: Класс делится на группы,

равные по силе и количеству учащихся. Количество членов команды не должно быть большим (не более 5). Право выполнить задание переходит от одного участника группы к другому.

Эпиграф урока: Я слышу – и забываю, Я вижу – и запоминаю, Я делаю – понимаю. Конфуций.

Ход урока.

1. Организационный момент. Ознакомление учащихся с целью урока. Здравствуйте. Сегодня на уроке нам предстоит подтвердить истинность высказывания древнего мыслителя и философа Китая а также в очередной раз попытаемся ответить на вопросы, которые ставит перед нами природа. И сделаем мы это в ходе соревнования. Сегодня каждому из вас представится возможность применить те знания, которые вы накопили при изучении темы «МКТ. Уравнение состояния. Газовые законы» при решении различного вида задач.

Игра состоит из пяти туров, подробнее о каждом из них мы поговорим позже. За каждый тур начисляется определенное количество баллов. В итоге побеждает

команда, набравшая большее количество баллов.

Актуализация знаний учащихся (проверка домашнего задания). «Мозговой штурм» 2 мин

1. Назови макроскопические параметры: **давление, объем, температура**

2. Из предложенных формул выбери уравнение состояния идеального газа: $pV = mRT/M$

3. Масса газа равна: $m = pVM/RT$

4. Универсальная газовая постоянная равна: **8,31 Дж/(моль*К)**

5. Процесс изменения состояния термодинамической системы макроскопических тел при постоянной температуре называется... **изотермический**

6. Газовый закон для изобарного процесса – это... **$V/T = const$**

7. Газовый закон Шарля устанавливает зависимость между: **Между давлением и температурой**

8. Графиком изотермического процесса в координатах pV является: **Зависимость между давлением и объемом в изотермическом процессе обратно пропорциональная. Графиком в координатах pV является изотерма – гипербола.**

9. Какое из приведенных ниже уравнений соответствует изотермическому процессу, изобарному процессу, изохорному процессу.

Изотерм.: $P_1V_1 = P_2V_2$ **изобарн.** $\frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2}$ **изохорн.** $\frac{P_1}{T_1} = \frac{P_2}{T_2}$

10. Какие два графика зависимости между параметрами состояния газа похожи? **в) изобара – изохора**

11. Графиком изобарного процесса в координатах pV является: **Если процесс изобарный давление**

постоянно, в координатах pV график прямая линия параллельная оси объема.

12. Графиком изохорного процесса в координатах VT является: **Если процесс изохорный объем постоянный, в координатах VT график - прямая линия параллельная оси температуры.**

13. Даны графики изопроцессов в различных системах координат. Найти во всех трех системах координат:

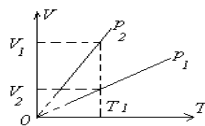
изотермы; 1,3,2

изобары; 2,1,3

изохоры. 3,2,1

14. На рисунке изображены две изобары: $p_1 = const$ и $p_2 = const$. Какое давление больше?

$P1 > P2$, т.к. $V1 > V2$

Домашнее задание § 4.6, повторить, упр. 10 (2 задачи на выбор. Запишите алгоритм решения.)

Рефлексия (подведение итогов урока)

1. Какие понятия вы сегодня повторили?

2. Понятен ли вам графический способ решения задач? Возвращение к эпиграфу урока.

Согласны ли с Вы с высказыванием Конфуция?

Какой этап урока вам был наиболее интересен, когда вы слушали, когда вы наблюдали или когда вы делали сами? Оцените Ваше настроение в конце урока с помощью смайликов.

АШЫҚ САБАҚ ЖИНАҒЫ

Иванова Оксана Владимировна
Учитель начальных классов первой категории
КГУ СОШ № 21 г.Уральска

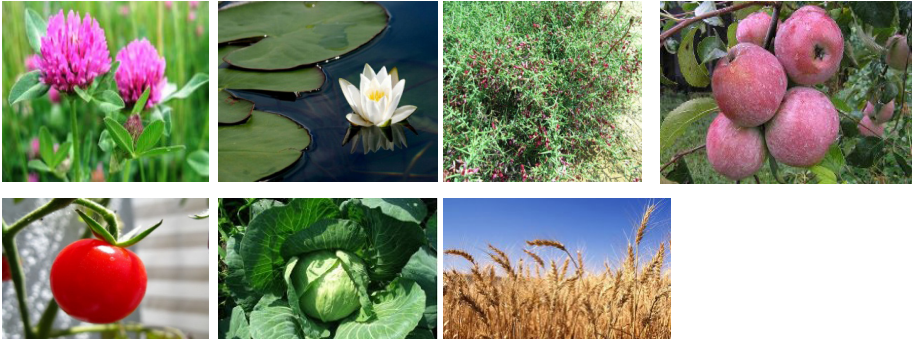
Тема: ПОТРЕБНОСТЬ РАСТЕНИЙ В ВОДЕ: ВЛАГОЛЮБИВЫЕ И ВОДНЫЕ РАСТЕНИЯ. ЗАСУХОУСТОЙЧИВЫЕ РАСТЕНИЯ ТЕПЛОЛЮБИВЫЕ РАСТЕНИЯ. ХОЛОДОУСТОЙКИЕ РАСТЕНИЯ

Краткосрочное планирование урока познания мира в 3 классе

Общая цель	Ознакомить учащихся с условиями жизни растений.Получат представление о приспособленности растений к разной среде обитания.
Ожидаемые результаты	А. Определяют условия, необходимые для жизни растений. В. Выделяют свойства растений, которые позволяют отнести их к различным видам растений. С. Определяют растения, которые тяжелее приспосабливаются к окружающей среде.
Тип урока	Урок изучения нового материала
Задания	Групповая, парная работа, составление постера, презентация.
Необходимые материалы	Учебник, карточки, макеры, флипчарт, стикеры: листочки, яблочки, цветочки, сигнальные карточки «светофор»

Ход урока:											
Этапы урока	Действия учителя	Действия ученика									
Вводная часть мин	Психологический настрой. -Повернитесь к гостям и поприветствуйте их.(Добро пожаловать) Давайте улыбнемся- Как хорошо вокруг! Природа наш хороший , Наш добрый , верный друг. Для нас лесной кузнечик Споёт среди травы. А ветер нам сыграет На клавишах весны. -Повернитесь друг к другу. Я желаю тебе добра,ты желаешь мне добра,если будет трудно, я тебе помогу. -Повернитесь ко мне.Если вам будет трудно, то я помогу. Девиз нашего урока: Вместе не трудно, вместе не тесно, вместе легко и всегда интересно! 1.Минутка календаря. -А начнем мы наш урок, как обычно, со сводки погоды.(Канзада Ясмина с прогнозом погоды. Музыка «Прогноз погоды» , слайд № 1) -На улице становится намного теплее, в свои права вступает время пробуждения природы-весна. (просмотр видеоролика «Приход весны», слайд № 2) -Какие изменения происходят в природе?	Проговаривают стихотворение.									
Презентация мин	Актуализация опорных знаний. Введение в тему. -А теперь загадка. Богатырь стоит богат, Угощает всех ребят, Сашу-земляничкой, Таню-костяничкой, Наташу-орешком, Серёжу-сыроежкой, Леночку-малиной. -Что это за богатырь? (Лес.слайд № 3) -Чем лес угощал ребят?Разгадаем филворд и ответим на вопрос, как это назвать одним словом.(Слайд № 4.Филворд «Растения».) <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;"></td> <td style="text-align: center;">С</td> <td style="text-align: center;">Т</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Р</td> <td style="text-align: center;">А</td> <td style="text-align: center;">Е</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Я</td> <td style="text-align: center;">И</td> <td style="text-align: center;">Н</td> </tr> </table> На доске карточка со словом «растения») Выходит Ботаник. -Здравствуйте все. -Здравствуйте, а Вы кто? -Я человек, который изучает растенияи занимается наукой о них.Оказывается , ребята, учёные определили, что царство растений насчитывает около 350 000 видов,от маленьких водорослей до огромных деревьев.Науке известны 150 000 видов водорослей,27 000 видов мхов, 10 000 видов папоротников,600 видов хвойных растений,около 250 000 видов цветковых растений. А что к ним относится? (деревья, кустарникм, травы.На доске карточки с цифрами) -Сейчас я бы хотел посмотреть , как вы усвоили пройденный материал.Вашему вниманию предлагается тест. (Работа в парах) -Присоединяйся к ребятам, помоги им. Тест. 1.На какие группы делятся растения по строению? -хвойные,лиственные -цветковые -водоросли, мхи,папоротники,хвойные растения, деревья, кустарники, травы. 2.Какие условия необходимы для жизни растений? -свет, влага, птицы -свет, влага, почва		С	Т	Р	А	Е	Я	И	Н	Составление краткого конспекта. Измерение температуры.
	С	Т									
Р	А	Е									
Я	И	Н									

	-свет, воздух, питательные вещества, вода, тепло. 3.От чего зависит разнообразие растительного мира? -от названия растений -от среды обитания -от количества семян у растения. 4.Отличие травянистых растений от деревьев и кустарников. -растут везде -сочный мягкий стебель -низкорослое растение 5.Самые распространенные растения на Земле? -мхи -папоротники -цветковые растения. Критерии оценивания. 5 правильных ответов –«5» 4 правильных ответа-«4» 3 правильных ответа-«3» (самооценивание) -От чего зависят условия , в которых обитают растения? (от климата) - И так, необходимые условия для жизни растений: свет, воздух, питательные вещества, вода и тепло(кластер).Сегодня на уроке мы поговорим о том, на какие группы делятся растения в зависимости от приспособленности к воде и теплу.	
Основная часть 20-25 мин	Формирование новых понятий. -Тема нашего урока «Потребность растений в воде: влаголюбивые и водные растения.Засухоустойчивые.Теплолюбивые.Холодостойкие растения. » Какие задачи мы сегодня должны решить в ходе урока? (дети определяют цели и задачи) Физминутка. Просмотр презентации. -Прежде, чем приступим к дальнейшей работе, давайте вспомним правила работы в группах. РАБОТА В ГРУППАХ 1.Работаем дружно 2.Важно мнение каждого 3.Распредели обязанности 4.Объясни свою точку зрения (объясняя задание) «Пазлы». Составление постера. «Инсерт» <u>Влаголюбивые растения.</u> Для таких растений необходима влажность.Корни у них недлинные,листья широкие,приспособленные для испарения влаги.Представителями это группы растений являются луговой шалфей,иван-чай,и другие луговые травы. <u>Водные растения</u> Кувшинка белая.Многолетнее водное растение. Корневище — длинное, горизонтальное, разветвлённое. Листья плавающие, округлые, в диаметре до 20—30 см. Черешки листьев уходят под воду, иногда на значительную глубину. Цветки — белые, 5—20 см в диаметре, слабоароматные. Цветение начинается с середины лета и продолжается до осени. Плод — коробочка. Семена растения созревают под водой.	Подготовка постера в группе. Дети собирают картинку. Выбирают характеристику из текста учебника и карточек,заполняют таблицу-постер. Дают описание растений

	Растут в воде или на воде. Части водных растений используют в качестве корма. Представители водных растений рогоз, камыш, кубышка жёлтая. <u>Засухоустойчивые растения.</u> Приспособлены к дефициту влаги. Корни верблюжьей колючки достигают в длину 15-20 метров, листья мелкие и редкие, так как необходимо сохранять добытую влагу и избегать испарения, у молочая листья толстые и мясистые, они испаряют мало влаги, листья саксаула-мелкие чешуйки, которые экономно расходуют влагу. <u>Теплолюбивые растения</u> Плохо переносят низкую температуру, хорошо переносят летнюю жару, семена этих растений высаживают в прогретую землю. Представители этой группы растений овощные культуры (томат, баклажаны, перец, огурцы), плодовые деревья (вишня, персик, слива, яблоня). <u>Холодостойкие растения</u> Высаживают осенью (озимые) или ранней весной. Представители этой группы зерновые культуры: пшеница, овёс, ячмень; овощные культуры: чеснок, морковь, горох, редис. Презентация, оценивание «Сенгвич» Выходит Эколог. На земле исчезают цветы, С каждым годом заметнее это. Меньше радости и красоты Оставляет нам каждое лето. Откровенье цветов луговых Нами понято было едва ли. Беззаботно топтали мы их И безумно, безжалостно рвали. В нас молчало безумное: «Стой!» Нам казалось, всё мало, всё мало. А потом в толчее городской Мы охапки тащили устало. И не видели, как из-под нас Молчаливо, дыша еле-еле, Обречёно глядел василёк, Бездёжно гвоздики глядели... Я - эколог, специалист, изучающий взаимосвязь живых организмов и человека с окружающей средой. -Что мы можем сделать, чтобы сохранить царство растений? (Относится бережно, высаживать новые растения, ухаживать за насаждениями)	
Итог 5-7 мин	Итог урока. Напишите синквейн на тему «Растения»: 1 строка: тема (одно существительное) 2 строка: описание темы (два прилагательных) 3 строка: описание действия (три глагола) 4 строка: фраза из 4 слов, показывающая отношение к теме (целое предложение) 5 строка: синоним из одного слова к теме Растения Полезные, нужные. Растут, украшают, используют Необходимы человеку во все времена. Богатство. Рефлексия «Сказочное дерево» -если на уроке все было понятно, добился успехов-яблочко на дереве; -если возникали вопросы-цветочек; -если не понял материал- листочек. Домашнее задание: 1. пересказ, стр.112-115, дневник наблюдения(листочек) 2. задание стр.114,115(цветочек) 3. сообщени о растениях.(яблочко)	Отвечают на вопросы. Цветные стаканчики. Смайлики

Тема: СУФФИКС И ЕГО РОЛЬ В СЛОВЕ

Тип урока: открытие нового знания.

Цель: актуализировать знания обучающихся о роли суффиксов в нашей речи; развивать умения разбирать слова по составу.

Организовать деятельность по формированию умения находить суффикс и определять его значение.

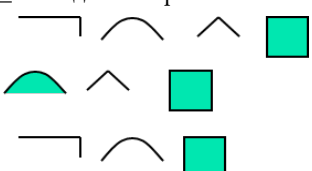
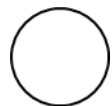
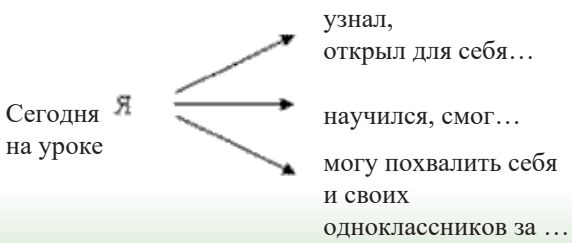
Задачи: вывести алгоритм нахождения суффикса в слове. -систематизировать знания детей о суффиксе, как части слова, его основных признаках: имеет значение, служит для образования новых слов, стоит за корнем; значениях суффиксов.

Воспитывать культуру поведения при фронтальной, индивидуальной, групповой работе.

Формировать УУД:

Личностные: способность к самооценке на основе критерия успешности учебной деятельности. Регулятивные УУД: определять и формулировать цель на уроке с помощью учителя; планировать своё действие в соответствии с поставленной задачей; вносить необходимые коррективы в действие после его завершения на основе его оценки и учёта характера сделанных ошибок. Коммуникативные УУД: слушать и понимать речь других; оформлять свои мысли в устной форме; договариваться с одноклассниками совместно с учителем о правилах поведения и общения и следовать им.

Этапы урока	Ход урока	Цель, задачи, планируемые результаты этапа								
1 Самоопределение деятельности	- Что мы должны делать, если хотим получить хорошие знания? (трудиться) Если постараться, Можно разобраться, Если потрудиться – многого добиться.	Цели: - создать условия для возникновения у учеников внутренней потребности включения в учебную деятельность Задачи: -создать рабочую атмосферу, положительный эмоциональный настрой на работу								
2. Актуализация опорных знаний	-Сегодня на уроке мы продолжим своё путешествие по городу, где живут части слова. -Давайте вспомним, у каких частей слова мы побывали в гостях? - Отгадайте загадку и узнаете, к кому в гости мы отправимся сегодня После корня он стоит Перед окончанием Его я, если заменю, Другое слово получу. Обозначаю уголком Называю ... (суффиксом) --Сформулируйте тему урока. Тема: Суффикс и его роль в слове (помещаем в «голову» схемы) Слайд 4 -Что мы знаем о суффиксе Заполняют схему «Фишбоун» Суффикс <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">Знаем</td> <td style="width: 50%;">не знаем</td> </tr> <tr> <td>Что такое суффикс</td> <td>Суффикс –это часть слова</td> </tr> <tr> <td>-Где стоит суффикс</td> <td>Суффикс стоит после корня</td> </tr> <tr> <td>-Для чего служит</td> <td>Суффикс служит для образования новых слов</td> </tr> </table> -Это новая тема для вас? -Какие цели и задачи вы перед собой поставите?-	Знаем	не знаем	Что такое суффикс	Суффикс –это часть слова	-Где стоит суффикс	Суффикс стоит после корня	-Для чего служит	Суффикс служит для образования новых слов	Цель: выявить уровень необходимых знаний учащихся Активизировать ранее полученные знания учащихся
Знаем	не знаем									
Что такое суффикс	Суффикс –это часть слова									
-Где стоит суффикс	Суффикс стоит после корня									
-Для чего служит	Суффикс служит для образования новых слов									

3.Создание проблемной ситуации (с затруднением)	-Уточнять и расширять наши представления о понятии «суффиксы». Работа в парах на нахождение суффикса в словах розочка и бабочка. Выслушиваются все мнения учащихся. Задание было одно? Как вы его выполнили? Почему получились разные варианты? Что мы не знаем? -Не знаем как находить суффикс в словах. -Организует постановку цели урока детьми. -Какую цель вы поставите перед собой? Парная работа по выведению алгоритма нахождению суффикса в словах	Цель: Создать проблемную ситуацию с затруднением. Задачи: -Организовать выполнение учащимися пробного учебного действия. -Организовать фиксирование учащимися индивидуального затруднения. Планируемый результат: фиксировать затруднение. Отличать новое от уже известного (Познавательные УУД) Цель: Фиксирование целей. Задачи: поставить цели. Планируемый результат: Уметь определять и формулировать цель на уроке с помощью учителя Цель: организовать учащихся по исследованию проблемной ситуации. другого, пытаться договориться.
5. Развитие умений — применение знания.	Тест 1. Закончи предложения, дописывая нужные слова. 1) Изменяемая часть слова называется _____. 2) Части слова с помощью которых образуются новые слова, называются _____ и _____. 2. Выбери схему, которая соответствует слову дорожка. Обведи номер ответа. 3. Выбери слова, в которых суффиксы имеют увеличительное значение. ☐ ручища ☐ вазочка ☐ волчище ☐ горка Самооценка	Цели: Проверить уровень усвоения материала, использование полученных знаний в практической деятельности. Задачи: - организовать выполнение учащимися самостоятельной работы ; - организовать самопроверку по эталону, самоанализ и самооценку. -Выполнить самооценку
6.Рефлексия	Учитель предлагает оценить свою работу по схеме: 	Цель:-организовать рефлексию и самооценку учениками собственной учебной деятельности. Задачи: - Ответить на вопросы, поставленные в начале урока -организовать рефлексию и самооценку учениками собственной учебной деятельности

